

ЛУГАНСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ЛУГАНСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

голови обласної державної адміністрації –
начальника обласної військової адміністрації

м. Сіверськодоонецьк

№ _____

**Про внесення змін до Стратегії
розвитку Луганської області
на 2021–2027 роки**

Керуючись статтею 6, пунктом 2 частини першої статті 13 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», Законом України «Про правовий режим воєнного стану», статтями 10, 15 Закону України «Про засади державної регіональної політики», Порядком розроблення, затвердження, проведення моніторингу та оцінювання реалізації регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 04.08.2023 № 816 (у редакції від 28.01.2026 № 81), Державною стратегією регіонального розвитку на 2021–2027 роки, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 (у редакції від 13.08.2024 № 940), враховуючи висновок Міністерства розвитку громад та територій України щодо відповідності проектів регіональних стратегій розвитку, планів заходів з їх реалізації та змін до них встановленим вимогам щодо їх підготовки, стратегічним цілям і пріоритетам, визначеним Державною стратегією регіонального розвитку України, наданий листом від 18.03.2026 № 6773/6/10-26,

зобов'язую:

внести зміни до Стратегії розвитку Луганської області на 2021–2027 роки, затвердженої розпорядженням голови обласної державної адміністрації – керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 26.03.2020 № 246 (у редакції від 03.06.2021 № 389), виклавши її в новій редакції, що додається.

Голова обласної державної
адміністрації – начальник
обласної військової адміністрації

Олексій ХАРЧЕНКО

СЕД АСКОД
Луганська обласна державна адміністрація
Дата реєстрації та номер: від 07.04.2026 № 121
Підписувач: ХАРЧЕНКО ОЛЕКСІЙ АНДРІЙОВИЧ
Сертифікат: 5E984D526F82F38F04000000325CEB01F7CEBA06
Дійсний з 09.10.2025 11:25:10 до 09.10.2026 23:59:59

ЗАТВЕРДЖЕНО

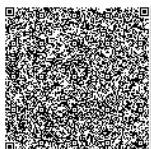
Розпорядження голови обласної
держадміністрації – начальника обласної
військової адміністрації

№ _____

ПРИВІТНА, РІЗНОМАНІТНА, МОЯ.

**Стратегія розвитку
Луганської області на 2021 – 2027 роки
(нова редакція)**

СЕД АСКОД
Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної
діяльності Луганської обласної державної адміністрації
Дата реєстрації та номер: від 07.04.2026 № 121
Підписувач: КУДЕНКО ІГОР ВІТАЛІЙОВИЧ
Сертифікат: 5E984D526F82F38F04000000E24EDF015AAC9106
Дійсний з 13.08.2025 13:31:32 до 13.08.2026 23:59:59

2026

ЗМІСТ

Вступ 8

Розділ I. ОПИС ОСНОВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ТА ПРОБЛЕМ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	12
1. Загальна характеристика Луганської області	12
1.1. Географічні характеристики та топографічний профіль	12
1.2. Адміністративно-територіальний устрій	13
1.3. Тип регіону	18
1.4. Міжнародні зв'язки і транскордонне співробітництво	21
1.5. Основні зв'язки з обласними, міжобласними та міжнародними транспортними магістралями (дороги)	23
1.6. Перешкоди регіонального розвитку внаслідок збройної агресії рф проти України	25
2. ПРИРОДНІ РЕСУРСИ ОБЛАСТІ	29
2.1. Ландшафт	29
2.2. Земельні ресурси	29
2.3. Водні ресурси	30
2.4. Лісові ресурси	31
2.5. Природно-заповідний фонд	32
2.6. Геологія, ґрунти та корисні копалини	34
2.7. Кліматичні умови	36
3. НАСЕЛЕННЯ ТА ДЕМОГРАФІЯ	38
3.1. Чисельність і склад населення	38
3.2. Демографічні процеси	45
3.3. Міграційні тенденції	46
4. РИНОК ПРАЦІ	56
4.1. Робоча сила	56
4.2. Зайнятість та безробіття	59
4.3. Оплата праці та соціально-трудові відносини	69
5. ІНФРАСТРУКТУРА	73
5.1. Дорожньо-транспортна інфраструктура	73
5.2. Енергетична інфраструктура і постачання енергії	76
5.3. Інфраструктура зв'язку	76
5.4. Інфраструктура житлово-комунального господарства	78
6. СОЦІАЛЬНА СФЕРА	83
6.1. Освітня інфраструктура	83
6.2. Охорона здоров'я	89
6.3. Соціальний захист	95
6.4. Сфера культури	98
6.5. Сфера молодіжної політики, фізичної культури та спорту	101
6.6. Підтримка ветеранів війни та членів їх сімей	102
7. ЕКОНОМІКА ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО	106
7.1. Макроекономічні показники	106
7.2. Дослідження та інновації	107
7.3. Промисловість	108

7.4.	Сільське господарство	111
7.5.	Інвестиційна та будівельна діяльність	115
7.6.	Зовнішньоекономічна діяльність	120
7.7.	Торгівля та ресторанне господарство, розвиток споживчого ринку	123
7.8.	Розвиток малого та середнього підприємництва	123
7.9.	Інфраструктурна підтримка регіонального розвитку та підприємництва	129
7.10	Туризм	130
7.11	Банківський сектор.....	131
7.12	Смарт-спеціалізація регіону	132
8.	БЮДЖЕТНИЙ ПРОФІЛЬ ОБЛАСТІ ТА АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОДИНИЦЬ	136
8.1.	Дохідна частина.....	136
8.2.	Видаткова частина. Бюджет розвитку.....	141
9.	ДОХОДИ І ВИТРАТИ НАСЕЛЕННЯ.....	143
9.1.	Доходи населення.....	144
9.2.	Витрати населення	145
9.3.	Доходи і витрати домогосподарств	145
10.	ЕКОЛОГІЧНИЙ ПРОФІЛЬ	148
10.1.	Загальна екологічна ситуація	148
10.2.	Поводження з відходами та екологічні ризики	151
10.3.	Загрози внаслідок воєнного забруднення	155
11.	ПЛАНУВАННЯ І ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ОБЛАСТІ.....	158
11.1.	Міжнародні програми	158
11.2.	Державні стратегічні документи та програми розвитку.....	160
11.3.	Забезпеченість містобудівною документацією	160
11.4.	Обласні програми	161
12.	Наслідки повномасштабного російського вторгнення	162
Розділ II. Аналіз сильних сторін, можливостей розвитку, слабких сторін та загроз розвитку Луганської області (SWOT-аналіз)		165
Результати SWOT-аналізу		165
SWOT – матриця.....		172
Порівняльні переваги		175
Виклики		177
Ризики		178
Розділ III. Пріоритети регіонального розвитку Луганської області.....		180
Розділ IV. Сценарії розвитку регіональної економіки.....		185
Розділ V. Стратегічне бачення розвитку Луганської області		191
Розділ VI. Стратегічні та оперативні цілі, завдання розвитку Луганської області на період до 2027 року		192
Стратегічна ціль 1. Посилення безпеки та економічної стійкості Луганської області.....		198
Стратегічна ціль 2. Розвиток, орієнтований на людину		216
Стратегічна ціль 3. Забезпечення стійкості та ефективності регіонального публічного управління та партнерства.....		238

Розділ VII. Система моніторингу та оцінювання результативності реалізації Стратегії на 2021 – 2027 роки	261
Розділ VIII. Узгодженість Стратегії на 2021 – 2027 роки з програмними документами та основними аспектами розвитку області.....	264

Перелік таблиць

Таблиця 1. Перелік утворених громад та районів Луганської області	14
Таблиця 2. Розподіл наявного населення за типом місцевості, на початок року	19
Таблиця 3. Земельний фонд області за основними видами угідь (вся територія Луганської області).....	29
Таблиця 4. Природно-заповідний фонд Луганської області.....	32
Таблиця 5. Чисельність населення (за оцінкою) на 01.01.2022 (осіб) ¹	39
Таблиця 6. Розподіл постійного населення області за статтю, віком та типом поселення на 01.01.2022 (за даними Державної служби статистики), осіб	40
Таблиця 7. Динаміка розподілу постійного населення за основними віковими групами (осіб), на 1 січня року	42
Таблиця 8. Середній вік населення з розподілом за статтю та типом поселення, на 1 січня року	43
Таблиця 9. Динаміка розподілу постійного населення за статтю та основними віковими групами по території, підконтрольній українській владі до повномасштабного вторгнення, на 1 січня року	44
Таблиця 10. Розподіл постійного населення за статтю та місцем проживання по території, підконтрольній українській владі до повномасштабного вторгнення, на 1 січня року	45
Таблиця 11. Демографічні показники Луганської області.....	45
Таблиця 12. Демографічне навантаження на населення у віці 15-64 роки (на 1000 осіб у віці 15-64 роки).....	46
Таблиця 13. Міграційний та природний рух населення у 2014-2021 роках, осіб.....	47
Таблиця 14. Кількість ВПО з Луганської області на 01.09.2025	50
Таблиця 15. Розподіл ВПО з Луганської області, які вибули із своїх громад після 24.02.2022, за приймаючими регіонами України на 01.09.2025.....	53
Таблиця 16. Динаміка робочої сили Луганської області.....	57
Таблиця 17. Динаміка участі робочої сили з розподілом за статтю та місцем проживання	57
Таблиця 18. Населення у віці 15–70 років за статусом участі в складі робочої сили, статтю та місцем проживання у 2021 році, тис. осіб	58
Таблиця 19. Співставлення показників рівня зайнятості Луганської області з вибраними областями України за 2021 рік	61
Таблиця 20. Динаміка зайнятості населення у Луганській області	62
Таблиця 21. Динаміка зайнятості населення у віці 15–70 років за статтю та місцем проживання.....	62
Таблиця 22. Динаміка кількості зайнятого населення Луганської області у віці 15–70 років за видами економічної діяльності, (тис. осіб)	63
Таблиця 23. Кількість вакансій та чисельність шукачів роботи, зареєстрованих в Державній службі зайнятості станом на 01.09.2025 у розрізі професій	68
Таблиця 24. Середньомісячна заробітна плата штатних працівників за видами економічної діяльності, дані Держстат	69
Таблиця 25. Кількість закладів дошкільної освіти та дітей, охоплених дошкільною освітою в 2015 – 2024 роках.....	84
Таблиця 26. Кількість закладів загальної середньої освіти та учнів в них в 2015 – 2024 роках	85

Таблиця 27.	Кількість закладів ПО та здобувачів освіти в них в 2014 – 2024 роках	87
Таблиця 28.	Кількість закладів ФПО та здобувачів освіти в них в 2015 – 2024 роках	88
Таблиця 29.	Кількість ЗВО та здобувачів освіти в них в 2015 – 2024 роках	89
Таблиця 30.	Заклади охорони здоров'я Луганської області	94
Таблиця 31.	Забезпеченість медичними кадрами	94
Таблиця 32.	Порівняння потреби у соціальних послуг у Луганській області з відповідними показниками по роках	95
Таблиця 33.	Порівняння кількості осіб, потенційних отримувачів соціальних послуг у Луганській області з відповідними показниками вибраних областей України, станом на 01.07.2024.....	96
Таблиця 34.	Кількісний склад мережі закладів культури	99
Таблиця 35.	Основні показники діяльності промисловості Луганської області за 2012-2023 роки*	108
Таблиця 36.	Структура податкових надходжень до місцевих бюджетів за даними Податкової служби України, грн.....	113
Таблиця 37.	Обсяг виробленої будівельної продукції за видами (остаточні дані) (тис.грн) 115	
Таблиця 38.	Капітальні інвестиції за 2012-2023 роки, млн грн.....	116
Таблиця 39.	Частка капітальних інвестицій до загального показника по Україні, %.....	117
Таблиця 40.	Динаміка прямих інвестицій (інструменти участі в капіталі) в економіці Луганської області: залишки за країнами світу, млн дол. США.....	119
Таблиця 41.	Динаміка зовнішньої торгівлі товарами (експорт) з відповідними показниками вибраних областей України, млн дол. США.....	120
Таблиця 42.	Динаміка зовнішньої торгівлі товарами (імпорт) з відповідними показниками вибраних областей України, млн дол. США.....	121
Таблиця 43.	Основні показники підприємництва у Луганській області	124
Таблиця 44.	Кількість підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства у 2024 році ¹	125
Таблиця 45.	Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства у 2024 році ¹	126
Таблиця 46.	Порівняння показників підприємництва у Луганській області з відповідними показниками вибраних областей України у 2024 році.....	128
Таблиця 47.	Динаміка основних показників щодо доходів населення.....	144
Таблиця 48.	Динаміка основних показників щодо витрат населення.....	145
Таблиця 49.	Структура грошових доходів домогосподарств (у середньому за місяць у розрахунку на одне домогосподарство)	146
Таблиця 50.	Динаміка обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря з 2015 по 2024 роки*	149
Таблиця 51.	Динаміка скинутої стічної води у водні об'єкти, млн. м ³ *	150
Таблиця 52.	Динаміка поводження з відходами I-IV класів	152
Таблиця 53.	Динаміка поводження з побутовими відходами.....	152
Таблиця 54.	Партнери з розвитку Луганської області за кількістю та кошторисною вартістю проєктів у 2024 році.....	159
Таблиця 55.	Фінансування та реалізація регіональних цільових програм Луганської області 161	
Таблиця 56.	Завдана шкода та збитки разом із потребами на відновлення та відбудову Луганської області в розрізі секторів відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4) станом на 31.12.2024.....	163
Таблиця 57.	SWOT – аналіз Луганської області	165
Таблиця 58.	ПОРІВНЯЛЬНІ ПЕРЕВАГИ.....	172
Таблиця 59.	ВИКЛИКИ.....	173

Таблиця 60.	РИЗИКИ.....	174
Таблиця 61.	Стратегічні, оперативні цілі та завдання Стратегії на 2021 – 2027 роки	192
Таблиця 62.	Узгодженість цілей Стратегії на 2021 – 2027 роки з цілями Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки	265
Таблиця 63.	АНАЛІЗ ВІДПОВІДНОСТІ завдань Стратегії пріоритетам державної регіональної політики на відповідний період та пріоритетам розвитку регіону.....	267
Таблиця 64.	Зв'язок цілей Стратегії на 2021 – 2027 роки та Цілей сталого розвитку	286
Таблиця 65.	Розподіл відповідальних виконавців та співвиконавців завдань Стратегії на 2021 – 2027 роки	288
Таблиця 66.	Індикатори досягнення цілей Стратегії на 2021 – 2027 роки	301

Діаграми

Діаграма 1.	Динаміка чисельності міського та сільського населення в Луганській області (на початок року), тис. осіб	19
Діаграма 2.	Динаміка кількості населення в Луганській області, тис. осіб.....	39
Діаграма 3.	Розподіл постійного населення області за статтю та віком на 01.01.2022, тис. осіб ...	40
Діаграма 4.	Статеві – віковий розподіл населення Луганської області, 11.09.2025	41
Діаграма 5.	Динаміка природного руху населення, осіб	46
Діаграма 6.	Динаміка міграційного руху населення, осіб.....	47
Діаграма 7.	Карта Хабів по обслуговуванню ВПО	49
Діаграма 8.	Сальдо міграції ВПО у територіальних громадах після 24.02.2022 за даними ДП «Інформаційно-обчислювальний центр Мінсоцполітики України» на 01.09.2025	50
Діаграма 9.	Питома вага ВПО з громади по відношенню до її постійного населення на 01.01.2022 на 01.09.2025.....	52
Діаграма 10.	Рівень участі населення працездатного віку в робочій силі за 2021 рік, %	58
Діаграма 11.	Рівень освіти робочої сили.....	59
Діаграма 12.	Рівень зайнятості населення у віці 15-70 років по регіонах України в 2021 році, % ..	61
Діаграма 13.	Кількість зайнятого населення Луганської області за видами економічної діяльності в 2013 і 2021 роках, тис. осіб	64
Діаграма 14.	Динаміка кількості вакансій та безробітних, за даними служби зайнятості, січень 2022 року ..	66
Діаграма 15.	Кількість безробітних та вакансій за видами економічної діяльності, січень 2022 року ..	67
Діаграма 16.	Кількість безробітних за статтю, січень 2022 року	67
Діаграма 17.	Частка учнів в ЗЗСО	85
Діаграма 18.	Частка учнів у 1 – 4 класах.....	85
Діаграма 19.	Наповнюваність шкіл (всі типи).....	86
Діаграма 20.	Наповнюваність класів.....	86
Діаграма 21.	Динаміка кількості бібліотек, клубів та шкіл мистецтв.....	100
Діаграма 22.	Динаміка кількості театрів, музеїв, парків та демонстраторів фільмів	101
Діаграма 23.	Втрати Донецької та Луганської областей через збройну агресію РФ, млрд дол. США ..	114
Діаграма 24.	Динаміка капітальних інвестицій Луганської області, млн.грн.	117
Діаграма 25.	Частка регіонів по капітальним інвестиціям до загального показника по Україні, % ..	117
Діаграма 26.	Динаміка прямих інвестицій (інструментів участі в капіталі) в економіці Луганської області ..	118
Діаграма 27.	Динаміка кількості суб'єктів підприємництва, одиниць	127
Діаграма 28.	Динаміка обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг) суб'єктами підприємництва, млн грн	127

Перелік скорочень

АПК	Агропромисловий комплекс
АТО	Антитерористична операція
ВПО	Внутрішньо переміщені особи
ЗДО	Заклад дошкільної освіти
ЗЗСО	Заклад загальної середньої освіти
КЗ	Комунальний заклад
КП	Комунальне підприємство
МСП	Мале та середнє підприємництво
МТД	Міжнародна технічна допомога
КНП	Комунальне некомерційне підприємство
КПП	Контрольно-пропускний пункт
ПДФО	Податок на доходи фізичних осіб
РПЗМ	Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації проти України
СПД	Суб'єкти підприємницької діяльності
ФПО	Фахова передвища освіта
ЦНАП	Центр надання адміністративних послуг

Вступ

Стратегія розвитку Луганської області на 2021 – 2027 роки (далі – Стратегія на 2021 – 2027 роки) є документом, що визначає тенденції та основні проблеми соціально-економічного розвитку регіону, стратегічні та оперативні цілі, пріоритети розвитку регіону на відповідний період, основні завдання, етапи та механізми їх реалізації, систему моніторингу та оцінки результативності.

Цей документ став результатом актуалізації Стратегії на 2021 – 2027 роки, затвердженої розпорядженням голови облдержадміністрації – керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 26.03.2020 № 246 (в редакції розпорядження від 03.06.2021 № 389), з метою приведення її у відповідність до Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 (у редакції від 13.08.2024 № 940).

Стратегія на 2021 – 2027 роки розроблена відповідно до Закону України «Про засади державної регіональної політики», постанови Кабінету Міністрів України від 04.08.2023 № 816 «Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів», наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 31.03.2016 № 79 «Про затвердження Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26.04.2016 за № 632/28762.

Стратегія на 2021 – 2027 роки також враховує положення:

Указу Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»;

Плану України, схваленого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.03.2024 № 244-р;

Плану заходів з реалізації Дорожньої карти реформування управління публічними інвестиціями на 2024-2028 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.06.2024 № 588-р.

Окрім того, Стратегія на 2021 – 2027 роки ґрунтується на пріоритетних завданнях, спрямованих на європейську інтеграцію України, та стратегічних орієнтирах розвитку держави, визначених у:

- Рекомендаціях Європейської комісії, представлених у звіті про прогрес України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу 2024 року (Brussels, 30.10.2024, SWD (2024) 699 final);

- Умовах кредитного інструменту Світового Банку Development Policy Loan;

- Національній стратегії доходів до 2030 року, схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2023 № 1218-р;

- Середньостроковій стратегії управління державним боргом на 2026-2028 роки, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 24.12.2025 № 1716;

– Законі України від 08.05.2025 № 4417-IX «Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки про створення Американсько-Українського інвестиційного фонду відбудови».

Головною метою актуалізованої Стратегії на 2021 – 2027 роки є формування єдиного комплексу цілей та завдань по деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території Луганської області з урахуванням гуманітарних, економічних та безпекових аспектів, посилення соціально-гуманітарної, економічної згуртованості населення та ділових кіл, збереження ідентичності та протидія негативним наслідкам тимчасової окупації та інформаційній пропаганді, залучення міжнародних партнерів та донорів до процесів відновлення соціально-економічного розвитку регіону на принципах «краще ніж було», координація дій між центральними органами виконавчої влади, обласною військовою адміністрацією та спеціалізованими структурами, підвищення рівня безпеки і добробуту громадян та впровадження системи цифровізованого, демократичного, децентралізованого та інклюзивного багаторівневого врядування.

Загалом Стратегія на 2021 – 2027 роки націлена на:

- створення безпекових та соціально-економічних умов для мешканців Луганської області, у тому числі в приймаючих територіальних громадах;
- розвиток інституційної спроможності органів місцевого самоврядування на регіональному та місцевому рівні у сфері стратегічного планування, проектного менеджменту, цифровізації, протидії корупції на принципах прозорості, підзвітності, сталості, інклюзивності;
- розвиток людського капіталу, відновлення підприємницької діяльності в нових територіальних громадах України;
- розвиток багаторівневого врядування, наближення системи управління регіональним розвитком до процедур та кращих практик ЄС;
- залучення громадян до прийняття рішень на регіональному та місцевому рівні;
- розбудову партнерств, розвиток міжмуніципального, міжрегіонального та міжвідомчого співробітництва; сприяння економічному розвитку регіону шляхом залучення інвестицій для реалізації інноваційних проектів;
- відновлення та розвиток системи надання послуг для населення на регіональному та місцевому рівні, у тому числі електронних послуг.

До актуалізації Стратегії на 2021- 2027 роки та розробки Плану заходів з її реалізації на період 2026 – 2027 років залучено робочу групу з розроблення проектів Стратегії розвитку Луганської області та планів заходів з її реалізації, створену розпорядженням голови обласної державної адміністрації - керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 30.01.2019 № 76 (зі змінами).

До складу Робочої групи крім представників органів влади увійшли також представники неурядових організацій, аналітичних центрів, міжнародних організацій, незалежних експертів, дослідників та громадських активістів. Такий підхід забезпечив інклюзивність та відкритість процесу.

Було проведено п'ять засідань Робочої групи, члени якої здійснювали актуалізацію Стратегії на 2021 – 2027 роки з використанням територіально-орієнтованого підходу:

- 07.02.2025 – обговорено особливості підготовки документів стратегічного планування та прийнято рішення розпочати збір матеріалів для підготовки аналізу поточного соціально-економічного стану області;
- 25.09.2025 – представлено напрацювання соціально-економічного аналізу, обговорено проєкт стратегічного бачення та стратегічних цілей із застосуванням інструментів інтерактивного опитування;
- 07.11.2025 – актуалізовано SWOT – аналіз Луганської області, визначено формулювання стратегічного бачення, сценаріїв розвитку та стратегічних, оперативних цілей та завдань;
- 24.12.2025 – презентовано проєкт Стратегії на 2021 – 2027 роки, в якому враховані доопрацьовані стратегічні, оперативні цілі та завдання, включено розділи щодо системи моніторингу та оцінювання результативності реалізації Стратегії на 2021 – 2027 роки та щодо її узгодженості з програмними документами та основними аспектами розвитку області;
- 21.01.2026 – презентовано доопрацьований проєкт Стратегії на 2021 – 2027 роки, в якому враховані зауваження та пропозиції, отримані від членів Робочої групи після засідання від 24.12.2025.

Залучення представників громадських організацій, територіальних громад області, вищих навчальних закладів, науковців, інших зацікавлених сторін відбувалося шляхом залучення до процесу стратегічного планування в онлайн-форматі через заповнення відповідних онлайн – анкет та їх розповсюдження в соціальних мережах.

Протягом грудня 2025 року – січня 2026 року проведено консультації із зацікавленими сторонами в онлайн-форматі та обговорено оперативні цілі, завдання та сфери реалізації потенційних проєктів:

- 01.12.2025 – із структурними підрозділами обласної військової адміністрації з питань цифровізації;
- 13.01.2026 – із Громадською спілкою «Коаліція «На лінії зіткнення»;
- 13.01.2026 – із Державною установою «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України».

З 28 січня по 12 лютого 2026 року, з метою збору пропозицій, відбулося громадське обговорення проєкту Стратегії на 2021 – 2027 роки шляхом оприлюднення на офіційному вебсайті облдержадміністрації в розділі «Громадянам» – «Консультації з громадськістю» за посиланням: https://lova.gov.ua/oda/about/depart/dep_uvp/konsultaciyi_z_gromadskistyuu (пункт 14).

Основні принципи, з урахуванням яких відбувалась актуалізація Стратегії на 2021 – 2027 роки:

- відкритість – забезпечення залучення зацікавлених представників, зокрема суб'єктів підприємництва, науково-дослідних установ, закладів вищої освіти та громадських об'єднань, до процесу розроблення та реалізації регіональної стратегії;

- паритетність – створення рівних можливостей для висловлення позицій усіх сторін та забезпечення максимального врахування їх інтересів під час розроблення та реалізації регіональної стратегії;
- інноваційна спрямованість – визначення окремих напрямів та завдань з метою прийняття та впровадження нових технологічних рішень, у тому числі у сфері публічного управління та забезпечення взаємозв'язку науки, освіти, людських ресурсів у розвитку інноваційної діяльності;
- координація – взаємозв'язок та узгодженість Стратегії на 2021 – 2027 роки з довгостроковими стратегіями, планами і програмами розвитку на державному, регіональному та місцевому рівнях;

Вцілому, Стратегія на 2021 – 2027 роки актуалізована з урахуванням позиції всіх громад області, широкого кола громадськості, науковців, освітян, професійних об'єднань та експертних організацій.

Відповідно до пунктів 12 та 13 Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.08.2023 № 816 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 28.01.2026 № 81) (далі – Порядок), для проєктів регіональних стратегій та/або проєктів планів заходів регіонів, в яких на момент початку їх розроблення понад 30 відсотків територіальних громад належать до територій, на яких ведуться бойові дії та/або тимчасово окупованих Російською Федерацією, включених до переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого Мінрозвитку, за рішенням розробника:

- не застосовуються положення абзацу першого пункту 12 (щодо врахування в стратегії пріоритетів смарт-спеціалізації);
- застосовуються положення частини другої статті 2 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» (щодо не проведення стратегічної екологічної оцінки).

Відповідно до Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 28.02.2025 № 376, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11.03.2025 за № 380/43786, 16 селищ/сіл Луганської області віднесено до територій активних бойових дій, а інша частина області – до тимчасово окупованих територій.

За наведених вище підстав оновлена Стратегія не визначає пріоритети смарт-спеціалізації та щодо неї не проводилася стратегічна екологічна оцінка (відповідне рішення розміщене на офіційній веб-сторінці замовника за посиланням <https://lova.gov.ua/node/239854> (пункт 8)).

Впровадження смартспеціалізації може бути можливим виключно після деокупації території області, припинення активних бойових дій та ліквідації їх наслідків.

Відповідно до Порядку Міністерство розвитку громад та територій України листом від 18.03.2026 № 6773/6/10-26 надало висновок про відповідність проєкту

Стратегії встановленим вимогам щодо її підготовки, а також стратегічним цілям і пріоритетам, визначеним Державною стратегією регіонального розвитку України.

Розділ I. ОПИС ОСНОВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ТА ПРОБЛЕМ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Опис основних тенденцій та проблем соціально-економічного розвитку Луганської області включає оцінку його природно-ресурсного, виробничого, людського і трудового, наукового, фінансового та інноваційного потенціалів, визначених на засадах смарт-спеціалізації, зовнішні тенденції інноваційного розвитку, що впливатимуть на розвиток регіону.

Аналіз тенденцій та проблем соціально-економічного розвитку Луганської області охоплює три часові періоди — **до 2014 року, 2014–2022 роки та з 2022 року по теперішній час** — що є методологічно обґрунтованим і зумовленим кардинально різними умовами функціонування регіону. Період до 2014 року відображає довоєнну модель розвитку області як індустріального регіону з усталеними демографічними, економічними та інфраструктурними характеристиками. Саме ці дані є базовою точкою відліку, що дозволяє об'єктивно оцінити масштаб структурних змін, втрат людського, виробничого та природно-ресурсного потенціалу, а також порівняти довоєнні тенденції з подальшими трансформаціями, спричиненими збройною агресією російської федерації.

Період **2014–2022 років** виокремлено як етап тривалої гібридної війни та часткової тимчасової окупації території області, що супроводжувався фрагментацією економічного простору, внутрішнім переміщенням населення, обмеженим доступом до статистичних даних і функціонуванням регіону в режимі кризового управління.

Період **з 2022 року** характеризується якісно новими умовами — повномасштабною війною, майже повною окупацією території області, масовою міграцією населення, руйнуванням економіки та інфраструктури, релокацією місцевих органів влади на підконтрольну територію України та зміною їх діяльності у відповідності до потреб мешканців Луганської області. Виокремлення цього етапу є необхідним для опису сучасного стану справ та формування реалістичного бачення повоєнного відновлення, деокупації та реінтеграції Луганської області, а також для коректного визначення пріоритетів, стратегічних та оперативних цілей розвитку в умовах високої невизначеності та безпекових ризиків.

1. Загальна характеристика Луганської області

1.1. Географічні характеристики та топографічний профіль

Луганська область розташована на сході України у басейні середньої течії річки Сіверський Донець. Максимальна відстань з півночі на південь складає

275 км, із заходу на схід – 170 км, площа – 26,7 тис. кв. км (4,4 % території України, 10 місце серед областей).

На півночі межує з Белгородською та Воронежською областями, сході та півдні – з Ростовською областю російської федерації, південно-заході – з Донецькою областю, північно-заході – з Харківською областю України. Загальна довжина кордону із російською федерацією в межах Луганської області складає 737 км (39 % загальної довжини українсько-російського кордону).

Територія Луганської області представляє рівнину із середніми відмітками 150–200 м заввишки. Низини розташовуються в основному у долині річки Сіверський Донець.

Рис 1. Герб та прапор Луганської області

Герб Луганської області затверджений 15.05.1998 рішенням Луганської обласної ради. Він складається з великого і малого щитів, обрамлених двома золотими колосами, сполученими пересіченою двічі синьо-жовтою девізною стрічкою і золотим дубовим вінком під щитом, з написом на стрічці «Луганська область».

1.2. Адміністративно-територіальний устрій

До 2020 року система адміністративно-територіального устрою Луганської області складалася з 18 районів (Антрацитівський, Біловодський, Білокуракинський, Довжанський, Кремінський, Лутугинський, Марківський, Міловський, Новоайдарський, Новопсковський, Перевальський, Попаснянський, Сватівський, Слов'яносербський, Сорокинський, Станично-Луганський, Старобільський, Троїцький) та 926 населених пунктів, зокрема:

- 37 міст, у тому числі – 14 міст обласного значення (Луганськ, Алчевськ, Антрацит, Брянка, Голубівка, Довжанськ, Кадіївка, Лисичанськ, Сокологірськ, Ровеньки, Рубіжне, Сіверськ, Сіверськ-Донецьк, Сорокине, Хрустальний), районного значення – 23;

- 109 селищ міського типу та 780 селищ і сіл.

У 2020 році розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 № 717-р «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Луганської області» та постановою Верховної Ради України «Про утворення та ліквідацію районів» від 17.07.2020 № 807-IX затверджено новий адміністративно-територіальний устрій на субрегіональному та базовому рівнях.

Запроваджені зміни стали складовою частиною і територіальною основою реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади.

В результаті прийнятих рішень в Луганській області утворено 8 районів та 37 громад, перелік яких наведено у таблиці 1.

Таблиця 1. Перелік утворених громад та районів Луганської області

№	Назва Громади	Статус громади	Площа громади, кв. км	Населення громади, тис. осіб (на 01.01.2022)**	Новий район / кількість громад
1	2	3	4	5	6
1	Алчевська*	міська	777,5	182,52	Алчевський 3 громади
2	Зимогір'ївська*	міська	429,2	37,33	
3	Кадіївська*	міська	662,7	215,43	
	Всього по району		1 869,4	435,28	
4	Довжанська*	міська	1 229,4	116,55	Довжанський 2 громади
5	Сорокинська*	міська	910,5	88,92	
	Всього по району		2 139,9	205,46	
6	Луганська*	міська	774,2	440,48	Луганський 3 громади
7	Лутугинська*	міська	827,3	47,27	
8	Отаманівська (Молодогвардійська)*	міська	545,3	39,61	
	Всього по району		2 146,8	527,37	
9	Антрацитівська*	міська	637,3	93,84	Ровеньківський 3 громади
10	Ровеньківська*	міська	606,1	65,92	
11	Хрустальненська*	міська	843,3	134,36	
	Всього по району		2086,7	294,12	
12	Білокуракинська	селищна	1 122,5	14,71	Сватівський 7 громад
13	Коломийчеська	сільська	386,4	3,14	
14	Красноріченська	селищна	443,4	7,77	
15	Лозно-Олександрівська	селищна	537,4	4,30	
16	Нижньодуванська	селищна	563,3	5,20	
17	Сватівська	міська	1 044,9	25,92	
18	Троїцька	селищна	1 220,8	15,65	
	Всього по району		5 318,7	76,69	
19	Гірська	міська	169,8	32,49	Сіверськодонецький 6 громад
20	Кремінська	міська	533,8	21,59	
21	Лисичанська	міська	617,6	111,72	
22	Попаснянська	міська	457,9	24,59	
23	Рубіжанська	міська	404,2	58,82	
24	Сіверськодонецька	міська	501,1	113,32	
	Всього по району		2 684,4	362,54	
25	Біловодська	селищна	1 592,8	22,25	Старобільський 8 громад
26	Білолуцька	селищна	640,9	9,52	
27	Марківська	селищна	1 172,1	13,76	
28	Мілівська (Міловська)	селищна	977,8	14,50	

29	Айдарська (Новопсковська)	селищна	979,0	22,79	
30	Старобільська	міська	734,4	27,91	
31	Чмирівська	сільська	497,8	8,91	
32	Шульгинська	сільська	333,1	4,21	
	Всього по району		6 927,9	123,83	
33	Нижньотеплівська	сільська	495,7	7,01	Щастинський 5 громад
34	Новоайдарська	селищна	1 313,2	20,65	
35	Станично-Луганська	селищна	516,3	22,79	
36	Широківська	сільська	586,8	6,53	
37	Щастинська	міська	467,0	20,64	
	Всього по району		3 379,0	77,62	
	РАЗОМ по області		2 6552,8	2 102,92	

Примітка: * громади, тимчасово окуповані з 2014 року;

** за даними Держстату (без урахування ВПО)

Рис 2. Адміністративні центри та території територіальних громад Луганської області

Рис 3. Мапа районів Луганської області

З 2014 року значну кількість населених пунктів області, в тому числі обласний центр місто Луганськ, **визнано тимчасово окупованими російською федерацією**. Згідно із Законом України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей», постановами Верховної Ради України від 17.03.2015 № 252-VIII «Про визначення окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей, в яких запроваджується особливий порядок місцевого самоврядування» та від 17.03.2015 № 254-VIII «Про визнання окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей тимчасово окупованими територіями» запроваджено особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей. У зв'язку із цим, Луганська обласна державна адміністрація – обласна військово-цивільна адміністрація та інші установи перемістились до міста Северодонецьк (на теперішній час – місто Сіверськодонецьк).

На сьогодні внаслідок повномасштабного військового вторгнення рф в Україну 24.02.2022 переважно всі території територіальних громад області є тимчасово окупованими. Відповідно до Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 28.02.2025 № 376, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11.03.2025 за № 380/43786, 16 селищ/сіл Луганської області віднесено до територій активних

бойових дій, а інша частина області – до тимчасово окупованих територій (близько 30 відсотків території – з 2014 року, інша територія у період з 24.02.2022 до 03.07.2022).

Указами Президента України від 31.03.2022 № 192/2022, від 11.06.2022 № 406/2022, від 23.09.2022 № 665/2022, від 24.03.2023 № 181/2023 утворено військові адміністрації населених пунктів, зокрема:

Сватівську міську, Білокуракинську, Лозно-Олександрівську, Красноріченську, Нижньодуванську, Троїцьку селищні, Коломийчиську сільську військові адміністрації Сватівського району;

Гірську, Кременську, Лисичанську, Попаснянську, Рубіжанську, Сіверськодонецьку (Сєверодонецьку) міські військові адміністрації Сіверськодонецького району;

Старобільську міську, Біловодську, Білолуцьку, Марківську, Міловську (Мілівську), Айдарську (Новопсковську) селищні, Чмирівську, Шульгинську сільські військові адміністрації Старобільського району;

Щастинську міську, Новоайдарську, Станично-Луганську селищні, Нижньотеплівську, Широківську сільські військові адміністрації Щастинського району.

Військові адміністрації населених пунктів, території територіальних громад яких тимчасово окуповано до 24.02.2022, не утворювались.

1.3. Тип регіону

Система розселення

Структура Луганської області сформувалась як частина більш великого територіально-планувального утворення – Східного регіону і його основного ядра – центральної урбанізованої зони, яка розташована здебільшого в межах Луганської та Донецької областей. В Луганській області історично сформувалась густа мережа населених місць, промислових і комунальних зон, транспортних, інженерно-технічних комунікацій і споруд, які в своїй сукупності утворили макроструктуру регіону.

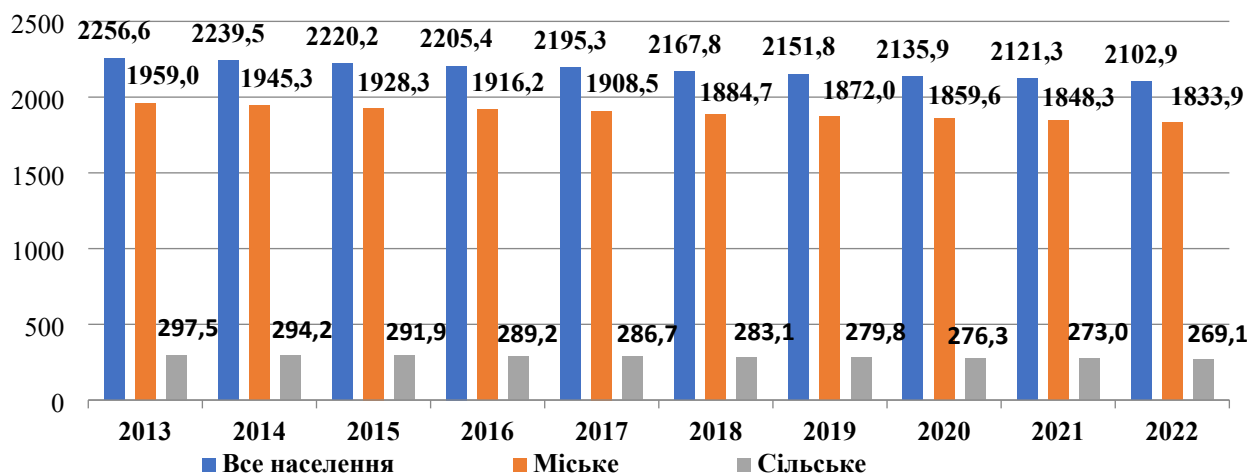
Розподіл населення

У зв'язку з проведенням антитерористичної операції і Операції об'єднаних сил в регіоні протягом 2014-2018 років, а також повномасштабним російським вторгненням органами державної статистики розрахунки (оцінки) чисельності населення здійснюються на основі наявних адміністративних даних щодо державної реєстрації народження і смерті та зміни реєстрації місця проживання.

Згідно з цими розрахунками чисельність наявного населення в Луганській області на 01.01.2022 становила **2 102 921 осіб**, з них 87,2 % – міське населення та 12,8 % – сільське. У порівнянні з 01.01.2013 чисельність наявного населення зменшилася на **153630 осіб**. В таблиці 2 та на діаграмі 1 наведено динаміку розподілу наявного та постійного населення за типом місцевості.

Таблиця 2. Розподіл наявного населення за типом місцевості, на початок року

Рік	Чисельність наявного населення на 1 січня року, осіб			Питома вага населення у загальній чисельності, відсотків	
	Усього	Міське	Сільське	міське	сільське
2013	2256551	1959011	297540	86,8	13,2
2014	2239473	1945314	294159	86,9	13,1
2015	2220151	1928270	291881	86,9	13,1
2016	2205389	1916176	289213	86,9	13,1
2017	2195290	1908546	286744	86,9	13,1
2018	2167802	1884722	283080	86,9	13,1
2019	2151833	1872013	279820	87,0	13,0
2020	2135913	1859590	276323	87,1	12,9
2021	2121322	1848299	273023	87,1	12,9
2022	2102921	1833860	269061	87,2	12,8

Діаграма 1. Динаміка чисельності міського та сільського населення в Луганській області (на початок року), тис. осіб

Розподіл населення за типом місцевості вказує на стійку тенденцію переваги міського населення над сільським та зменшення чисельності населення, починаючи з 2013 року.

Зонування Луганської області

Відповідно до Схеми планування території Луганської області, розробленої ДП «Український Державний науково-дослідний інститут проектування міст «Діпромісто» імені Ю.М.Білоконя» у 2013 році за результатами комплексної оцінки території області, концентрації промисловості і її спеціалізації, характером розселення, рівнем урбанізації, щільності магістральної мережі, наявності та потужності інженерних комунікацій на території області пропонувалось сформувати 3 територіально-планувальні зони, що визначають види переважного використання території - містобудівного розвитку (зона урбанізації), сільськогосподарського використання, оздоровчого й туристично-рекреаційного використання.

Зона урбанізації. В межах зони передбачалося формування: промислових вузлів; територій з пріоритетним розвитком логістичних центрів складування, переробки і сортування вантажів в районі впливу транспортного коридору «Європа-Азія»; територій інфраструктури короткочасного відпочинку та культурно-пізнавального туризму в межах населених пунктів зі значним туристичним потенціалом.

Зона сільського господарства. В межах зазначеної зони виділялися території з пріоритетним розвитком товарного сільськогосподарського виробництва та території з пріоритетним розвитком сільського господарства приміського типу для обслуговування великих міст, туристичних та рекреаційних зон.

Зона охоронюваних природних ландшафтів. Території переважно оздоровчого та туристично-рекреаційного використання формуються на базі об'єктів природно-заповідного фонду, курортних і рекреаційних територій, природних ландшафтів. Значна частина вказаних ландшафтів входить, як складова, майже до всіх вищезазначених зон. Зона формується в центральній частині області вздовж берегів р. Сіверський Донець та локальними рекреаційними зонами, курортно-рекреаційними та рекреаційними комплексами на території всіх районів області, де пріоритетним є розвиток інфраструктури короткочасного відпочинку, культурно-пізнавального та лікувально-оздоровчого туризму.

Разом з цим, тимчасова окупація частини території області в 2014 році призвели до значних міграційних процесів, кардинальної зміни зовнішньоекономічних зв'язків, втрати значення міжнародних транспортних коридорів, деградації промислової та критичної інфраструктури. Внаслідок повномасштабного російського вторгнення поглибилася демографічна та міграційна криза, значних руйнувань зазнала житлова, соціальна, промислова, критична інфраструктура, суттєвої шкоди зазнали об'єкти природно-заповідного фонду, курортних і рекреаційних територій, природних ландшафтів. З цих а також безпекових, політико-економічних (у тому числі міжнародних) причин територіально-планувальні зони, передбачені Схемою планування території Луганської області, потребуватимуть перегляду.

1.4. Міжнародні зв'язки і транскордонне співробітництво

Луганська область проводить активну роботу щодо налагодження торговельно-економічного, науково-технічного і культурного співробітництва з регіонами зарубіжних країн.

Укладені угоди з регіонами інших держав:

1. Угода про довгострокове співробітництво між Луганською областю України та Квемо-Квартлійським краєм Грузії від 26.01.1996.

2. Угода про торговельно-економічне, науково-технічне та культурне співробітництво між Луганською обласною державною адміністрацією України та Адміністрацією Хасковської області Республіки Болгарія від 30.04.2002.

3. Угода про торговельно-економічне, науково-технічне та культурне співробітництво між Луганською обласною державною адміністрацією й Луганською обласною радою України та Люблінським воєводством Республіки Польща від 11.09.2003.

4. Угода про торговельно-економічне, науково-технічне та культурне співробітництво між Луганською обласною державною адміністрацією й Луганською обласною радою України та Народним Урядом провінції Хейлунцзян Китайської Народної Республіки від 08.04.2008.

5. Угода про співробітництво між Луганською обласною Радою (Україна) та департаментом Луара (Французька Республіка) від 16.03.2009.

6. Угода про торговельно-економічне, науково-технічне та культурне співробітництво між Луганською обласною державною адміністрацією України та Хукуматом Хатлонської області Республіки Таджикистан від 15.12.2011.

7. Меморандум про співробітництво між Луганською обласною державною адміністрацією та Урядом Федеральної Землі Верхня Австрія від 08.04.2011.

8. Угода про міжнародне територіальне співробітництво між Луганською обласною державною адміністрацією та містом Сент-Етьєн (Французька Республіка) від 08.07.2025.

Співпраця територіальних громад Луганської області із закордонними муніципалітетами:

1. Угода про партнерство між Кремінською міською радою (Україна) та муніципалітетом Ключборк, Опольське воєводство (Республіка Польща) про вплив роботи місцевого самоврядування на розвиток міста та залучення до цієї роботи молоді від 04.10.2017.

2. Угода про партнерство між Сєверодонецькою міською територіальною громадою та містом Єленя Гура (Республіка Польща) від 18.05.2018.

3. Угода щодо партнерство між містом Сватове Луганської області та містом Плунге Тельшайського повіту (Литовська Республіка) від 18.06.2018.

4. Угода про партнерство між Сєверодонецькою міською територіальною громадою та містом Вілкавішкіс (Литовська Республіка) від 27.01.2022.

5. Угода про співпрацю між Кремінською міською територіальною громадою та Comune di Ronco Canavese (Італійська Республіка) від 12.09.2023.

6. Угода про співпрацю між Старобільською міською територіальною громадою та містом Люблін (Республіка Польща) від 15.03.1996.

7. Угода про наміри щодо співпраці між Попаснянською міською військовою адміністрацією та міською радою м. Хасселт провінції Лімбург Королівства Бельгія від 06.09.2024.

8. Угода про наміри щодо співпраці між Старобільською міською військовою адміністрацією та міською радою м. Хасселт провінції Лімбург Королівства Бельгія від 06.09.2024.

9. Угода про наміри щодо співпраці між Лисичанською міською військовою адміністрацією та міською радою м. Хасселт провінції Лімбург Королівства Бельгія від 06.09.2024.

10. Угода про співпрацю між Попаснянською міською військовою адміністрацією та муніципалітетом Сент-Етьєн Французької Республіки від 04.02.2025.

11. Угода про співпрацю між Старобільською міською військовою адміністрацією та муніципалітетом Сент-Етьєн Французької Республіки від 04.02.2025.

12. Угода про міжнародне територіальне співробітництво між містом Сент-Етьєн (Французька Республіка) та Попаснянською міською військовою адміністрацією від 08.07.2025.

13. Угода про міжнародне територіальне співробітництво між містом Сент-Етьєн (Французька Республіка) та Старобільською міською військовою адміністрацією від 08.07.2025.

Координація міжнародного співробітництва

За ініціативи Конгресу місцевих та регіональних влад при Президентові України в Луганській області створено Регіональний офіс міжнародного співробітництва (далі – РОМС), що має на меті розвиток взаємодії місцевих та регіональних влад з міжнародними партнерами, які прагнуть співпрацювати на рівні області та територіальній громаді (розпорядження голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 12.05.2023 № 96).

Для Луганської області РОМС слугує платформою проведення перемовин, налагодження домовленостей, координації міжнародного співробітництва між усіма сторонами – областю, громадами та іноземними партнерами.

З моменту створення РОМС проведено 20 робочих засідань, більше 260 зустрічей та близько 100 заходів за участі міжнародних партнерів.

Також опрацьовується з міжнародними партнерами питання участі в діючих або запланованих до реалізації програмах за підтримки Європейського Союзу для всіх регіонів України, зокрема таких як Interreg Europe та інших.

Облдержадміністрацією, райдержадміністраціями, міськими, селищними, сільськими військовими адміністраціями проводиться активна робота з налагодження регулярної та системної комунікації з країнами-членами ЄС. З метою розвитку міжрегіонального, міжмуніципального співробітництва та налагодження партнерських відносин проводяться зустрічі, закордонні відрядження, надсилаються листи з пропозиціями налагодження подальшої співпраці.

1.5. Основні зв'язки з обласними, міжобласними та міжнародними транспортними магістралями (дороги)

Географічне положення Луганської області представляло собою достатньо розвинутий транспортний комплекс з мережею автомобільних і залізничних доріг, ділянки яких проходили за напрямками міжнародних європейських доріг. Область була важливим транспортним вузлом сходу України завдяки розгалуженій мережі шляхів сполучення та значному промисловому потенціалу. Це сприяло пропуску транзитних потоків через регіон і було основним фактором, що обумовлював стратегічне значення Луганської області у розвитку економіки України.

Територією області пролягало 643 автомобільні дороги загального користування загальною протяжністю 6 024,5 км, з яких:

- 27 доріг державного значення – 2 076,5 км;
- 616 доріг місцевого значення – 3 948,0 км.

Основні автомагістралі:

- М-03 Київ – Харків – Довжанський та М-30 Стрий – Умань – Дніпро – Ізварине, що входило до міжнародних транспортних маршрутів Е40 та Е50 відповідно;

- Н-21 Старобільськ – Луганськ – Хрустальний – Макіївка – Донецьк;
- Н-26 Чугуїв – Мілове;
- Н-32 Покровськ – Бахмут – Михайлівка;
- Р-22 КПП «Красна Талівка» – Луганськ;
- Р-66 КПП «Демино-Олександрівка» – Сватове – Лисичанськ – Луганськ;
- Т-13-02 КПП «Танюшівка» – Старобільськ – Бахмут;
- Т-13-07 Сватове – Новопсков – Мілове.

З 2014 року ключові логістичні центри області опинились на тимчасово окупованій території, що різко зменшило кількість міжобласних та міжнародних транспортних магістралей.

Основні відстані до економічних центрів:

Адміністративний центр Луганської області до 2014 року – місто Луганськ. Основні відстані від нього до найближчих економічних центрів:

- Луганськ – Київ 840 км
- Луганськ – Харків 330 км
- Луганськ – Донецьк 155 км
- Луганськ – Дніпро 420 км

Адміністративний центр Луганської області з 2014 року – місто Сіверськкодонецьк. Основні відстані від нього до найближчих економічних центрів:

- Сіверськкодонецьк – Київ 740 км
- Сіверськкодонецьк – Харків 240 км
- Сіверськкодонецьк – Донецьк 150 км
- Сіверськкодонецьк – Дніпро 340 км

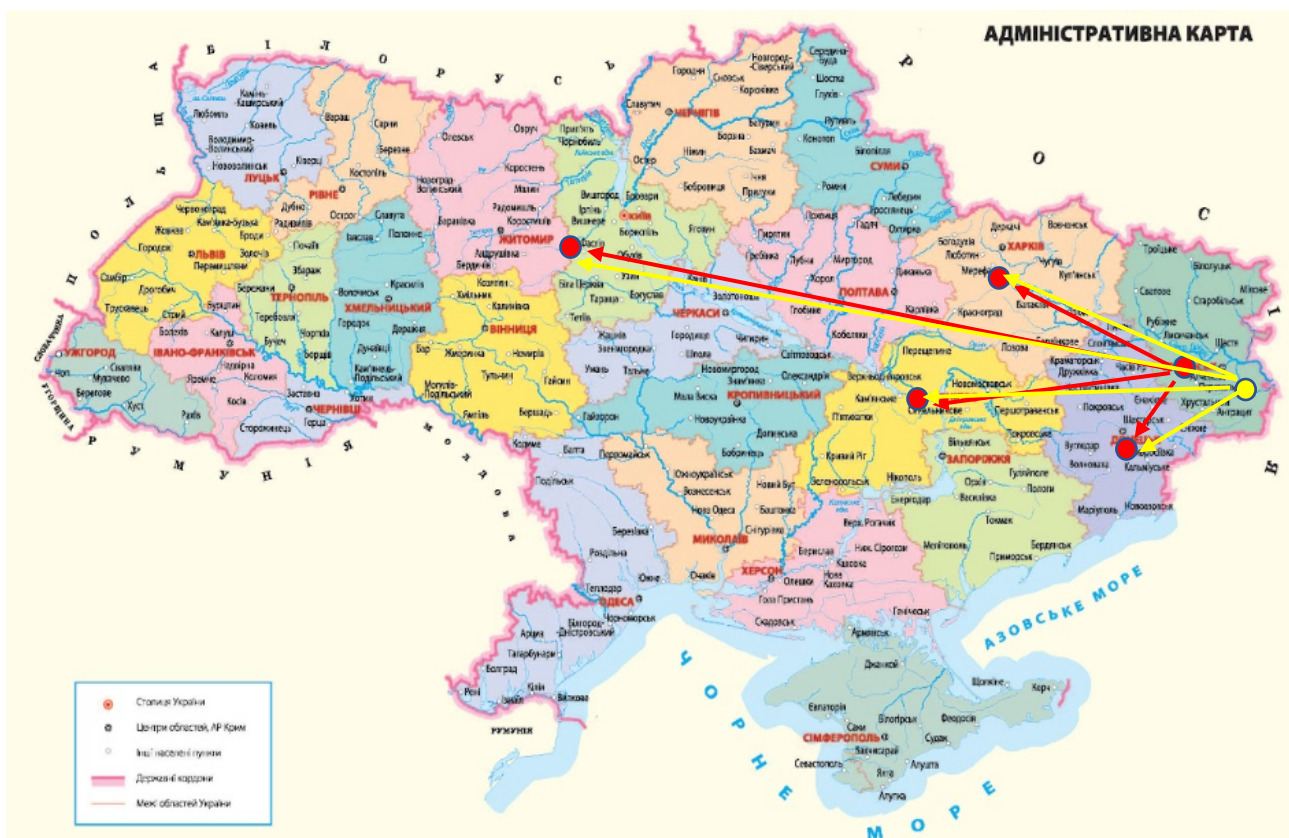

Рис 4. Карта відстаней до основних економічних центрів

Автомобільний транспорт. До 2014 року автобусна маршрутна мережа Луганської області налічувала 645 внутрішньообласних автобусних маршрутів, які обслуговували понад 50 пасажирських перевізників (юридичні та фізичні особи-підприємці).

З 2014 року автобуси були єдиним громадським транспортом для 95 % сільських населених пунктів.

Залізничний транспорт залишався основним видом зовнішнього транспорту в забезпеченні вантажних і пасажирських перевезень у дальньому сполученні.

Залізничні шляхи регіональної філії «Донецька залізниця» АТ «Укрзалізниця» на кордоні Луганської області мали 10 стикових з регіональними філіями залізничної мережі України та залізницею росії (ОАО «РЖД»).

Роботу авіаційного транспорту у Луганській області до 2014 року забезпечувало Луганське обласне КП «Міжнародний аеропорт Луганськ».

Аеропорт виконував регулярні рейси до Києва та Москви авіакомпаніями UTair та UTair-Ukraine, чартерні рейси здійснювались до Анталії – авіакомпанією МАУ та до Салоніки – грецькою авіакомпанією Astra Airlines.

У 2014 році ЛОКП «Міжнародний аеропорт Луганськ» зазнало значних пошкоджень і руйнувань, з цього року авіасполучення в Луганській області відсутнє.

Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки

інших партнерів, станом на 31.12.2024 **потреби** у відновленні транспортної сфери області, до якої відносяться автомобільний, залізничний, авіаційний та морський транспорт, складають **5,622** млрд дол. США. Обсяг завданої **шкоди** по області оцінено в **3,420** млрд дол. США. Прямі **збитки** сягнули **723,7** млн дол. США.

1.6. Перешкоди регіонального розвитку внаслідок збройної агресії рф проти України

Внаслідок збройної агресії російської федерації для Луганської області значно зросла кількість факторів, які перешкоджатимуть збалансованому регіональному розвитку області після її деокупації. Особливо негативного впливу зазнали наступні сфери.

Сфера автомобільного транспорту та автомобільних доріг. З початком збройного конфлікту у 2014 році частина території Луганської області опинилася під тимчасовою окупацією, що суттєво вплинуло на транспортну та дорожню інфраструктуру. Бойові дії спричинили значні руйнування дорожньої мережі, а втрата контролю над окремими районами ускладнила логістичні процеси.

Зруйновані мости, дороги та транспортні вузли обмежили транспортне сполучення між підконтрольними та окупованими територіями, що негативно позначилося на економічних зв'язках. Крім того, через пошкодження залізничних шляхів суттєво зросло навантаження на автомобільний транспорт та автомобільні дороги загального користування.

Запровадження у лютому 2017 року тимчасового припинення переміщення вантажів через лінію зіткнення у межах області шляхами залізничного і автомобільного сполучення, спричинило різке зниження обсягів перевезень вантажів.

З початком повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну у 2022 році рівень руйнувань дорожньо-транспортної інфраструктури Луганської області значно зріс. За попередньою інформацією, на території області зруйновано та пошкоджено 485 км автомобільних доріг загального користування державного значення, понад 2 000 км місцевого значення, а також значна частина вулиць і доріг міст та інших населених пунктів. Крім того, зафіксовано руйнування 26 автодорожніх мостів.

Автомобільні перевізники втратили матеріально-технічні бази, транспортні засоби, трудові колективи тощо.

Сфера залізничного транспорту. У 2014 році внаслідок появи лінії розмежування мережа залізничних шляхів області була розділена. На підконтрольній території залишались дві залізничні гілки: Попасна – Сватове – Куп'янськ та Кіндрашівська-Нова – Старобільськ – Лантратівка, яка з 2015 року повністю відрізана від залізничної мережі України.

Війна з 2014 року нанесла руйнуючого удару по залізничному руху області, фактично припинено сполучення між північними частинами області та, наприклад Станицею Луганською, оскільки кінцевий пункт цієї гілки – залізничний вузол Дебальцеве (Донецька область), який опинився під окупацією. Тож, усі гілки, які вели з росії та до неї, були закриті. Запуск дизель-поїзда, який

поєднав північні райони краю із Станицею Луганською, дещо вирішив цю проблему. Важливо, що Україна зберігала контроль над гілкою Лисичанськ–Сватове–Куп'янськ, яка була головною системою забезпечення потреб української армії у 2014-2022 роках.

Відсутність стикування залізничної гілки Кіндрашівська-Нова – Старобільськ – Лантратівка з залізничною мережею України та відсутність електрифікованих залізничних шляхів на території Луганської області через невизначеність джерел фінансування перешкоджало розвитку регіону.

Окрім цього, обмеженість залізничної гілки та залежність від сторонніх факторів призвела до критичної ситуації в енергетичній галузі, пов'язаної із доставкою вугілля на ВП «Луганська ТЕС» ТОВ «ДТЕК Східенерго».

З 24.02.2022 внаслідок широкомасштабної збройної агресії російської федерації проти України та активних бойових дій підприємство залізничного транспорту втратило контроль над рухомим складом, будівлями та спорудами, доступ до них відсутній.

Сфера авіаційного транспорту. Авіаційна інфраструктура у Луганській області була представлена ЛОКП «Міжнародний аеропорт «Луганськ» та аеропортом «Сєверодонецьк».

ЛОКП «Міжнародний аеропорт «Луганськ» у 2014 році зазнало значних пошкоджень і руйнувань, з цього року авіасполучення в Луганській області відсутнє.

Аеропорт «Сєверодонецьк» не експлуатувався, оскільки злітно-посадкова смуга перебувала в непридатному стані.

Зважаючи на абсолютну безперспективність та недоцільність фінансування діяльності КП «Міжнародний аеропорт «Сєверодонецьк» було прийнято рішення про його ліквідацію (розпорядження голови облдержадміністрації – керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 15.07.2016 № 418).

Сфера безпеки. Забруднення території Луганської області вибухонебезпечними предметами та небезпечними залишками війни є однією з найбільших загроз та перешкод для регіонального розвитку. Це питання має багатовимірний вплив, охоплюючи безпекові, економічні, соціальні та екологічні аспекти.

З 2014 року Луганська область стала епіцентром бойових дій, що призвело до значного забруднення території вибухонебезпечними предметами та небезпечними залишками війни.

Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024, у зв'язку із збройною агресією російської федерації проти України та майже повною окупацією території Луганської області, 26684 кв. км вважається імовірно забрудненою територією вибухонебезпечними предметами та потребує проведення робіт з гуманітарного розмінування. Обчислена вартість гуманітарного розмінування становить 8034,2 млн дол. США, в тому числі нетехнічне обстеження – 32,3 млн дол. США, технічне обстеження – 2000,5 млн дол. США, 6001,4 млн дол. США.

Еродованість ґрунтів. Територія області характеризувалась найвищим відсотком еродованих земель (ріллі та сільгоспугідь) ще до 2014 року. Ці процеси посилились, оскільки в умовах окупації та військових дій ніяких комплексних заходів з охорони земель та боротьби з ерозією ґрунтів не проводилось і наразі не проводиться.

ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗДІЛУ 1

1. Географія. Луганська область розташована на сході України у басейні середньої течії річки Сіверський Донець. На півночі межує з Белгородською та Воронежською областями, сході та півдні – з Ростовською областю російської федерації, південно-заході – з Донецькою областю, північно-заході – з Харківською областю України. Загальна довжина кордону із російською федерацією в межах Луганської області складає 737 км (39 % загальної довжини українсько-російського кордону).

2. Новий адміністративно-територіальний устрій. У 2020 році розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 № 717-р «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Луганської області» та постановою Верховної Ради України «Про утворення та ліквідацію районів» від 17.07.2020 № 807-ІХ затверджено новий адміністративно-територіальний устрій Луганської області, в результаті чого утворено 8 районів та 37 громад.

3. Чисельність наявного населення в Луганській області на 01.01.2022 становила **2 102 921 осіб**, з них 87,2 % – міське населення та 12,8 % – сільське. Розподіл населення за типом місцевості вказує на стійку тенденцію переваги міського населення над сільським та зменшення чисельності населення, починаючи з 2013 року.

4. Спеціалізація Луганської області до війни. До 2014 року у Луганській області сформувалося три великих промислових вузли за наступною спеціалізацією: Луганський – підприємства машинобудування, металообробки і легкої промисловості; Алчевсько-Кадіївський – підприємства вугільної, металургійної і машинобудівної промисловості; Лисичансько-Рубіжансько-Сіверськодонецький – підприємства хімічної, нафтохімічної промисловості. В області лідирувала переробна промисловість (71,6 %), яка була представлена підприємствами з виробництва коксу та продуктів нафтопереробки, машинобудування, хімічної, нафтохімічної, харчової, целюлозно-паперової, легкої промисловості та будівельних матеріалів.

5. Ситуація із окупацією території Луганської області на сьогоднішній день. На сьогодні внаслідок повномасштабного військового вторгнення рф в Україну 24.02.2022 переважно всі території територіальних громад області є тимчасово окупованими відповідно до Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 28.02.2025 № 376, 16 селищ/сіл Луганської області віднесено до територій активних бойових дій, а інша частина області – до тимчасово окупованих територій.

6. Руйнування та збитки транспортної інфраструктури. До 2014 року Луганська область була важливим транспортним вузлом сходу України завдяки розгалуженій мережі автомобільних та залізничних шляхів сполучення та значному промисловому потенціалу. Після 24.02.2022 року внаслідок повномасштабного вторгнення РФ в Україну майже вся транспортна інфраструктура знаходиться на тимчасово окупованій території Луганської області. Станом на 31.12.2024 потреби у відновленні транспортної сфери області, до якої відносяться автомобільний, залізничний, авіаційний та морський транспорт, складають 5,622 млрд дол. США. Обсяг завданої шкоди по області оцінено в 3,420 млрд дол. США. Прямі збитки сягнули 723,7 млн дол. США.

7. Система управління територіальними громадами під час воєнного стану. У 2022 році утворено 26 військових адміністрацій територіальних громад, які до 24.02.2022 року знаходились на підконтрольній Україні території і вимушено стали переміщеними юридичними особами до інших територіальних громад України та зберегли систему управління територіальними громадами і перетворилися в першу чергу, в Хаби надання послуг та підтримки ВПО своїх громад та Луганської області.

8. Ділова активність та партнерства. Луганська область проводить активну роботу щодо налагодження торговельно-економічного, науково-технічного і культурного співробітництва з регіонами зарубіжних країн. За ініціативи Конгресу місцевих та регіональних влад при Президентові України в Луганській області у 2023 році розпорядженням голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації створено Регіональний офіс міжнародного співробітництва, що має на меті розвиток взаємодії місцевих та регіональних влад з міжнародними партнерами, які прагнуть співпрацювати на рівні області та територіальної громади.

9. Перешкоди для регіонального розвитку внаслідок збройної агресії російської федерації проти України: окупація території Луганської області, руйнування інфраструктури, негативні демографічні та міграційні процеси, забруднення території Луганської області вибухонебезпечними предметами та небезпечними залишками війни, замінування території (26684 кв. км вважається імовірно забрудненою територією вибухонебезпечними предметами та потребує проведення робіт з гуманітарного розмінування).

10. Оцінка жителів тимчасово окупованої території Луганської області подальшого розвитку регіону, якщо він буде залишатися під контролем РФ. За думкою респондентів, які проживають на тимчасово окупованій території Луганської області (дані соціологічних досліджень «Active Group» 2025) промисловість і сільське господарство занепадають через некомпетентність російських управлінців, відновлення інфраструктури в багатьох випадках є лише поверхневим і призначене для піару.

2. ПРИРОДНІ РЕСУРСИ ОБЛАСТІ

2.1. Ландшафт

Область розташована у північно-східній степовій фізико-географічній зоні. На території краю виділяють три геоморфологічні області: Старобільське плато, Придонецьку рівнину та Донецьку височину. Старобільське плато розташоване в північній частині області. Характеризується загальним нахилом поверхні в бік долини Сіверського Донця. Придонецька рівнина являє собою слабо хвилясту рівнину, на якій знаходяться давні річкові тераси, змінені процесами руйнації. Донецька височина – давня гірська система, яка потерпіла значних змін. Вона поділяється на центральний (височинний) пояс та периферійні схили, найвища точка – г. Могила Мечетна (367 м).

Ландшафтний покрив Луганської області складають чорноземи, що сформувалися в результаті дернового процесу ґрунтоутворення, який розвивається під лугово-степовою рослинністю. У північній частині поширені чорноземи звичайні середньо- та мало гумусні, в південній – чорноземи звичайні середньо- та малогумусні, дернові щепенуваті ґрунти, в долині Сіверського Дінця – чорноземні, дернові піщані ґрунти.

2.2. Земельні ресурси

Загальна площа території Луганської області складає 2668 тис. га, з них територія підконтрольна Уряду України до 24.02.2022 – 1876 тис. га (відомості наведені за інформацією Головного управління Держгеокадастру у Луганській області).

Більша частка земель (73,3 %) використовується у сільськогосподарському виробництві. Однак, область також характеризується високим показником «порушених земель» – таких, які втратили свої корисні властивості та родючість ґрунтів внаслідок впливу природних та антропогенних факторів. Значна частина ґрунтів малопридатна для сільськогосподарського використання за своїм генетичним походженням, ознакам засолення, щепнистості і заболочування. Тривале використання земель для сільськогосподарських потреб без належних агротехнічних заходів призвело до деградації ґрунтів. В процесі діяльності гірничодобувної промисловості, несанкціонованого видобування корисних копалин відкритим способом відбувається порушення земель на значних площах, що також призводить до деградації.

Таблиця 3. Земельний фонд області за основними видами угідь (вся територія Луганської області)

Види основних земельних угідь	Площа земель на 01.07.2016	
	усього, тис. га	% до площі області
Сільськогосподарські землі	1956	73,3
Ліси та інші лісовкриті землі	357	13,4
Забудовані землі	128	4,8

Відкриті заболочені землі	17	0,6
Відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом (кам'янисті місця, піски, яри і т.д.)	188	7,1
Води (території, вкриті поверхневими водами)	22	0,8
Усього по області:	2668	100

73,3% всієї території Луганської області займають сільськогосподарські землі.

Станом на 18.09.2025 за даними Державної екологічної інспекції у Луганській області площа засмічених земель склала 714,0 тис. м², внаслідок чого спричинені збитки на суму 327,68 млрд грн.

Для області характерна висока (найвища в Україні) еродованість ґрунтів та їх високе техногенне забруднення. Окупація території області та військові дії тільки поглибили цю проблему, оскільки відсутні будь-які заходи з охорони земель та боротьби з ерозією ґрунтів. До того ж, посилилось пошкодження ґрунтового покриву на схилових землях через спорудження фортифікаційних споруд, воронки і розриви артилерійських та інших вогневих засобів.

2.3. Водні ресурси

Водні ресурси області формуються за рахунок транзитної притоки поверхневих вод по р. Сіверський Донець, місцевого річкового стоку, що формується в межах Луганської області, стічних, шахтних і кар'єрних вод, а також експлуатаційних запасів підземних вод.

Згідно з гідрографічним районуванням територія області розташована в межах району басейну річки Дон (суббасейни р. Сіверський Донець та Нижнього Дону) та басейну річок Приазов'я.

З 2014 року частина суббасейну р. Сіверського Дінця, весь суббасейн Нижнього Дону та весь басейн річок Приазов'я знаходилися на тимчасово окупованій території.

У гідрографічному відношенні, за інформацією Сіверсько – Донецького басейнового управління водних ресурсів, територія Луганської області, підконтрольна Уряду України станом на 24.02.2022, розташована у межах басейну Сіверського Дінця — основної і найбільшої річки області, яка із загальної довжини 1073 км на ділянці 214,3 км перетинає область з північно-західного у південно-східному напрямку.

З них, згідно з класифікацією річок України, одна відноситься до великих – р. Сіверський Донець, загальною довжиною 1053 км, в межах Луганської області 254 км (з урахуванням тимчасово окупованої території з 2014 року). До числа середніх річок відносяться Айдар, Деркул, Лугань, Красна, Повна, Кундрюча, Міус. Решта річок відноситься до категорії малих.

В області розташовано:

- 41 водосховище в суббасейні р. Сіверський Донець загальним об'ємом 135,604 млн м куб;

- 517 ставків (суббасейн р. Сіверський Донець), загальним об'ємом 36,659 млн м куб.;
- 111 озер (суббасейн р. Сіверський Донець) загальним об'ємом 14,126 млн м куб.

Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 **потреби** у відновленні інфраструктури зрошення та управління водними ресурсами області складають **250,6** млн дол. США. Обсяг завданої **шкоди** по області оцінено в **0,5** млн дол. США.

2.4. Лісові ресурси

Площа лісів та інших лісовкритих земель до окупації території області (з 2014 року) складала 357 тис. га., що становило біля 13,4 % від загальної площі області. Оптимальна площа повинна складати 16 %, для цього у перспективі необхідно створити біля 90 тис. га. нових лісових насаджень (за даними соціально-економічного аналізу Луганської області 2020 р.).

Загальна площа лісів на територіях підконтрольних Уряду України з 2014 по 2022 рік складала 240,079 тис. га, в тому числі лісові ділянки – 212,37 тис.га, із них вкритих лісової рослинністю – 160,56 тис.га. Запас деревостанів – 27258,59 тис. куб. м. (за даними проектного лісовпорядного виробничого об'єднання ВО «Укрдержліспроект»).

Станом на сьогодні майже вся територія області опинилась в тимчасовій окупації, в т. ч. і території, на яких розташований лісовий фонд області, тривають постійні бойові дії внаслідок чого лісові ресурси зазнають катастрофічних втрат через низку факторів, зокрема і постійні лісові пожежі, спровоковані збройною агресією. До пережитих у 2020 році масштабних пожеж національного рівня додалися пошкоджені та знищені основні засоби, замінована інфраструктура та лісовий фонд.

Так, з початку повномасштабного вторгнення станом на вересень 2025 року площа згорілих лісів та інших насаджень склала 62 730,17 гектарів (за даними Державної екологічної інспекції у Луганській області).

З метою визначення та оцінки нанесеної шкоди, відповідно до Методики визначення шкоди та збитків, заподіяних лісовому фонду внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затвердженої наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 05.10.2022 № 414, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 24.10.2022 за № 1308/38644 (зі змінами), розпорядженням голови обласної державної адміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 10.11.2023 № 256 (зі змінами) утворено Комісію з питань встановлення фактів заподіяння шкоди та збитків лісовому фонду області внаслідок збройної агресії Російської Федерації.

Станом на 01.10.2025 цією Комісією встановлено 12 фактів заподіяння шкоди та збитків лісовому фонду внаслідок збройної агресії російської федерації, спричинених лісовими пожежами лісовій рослинності на землях лісогосподарського призначення загальною площею 404,578 кв. км (40 457,8 га),

що знаходяться в постійному користуванні державних підприємств «Кремінське ЛМГ», «Сєверодонецьке ЛМГ», «Новоайдарське ЛМГ» на території Сіверськодонецького району та в постійному користуванні державного підприємства «Свердловське лісомисливське господарство» на території Довжанського району Луганської області.

За 11 фактами заподіяння шкоди та збитків лісовому фонду області на площі 397,05 кв. км (39 705 га) Південно-Східним міжрегіональним управлінням лісового та мисливського господарства вже здійснено розрахунки їх розміру, загальна сума яких складає 4,71 млрд грн.

Продовжується робота з фіксації екологічних злочинів та встановлення фактів завдання шкоди і збитків, зокрема лісовому фонду області, а також здійснення розрахунків їх розміру відповідно до затвердженної методики.

За оперативною інформацією пошкоджено або знищено 33 об'єктів лісового господарства та парків.

Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 **потреби** у відновленні сфери охорони довкілля, природокористування та лісового господарства області, до якої відноситься інфраструктура лісового господарства, складають **160,6** млн дол. США. Обсяг завданої **шкоди** по області оцінено в **373,5** млн дол. США. Прямі **збитки** сягнули **3,0** млрд дол. США.

2.5. Природно-заповідний фонд

На території Луганської області до початку повномасштабного вторгнення Луганщина нараховувала 204 унікальних територій та об'єктів природно-заповідного фонду, які відігравали важливу роль у збереженні біорізноманіття та екосистем регіону загальнодержавного та місцевого значення загальною площею 94478,9160 га, в тому числі 12 територій та об'єктів загальнодержавного значення площею 14389,7164 га та 192 – місцевого значення площею 80089,1996 га.

Таблиця 4. Природно-заповідний фонд Луганської області

Категорії територій та об'єктів ПЗФ	На 01.01.2025	
	Кількість, шт	Площа, га
Природні заповідники	1	5403,0164
Національні природні парки	1	7269
Регіональні ландшафтні парки	1	14011
Заказники загальнодержавного значення	5	1416,46
Заказники місцевого значення	92	57330,7124
Пам'ятки природи загальнодержавного значення	3	165,24
Пам'ятки природи місцевого значення	72	5480,2908
Заповідні урочища	20	3160,1288

Категорії територій та об'єктів ПЗФ	На 01.01.2025	
	Кількість, шт	Площа, га
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення	2	136
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення	7	107,0676
РАЗОМ:	204	94478,916
в тому числі:		
загальнодержавного значення	12	14389,7164
місцевого значення	192	80089,1996
Фактична площа ПЗФ		92685,656
% фактичної площі ПЗФ від площі адмін.-терит.одиниці		3,47

Територія Луганської області, включно з її частиною, що перебуває під контролем Уряду України, з 24.02.2022 і до теперішнього часу знаходиться в зоні активних бойових дій. Бойові дії тривають постійно, у тому числі на деяких територіях та об'єктах природно-заповідного фонду області, що призводить до значних пошкоджень природних екосистем, знищення біорізноманіття та унеможливорює проведення повноцінного моніторингу їх стану.

Водночас тривала тимчасова окупація значної частини території області створює додаткові перешкоди для забезпечення охорони та збереження об'єктів природно-заповідного фонду. Унаслідок відсутності доступу до таких територій неможливо здійснювати контроль за дотриманням режиму охорони, проводити екологічний моніторинг, фіксацію екологічних злочинів, а також виявляти і документувати факти пошкодження чи знищення природних комплексів. Це призводить до ризику втрати цінних природних територій, порушення екологічного балансу, деградації лісових, водних та степових екосистем, а також ускладнює подальше відновлення довкілля після деокупації.

З початку повномасштабного вторгнення, внаслідок бойових дій та масштабних лісових пожеж значних пошкоджень зазнали території природно-заповідного фонду, зокрема національний природний парк «Кремінські ліси» (94 види рідкісних рослин), гідрологічний заказник місцевого значення «Кремінські каптажі», заповідне урочище «Дубовий гай», а також частково територія філіалу «Трьохізбенський степ» Луганського природного заповідника НАН України. Зазначені об'єкти, серед іншого, входять до Смарагдової мережі суббасейну річки Сіверський Донець.

Окремою проблемою залишається неможливість здійснення повної та об'єктивної оцінки і моніторингу стану цих територій через відсутність безпечного доступу внаслідок тимчасової окупації, мінного забруднення, руйнування інфраструктури та постійної загрози життю фахівців. У результаті обмежені можливості для збору фактичних даних, проведення інвентаризації, відновлення меж територій ПЗФ та документального підтвердження масштабів заподіяної шкоди.

На теперішньому етапі прогнозування подальшої динаміки ренатуралізації територій природно-заповідного фонду, у тому числі зруйнованих/пошкоджених внаслідок збройної агресії Російської Федерації, є неможливим. Відсутність достовірних даних про реальний стан екосистем, рівень їх деградації та природну здатність до відновлення унеможлиблює підготовку обґрунтованих пропозицій щодо напрямів та етапів відновлення.

2.6. Геологія, ґрунти та корисні копалини

Геологічна будова Луганщини представлена давніми докембрійськими породами на півночі, де розташована частина Українського щита, та відкладеннями палеозою, мезозою та кайнозою в центральних і південних районах, що формують Східноєвропейську платформу. Ця територія багата на запаси кам'яного вугілля (Донбас), залізної руди, солей, глини та мергелю.

Основні геологічні особливості:

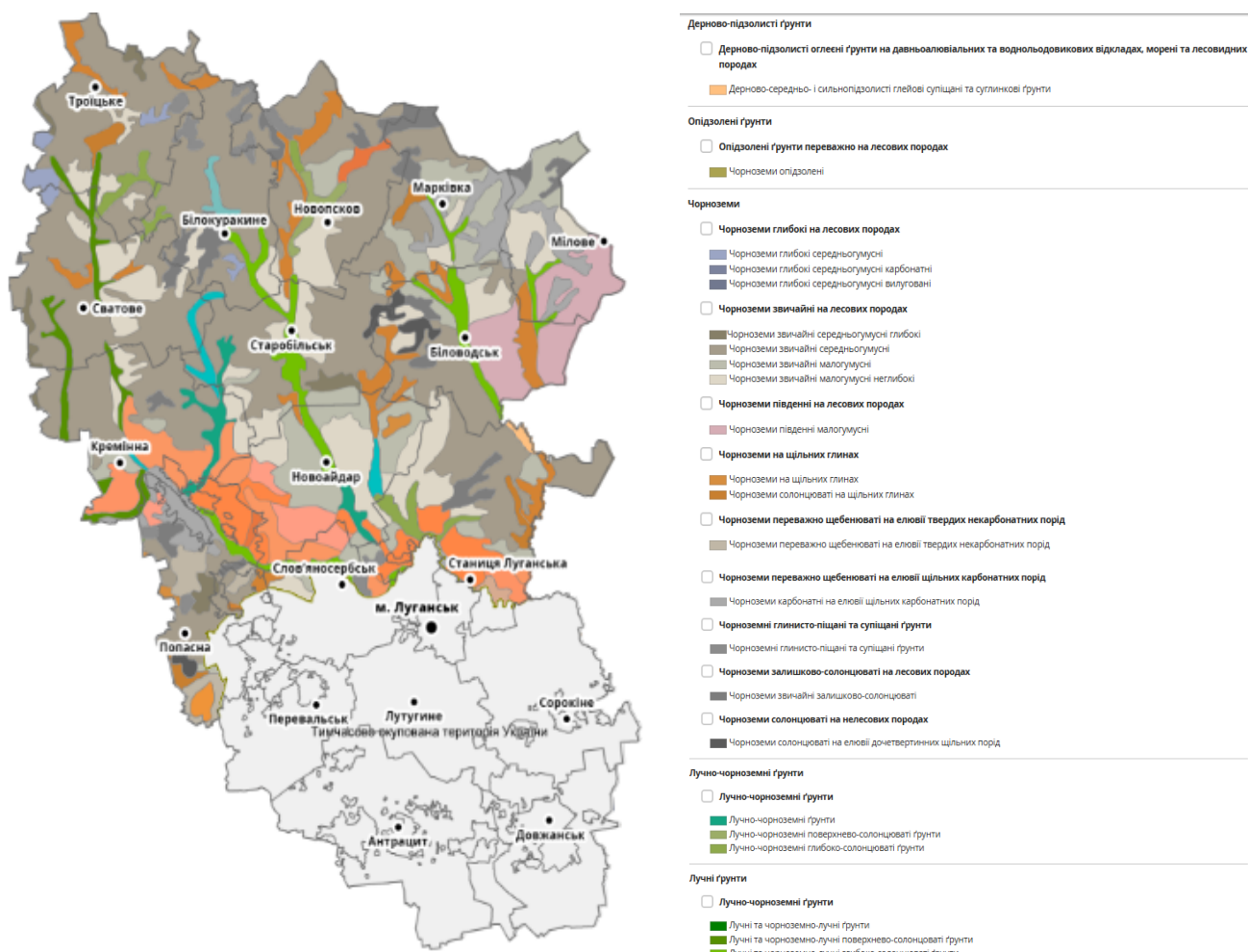
Докембрійський фундамент представлений на північному заході області давніми кристалічними породами Українського щита.

Східноєвропейська платформа, до якої належить більша частина Луганщини, що складається з осадового чохла. Цей чохол представлений породами різних геологічних періодів, зокрема: 1) палеозой: шари вугільних порід Донецького вугільного басейну (Донбас); 2) мезозой та кайнозой: відкладення цих періодів, представлені пісками, глинами, мергелями та іншими породами, поширені на півдні та в центрі області.

Рельєф Луганської області – це хвиляста рівнина, що підвищується з долини Сіверського Дінця на північ і на південь, де розташований Донецький кряж. Останній був сформований потужними товщами осадових порід стародавніх морів, що колись існували тут. Найвища точка — Могила Мечетна — 367 м. Найхарактернішою рисою кряжу є чергування пагорбкуватих водороздільних площин з глибокими крутобережними річковими долинами і сухими балками. У долині річок Міус і Нагольна висота Донецького кряжу знижується, і східні схили переходять у Приазовську берегову рівнину.

У межах області добре розвинена мережа ярів та балок. На півночі, де домінує піщана рівнина, розташовані найнижчі частини рельєфу, висотою близько 40 метрів. Присутні також штучні форми рельєфу, такі як терикони, кар'єри та кургани.

Ґрунти Луганщини — це переважно родючі чорноземи, особливо поширені в степовій зоні, які є одними з найродючіших ґрунтів у світі. Окрім чорноземів, зустрічаються дернові ґрунти, що дозволяє збирати високі врожаї сільськогосподарських культур.

Рис 5. Карта ґрунтів Луганської області¹

Ґрунтовий покрив області досить строкатий, що пов'язано насамперед з різноманітними факторами та умовами ґрунтоутворення: рельєфом, ґрунтоутворюючими породами, рослинністю, кліматом, глибиною залягання ґрунтових вод та господарською діяльністю людей. Ґрунтоутворення в області протікало за трьома основними його типами: дерновим, солонцевим та болотним, які не тільки різняться між собою за умовами утворення ґрунтового покриву, але й тісно переплітаючись, дають різні ґрунтові відміни. Крім цього, як релікти на окремих ділянках зустрічаються опідзолені ґрунти.

Всього на карті ґрунтів виділено 15 генетичних груп, які об'єднують 67 ґрунтових відмін.

Корисні копалини

Мінерально-сировинна база Луганській області, за інформацією Державної служби геології та надр України станом на 2021 рік, складається з багатьох корисних копалин, основними з яких є вугілля, підземні води (прісні, технічні, мінеральні, шахтні та ін.), неметалеві корисні копалини.

Розвідані запаси кам'яного вугілля, що знаходяться на території, які були підконтрольні українській владі після 2014 року, становлять більше 3297,0 млн т, тільки 14,0 % цих покладів розроблялись.

¹ За даними Карти ґрунтів України <https://superagronom.com/karty/karta-gruntiv-ukrainy#x>

В межах території області, яка була підконтрольна Уряду України з 2014 року, запаси вугілля та супутніх германію та газу – метану у вугіллі зосереджені в надрах Лисичанського, Мар'ївського та Старобільського геолого-промислових районах. Вугілля Лисичанського та Мар'ївського геолого-промислових районів експлуатувалося шахтами АТ «Лисичанськвугілля» та ДП «Первомайськвугілля».

Вугілля Лисичанського, Мар'ївського та Старобільського геолого-промислових районів відноситься до марок Д, ДГ, Г, Ж, тому основний напрямок використання вугілля – енергетичний. Вугілля Мар'ївського геолого-промислового району (при відповідних показниках якості вугілля) може бути придатним для коксування.

В межах території області, яка була підконтрольна Уряду України з 2014 року, запаси германію оцінені в коксівному вугіллі по двох родовищах і енергетичному вугіллі по 25 вугільних родовищах, в тому числі по 8 діючих станом на 2021 рік шахтах АТ «Лисичанськвугілля» та ДП «Первомайськвугілля». Запаси газу-метану оцінені по 12 вугільних родовищах Лисичанського та Мар'ївського геолого-промислових районах, в тому числі по 6 діючих станом на 2021 рік шахтах АТ «Лисичанськвугілля» та ДП «Первомайськвугілля».

Експлуатувалось 4 водозабори з продуктивністю >1,0 тис. м³/добу на незатверджених запасах підземних вод.

Крім прісних підземних вод, придатних для господарсько-питного водопостачання, надра Луганської області вміщують також мінеральні води. В області розвідано і оцінено 4 родовища мінеральних вод.

За інформацією Державної служби геології та надр України відповідно до переліку корисних копалин місцевого значення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.1994 № 827 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 № 1370), до корисних копалин місцевого значення відносяться крейда, пісок, вапняк, як сировина для хімічних меліорантів ґрунтів та для будівельного вапна, суглинки і супісок в якості цегельно-черепичної сировини тощо. Перелік родовищ корисних копалин місцевого значення в Луганській області

2.7. Кліматичні умови

Клімат Луганської області помірно континентальний з помітно вираженими посушливо-суховійними явищами. Формується він під впливом порівняно великої кількості сонячної радіації, домінування континентального повітря помірних широт та відстані від океанів та морів та характеризується доволі спекотним літом із посухою та помірно холодною зимою із нестійким сніговим покривом. Температурний режим нестійкий і протягом року характеризується значними коливаннями. Зміна сезонів здійснюється поступово, без різких перепадів. Тривалість безморозного періоду 150 – 170 днів.

Багаторічні дослідження виявили, що максимальна температура повітря не перевищувала (+ 40)°С, мінімальна не падала нижче за (- 42)°С. Найхолодніший

місяць – січень, найтепліший – липень. Середньомісячна температура становить взимку (- 6,3) °С, влітку (+24,7) °С.

Загальна кількість опадів 500 мм на рік.

У зв'язку з потеплінням клімату частіше спостерігалися протягом 30 років аномальні явища (сильні зливи, посухи, аномальні підвищення температур, вторгнення холодного повітря, тощо).

ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗДІЛУ 2

1. Ландшафт. Луганська область розташована у північно-східній степовій фізико-географічній зоні. На території регіону виділяють три геоморфологічні області: Старобільське плато, Придонецьку рівнину та Донецьку височину. Для області характерні два типи ландшафтів – степовий та лісовий.

2. Геологія, ґрунти, корисні копалини. Геологічна будова Луганщини представлена давніми докембрійськими породами на півночі, де розташована частина Українського щита, та відкладеннями палеозою, мезозою та кайнозою в центральних і південних районах, що формують Східноєвропейську платформу. Ґрунти Луганщини — це переважно родючі чорноземи, особливо поширені в степовій зоні, які є одними з найродючіших ґрунтів у світі. Мінерально-сировинна база Луганській області складається з багатьох корисних копалин, основними з яких є вугілля, підземні води (прісні, технічні, мінеральні, шахтні та ін.), неметалеві корисні копалини (мергель, вапняк, глина, пісок тощо).

3. Земельні ресурси. Загальна площа території Луганської області складає 2668 тис. га. Підконтрольна Уряду України до 24.02.2022 площа становила 1876 тис. га, більша частка земель якої (73,3 %) використовувалася у сільськогосподарському виробництві. Станом на 18.09.2025 за даними Державної екологічної інспекції у Луганській області площа засмічених земель склала 714,0 тис. м², внаслідок чого спричинені збитки на суму 327,68 млрд грн.

4. Водні ресурси. Згідно з гідрографічним районуванням територія області розташована в межах району басейну річки Дон (суббасейни р. Сіверський Донець та Нижнього Дону) та басейну річок Приазов'я. Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 потреби у відновленні інфраструктури зрошення та управління водними ресурсами області складають 250,6 млн дол. США. Обсяг завданої шкоди по області оцінено в 0,5 млн дол. США.

5. Лісові ресурси. Площа лісів та інших лісовкритих земель до початку тимчасової окупації території області у 2014 році становила 357 тис. га, що складало близько 13,4 % від загальної площі Луганської області. На територіях, підконтрольних Уряду України, у період з 2014 по 2022 рік загальна площа лісів становила 240,079 тис. га, у тому числі лісові ділянки — 212,37 тис. га, з яких 160,56 тис. га були вкриті лісовою рослинністю. З початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації, станом на вересень 2025 року, площа згорілих лісів та інших насаджень становить 62 730,17 га (за даними Державної екологічної інспекції у Луганській області). Комісією з

питань встановлення фактів заподіяння шкоди та збитків лісовому фонду області внаслідок збройної агресії Російської Федерації встановлено 12 фактів завдання шкоди лісовому фонду, спричиненої лісовими пожежами на землях лісогосподарського призначення загальною площею 404,578 км² (40 457,8 га). За 11 фактами пошкодження лісового фонду на площі 397,05 км² (39 705 га) Південно-Східним міжрегіональним управлінням лісового та мисливського господарства вже здійснено розрахунки розміру завданих збитків, загальна сума яких становить 4,71 млрд грн.

6. Природно-заповідний фонд. На території Луганської області до початку повномасштабного вторгнення Луганщина нараховувала 204 унікальних територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення загальною площею 94478,9160 га, в тому числі 12 територій та об'єктів загальнодержавного значення площею 14389,7164 га та 192 – місцевого значення площею 80089,1996 га. З початку повномасштабного вторгнення, внаслідок бойових дій та масштабних лісових пожеж значних пошкоджень зазнали території природно-заповідного фонду, зокрема національний природний парк «Кремінські ліси» (94 види рідкісних рослин), гідрологічний заказник місцевого значення «Кремінські каптажі», заповідне урочище «Дубовий гай», а також частково територія філіалу «Трьохізбенський степ» Луганського природного заповідника НАН України. Зазначені об'єкти, серед іншого, входять до Смарагдової мережі суббасейну річки Сіверський Донець. Унаслідок відсутності доступу до таких територій неможливо здійснювати контроль за дотриманням режиму охорони, проводити екологічний моніторинг, фіксацію екологічних злочинів, а також виявляти і документувати факти пошкодження чи знищення природних комплексів. Це призводить до ризику втрати цінних природних територій, порушення екологічного балансу, деградації лісових, водних та степових екосистем, а також ускладнює подальше відновлення довкілля після деокупації.

7. Збитки нанесені регіону в сфері довкілля внаслідок збройної агресії рф. Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 **потреби** у відновленні сфери охорони довкілля, природокористування та лісового господарства області, до якої відноситься інфраструктура лісового господарства, складають **160,6** млн дол. США. Обсяг завданої **шкоди** по області оцінено в **373,5** млн дол. США. Прямі **збитки** сягнули **3,0** млрд дол. США.

3. НАСЕЛЕННЯ ТА ДЕМОГРАФІЯ

3.1. Чисельність і склад населення

Демографічна ситуація в області залишається складною і погіршується. За даними Держстату протягом 2014-2021 років чисельність наявного населення Луганської області зменшилася з 2220,2 тис. до 2102,9 тис. осіб, але попри це регіон входить до 10 найбільших за чисельністю населення областей України.

Разом з цим слід зауважити, що чисельність населення в Луганській області за офіційною статистикою напевно є перебільшеною як внаслідок незареєстрованої еміграції, так і за рахунок частини незареєстрованих смертей у період з 2014 року. Натомість кількість дітей є більшою через неповну реєстрацію. Чисельність населення в працездатному віці по всій території України є меншою також через неповну реєстрацію міграції.

Постійне і наявне населення

Як наведено в таблиці 5, чисельність наявного населення Луганської області станом на 01.01.2022 (за даними Держстату України) складає 2102,9 тис. осіб (5,1 % від населення України), постійного – 2098,3 тис. осіб.

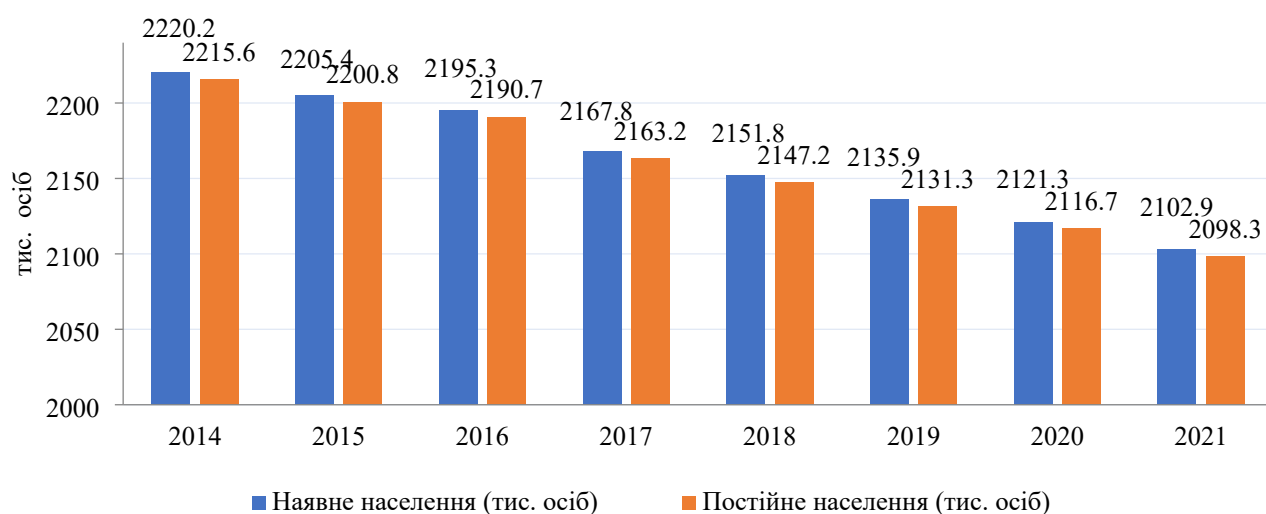
На території, підконтрольній українській владі до повномасштабного вторгнення, чисельність наявного населення на 01.01.2022 складала 640,7 тис. осіб, постійного – 641,1 тис. осіб.

Таблиця 5. Чисельність населення (за оцінкою) на 01.01.2022 (осіб)¹

Назва території	Наявне населення	Постійне населення
Луганська область	2102921	2098324
Луганський район ²	527367	524078
м. Луганськ ²	397677	394202
Алчевський район ²	435284	434341
Довжанський район ²	205465	204564
Ровеньківський район ²	294125	294278
Сватівський район	76693	76351
Сіверськодонецький район	362539	362928
Старобільський район	123833	123781
Щастинський район	77615	78003

¹Дані Головного управління статистики у Луганській області. Розрахунки (оцінки) чисельності населення здійснено на основі наявних адміністративних даних щодо державної реєстрації народження і смерті та зміни реєстрації місця проживання у Луганській області.

²Тимчасово окуповані території з 2014 року

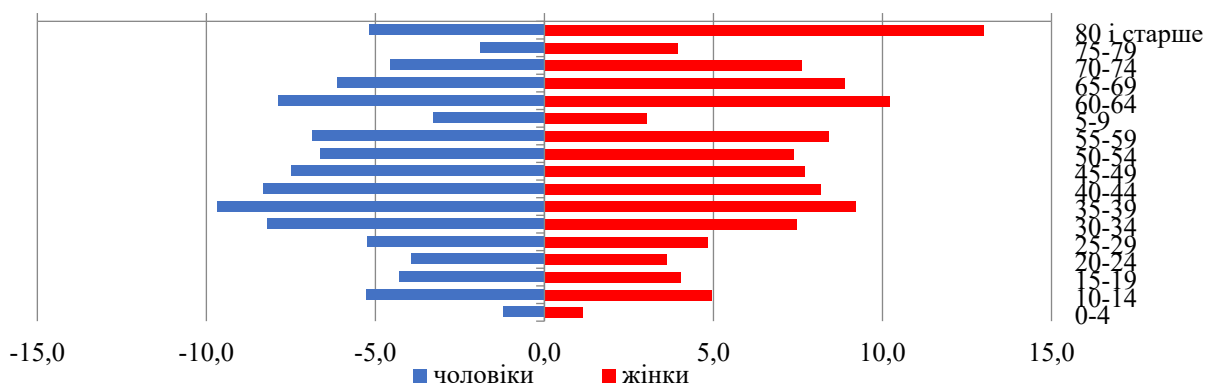
Діаграма 2. Динаміка кількості населення в Луганській області, тис. осіб

Розподіл населення за статтю та віком

В загальній кількості постійного населення області на 01.01.2022 (2098,3 тис. осіб) особи віком 0-14 років налічували 189,3 тис. осіб (9,0 %), 15-64 років – 1396,7 тис. осіб (66,6 %), 65 років та старше – 512,3 тис. осіб (24,4 %) . Гендерний склад: 45,8 % чоловіки, 54,2 % - жінки. Детальна інформація наведена в таблиці 6.

Таблиця 6. Розподіл постійного населення області за статтю, віком та типом поселення на 01.01.2022 (за даними Державної служби статистики), осіб

Вік (років)	Міські поселення та сільська місцевість			Міські поселення			Сільська місцевість		
	обидві статі	чоловіки	жінки	обидві статі	чоловіки	жінки	обидві статі	чоловіки	жінки
Все населення в т.ч. у віці:	2098324	961809	1136515	1827941	833004	994937	270383	128805	141578
0-4	23576	12236	11340	18481	9546	8935	5095	2690	2405
5-9	63340	32887	30453	53798	27973	25825	9542	4914	4628
10-14	102400	52895	49505	89179	46139	43040	13221	6756	6465
15-19	83241	42880	40361	72592	37422	35170	10649	5458	5191
20-24	75604	39326	36278	63969	33292	30677	11635	6034	5601
25-29	100845	52514	48331	85886	44699	41187	14959	7815	7144
30-34	156641	82009	74632	135625	70464	65161	21016	11545	9471
35-39	188978	96889	92089	168289	85569	82720	20689	11320	9369
40-44	165214	83383	81831	147250	73991	73259	17964	9392	8572
45-49	152013	75090	76923	133469	65846	67623	18544	9244	9300
50-54	140340	66427	73913	121828	57378	64450	18512	9049	9463
55-59	152947	68850	84097	132712	59078	73634	20235	9772	10463
60-64	180909	78798	102111	158427	68256	90171	22482	10542	11940
65-69	150164	61264	88900	131413	53055	78358	18751	8209	10542
70-74	121707	45584	76123	106628	39507	67121	15079	6077	9002
75-79	58589	18980	39609	50674	16426	34248	7915	2554	5361
80 і старше	181816	51797	130019	157721	44363	113358	24095	7434	16661

Діаграма 3. Розподіл постійного населення області за статтю та віком на 01.01.2022, тис. осіб

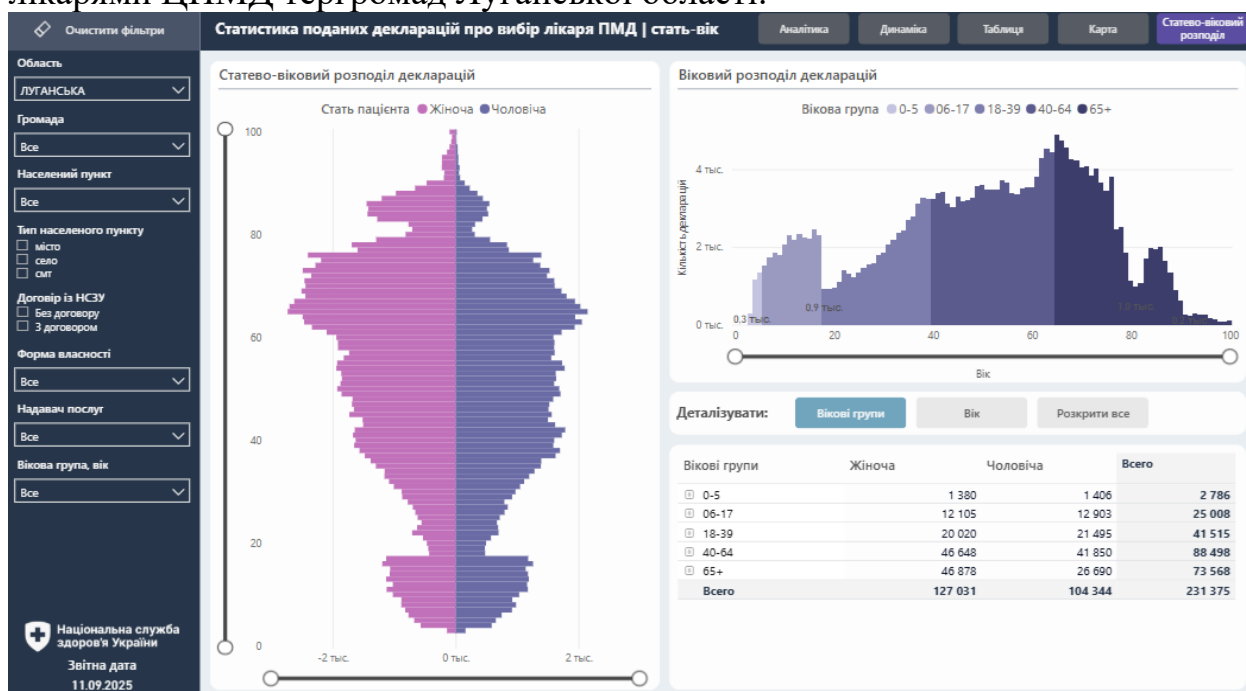
Чисельність постійного населення за 2014-2021 роки скоротилася на 136,6 тис. осіб (з 2234,9 до 2098,3 тис. осіб), або на 6,1 %.

Частка населення похилого віку (65+) збільшилася з 16,5 % на 01.01.2014 до 24,4 % на 01.01.2022, частка населення дитячого віку навпаки скоротилася з 12,6 % на 01.01.2014 до 9,0 % на 01.01.2022.

НСЗУ

Наявну ситуацію стосовно статеві-вікового розподілу населення по Луганській області можна проаналізувати на підставі підписаних декларацій із лікарем ПМД на підставі даних НСЗУ.

Звісно, що ці дані не є репрезентативними стосовно всієї частини населення Луганської області, але ця інформація є цікавою з огляду на фактичний розподіл населення за віком та статтю у відповідності до підписаних декларацій із лікарями ЦПМД територіальних громад Луганської області.

Діаграма 4. Статеві – віковий розподіл населення Луганської області, 11.09.2025²

За даними НСЗУ на 11.09.2025 підписано декларацій із лікарями ПМД 231 375 осіб, у тому числі 104 344 осіб (45,1%) – чоловіки, 127 031 особа (54,9%) – жінки.

Віковий розподіл виглядає наступним чином: 0-5 років – 1,2%; 06 – 17 років – 10,8%; 18-39 років – 17,9%; 40-64 років – 38,2%; 65+ - 31,8%.

Категорія 65+ майже в 2,5 рази більше за чисельністю категорії дітей 0-5 років та 6 – 17 років – 12% та становить 31,8% проти 12%.

Вікові категорії, які показують найнижчі значення: від 17 – 19 років та від 80 до 83 років.

² За даними НСЗУ <https://edata.e-health.gov.ua/e-data/dashboard/declar-stats>

Розподіл населення за місцем проживання протягом 2013-2021 років залишився майже незмінним: питома вага міського населення становила на 01.01.2014 86,8 %, на 01.01.2022 – 87,1 %.

Динаміка розподілу постійного населення з урахуванням тимчасово окупованих з 2014 року територій за основними віковими групами та місцем проживання представлений у таблиці 7.

Таблиця 7. Динаміка розподілу постійного населення за основними віковими групами (осіб), на 1 січня року

Характеристики	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2022
У віці 0-14 років							
<i>Обидві статі</i>							
Міські поселення та сільська місцевість	280850	275627	264481	255352	243814	231952	189316
міські поселення	243425	238910	229087	220629	210263	199605	161458
сільська місцевість	37425	36717	35394	34723	33551	32347	27858
<i>Чоловіки</i>							
Міські поселення та сільська місцевість	145019	142288	136500	131776	125891	119992	98018
міські поселення	125873	123552	118485	114050	108792	103403	83658
сільська місцевість	19146	18736	18015	17726	17099	16589	14360
<i>Жінки</i>							
Міські поселення та сільська місцевість	135831	133339	127981	123576	117923	111960	91298
міські поселення	117552	115358	110602	106579	101471	96202	77800
сільська місцевість	18279	17981	17379	16997	16452	15758	13498
У віці 15-64 роки							
<i>Обидві статі</i>							
Міські поселення та сільська місцевість	1586213	1556757	1534405	1513737	1480756	1459715	1396732
міські поселення	1384424	1357773	1337845	1320170	1291077	1273142	1220047
сільська місцевість	201789	198984	196560	193567	189679	186573	176685
<i>Чоловіки</i>							
Міські поселення та сільська місцевість	759194	746723	738212	730364	717819	709967	686166
міські поселення	657256	646086	638631	632316	621480	615114	595995
сільська місцевість	101938	100637	99581	98048	96339	94853	90171
<i>Жінки</i>							
Міські поселення та сільська місцевість	827019	810034	796193	783373	762937	749748	710566
міські поселення	727168	711687	699214	687854	669597	658028	624052
сільська місцевість	99851	98347	96979	95519	93340	91720	86514
У віці 65 років і старше							

Обидві статі								
Міські поселення та сільська місцевість		367813	383170	401906	421604	438635	455569	512276
міські поселення		311546	325668	343325	361828	377463	393347	446436
сільська місцевість		56267	57502	58581	59776	61172	62222	65840
Чоловіки								
Міські поселення та сільська місцевість		118481	124609	132253	140049	146972	153682	177625
міські поселення		99083	104573	111709	118944	125187	131367	153351
сільська місцевість		19398	20036	20544	21105	21785	22315	24274
Жінки								
Міські поселення та сільська місцевість		249332	258561	269653	281555	291663	301887	334651
міські поселення		212463	221095	231616	242884	252276	261980	293085
сільська місцевість		36869	37466	38037	38671	39387	39907	41566
ВСЬОГО обидві статі за всіма місцями проживання		2234876	2215554	2200792	2190693	2163205	2147236	2098324

Із 2015р. розрахунки (оцінки) чисельності населення здійснено на основі наявних адміністративних даних щодо державної реєстрації народження і смерті та зміни реєстрації місця проживання.

Продовжується тенденція старіння населення – середній вік з 2014 року збільшився з 42,4 до 47,9 років. Особливо швидко цей процес протікав серед міського населення, де середній вік збільшився на 5,7 років (з 42,3 до 48 років), тоді як серед сільського населення на 3,9 років (з 43,4 до 47,3 років). Дані щодо середнього віку населення розподілом за статтю та типом поселення наведені в таблиці 8.

Таблиця 8. Середній вік населення з розподілом за статтю та типом поселення, на 1 січня року

Характеристики	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Обидві статі									
Всього, в т. ч.	42,4	43,0	43,7	44,4	45,1	45,8	46,5	47,3	47,9
міські поселення	42,3	42,8	43,6	44,4	45,1	45,9	46,6	47,3	48,0
сільська місцевість	43,4	43,8	44,2	44,6	45,2	45,7	46,2	46,7	47,3
Чоловіки									
Всього, в т. ч.	39,4	39,9	40,7	41,3	42,0	42,7	43,4	44,1	44,8
міські поселення	39,2	39,8	40,5	41,3	42,0	42,7	43,4	44,1	44,9
сільська місцевість	40,6	41,0	41,5	41,9	42,4	42,9	43,4	44	44,5
Жінки									

Всього, в т. ч.	45,0	45,5	46,3	47,0	47,8	48,5	49,2	49,9	50,6
міські поселення	44,8	45,4	46,2	47,0	47,8	48,5	49,3	50,0	50,7
сільська місцевість	46,0	46,3	46,7	47,1	47,7	48,2	48,8	49,3	49,8

На території області, підконтрольній українській владі до повномасштабного вторгнення, станом на 01.01.2021 проживало **652,7 тис. осіб**, або 30,8 % від загальної кількості наявного населення на 01.01.2021. Крім того, на цю дату зареєстровано **282,2 тис. осіб**, які отримали статус внутрішньо переміщених (в тому числі чоловіків – 111,8 тис. осіб (39,6 %), жінок – 170,4 тис. осіб (60,4 %).

Кількість постійного населення на підконтрольних українській владі до початку повномасштабного вторгнення територіях також постійно зменшувалося: за 2015 – 2021 роки цей показник зменшився на 45,3 тис. осіб (з 712,1 до 666,8 тис. осіб), або на 6,4 %. Також негативною тенденцією є збільшення питомої ваги населення похилого віку (65+) з 18,0 % у 2015 році до 20,4 % у 2020 році, та скорочення народжуваності, про що свідчить скорочення питомої ваги населення дитячого віку з 13,0 % у 2015 році до 12,3 % у 2020 році.

Динаміка розподілу постійного населення за статтю та основними віковими категоріями та основними віковими групами по території, підконтрольній українській владі до повномасштабного вторгнення, наведені у таблиці 9.

Таблиця 9. Динаміка розподілу постійного населення за статтю та основними віковими групами по території, підконтрольній українській владі до повномасштабного вторгнення, на 1 січня року

		(осіб)					
Вік та стать		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Всього	обидві статі	712 139	704 290	692 940	684 622	676 148	666 801
	Чоловіки	328 133	324 332	319 174	315 397	311 479	307 124
	Жінки	384 006	379 958	373 766	369 225	364 669	359 677
0-14 років	обидві статі	92 388	91 435	89 659	87 415	84 813	81 871
	Чоловіки	47 785	47 313	46 370	45 357	43 944	42 449
	Жінки	44 603	44 122	43 289	42 058	40 869	39 422
15-64 роки	обидві статі	491 759	484 754	472 828	464 779	456 491	448 592
	Чоловіки	237 563	229 073	234 283	225 523	222 101	218 679
	Жінки	254 196	250 471	243 755	239 256	234 390	229 913
65 і більше років	обидві статі	127 992	128 101	130 453	132 428	134 844	136 338
	Чоловіки	42 785	42 736	43 731	44 517	45 434	45 996
	Жінки	85 207	85 365	86 722	87 911	89 410	90 342

Розподіл населення за місцем проживання (на території, підконтрольній українській владі до повномасштабного вторгнення) протягом 2015-2020 років залишився незмінним: питома вага міського населення становила у 2015 році 71,6 %, у 2020 році – 71,8 %.

Таблиця 10. Розподіл постійного населення за статтю та місцем проживання по території, підконтрольній українській владі до повномасштабного вторгнення, на 1 січня року

(осіб)

Місце проживання та стать		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Всього	обидві статі	712 139	704 290	692 940	684 622	676 148	666 801
	Чоловіки	328 133	324 332	319 174	315 397	311 479	307 124
	Жінки	384 006	379 958	373 766	369 225	364 669	359 677
міські поселення	обидві статі	509 733	504 225	496 102	490 678	485 297	479 007
	Чоловіки	231 552	228 942	225 257	222 779	220 307	217 380
	Жінки	278 181	275 283	270 845	267 899	264 990	261 627
сільська місцевість	обидві статі	202 406	200 065	196 838	193 944	190 851	187 794
	Чоловіки	96 581	95 390	93 917	92 618	91 172	89 744
	Жінки	105 825	104 675	102 921	101 326	99 679	98 050

3.2. Демографічні процеси

В умовах загострення суспільно-політичної ситуації зберігається негативна тенденція природного та міграційного скорочення чисельності населення. Важливо відзначити, що кількість населення на підконтрольній до 24.02.2022 території Луганської області постійно скорочувалась: на 01.01.2016 – 712,1 тис осіб, на 01.01.2017 – 704,3 тис. осіб, на 01.01.2018 – 692,9 тис осіб, на 01.01.2019 – 684,6 тис осіб, на 01.01.2020 – 676,1 тис осіб, на 01.01.2021 – 666,8 тис осіб.

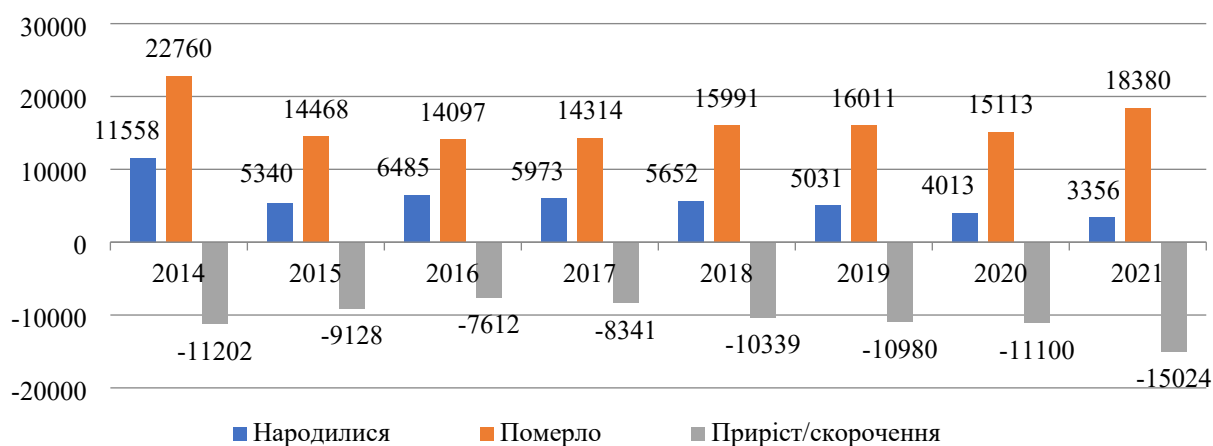
Динаміка основних характеристик демографічних процесів у Луганській області представлена у таблиці 11.

Таблиця 11. Демографічні показники Луганської області

(осіб за рік)

Характеристики	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Кількість живонароджених, осіб								
Всього, в т. ч.	11558	5340	6485	5973	5652	5031	4013	3356
міські поселення	9638	3999	5051	4697	4393	3979	3074	2561
сільська місцевість	1920	1341	1434	1276	1259	1052	939	795
Кількість померлих, осіб								
Всього, в т. ч.	22760	14468	14097	14314	15991	16011	15113	18380
міські поселення	18555	10583	10388	10788	12361	12490	11586	14530
сільська місцевість	4205	3885	3709	3526	3630	3521	3527	3850
Природний приріст (скорочення) населення, осіб								
Всього, в т. ч.	-11202	-9128	-7612	-8341	-10339	-10980	-11100	-15024
міські поселення	-8917	-6584	-5337	-6091	-7968	-8511	-8512	-11969
сільська місцевість	-2285	-2544	-2275	-2250	-2371	-2469	-2588	-3055

Дані наведено без тимчасово окупованих територій області

Діаграма 5. Динаміка природного руху населення, осіб

Демографічне навантаження

До 01.01.2019 року загальне демографічне навантаження населенням у віці 0-14 років та у віці 65 років і старше на населення у віці 15-64 роки в області було нижчим за загальноукраїнський показник, з 2020 року – перевищувало і в 2022 році становило 502 особи на 1000 осіб (по Україні – 483).

Основні характеристики демографічного навантаження по області наведені у таблиці 12.

Таблиця 12. Демографічне навантаження на населення у віці 15-64 роки (на 1000 осіб у віці 15-64 роки)

Рік	Загальне навантаження по Україні	по Луганській області								
		Загальне навантаження			Навантаження особами у віці 0-14 років			Навантаження особами у віці 65 років і старше		
		Разом	міська місцевість	сільська місцевість	Разом	міська місцевість	сільська місцевість	Разом	міська місцевість	сільська місцевість
2013	425	401	393	460	173	172	182	228	221	275
2014 ¹	432	409	401	464	177	176	185	232	225	279
2015 ¹	443	423	416	474	177	176	185	246	240	289
2016 ¹	452	434	428	478	172	171	180	262	257	298
2017 ¹	462	447	441	488	169	167	179	278	274	309
2018 ¹	470	461	455	499	165	163	177	296	292	322
2019 ¹	475	471	466	507	159	157	174	312	309	333
2020 ¹	480	483	477	517	152	150	170	331	327	347
2021 ¹	483	493	488	524	145	142	165	348	346	359
2022 ¹	483	502	498	530	135	132	158	367	366	372

¹Без урахування частини тимчасово окупованої території у Луганській області

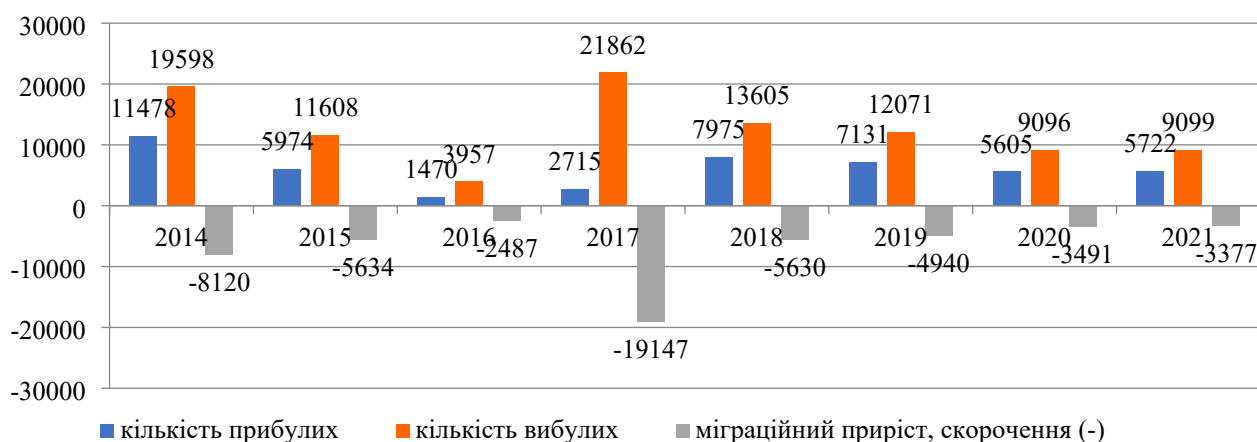
3.3. Міграційні тенденції

Якщо проаналізувати дані Державної служби статистики України за 2021 рік, найбільший відтік населення спостерігався в Донецькій, Луганській та Кіровоградській областях.

Протягом 2021 року чисельність населення Луганської області зменшилася на 18 401 особу: внаслідок природного скорочення на 15 024 чоловік і за рахунок міграції – на 3 377 осіб. Темпи міграційного скорочення населення області у 2014-2016 роках зменшувались (на 30,6 % і 55,9 відповідно), але в 2017 році різко зросли в 7,7 раза. У наступні роки показник поступово знижувався: у 2018 році – на 70,6 %, у 2019 році – на 12,3, у 2020 році – на 29,3 %, у 2021 році на 3,3 %, що наведено в таблиці 13.

Таблиця 13. Міграційний та природний рух населення у 2014-2021 роках, осіб

Період	Міграційний рух			Природний рух			Загальний приріст (+), скорочення (-)
	Кількість прибулих	Кількість вибулих	Міграційний приріст (+), скорочення (-)	Кількість живонароджених	Кількість померлих	Природний приріст (+), скорочення (-)	
2014	11478	19598	-8120	11442	22755	-11313	-19433
2015	5974	11608	-5634	5340	14468	-9128	-14762
2016	1470	3957	-2487	6485	14097	-7612	-10099
2017	2715	21862	-19147	5973	14314	-8341	-27488
2018	7975	13605	-5630	5652	15991	-10339	-15969
2019	7131	12071	-4940	5031	16011	-10980	-15920
2020	5605	9096	-3491	4013	15113	-11100	-14591
2021	5722	9099	-3377	3356	18380	-15024	-18401

Діаграма 6. Динаміка міграційного руху населення, осіб

Зовнішня міграція

Міграційний тренд в Україні був і залишається достатньо високим. Скасування віз підштовхнуло українців, які стали більш активними. Тут мають значення два чинники - не дуже добра економічна ситуація, відсутність реформ у країні і серйозна боротьба за трудових мігрантів із України урядів країн-членів Європейського союзу. Ці чинники призвели до значного підвищення міграції, особливо трудової міграції.

З 24.02.2022 зовнішня міграція в Україні та зокрема в Луганській області має безпрецедентний масштаб та перетворилась на головний драйвер негативної демографічної динаміки. Це насамперед пов'язано з повномасштабним

вторгненням країни-агресора, внаслідок чого через пошук безпеки, руйнування житла та інфраструктури, а також втрату джерел доходів, мільйони українців тимчасово виїхали за кордон, особливо в країни ЄС, зокрема Польщу, Німеччину, Чехію, Румунію, Угорщину. Цьому сприяло те, що багато держав запровадили для українців спеціальні статуси тимчасового захисту, які дають право на проживання, роботу та освіту без складних процедур. За оцінкою Агентства ООН у справах біженців, 6,9 млн українських мігрантів перебувало за кордоном станом на квітень 2025 року. З них 6,4 млн – у європейських країнах, 560,2 тис. – за межами Європи. Найбільше громадян України прийняли Польща та Німеччина – із великим відривом від інших країн. В Німеччині нині тимчасовий захист мають 1,2 млн українців. У Польщі – 999,7 тисяч, хоча за весь час війни в цій країні його отримали понад 1,9 млн українців. Загалом, за даними Державної прикордонної служби України, за січень-серпень 2024 року з України виїхало майже на 300 тисяч людей більше, ніж в'їхало в Україну. З огляду на те, що значна частина мігрантів з Луганської області виїздила з України нелегально через тимчасово окуповані території до російської федерації, статистичні дані по зовнішній міграції за 2022-2024 роки потребують уточнень.

За оцінками фахівців Інституту демографії та проблем якості життя Національної академії наук України близько третини мігрантів – діти до 18 років. Також серед тих, хто виїхав, чоловіки становлять приблизно третину осіб у віці від 18 до 64 років, а люди віком 65 і більше – лише 6 %. Оцінити перспективи їх повернення після закінчення гарячої фази війни складно, адже дедалі більше людей адаптуються до життя за кордоном, а триваючі бойові дії та обстріли спричиняють подальше руйнування житлової та критичної інфраструктури. Крім того, значним є ризик другої міграційної хвилі після скасування воєнного стану. Передусім це стосується міграції чоловіків з метою возз'єднання із сім'ями.

Внутрішня міграція

Переміщення людей у межах своєї держави відбувається у всіх країнах світу, в Україні зокрема. Громадяни мігрують в межах країни із депресивних регіонів в центри стабільного розвитку. Проте з початку 2014 року у результаті збройної агресії росії сформувався новий для України тип міграції працездатного населення – рух ВПО, який досяг обсягів, співставних, а, можливо, навіть більших за обсяги зовнішньої трудової міграції.

З початком же повномасштабного російського вторгнення в лютому 2022 року ці міграційні процеси внутрішнього переміщення набули величезних масштабів, що пов'язано з повномасштабним вторгненням країни-агресора, прагненням людей перебувати у безпеці, небажанні визнавати окупаційну владу, втратою ними житла, роботи та доходів.

За даними ДП «Інформаційно-обчислювальний центр Мінсоцполітики України» на 27.10.2025 кількість зареєстрованих ВПО становить 4,6 млн осіб. Найбільшу кількість ВПО зареєстровано в Донецькій (509,6 тис. осіб), Харківській (507,4 тис. осіб), Дніпропетровській (465,3 тис. осіб) областях та у м. Києві (429,4 тис. осіб)³.

³ <https://www.ioc.gov.ua/analytics/dashboard-vpo>

Всього на 01.09.2025 за даними ДП «Інформаційно-обчислювальний центр Мінсоцполітики України» в інших регіонах України зареєстровано як ВПО 408 894 осіб із Луганської області, з них 200 995 осіб перемістилися після 24.02.2022. В Луганській області залишилося зареєстрованими як ВПО 264 717 осіб.

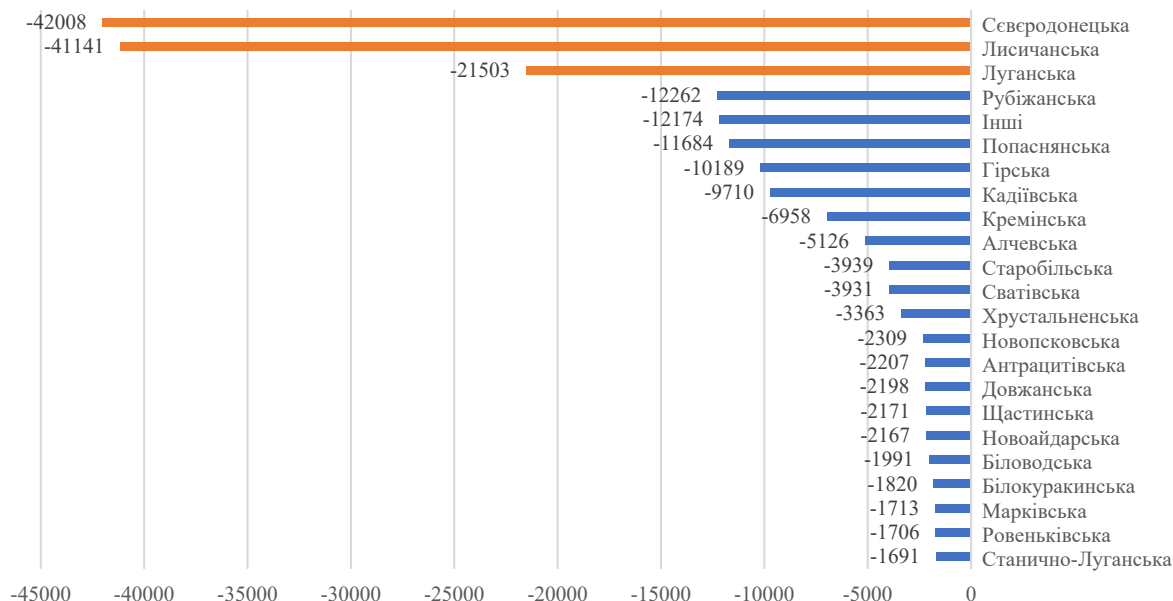
На базі військових адміністрацій в Луганській області створено хаби по обслуговуванню населення ВПО, які покинули Луганську область в 2014 році, а потім у 2022 році. Дані хаби створено в тому числі за підтримки МТД. Станом на 01.01.2026 на базі хабів надаються 66 типів/видів допомог, консультацій та заходів, зокрема: адміністративних, соціальних, культурно-просвітницьких, медичних, психологічних, освітніх, правничих та інших послуг.

Діаграма 7. Карта Хабів по обслуговуванню ВПО

Найбільше ВПО з Луганської (174,9 тис. осіб), Кадіївської (77,7 тис. осіб) і Алчевської (59,1 тис. осіб) міських територіальних громад.

Після 24.02.2022 найбільше зареєстровано ВПО, які вибули з Сіверськодонецької (42,0 тис. осіб), Лисичанської (41,1 тис. осіб) і Луганської (повторно, 21,5 тис. осіб) міських територіальних громад.

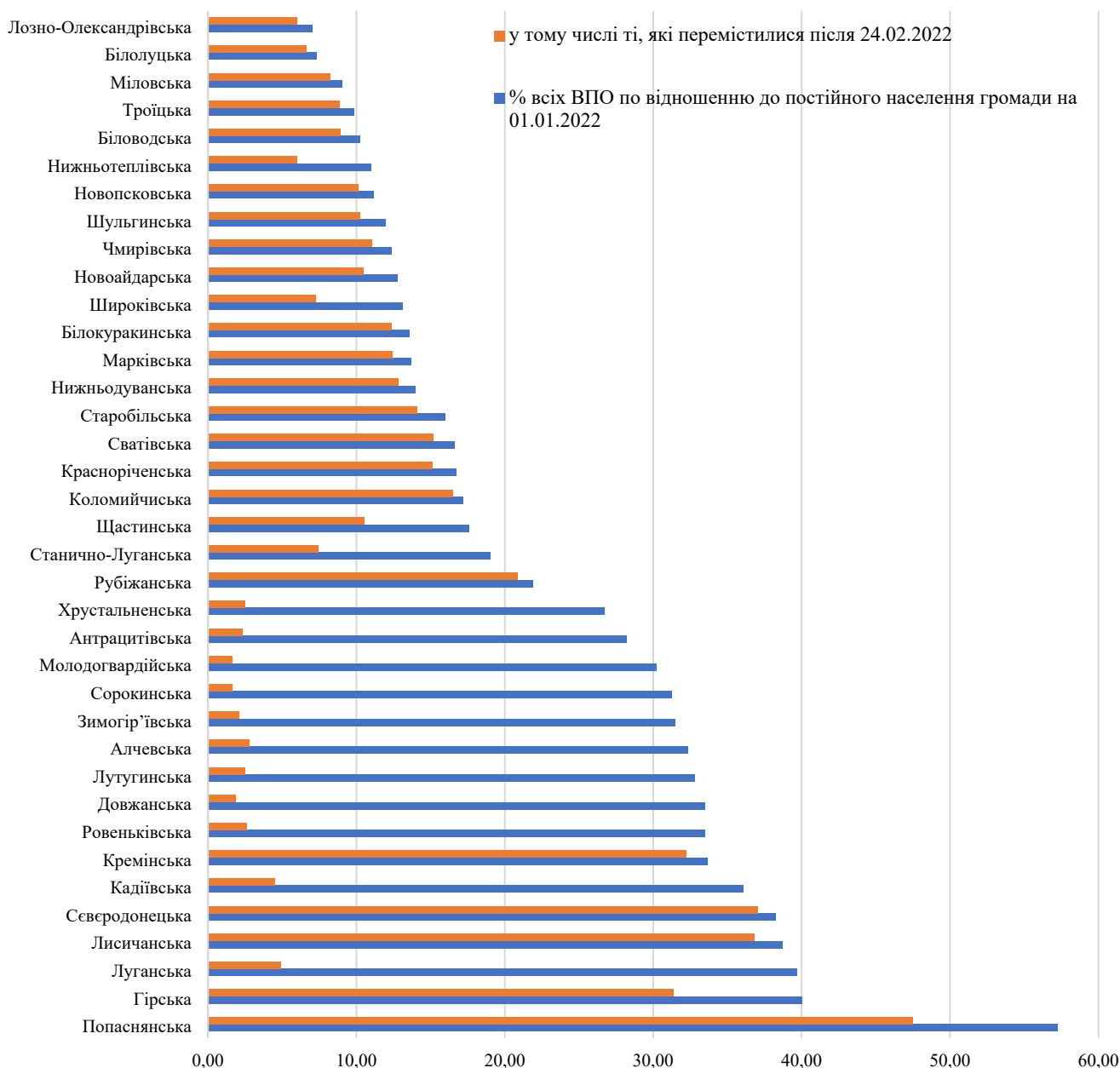
Діаграма 8. Сальдо міграції ВПО у територіальних громадах після 24.02.2022 за даними ДП «Інформаційно-обчислювальний центр Мінсоцполітики України» на 01.09.2025

По відношенню до кількості постійного населення громад (за даними Держстату станом на 01.01.2022) найбільше зареєстровано ВПО з Попаснянської (57,3 %), Гірської (40,0 %), Луганської (39,7 %), Лисичанської (38,7 %) і Сіверськодоонецької (38,2 %) міських територіальних громад. Інформація щодо кількості ВПО з Луганської області на 01.09.2025 наведена в таблиці 14.

Таблиця 14. Кількість ВПО з Луганської області на 01.09.2025

Назва адміністративно-територіальної одиниці	Населення постійне станом на 01.01.2022, осіб	Кількість осіб, що вибули з адмін.тер. одиниці та зареєструвалися як ВПО, (осіб)		% всіх ВПО з громади по відношенню до її постійного населення на 01.01.2022
		Всього	у тому числі, що перемістилися після 24.02.2022	
Луганська область	2102921	673730	203961	32,04
НП не встановлено		109	14	
Алчевська	182520	59066	5126	32,36
Антрацитівська	93837	26465	2207	28,20
Біловодська	22253	2275	1991	10,22
Білокуракинська	14712	1996	1820	13,57
Білолуцька	9517	695	629	7,30
Гірська	32495	13006	10189	40,02
Довжанська	116546	39015	2198	33,48
Зимогір'ївська	37333	11748	775	31,47
Кадіївська	215431	77729	9710	36,08
Коломийчеська	3138	539	518	17,18

Красноріченська	7766	1297	1174	16,70
Кремінська	21588	7267	6958	33,66
Лисичанська	111716	43225	41141	38,69
Лозно-Олександрівська	4297	302	257	7,03
Луганська	440485	174925	21503	39,71
Лутугинська	47273	15492	1177	32,77
Марківська	13756	1879	1713	13,66
Мілівська	14496	1312	1192	9,05
Отаманівська	39609	11972	637	30,23
Нижньодуванська	5204	728	668	13,99
Нижньотеплівська	7014	771	421	10,99
Новоайдарська	20652	2633	2167	12,75
Айдарська	22789	2543	2309	11,16
Попаснянська	24593	14079	11684	57,25
Ровеньківська	65924	22079	1706	33,49
Рубіжанська	58824	12869	12262	21,88
Сватівська	25923	4305	3931	16,61
Сіверськодонецька	113323	43330	42008	38,24
Сорокинська	88919	27785	1434	31,25
Станично-Луганська	22786	4330	1691	19,00
Старобільська	27909	4461	3939	15,98
Троїцька	15653	1541	1389	9,84
Хрустальненська	134364	35873	3363	26,70
Чмирівська	8907	1104	983	12,39
Широківська	6526	854	475	13,09
Шульгинська	4206	503	431	11,96
Щастинська	20637	3628	2171	17,58

Діаграма 9. Питома вага ВПО з громади по відношенню до її постійного населення на 01.01.2022 та 01.09.2025.

Як зазначено вище, після 24.02.2022 на 01.09.2025 зареєстровано 201,0 тис. ВПО з Луганської області (без урахування ВПО, які залишились зареєстрованими в Луганській ВПО) у складі 162,4 тис. сімей, з них 105,3 тис. працездатних осіб, 40,6 тис. дітей, 9,8 тис. осіб з інвалідністю, 38,7 тис. пенсіонерів.

Найбільше зареєстровано ВПО в Дніпропетровській (41,6 тис. осіб), Київській (20,6 тис. осіб), Харківській (13,9 тис. осіб) областях та в м. Києві (34,7 тис. осіб).

Інформація щодо розподілу ВПО з Луганської області, які вибули із своїх громад після 24.02.2022, за приймаючими регіонами України на 01.09.2025 наведена в таблиці нижче.

Таблиця 15. Розподіл ВПО з Луганської області, які вибули із своїх громад після 24.02.2022, за приймаючими регіонами України на 01.09.2025

Приймаючий регіон	Всього	Сімей	Працездатні	Діти	Особи з інвалідністю	Пенсіонери
АР Крим	4	2	2	2	0	4
Вінницька область	5850	4587	2905	1329	302	5850
Волинська область	3195	2459	1580	785	196	3195
Дніпропетровська область	41577	33602	21891	7925	2024	41577
Донецька область	1953	1654	1073	302	47	1953
Житомирська область	2622	2107	1326	546	142	2622
Закарпатська область	5143	3961	2494	1286	255	5143
Запорізька область	1960	1608	1123	381	82	1960
Івано-Франківська область	5377	4319	2625	1220	244	5377
Київська область	20629	16444	10541	4480	916	20629
Кіровоградська область	4594	3728	2143	895	269	4594
Луганська область*	2973	2283	2264	709	0	2973
Львівська область	10336	8237	4770	2370	643	10336
м.Київ	34722	29035	20958	6370	1284	34722
м.Севастополь	2	1	1	1	0	2
Миколаївська область	975	756	527	237	34	975
Одеська область	9129	7064	4726	1946	496	9129
Полтавська область	11376	9265	5825	2126	652	11376
Рівненська область	3922	3000	2050	818	223	3922
Сумська область	1561	1196	697	359	84	1561
Тернопільська область	2799	2281	1306	571	138	2799
Харківська область	13881	11631	7433	2491	655	13881
Херсонська область	97	82	62	15	3	97
Хмельницька область	5820	4664	2877	1243	307	5820
Черкаська область	8356	6717	3929	1675	487	8356
Чернівецька область	3449	2700	1618	819	257	3449
Чернігівська область	1656	1305	795	378	90	1656
РАЗОМ	203958	164688	107541	41279	9830	203958

* Кількість ВПО, які починаючи з 24.02.2022 перемістилися в межах області та отримали довідку про взяття на облік ВПО засобами Порталу Дія.

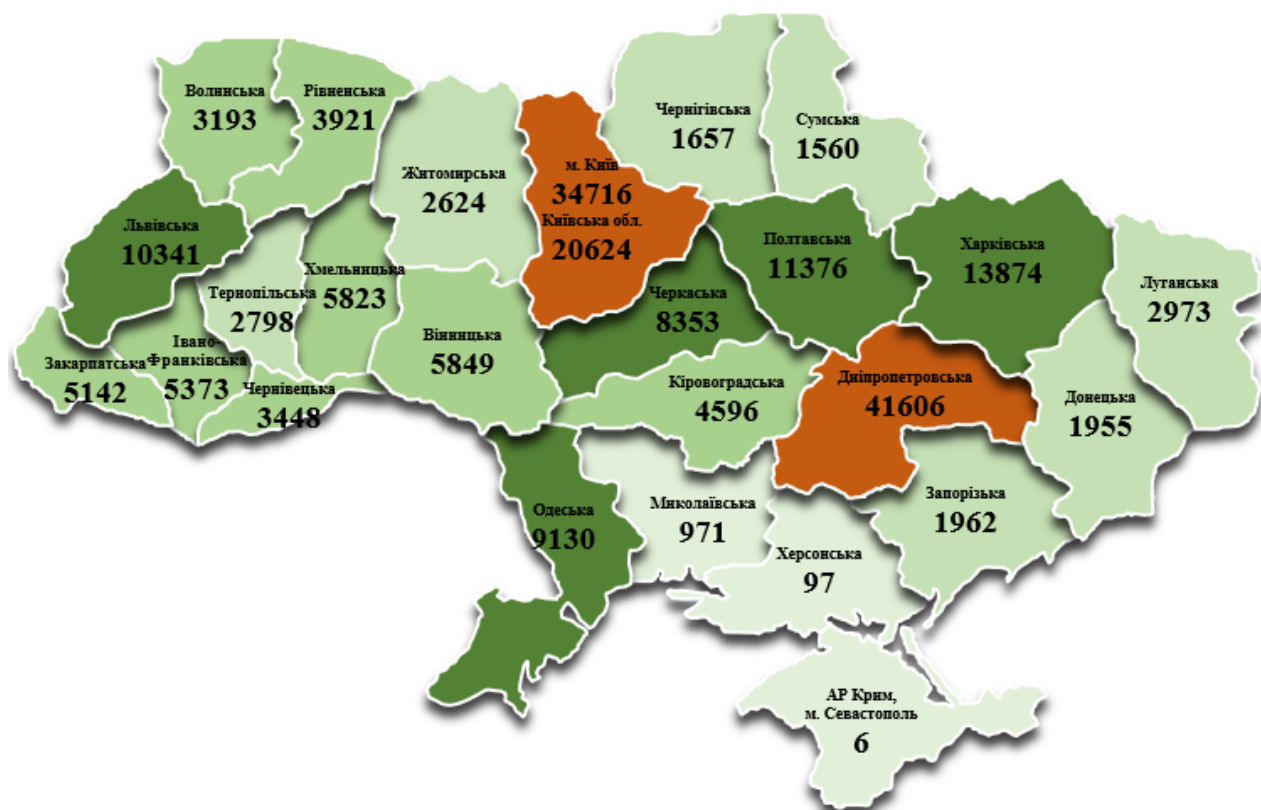

Рис 6. Карта України приймаючих громад ВПО з Луганської області

Таким чином розподіл ВПО із Луганської області, які вибули із своїх громад після 24.02.2022, відбувся по території всієї України. Немає жодного регіону України, в якому би не проживали ВПО із Луганської області.

ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗДІЛУ 3.

Період до широкомасштабного вторгнення рф (до 24.02.2022р.).

1. Зменшення чисельності населення. За даними Держстату протягом 2014-2021 років чисельність наявного населення Луганської області зменшилася з 2220,2 тис. до 2102,9 тис. осіб, але попри це регіон входить до 10 найбільших за чисельністю населення областей України. Разом з цим слід зауважити, що чисельність населення в Луганській області за офіційною статистикою напевно є перебільшеною як внаслідок незареєстрованої еміграції, так і за рахунок частини незареєстрованих смертей у період з 2014 року.

2. Зменшення чисельності постійного населення на підконтрольній території. Кількість постійного населення на підконтрольній українській владі територіях до початку повномасштабного вторгнення також постійно зменшувалося: за 2015 – 2021 роки цей показник зменшився на 45,3 тис. осіб (з 712,1 до 666,8 тис. осіб), або на 6,4 %. Також негативною тенденцією є збільшення питомої ваги населення похилого віку (65+) з 18,0 % у 2015 році до 20,4 % у 2020 році, та скорочення народжуваності, про що свідчить скорочення питомої ваги населення дитячого віку з 13,0 % у 2015 році до 12,3 % у 2020 році.

3. Негативний природний та міграційний приріст. Протягом 2021 року чисельність населення Луганської області зменшилася на 18 401 особу:

внаслідок природного скорочення на 15 024 чоловік і за рахунок міграції – на 3 377 осіб. Темпи міграційного скорочення населення області у 2014-2016 роках зменшувались (на 30,6 % і 55,9 відповідно), але в 2017 році різко зросли в 7,7 раза. У наступні роки показник поступово знижувався: у 2018 році – на 70,6 %, у 2019 році – на 12,3, у 2020 році – на 29,3 %, у 2021 році на 3,3 %, хоча і залишався негативним.

4. Статевो-гендерний аналіз. В загальній кількості постійного населення області на 01.01.2022 (2098,3 тис. осіб) особи віком 0-14 років налічували 189,3 тис. осіб (9,0 %), 15-64 років – 1396,7 тис. осіб (66,6 %), 65 років та старше – 512,3 тис. осіб (24,4 %). Гендерний склад: 45,8 % чоловіки, 54,2 % - жінки.

5. Збільшення демографічного навантаження. До 01.01.2019 року загальне демографічне навантаження населенням у віці 0-14 років та у віці 65 років і старше та населення у віці 15-64 роки в області було нижчим за загальноукраїнський показник, з 2020 року – перевищувало і в 2022 році становило 502 особи на 1000 осіб (по Україні – 483).

6. Тенденція старіння населення. Частка населення похилого віку (65+) збільшилася з 16,5 % на 01.01.2014 до 24,4 % на 01.01.2022, частка населення дитячого віку навпаки скоротилася з 12,6 % на 01.01.2014 до 9,0 % на 01.01.2022.

7. Середній вік населення. Продовжується тенденція старіння населення – середній вік з 2014 року збільшився з 42,4 до 47,9 років. Особливо швидко цей процес протікав серед міського населення, де середній вік збільшився на 5,7 років (з 42,3 до 48 років), тоді як серед сільського населення на 3,9 років (з 43,4 до 47,3 років).

Період повномасштабного вторгнення рф в Україну з 24.02.2022р.

1. Демографія. Статистичні дані за період з 24.02.2024 року відсутні. За даними НСЗУ на 11.09.2025 підписано декларацій із лікарями ПМД 231 375 осіб, у тому числі 104 344 осіб (45,1%) – чоловіки, 127 031 особа (54,9%) – жінки. Віковий розподіл виглядає наступним чином: 0-5 років – 1,2%; 06 – 17 років – 10,8%; 18-39 років – 17,9%; 40-64 років – 38,2%; 65+ - 31,8%. Категорія 65+ майже в 2,5 рази більше за чисельністю категорії дітей 0-5 років та 06 – 17 років – 12% та становить 31,8% проти 12%.

2. Зовнішня міграція. З 24.02.2022 через пошук безпеки, руйнування житла та інфраструктури, а також втрату джерел доходів, мільйони українців тимчасово виїхали за кордон, особливо в країни ЄС, зокрема Польщу, Німеччину, Чехію, Румунію, Угорщину. За оцінкою Агентства ООН у справах біженців, 6,9 млн українських мігрантів перебувало за кордоном станом на квітень 2025 року. З них 6,4 млн – у європейських країнах, 560,2 тис. – за межами Європи. Найбільше громадян України прийняли Польща та Німеччина – із великим відривом від інших країн. В Німеччині нині тимчасовий захист мають 1,2 млн українців. У Польщі – 999,7 тисяч, хоча за весь час війни в цій країні його отримали понад 1,9 млн українців.

3. Реєстрація ВПО, у тому числі в Луганській області. За даними ДП «Інформаційно-обчислювальний центр Мінсоцполітики України» на 27.10.2025 кількість зареєстрованих ВПО становить 4,6 млн осіб. Найбільшу кількість ВПО

zareestrovano в Донецькій (509,6 тис. осіб), Харківській (507,4 тис. осіб), Дніпропетровській (465,3 тис. осіб) областях та у м. Києві (429,4 тис. осіб).

4. Сальдо міграції ВПО із Луганської області в інші регіони. Всього на 01.09.2025 за даними ДП «Інформаційно-обчислювальний центр Мінсоцполітики України» в інших регіонах України zareestrovano як ВПО 408 894 осіб із Луганської області, з них 200 995 осіб перемістилися після 24.02.2022 року. В Луганській області залишилося zareestrovаними як ВПО 264 717 осіб.

5. Сальдо міграції ВПО в розрізі територій. На 01.09.2025 року найбільша кількість ВПО, які вибули із Попаснянської громади 14079 осіб (57,3% до населення громади), Гірської 13006 осіб (40,0% до населення громади), Луганської 174925 осіб (39,7%), Лисичанської 43225 (38,7%), Сіверськодонецької 43330 (38,2%), Кадіївської 77729 (36,1%) та інших громад. Після 24.02.2022 найбільше zareestrovano ВПО, які вибули з Сіверськодонецької (42,0 тис. осіб), Лисичанської (41,1 тис. осіб) і Луганської (повторно, 21,5 тис. осіб) міських територіальних громад

6. Приймаючі регіони України. На 01.09.2025 рік найбільша кількість ВПО із Луганської області після 24.02.2022 року перемістилися та отримали довідку про взяття на облік в Дніпропетровській області (41606 осіб), м.Київ (34716), Київська область (20624), Харківська область (13874), Полтавська область (11376), Львівська область (10341).

4. РИНОК ПРАЦІ

Масовий відтік працездатного населення, суттєві руйнування виробничих та інфраструктурних об'єктів, закриття підприємств, припинення діяльності малого та середнього бізнесу, призвели до дисбалансів в економіці. Частина економічно активного населення залишилась на тимчасово окупованій території, інші мешканці Луганської області перемістились до підконтрольної території України або виїхали за кордон. Частина людей виїхали за кордон через територію російської федерації або Білорусі. Провести аналіз кількісних показників ринку праці з 2022 року не має можливості. У зв'язку з соціальною напругою в країні рівень безробіття постійно росте.

Багато українців набули статусу учасників бойових дій і стали потребувати особливої підтримки від держави. Додатковою вразливою категорією є ветерани та їх сім'ї, з яких дуже багато мають статус ВПО та не мають доступ до прийнятних умов праці, мають потребу у працевлаштуванні або шукають роботу з кращими умовами. Це призводить до збільшення рівня безробіття, зниження рівня життя та соціальної нестабільності.

4.1. Робоча сила

Тимчасова окупація частини території Луганської області в 2014 році негативно вплинула на стан робочої сили регіону. Так, кількість робочої сили у віці 15-70 років зменшилася з 1078,0 тис. осіб у 2013 році до 331,2 тис. осіб у 2021 році. При цьому робоча сила міської місцевості у 2021 році по відношенню

до 2014 року скоротилася на 72,8 %, в той час як у сільській місцевості – на 28,7 %.

Впродовж 2014-2021 років зафіксовано вищий рівень участі в робочій силі серед чоловіків, ніж жінок, майже на 10 %.

Динаміка основних характеристик щодо робочої сили Луганської області наведена в таблицях нижче. З метою забезпечення порівняння показників у динаміці в таблиці інформацію наведено за результатами обстеження робочої сили щодо осіб віком 15 – 70 років.

Таблиця 16. Динаміка робочої сили Луганської області

Період	Робоча сила			
	у віці 15-70 років		в т. ч. працездатного віку (15-59 років)	
	в середньому, тис. осіб	рівень участі населення в робочій силі, %	в середньому, тис. осіб	рівень участі населення в робочій силі, %
2013	1078,0	63,3	994,7	71,2
2014	990,3	58,7	953,3	68,4
2015 ¹	362,7	64,7	339,5	76,8
2016 ¹	355,5	66,2	338,1	76,5
2017 ¹	350,4	65,6	330,7	76,1
2018 ¹	351,4	67,0	333,4	78,8
2019 ¹	352,0	68,1	336,0	81,2
2020 ¹	339,4	66,7	325,1	80,3
2021 ¹	331,5	66,4	317,8	80,2

¹ Без урахування частини тимчасово окупованої території у Луганській області

Таблиця 17. Динаміка участі робочої сили з розподілом за статтю та місцем проживання

	2014	2015 ¹	2016 ¹	2017 ¹	2018 ¹	2019 ¹	2020 ¹	2021 ¹
Робоча сила у віці 15–70 років, тис. осіб								
Все населення	990,3	362,7	355,5	350,4	351,4	352,	339,4	331,5
Жінки	467,8	176,1	174,1	171,6	174,6	174	167,7	162,2
Чоловіки	522,5	186,6	181,4	178,8	176,8	178	171,7	169,3
Міські поселення	848,6	240,0	239,8	234,3	237,3	241,3	234,4	230,4
Сільська місцевість	141,7	122,7	115,7	116,1	114,1	110,7	105	101,1
Рівень участі в робочій силі, у відсотках								
Все населення	58,7	64,7	66,2	65,6	67	68,1	66,7	66,4
Жінки	52,5	60,0	61,7	61,1	63,5	64,2	63	62,1
Чоловіки	65,6	69,8	71,1	70,5	71	72,4	70,8	71
Міські поселення	57,7	59,2	61,9	60,8	62,8	64,7	63,8	63,8
Сільська місцевість	65,6	79,0	77,4	78,0	77,9	76,8	74,3	73

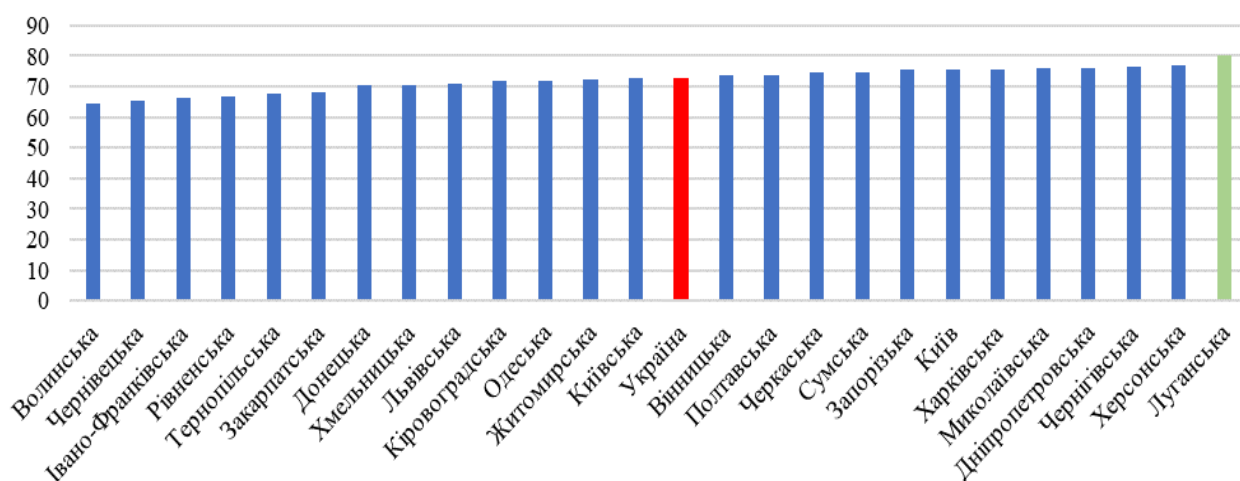
¹ Без урахування частини тимчасово окупованої території у Луганській області.

В 2021 році робоча сила була переважно сконцентрована в міській місцевості – 69,5%. Частка чоловіків у робочій силі дещо вища, ніж жінок (51,1 % і 48,9 % відповідно). Розподіл населення за статусом участі в складі робочої сили наведено в таблиці 18.

Таблиця 18. Населення у віці 15–70 років за статусом участі в складі робочої сили, статтю та місцем проживання у 2021 році, тис. осіб

	Усього	У тому числі			
		жінки	чоловіки	міська місцевість	сільська місцевість
Робоча сила	331,5	162,2	169,3	230,4	101,1
працездатного віку	317,8	155,1	162,7	223,2	94,6
старше працездатного віку	13,7	7,1	6,6	7,2	6,5
Зайняті	278,5	131,4	147,1	192,4	86,1
працездатного віку	264,8	124,3	140,5	185,2	79,6
старше працездатного віку	13,7	7,1	6,6	7,2	6,5
Безробітні	53,0	30,8	22,2	38,0	15,0
працездатного віку	53,0	30,8	22,2	38,0	15,0
старше працездатного віку	–	–	–	–	–
Особи, які не входять до складу робочої сили	168,1	99,0	69,1	130,8	37,3
працездатного віку	78,3	44,9	33,4	63,5	14,8
старше працездатного віку	89,8	54,1	35,7	67,3	22,5

За даними Держстату у 2021 році у Луганській області спостерігається найбільший рівень участі населення працездатного віку в робочій силі – 80,2 %, середній показник по Україні – 72,7 %, найнижчий – у Волинській області на рівні 64,5 % (діаграма 10).

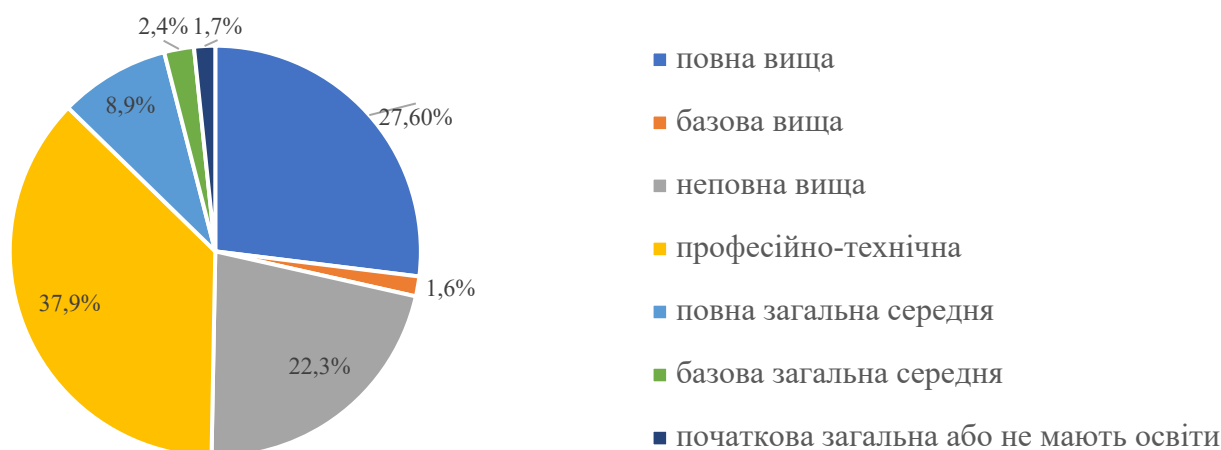

Діаграма 10. Рівень участі населення працездатного віку в робочій силі за 2021 рік, %

Освітня компонента ринку праці

За даними Держстату в 2021 році робоча сила області у віці 15-70 років за рівнем освіти розподілена наступним чином:

повна вища	- 27,6 %
базова вища	- 1,6 %
неповна вища	- 22,3 %
професійна	- 37,9 %
повна загальна середня	- 8,9 %
базова загальна середня	- 2,4 %
початкова загальна або не мають освіти	- 1,7 %

Діаграма 11. Рівень освіти робочої сили

За даними Держстату в 2021 році робоча сила у віці 15-70 років за рівнем освіти представлено в основному особами із професійною освітою – 37,9 %, повною вищою освітою – 27,6 %, неповною вищою – 22,7 %, повна загальна середня освіта – 8,9 %.

4.2. Зайнятість та безробіття

В Україні існує дві різні системи обліку безробіття, і кожна працює за своїми правилами та цілями.

1. Дані державної статистики ґрунтуються на методиці рекомендацій Міжнародної організації праці (МОП). З 1995 року відповідно до рекомендацій Міжнародної організації праці (МОП) у практику роботи органів державної статистики впроваджено вибіркове обстеження населення (домогосподарств) з питань економічної активності (з 2019 року – обстеження робочої сили).

Безробітні (за методологією МОП) – особи віком 15 років і старше, які одночасно задовольняють трьом умовам: не мали роботи (прибуткового заняття); впродовж останніх чотирьох тижнів, що передували обстеженню, активно шукали роботу або намагались організувати власну справу; впродовж найближчих двох тижнів були готові приступити до роботи, тобто почати працювати за наймом або на власному підприємстві з метою отримання оплати або доходу. До категорії безробітних також відносять осіб, які приступають до

роботи протягом найближчих двох тижнів; знайшли роботу, чекають відповіді тощо.

2. Дані Державної служби зайнятості (ДСЗ) базуються на адміністративній статистиці, яка ведеться за кількістю офіційно зареєстрованих безробітних. Це особи, які особисто звернулися до центру зайнятості, пройшли реєстрацію та отримали статус безробітного, виконують вимоги (наприклад, відвідують консультації, приймають запропоновану роботу). Однак, багато людей без роботи не звертаються по реєстрацію (через невеликі виплати, роботу «в тіні» або самостійний пошук, хтось живе за рахунок родини, має власний бізнес «на паузі» тощо.).

Таким чином, Дані Держстату — це ширший, соціологічний зріз «фактичного» безробіття, а дані Служби зайнятості — це лише ті, хто добровільно став на облік. Особливо під час воєнного стану, люди, які виїхали за кордон або працюють сезонно, під час обстеження можуть потрапити в категорію безробітних за методологією МОП.

Повномасштабне російське вторгнення посилило виклики для ринку праці в країні – від структурних змін в економіці і демографічного спаду до масової міграції через війну та впливу технологій. Згідно з прогнозом НБУ рівень безробіття у 2025 році становитиме 10,9 %. За даними Державної служби зайнятості, в цілому по країні у 2024 році 389 тис. людей офіційно зареєструвалися як безробітні, однак їх реальна кількість є значно вищою.

Роботодавці Луганщини, які релокувались на підконтрольну територію України, відчувають дефіцит кадрів у зв'язку з трудовою міграцією, в т. ч. за кордон.

У зв'язку з мобілізацією, збільшенням кількості чоловіків, які мають обмеження внаслідок інвалідності, виникають труднощі з укомплектуванням вакансій за традиційно «чоловічими» професіями та прогнозується збільшення потреб в жінках, які опановують чоловічі професії – будівельники, електрогазозварники, слюсарі, електромонтери, водії, трактористи, машиністи крану, водії навантажувача, оператори верстатів з програмним керуванням, фрезерувальники і саме жінки в умовах війни посідають ці вакансії. Це сприяє розширенню гендерних ролей і змінює суспільні уявлення про можливості жінок у робочій сфері.

Разом із тим, за даними Луганського обласного центру зайнятості за 2024 рік на обліку перебувало 3024 осіб зі статусом ВПО, працевлаштовано – 800 осіб.

Луганська облдержадміністрація плідно співпрацює з Луганським обласним центром зайнятості для покращення процесів соціальної адаптації та професійного розвитку ВПО та ветеранів.

Учасникам бойових дій та ВПО пропонується безоплатно отримати ваучер на навчання для підвищення кваліфікації або здобуття нової професії, яка користується попитом на українському ринку праці.

Також є безоплатним здобуття нової професії, яка користується попитом на українському ринку праці, адже служба зайнятості має власні сучасні центри

професійної освіти, які навчають слухачів за 95 робітничими професіям та 365 освітніми програмами.

Зайняте населення

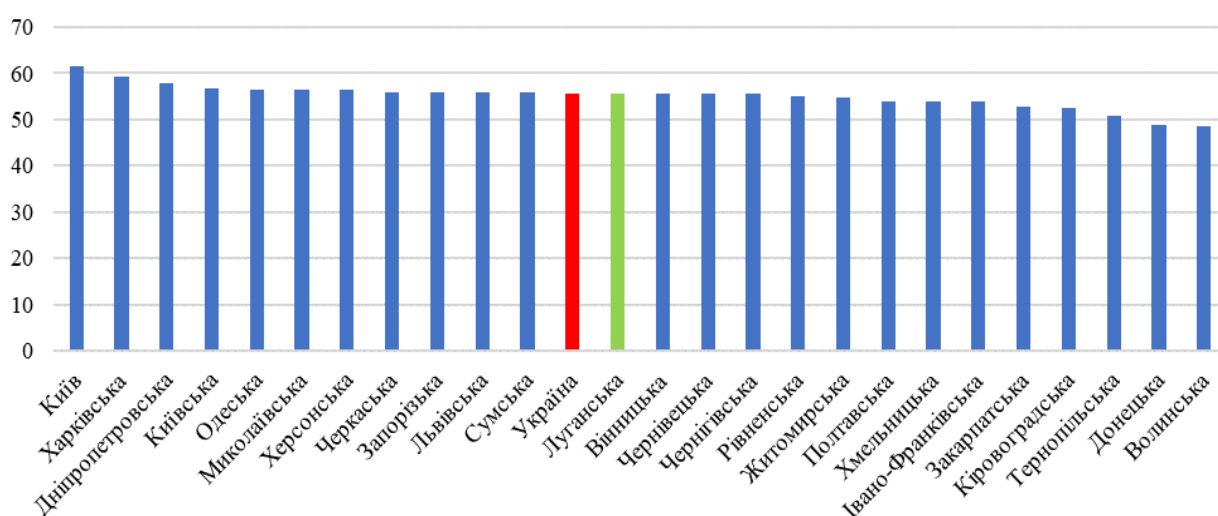
Зайнятими вважають осіб віком 15 років і старше (до 2019 року – 15-70 років), які:

- працювали впродовж обстежуваного тижня хоча б одну годину за наймом за винагороду в грошовому чи натуральному вираженні, індивідуально (самостійно), в окремих громадян або на власному (сімейному) підприємстві;
- працювали безкоштовно на підприємстві, у власній справі, що належить будь-кому з членів домогосподарства, або в особистому селянському господарстві з метою реалізації продукції, виробленої внаслідок цієї діяльності;
- були тимчасово відсутні на роботі, тобто формально мали робоче місце, власне підприємство (справу), але не працювали упродовж обстежуваного тижня з певних причин.

У порівнянні з вибраними областями України рівень зайнятості населення у віці 15-70 років Луганська область займає 12 позицію в рейтингу областей, що відображено в таблиці 19.

Таблиця 19. Співставлення показників рівня зайнятості Луганської області з вибраними областями України за 2021 рік

Регіон	Рівень зайнятості населення у віці 15-70 років	
	%	Місце
Донецька	48,9	24
Луганська	55,7	12
Дніпропетровська	57,9	3
Харківська	59,3	2
Запорізька	55,8	9

Діаграма 12. Рівень зайнятості населення у віці 15-70 років по регіонах України в 2021 році, %

Кількість зайнятого населення області протягом 2013-2021 років щорічно мала негативну тенденцію, крім 2018-2019 років, в яких спостерігалось незначне збільшення показника. Така динаміка корелюється з динамікою робочої сили. Так, як зазначалось вище, кількість робочої сили у віці 15-70 років зменшилася з 1078,0 тис. осіб у 2013 році до 331,2 тис. осіб у 2021 році, кількість зайнятого населення відповідної вікової категорії зменшилася з 1011,7 до 278,5 тис. осіб.

Рівень зайнятості серед жінок у віці 15-70 років як в області, так і в Україні впродовж 2014-2021 років залишається меншим, ніж рівень зайнятості чоловіків. В 2021 році ці показники для зайнятого населення у віці 15-70 років становили відповідно 50,3 % і 61,7 % до населення відповідної вікової групи по Луганській області та 50,4 % і 61,5 % по Україні.

За місцем проживання рівень зайнятості населення у віці 15-70 років в сільській місцевості впродовж 2014-2021 років вищий ніж в міській. Так в 2021 році цей показник становив в сільській місцевості 62,2 % до населення відповідної вікової групи, в міській – 53,3 %. Натомість в цілому по Україні цей показник для сільської місцевості менший ніж в міській – відповідно 53,6 % і 56,7 %).

Динаміка основних показників щодо зайнятого населення Луганської області наведена у таблицях нижче.

Таблиця 20. Динаміка зайнятості населення у Луганській області

Період	Зайняте населення			
	у віці 15-70 років		в т. ч. працездатного віку	
	в середньому, тис. осіб	у % до населення відповідної вікової групи	в середньому, тис. осіб	у % до населення відповідної вікової групи
2013	1011,7	59,4	928,4	66,4
2014 ¹	877,6	52,0	840,7	60,4
2015 ¹	306,3	54,6	283,3	64,1
2016 ¹	298,5	55,6	281,1	63,6
2017 ¹	292,1	54,7	272,4	62,7
2018 ¹	298,2	56,9	280,2	66,2
2019 ¹	303,7	58,8	287,7	69,5
2020 ¹	287,1	56,4	272,8	67,4
2021 ¹	278,5	55,7	264,8	66,9

¹ Без урахування частини тимчасово окупованої території у Луганській області.

Таблиця 21. Динаміка зайнятості населення у віці 15–70 років за статтю та місцем проживання

	2014	2015 ¹	2016 ¹	2017 ¹	2018 ¹	2019 ¹	2020 ¹	2021 ¹
Зайняте населення, тис. осіб								
Все населення	877,6	306,3	298,5	292,1	298,2	303,7	287,1	278,5
Жінки	423,9	151,6	151,3	147,6	149,1	146,2	138,8	131,4
Чоловіки	453,7	154,7	147,2	144,5	149,1	157,5	148,3	147,1

Міське населення	756,2	197,9	195,4	189,6	197,6	205,6	196,6	192,4
Сільське населення	121,4	108,4	103,1	102,5	100,6	98,1	90,5	86,1
Рівень зайнятості, у % до населення відповідної вікової групи								
Все населення	52,0	54,6	55,6	54,7	56,9	58,8	56,4	55,7
Жінки	47,6	51,6	53,7	52,6	54,2	53,9	52,1	50,3
Чоловіки	57,0	57,9	57,7	57,0	59,9	64,1	61,2	61,7
Міське населення	51,4	48,8	50,4	49,2	52,3	55,2	53,5	53,3
Сільське населення	56,2	69,8	69,0	68,8	68,7	68,1	64,0	62,2

¹ Без урахування частини тимчасово окупованої території у Луганській області.

В 2021 році найбільша кількість населення зайнята у сферах: «Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів» – 28,8 % від загальної кількості, «Промисловість» – 18,6 %, «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» - 13,0 %. Структура розподілу зайнятого населення за видами економічної діяльності з 2013 року майже не зазнала змін за виключенням кількості зайнятих в промисловості, питома вага яких знизилася з 23,8 % до 18,6 %. Збільшилася питома вага зайнятих в сферах «Державне управління й оборона; обов’язкове соціальне страхування» (з 4,3 % до 8,0 %) і «Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів» (з 26,8 % до 28,8 %).

Внаслідок тимчасової окупації частини території Луганської області в 2014 році кількість зайнятого населення в 2021 році у порівнянні з 2013 роком скоротилася на 72,5 %.

Динаміка основних показників щодо зайнятого населення Луганської області за видами економічної діяльності наведена у таблиці та діаграмах нижче.

Таблиця 22. Динаміка кількості зайнятого населення Луганської області у віці 15–70 років за видами економічної діяльності, (тис. осіб)

Види діяльності	2013	2014 ¹	2015 ¹	2016 ¹	2017 ¹	2018 ¹	2019 ¹	2020 ¹	2021 ¹
Усього	1011,7	877,6	306,3	298,5	292,1	298,2	303,7	287,1	278,5
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	130,8	119,6	37,9	38,2	38,0	39,6	40,3	36,5	36,1
Промисловість	240,7	172,2	94,7	82,2	68,0	59,3	58,2	53,5	51,9
Будівництво	41,2	39,8	11,3	11,2	13,1	12,9	14,8	13,5	12,9
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	271,6	263,4	61,6	65,9	69,7	79,0	85,7	81,3	80,1
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	62,1	55,5	19,5	16,6	16,8	17,1	18,7	18,1	17,7
Тимчасове розміщування й організація харчування	16,5	15,4	5,0	5,6	5,4	5,5	5,5	4,1	4,1
Інформація та телекомунікації	8,8	7,8	2,8	2,4	2,2	2,1	2,3	2,1	1,9

Фінансова та страхова діяльність	8,5	7,9	1,6	1,5	1,4	1,3	1,2	1,2	1,2
Операції з нерухомим майном	8,3	7,6	1,9	1,8	1,8	2,7	3,2	3,2	3,1
Професійна, наукова та технічна діяльність	15,7	15,2	5,7	5,5	5,4	8,5	8,4	6,5	6,5
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	12,7	12,0	2,8	2,7	3,4	3,6	3,5	2,6	2,5
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	43,3	29,3	18,8	23,5	24,7	25,5	20,3	25,5	22,3
Освіта	68,6	57,4	20,9	19,0	18,8	18,0	6,2	4,4	16,2
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	57,1	51,3	15,2	14,8	15,2	15,0	17,9	17,2	15,0
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	8,8	7,2	2,0	2,6	2,6	2,6	14,9	15	2,2
Надання інших видів послуг	17,0	16,0	4,6	5,0	5,6	5,5	2,6	2,4	4,9

¹ Без урахування частини тимчасово окупованої території у Луганській області.

Діаграма 13. Кількість зайнятого населення Луганської області за видами економічної діяльності в 2013 і 2021 роках, тис. осіб

За даними Держстату в 2021 році в області зафіксовано досить високий рівень неформальної зайнятості – 25,8 % до кількості зайнятого населення в регіоні.

Безробітне населення

За даними Державної служби зайнятості у січні 2022 року роботодавці проінформували центри зайнятості Луганської області⁴ про наявність 1,2 тис.

⁴ Попит та пропозиція на зареєстрованому ринку праці у січні 2022 року

вакансій, що на 37,4 % менше, ніж у січні 2021 року. Структура вакансій за видами економічної діяльності була наступною: 17,3 % вакансій пропонувалося в оптовій та роздрібній торгівлі; 15,4 % – у переробній промисловості; 11,1 % – у сфері освіти; 9,8 % – у державному управлінні й обороні; 8,7 % – у сільському господарстві.

У професійному розрізі, найбільше вакансій пропонувалося для працевлаштування: професіоналів (16,0 %); робітників з обслуговування устаткування та машин (15,9 %); працівників сфери торгівлі та послуг (15,2 %); кваліфікованих робітників з інструментом (14,5 %); некваліфікованих працівників (13,2 %); фахівців (12,3 %); керівників, менеджерів (8,1 %).

Станом на 01.02.2022 кількість актуальних вакансій, заявлених роботодавцями до Луганської обласної служби зайнятості становила 698 одиниць. За видами економічної діяльності, більшість вакансій налічувалась на підприємствах переробної промисловості (18,2 %); оптової та роздрібною торгівлі (18,1 %); державного управління й оборони (8,9 %); у закладах освіти (8,6 %); у транспорті (6,6 %).

За професійними групами: найбільший попит роботодавців спостерігався на професіоналів – 17,0 % (спеціаліст державної служби (місцевого самоврядування), юрисконсульт, практичний психолог, психолог, інженер-проектувальник (цивільне будівництво), інженер-конструктор, інженер з охорони праці); кваліфікованих робітників з інструментом – 15,5 % (електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування, електрогазозварник, слюсар-ремонтник, пекар, слюсар з ремонту колісних транспортних засобів, швачка); фахівців – 15,3 % (бухгалтер, сестра медична (брат медичний), вихователь, майстер виробничого навчання, представник торговельний, фахівець, механік, логопед); робітників з обслуговування устаткування та машин – 14,8 % (водій, тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва, токар, тракторист, апаратник підготовки сировини та відпускання напівфабрикатів і продукції); працівників сфери торгівлі та послуг – 13,5 % (продавець, кухар, офіціант, охоронник, бармен, молодша медична сестра (молодший медичний брат), перукар, манікюрник); некваліфікованих працівників – 10,2 % (прибиральник службових приміщень, двірник, вантажник, підсобний робітник, прибиральник виробничих приміщень, робітник з благоустрою).

У січні 2022 року послугами Луганської обласної служби зайнятості скористалися 8,1 тис. зареєстрованих безробітних громадян. За видами економічної діяльності, серед безробітних, які мали професійний досвід, 41,3 % раніше працювали у сільському господарстві; 19,0 % – у державному управлінні й обороні; 8,9 % – в оптовій та роздрібній торгівлі; 8,4 % – на підприємствах переробної промисловості; 4,1 % – у транспорті. За професійними групами, серед зареєстрованих безробітних переважають робітники з обслуговування устаткування та машин (31,0 %); представники найпростіших професій (14,5 %);

працівники сфери торгівлі та послуг (11,7 %); керівники, менеджери (10,6 %); професіонали (9,3 %).

Станом на 01.02.2022 послуги Луганської обласної служби зайнятості отримували 7,3 тис. зареєстрованих безробітних, що на 28,6 % менше, ніж на відповідну дату минулого року.

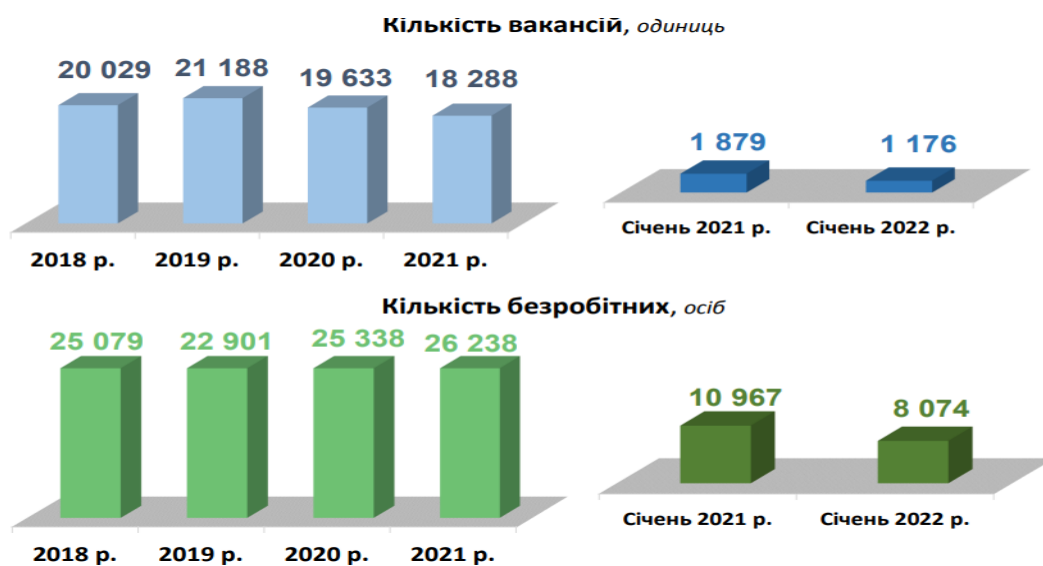
За статтю: у загальній кількості зареєстрованих безробітних, чоловіки становили – 4,1 тис. осіб (або 55,9 %), жінки – 3,2 тис. осіб (або 44,1 %).

За віковими групами: 23,9 % зареєстрованих безробітних були у віці до 35 років; 28,5 % – у віці від 35 до 45 років; 30,1 % – у віці від 45 до 55 років; 17,5 % – понад 55 років.

За освітою: 39,3 % зареєстрованих безробітних мали вищу освіту; 40,9 % – професійну; 19,8 % – загальну середню освіту. Суттєвим залишається дисбаланс між попитом та пропозицією робочої сили.

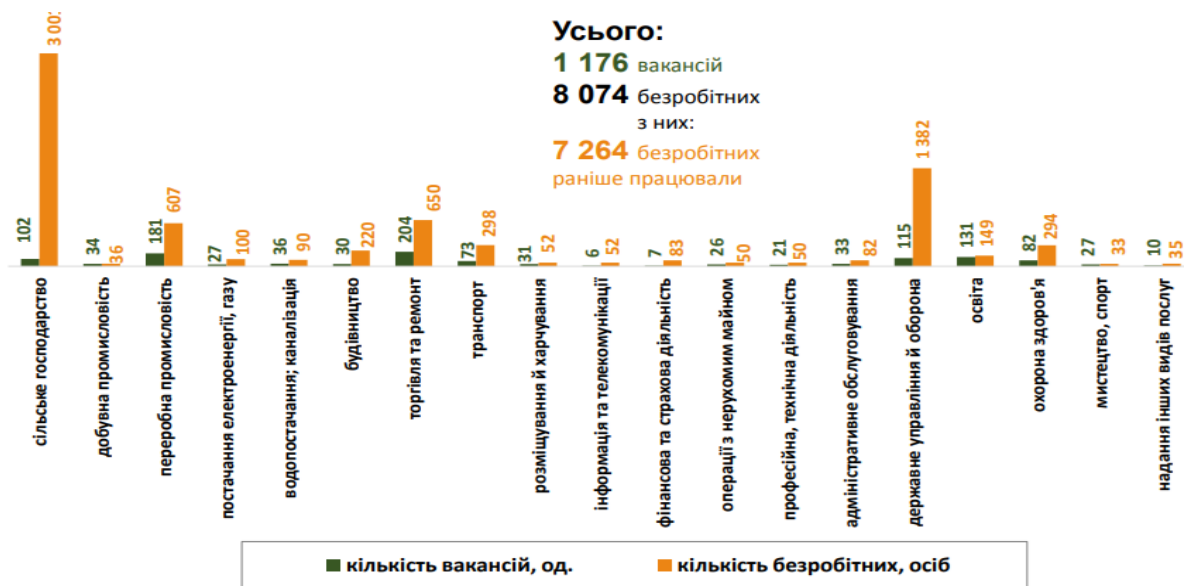
Станом на 01.02.2022, в середньому по Луганській області, на одне вільне робоче місце претендувало 10 безробітних (на 01.02.2021 – 10 осіб).

Найбільша невідповідність попиту на робочу силу та її пропозиції у професійно-кваліфікаційному розрізі спостерігалася серед робітників сільського та лісового господарств (на 1 вакансію претендувало 86 осіб) і робітників з обслуговування устаткування та машин (23 особи). Найбільша нестача вакансій спостерігалася для представників таких професій: для 1207 трактористів-машиністів сільськогосподарського (лісгосподарського) виробництва є 12 вакансій; для 698 водіїв автотранспортних засобів є 33 вакансії; для 461 безробітного є 9 вакансій підсобного робітника; для 183 спеціалістів державної служби на сьогодні є 18 вакансій. Нестача кадрів спостерігалася серед представників таких професій: інженер-конструктор, флорист, лікар-стоматолог, практичний психолог, артист оркестру (духового, естрадного, народних інструментів, симфонічного та ін.), керівник художній.

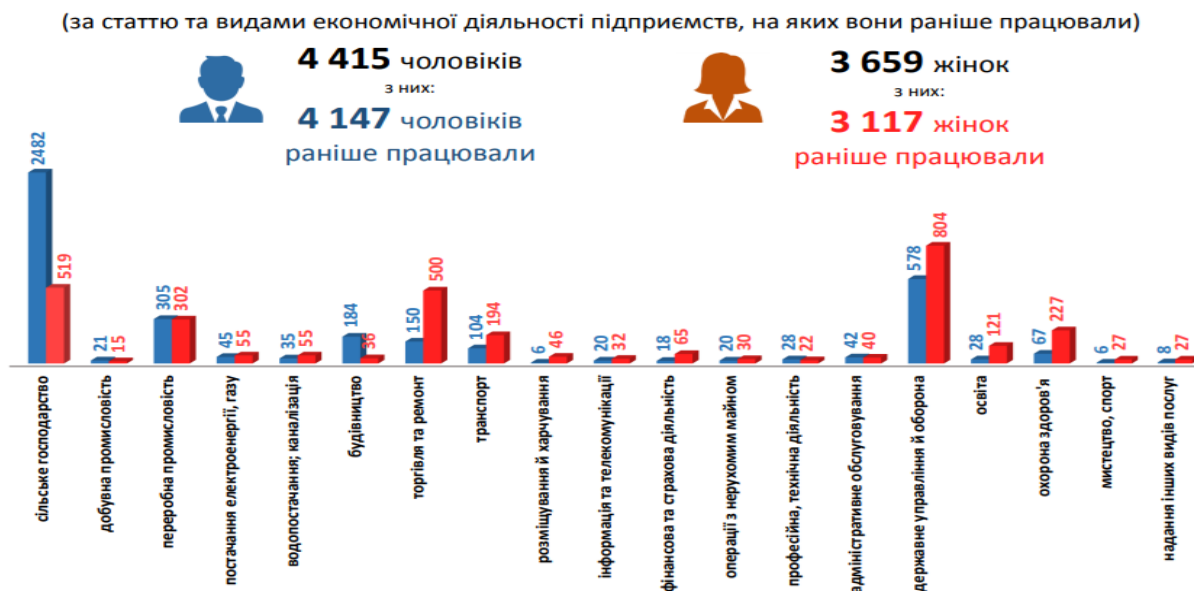
Діаграма 14. Динаміка кількості вакансій та безробітних, за даними служби зайнятості, січень 2022 року

Динаміка кількості безробітних і кількості вакансій негативна з 2018 року до 2022 року, кількість безробітних перевищує кількість вакансій.

Діаграма 15. Кількість безробітних та вакансій за видами економічної діяльності, січень 2022 року

Особливо значне перевищення кількості безробітних над кількістю вакансій спостерігається у сфері сільського господарства, переробній промисловості, державному управлінні, торгівлі та сфері транспорту та охорони здоров'я тощо.

Діаграма 16. Кількість безробітних за статтю, січень 2022 року

У січні 2022 році кількість безробітних серед чоловіків (4147 осіб) переважає над кількістю безробітних серед жінок (3117). Особливо значне перевищення стосується сільського господарства: 2482 безробітних чоловіків, 519 безробітних жінок. Але в державному управлінні спостерігається навпаки перевага безробітних жінок (804 особи) над безробітними чоловіками (578 осіб).

Професії, по яких чисельність безробітних за статтю є найбільшою, станом на 1 лютого 2022 року

ТОП-10

Чоловіки	Жінки
✓ тракторист-машиніст сільськогосподарського (лісогосподарського) виробництва	✓ підсобний робітник
✓ водій автотранспортних засобів	✓ продавець продовольчих товарів
✓ підсобний робітник	✓ спеціаліст державної служби (місцевого самоврядування)
✓ військовослужбовець	✓ прибиральник службових приміщень
✓ сторож	✓ продавець непродовольчих товарів
✓ робітник з комплексного обслуговування сільськогосподарського виробництва	✓ кухар
✓ електрогазозварник	✓ бухгалтер
✓ слюсар з ремонту сільськогосподарських машин та устаткування	✓ сторож
✓ тракторист	✓ молодша медична сестра (молодший медичний брат) (санітарка, санітарка-прибиральниця, санітарка-буфетниця, санітар, санітар-прибиральник, санітар-буфетник та ін.)
✓ дорожній робітник	✓ продавець-консультант

Рис 7. Професії, по яких чисельність безробітних за статтю є найбільшою, на 01.02.2022 року

2025 рік

За даними Державної служби зайнятості на 01.01.2025 року чисельність шукачів роботи становить **1665 осіб**, з яких 1306 мали статус безробітного. Найбільша частина шукачів – це працівники сфери торгівлі та послуг (375 осіб), фахівці (170), найпростіші професії (161) тощо.

Таблиця 23. Кількість вакансій та чисельність шукачів роботи, зареєстрованих в Державній службі зайнятості станом на 01.09.2025 у розрізі професій

Назва професії (посади)	Код професії (посади)	Кількість вакансій (подані за формою №3-ПН та отримані з інших джерел), одиниць	Чисельність шукачів роботи, осіб	з них, мали статус безробітного, осіб
А	Б	1	2	3
Усього		206	1665	1306
Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери (управителі)		21	140	119
Професіонали		164	284	139
Фахівці		16	202	170
Технічні службовці		2	122	116

Працівники сфери торгівлі та послуг		0	390	375
Кваліфіковані робітники сільського та лісового господарств, риборозведення та рибальства		0	15	14
Кваліфіковані робітники з інструментом		1	95	91
Робітники з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин		0	107	105
Найпростіші професії		2	163	161
Особи без професії		0	147	16

Найбільша кількість шукачів роботи у розрізі видів економічної діяльності – це у сфері «оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів» - 305; роздрібна торгівля – 257, державне управління й оборона – 196, освіта – 72.

4.3. Оплата праці та соціально-трудова відносини

Оплата праці

В 2021 році середньомісячна заробітна плата у розрахунку на одного штатного працівника становила 12176 грн (по Україні 14014 грн). Найнижча заробітна плата у сфері «Тимчасове розміщування й організація харчування» - 6496 грн, найвища в сфері «Фінансова та страхова діяльність» – 16012 грн.

Динаміка середньомісячної заробітної плати штатних працівників за видами економічної діяльності наведена в таблиці 24.

Таблиця 24. Середньомісячна заробітна плата штатних працівників за видами економічної діяльності, дані Держстат

(у розрахунку на одного штатного працівника, грн)

	2014 ¹	2015 ¹	2016 ¹	2017 ¹	2018 ¹	2019 ¹	2020 ¹	2021 ²
Усього	3377	3427	4637	5862	7365	8731	10182	12176
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	2248	3155	3854	5312	6643	8917	9642	12055
Промисловість, в т. ч.:	4099	3536	5156	5755	7271	9431	11270	13105
добувна промисловість і розроблення кар'єрів	5348	3428	5400	6686	8508	10472	11400	13393
переробна промисловість	3745	3529	5138	5551	7187	8925	10606	12386
постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	5286	4472	5074	5680	6672	10278	13892	15659

водопостачання; каналізація, поводження з відходами	2866	2726	3443	4158	5411	7367	8084	9811
Будівництво	2553	3107	3762	4375	6442	6357	8659	10669
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	2310	2040	2896	3956	5046	6441	6122	7406
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	3910	3546	4126	4405	6645	7785	9169	9465
Тимчасове розміщування й організація харчування	1380	2687	3734	3504	3697	4752	4502	6496
Інформація та телекомунікації	2460	3398	4124	5202	6142	7695	9569	11651
Фінансова та страхова діяльність	4117	5384	7798	9617	11437	13051	14604	16012
Операції з нерухомим майном	1840	2451	2892	4587	4880	6075	6306	7344
Професійна, наукова та технічна діяльність	3954	4424	5856	6712	6175	9401	11743	11911
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	2167	2360	2836	3517	4605	5841	6552	7835
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	3707	5032	5560	9068	12050	12328	13262	15905
Освіта	2486	3041	3617	5707	6879	7749	8976	11185
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	2257	2860	3949	5573	6260	6857	8941	12459
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	2938	2798	3693	4980	5805	6785	8804	10093
Надання інших видів послуг	1571	1831	4522	5959	4141	6153	7468	10133

¹ Без урахування частини тимчасово окупованої території Луганської області.

² Дані наведено по юридичних особах та відокремлених підрозділах юридичних осіб із кількістю найманих працівників 10 і більше осіб.

ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗДІЛУ 4.

Період до широкомасштабного вторгнення рф (до 24.02.2022р.).

1. Робоча сила. Тимчасова окупація частини території Луганської області в 2014 році негативно вплинула на стан робочої сили регіону. Так, кількість робочої сили у віці 15-70 років зменшилася з 1078,0 тис. осіб у 2013 році до 331,2 тис. осіб у 2021 році. При цьому робоча сила міської місцевості у 2021 році по відношенню до 2014 року скоротилася на 72,8 %, в той час як у сільській місцевості – на 28,7 %.

2. Якість робочої сили. Гендерна характеристика робочої сили. Впродовж 2014-2021 років зафіксовано вищий рівень участі в робочій силі чоловіків, ніж жінок, майже на 10 %. Частка чоловіків у робочій силі дещо вища, ніж жінок (51,1 % і 48,9 % відповідно). **Освіта.** За даними Держстату в 2021 році робоча сила у віці 15 – 70 років за рівнем освіти представлено в основному особами із професійною освітою – 37,9%, повною вищою освітою – 27,6%, неповною вищою освітою – 22,7%, із повною загальною середньою освітою – 8,9%. **Вікова структура.** Спостерігається найбільший рівень участі населення працездатного

віку (15 – 70 років) в робочій силі – 80,2 %, середній показник по Україні – 72,7 %, найнижчий – у Волинській області на рівні 64,5 %. **За рівнем місцевості.** В 2021 році робоча сила області була переважно сконцентрована в міській місцевості – 69,5%.

3. Зайнятість. Внаслідок тимчасової окупації частини території Луганської області в 2014 році кількість зайнятого населення в 2021 році у порівнянні з 2013 роком скоротилася на 72,5 %. В 2021 році найбільша кількість населення зайнята у сферах: «Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів» - 28,8 % від загальної кількості, «Промисловість» - 18,6 %, «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» - 13,0 %.

Неформальна зайнятість. За даними Держстату в 2021 році в області зафіксовано досить високий рівень неформальної зайнятості – 25,8 % до кількості зайнятого населення в регіоні. За цим показником область займає 17 позицію в рейтингу областей

4. Безробіття за даними Держстату. Рівень безробіття населення у віці 15 років і старше в області щорічно зростає, і в 2021 рік є вищим, ніж на решті території країни та становить 15,9% проти 9,8% по Україні (Харківська, наприклад, 6,7%).

Гендерна структура. У 2021 році на 30,8 тис. безробітних осіб жіночої статі приходить 22,2 тис. осіб безробітних чоловіків. **За типом місцевості.** У 2021 році у міській місцевості проживало 38 тисяч безробітних проти 15 тисяч у сільській місцевості. Рівень безробіття у міській місцевості становив 16,5, що вище ніж у сільській місцевості – 14,8.

5. Актуальні вакансії за даними Державної служби зайнятості. Станом на 01.02.2022 кількість **актуальних вакансій**, заявлених роботодавцями до Луганської обласної служби зайнятості становила 698 одиниць. За видами економічної діяльності, більшість вакансій налічувалась на підприємствах переробної промисловості (18,2%); оптової та роздрібною торгівлі (18,1%); державного управління й оборони (8,9%); у закладах освіти (8,6%); у транспорті (6,6%). За професійними групами: найбільший попит роботодавців спостерігався на професіоналів – 17,0%; кваліфікованих робітників з інструментом – 15,5%; фахівців – 15,3%; робітників з обслуговування устаткування та машин – 14,8%; працівників сфери торгівлі та послуг – 13,5% некваліфікованих працівників – 10,2%.

6. Безробітні за даними Державної служби зайнятості. Станом на 01.02.2022 послуги Луганської обласної служби зайнятості отримували 7,3 тис. зареєстрованих безробітних, що на 28,6% менше, ніж на відповідну дату минулого року. **За статтю:** у загальній кількості зареєстрованих безробітних, чоловіки становили – 4,1 тис. осіб (55,9%), жінки – 3,2 тис. осіб (44,1%).

За віковими групами: 23,9% зареєстрованих безробітних були у віці до 35 років; 28,5% – у віці від 35 до 45 років; 30,1% – у віці від 45 до 55 років; 17,5% – понад 55 років. **За освітою:** 39,3% зареєстрованих безробітних мали вищу освіту; 40,9% – професійну; 19,8% – загальну середню освіту. Станом на 01.02.2022, в середньому по Луганській області, **на одне вільне робоче місце претендувало 10 безробітних** (на 01.02.2021 – 10 осіб).

7. Дисбаланс на ринку праці за даними Державної служби зайнятості (співвідношення кількості вакансій кількості шукачів роботи). Найбільша невідповідність попиту на робочу силу та її пропозиції у професійно-кваліфікаційному розрізі спостерігалася серед **робітників сільського та лісового господарств** (на 1 вакансію претендувало 86 осіб) і **робітників з обслуговування устаткування та машин** (23 особи). Дисбаланс ринку відчувається особливо у сфері виробництва харчових продуктів при наявності 34 вакансій кількість безробітних становить 125 осіб, хімічне виробництво (29 вакансій – 142 безробітних), ремонт машин (29 вакансій – 120 безробітних) тощо. Найбільше навантаження на одну вакансію спостерігається у сфері сільського господарства (69), державного управління й оборони (20), фінансова та страхова діяльність (14), інформація та телекомунікації (13), будівництво (9). Найбільша **нестача вакансій** спостерігалася для представників таких професій: для 1207 трактористів-машиністів сільськогосподарського (лісогогосподарського) виробництва наявні 12 вакансій; для 698 водіїв автотранспортних засобів наявні 33 вакансії; для 461 безробітних осіб наявні 9 вакансій підсобного робітника; для 183 спеціалістів державної служби наявні 18 вакансій. **Нестача кадрів спостерігалася** серед представників таких професій: інженер-конструктор, флорист, лікар-стоматолог, практичний психолог, артист оркестру (духового, естрадного, народних інструментів, симфонічного та ін.), керівник художній.

8. Оплата праці. В 2021 році середньомісячна заробітна плата у розрахунку на одного штатного працівника становила 12176 грн (по Україні 14014 грн). Найнижча заробітна плата у сфері «Тимчасове розміщування й організація харчування» - 6496 грн, найвища в сфері «Фінансова та страхова діяльність» - 16012 грн.

Період повномасштабного вторгнення рф в Україну з 24.02.2022р.

9. Ринок праці за даними Державної служби зайнятості 2025. За даними Державної служби зайнятості на 01.01.2025 року чисельність шукачів роботи становить 1665 осіб, з яких 1306 мали статус безробітного. Найбільша частина шукачів – це працівники сфери торгівлі та послуг (375 осіб), фахівці (170), найпростіші професії (161) тощо. Найбільша кількість шукачів роботи у розрізі видів економічної діяльності – це у сфері «оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів» – 305; роздрібна торгівля – 257, державне управління й оборона – 196, освіта – 72.

10. Дослідження ринку праці Луганської області 2023. У 2023 році Helvetas Swiss Intercooperation за підтримки Федеративного міністерства економічного співробітництва та розвитку Німеччини (BMZ), в рамках проекту «Підтримка відновлення соціальної та фінансової стійкості громад у постраждалих від війни громадах на сході та заході України» було проведено дослідження⁵ спільно із Державною службою зайнятості, в тому числі по Луганській області.

⁵ Сайт Державної служби зайнятості України
eyJrIjoiNDgyM2MwZjUtZTgyNy00MTU4LTljYjUtOWUwNGU1MjJjMTQyIiwidCI6IjAzOWU2MTFmLWFhODUtNDcyZS05ZTU5LTlYzNDNhNWYwYzg1OCIsImMiOiJ9

11. Вибірка дослідження. Дані по Луганській області репрезентують підприємства, що були релокованими в інші регіони України. Кількість опитаних роботодавців Луганської області складає **160**, з них великих (більше 250 найманих працівників) – 10, середніх (50-249) – 10, малих (10-49) – 20, мікробізнес (0-9) – 120. Кількість працюючих на підприємствах на 01.01.2022 складала **8000 працівників**, на 01.01.2023 – 4000 осіб, на 01.11.2023 – 4000 осіб. За рік діяльності підприємства втратили половину робочої сили, а саме 4000 осіб.

12. Дослідження показують, що релоковані підприємства Луганської області в інші регіони України розвиваються, збільшуючи кількість найманих працівників. У 2023 році підприємства – респонденти найняли 265 працівників, що складає 6,6% до загальної чисельності найманих працівників на опитаних підприємствах. Серед затребуваних професій у 2023 році були робітники з обслуговування машин та устаткування 25%, працівники сфери торгівлі та послуг 20,8%, професіонали 18,6%, фахівці 18,2% тощо. Підприємства – респонденти запланували у 2024 році запросити ще 88 працівників, з яких більшу частину, а саме 28 – робітники з обслуговування машин та устаткування, 20 – професіонали, 17 – працівники сфери торгівлі та послуг, 13 – фахівці тощо.

13. Проблеми ринку праці на думку релокованого бізнесу Луганської області. Серед основних проблем, які мали підприємства з наймом у 2023 році – це наявність/посилення дефіциту кадрів – 26,2%, недостатня кваліфікація претендентів – 21,5%, мобілізація/небажання чоловіків офіційно оформлюватися на роботу 15,4%, невідповідність очікувань претендентів – 10,3% тощо.

14. Проблеми працевлаштування вразливих категорій громадян (люди з інвалідністю, ВПО, ветерани). Перешкодами на шляху працевлаштування вразливих категорій є в основному непідготовлені робочі місця, нормативні та регулятивні обмеження та пересторога щодо нижчої продуктивності даної категорії осіб. Особливо це стосується людей з інвалідністю та ветеранів війни. Серед основних потреб підприємств – респондентів для можливостей у працевлаштуванні вразливих категорій громадян – є необхідність фінансових дотацій для заробітних плат та адаптації робочих місць, а також фінансування їх навчання тощо. Однак, великий відсоток підприємств - респондентів зазначили що такі категорії, як люди з інвалідністю та ветерани не звертаються в пошуках роботи.

5. ІНФРАСТРУКТУРА

5.1. Дорожньо-транспортна інфраструктура

Автомобільний транспорт

Дорожня інфраструктура відіграє ключову роль у функціонуванні економіки Луганської області, забезпечуючи зв'язок між населеними пунктами, промисловими зонами, аграрними підприємствами та транспортними вузлами. Для регіону, який історично відігравав важливу роль як індустріальний та сільськогосподарський центр, якісний стан автомобільних доріг має стратегічне значення.

До 2014 року Луганська область була одним із провідних промислових центрів України, де активно розвивалися металургія, машинобудування, хімічна

та вугільна промисловість. Для підтримки економічної діяльності функціонувала розгалужена дорожня мережа 643 автомобільні дороги загального користування загальною протяжністю 6 024,5 км, з яких:

- 27 доріг державного значення – 2 076,5 км;
- 616 доріг місцевого значення – 3 948,0 км.

На автодорогах загального користування області було розташовано 563 мостові споруди, з яких:

- 209 мостів – на дорогах державного значення;
- 354 мости – на дорогах місцевого значення.

Територією області проходили важливі транзитні магістралі, що забезпечували як міжнародне, так і внутрішньообласне транспортне сполучення.

Основними автомагістралями були:

- М- 03 Київ – Харків – Довжанський та М-04 Знам'янка – Луганськ – Ізварине (зараз М-30 Стрий – Умань – Дніпро – Ізварине), що входить до міжнародних транспортних маршрутів Е40 та Е50;

- Н-21 Старобільськ – Луганськ – Хрустальний – Макіївка – Донецьк та Р-07 (Н-26) Чугуїв – Мілове;

- Н-32 Покровськ – Бахмут – Михайлівка;
- Р-22 КПП «Красна Талівка» – Луганськ;
- Р-66 КПП «Демино-Олександрівка» – Сватове – Лисичанськ – Луганськ;
- Т-13-02 КПП «Танюшівка» – Старобільськ – Бахмут;
- Т-13-07 Сватове – Новопсков (Айдар) – Мілове.

Автомобільні дороги та мости забезпечували:

- постачання сировини на підприємства (вугільні шахти, металургійні заводи, хімічні комбінати);

- транспортування готової продукції до споживачів та на експорт через порти, залізничні вузли та кордони;

- перевезення робочої сили між населеними пунктами, особливо у віддалених районах.

З початком збройного конфлікту у 2014 році частина території Луганської області опинилася під тимчасовою окупацією, що суттєво вплинуло на транспортну інфраструктуру. Бойові дії спричинили значні руйнування дорожньої мережі, а втрата контролю над окремими районами ускладнила логістичні процеси.

Зруйновані мости, дороги та транспортні вузли обмежили транспортне сполучення між підконтрольними та окупованими територіями, що негативно позначилося на економічних зв'язках. Крім того, через пошкодження залізничних шляхів суттєво зросло навантаження на автомобільний транспорт.

На підконтрольній Україні території залишилося 3 630,3 км (61,5 % від загальнообласної протяжності) автомобільних доріг загального користування, з яких:

- 1 191,3 км (60,8 %) – доріг державного значення;
- 2 439 км (61,9 %) – місцевого значення.

Крім цього, протяжність вулиць і доріг міст та інших населених пунктів складала 3 984,7 км. Також більша частина автодорожніх мостів та шляхопроводів (469 об'єктів) залишилось на неокупованій території, з яких:

- 131 міст (62,7 %) – на дорогах державного значення;
- 223 мости (63 %) – на дорогах місцевого значення;
- 115 мостів – на вулицях і дорогах міст та інших населених пунктів.

З початком повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну у 2022 році рівень руйнувань транспортної інфраструктури Луганської області значно зріс. За попередньою інформацією, на території області зруйновано та пошкоджено 7 вокзалів, 485 км автомобільних доріг загального користування державного значення, понад 2 000 км місцевого значення, а також вулиць і доріг міст та інших населених пунктів – всього 231 одиниці доріг. Крім того, зафіксовано руйнування 26 автодорожніх мостів, з яких:

- 11 мостів – на дорогах державного значення;
- 9 мостів – на дорогах місцевого значення;
- 6 мостів – на вулицях і дорогах міст та інших населених пунктів.

Автомобільне пасажирське сполучення

На території області, підконтрольній до 24.02.2022 функціонувало 15 автостанцій ТОВ «Регіональне управління автобусних станцій», які обслуговували 94 % усіх внутрішньообласних маршрутів.

Прямі рейси здійснювались до обласних центрів України (Києва, Дніпра, Запоріжжя, Харкова), та міжнародні до міст російської федерації (Москва, Санкт-Петербург, Ростов-на-Дону, Краснодар, Воронеж) та Європейського Союзу (Люблін, Варшава, Зелена Гура, Щецин, Слупськ).

Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 **потреби** у відновленні транспортної сфери області, до якої відноситься дорожньо-транспортна інфраструктура, складають **5,622** млрд дол. США. Обсяг завданої **шкоди** по області оцінено в **3,420** млрд дол. США. Прямі **збитки** сягнули **723,7** млн дол. США.

Відповідні дані про руйнування та пошкодження об'єктів дорожньо-транспортної інфраструктури внесені до Державної електронної системи обліку руйнувань, статусу відновлення інфраструктури України, а також до РПЗМ.

Залізничний транспорт

Інфраструктура залізничного транспорту на території області є державною власністю та закріплена за АТ «Укрзалізниця» на праві господарського відання.

До 2014 року розгорнута довжина залізничних колій по всій території Луганської області становила 1 206,9 км, експлуатаційна довжина – 1 067,4 км, у тому числі експлуатаційна довжина електрифікованих колій – 233,8 км.

Основними станціями залізничної мережі були: Луганськ; Дебальцеве (важливий залізничний вузол у Донецькій області); Северодонецьк (Сіверськодонецьк); Алчевськ; Красний Луч (Хрустальний).

З м. Луганська у дальньому сполученні курсували потяги до міст Києва, Харкова, Суми, Донецька, Сімферополя, Феодосії, Одеси, Москви.

У 2014 році внаслідок появи лінії розмежування мережа залізничних шляхів області була розділена. На підконтрольній території залишились дві залізничні гілки: Попасна – Сватове – Куп'янськ та Кіндрашівська-Нова – Старобільськ – Лантратівка, і остання з 2015 року повністю відрізана від залізничної мережі України.

На території області, підконтрольній до 24.02.2022, довжина залізничних колій становила 625,7 км, експлуатаційна довжина – 519,5 км, у тому числі експлуатаційна довжина електрифікованих колій – 8,7 км. Функціонували вокзали залізничних станцій Лисичанськ, Рубіжне, Попасна.

У дальньому сполученні курсували потяги сполученням Лисичанськ – Дніпро, Попасна – Київ, Лисичанськ – Ужгород, Одеса – Лисичанськ, Лисичанськ – Хмельницький, Жмеринка – Лисичанськ, Попасна – Харків.

Авіаційний транспорт

Роботу авіаційного транспорту у Луганській області до 2014 року забезпечувало Луганське обласне КП «Міжнародний аеропорт Луганськ».

Аеропорт виконував регулярні рейси до Києва та Москви авіакомпаніями UTair та UTair-Ukraine, чартерні рейси здійснювались до Анталії – авіакомпанією МАУ та до Салоніки – грецькою авіакомпанією Astra Airlines.

У 2014 році ЛОКП «Міжнародний аеропорт Луганськ» зазнало значних пошкоджень і руйнувань, з цього року авіасполучення в Луганській області відсутнє.

5.2. Енергетична інфраструктура і постачання енергії

Внаслідок збройної агресії російської федерації проти України пошкоджень або руйнувань зазнали об'єкти:

- об'єктів електроенергетики – понад 539 одиниць (ПЛ 110 кВ, ПЛ 35 кВ, ПС 110 кВ, ПС 35/10 кВ, ТП 10/0,4 кВ) та понад 2000 км повітряних ліній;
- об'єктів газопостачання – понад 1400 км газопроводів та 136 газорегуляторних пунктів.

Також пошкоджень/руйнувань зазнали автомобільна та спеціалізована техніка, адмінбудівлі тощо.

Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 **потреби** у відновленні сфери енергетики та видобування корисних копалин області складають **123,7** млн дол. США. Обсяг завданої **шкоди** по області оцінено в **322** млн дол. США.

5.3. Інфраструктура зв'язку

До 2014 року Луганщина входила до п'ятірки регіонів з найбільш розвиненою інформаційною інфраструктурою.

В ефірі мовили 44 телерадіокомпанії та 22 радіокомпанії. Діяли 50 регіональних інформаційно-аналітичних веб-ресурсів.

Після окупації півдня області на непідконтрольній Україні території залишилось 44 телерадіоорганізації. Найбільш технічно потужні продовжили працювати, транслюючи російські або місцеві сепаратистські канали.

Майже цілодобово здійснюють мовлення канал «Луганск-24», декілька потужних ФМ – радіо.

За даними Національної ради з питань телебачення та радіомовлення України, Концерну РРТ, Департаменту масових комунікацій облдержадміністрації з 2014 по 2022 рік на території Луганської області, підконтрольній українській владі, працювало 25 телерадіоорганізації, з них: 5 мовників (Регіональна філія ПАТ НСТУ «UA: Донбас», ТОВ НТРК «ІРТА», ТОВ «Телекомпанія «СТВ», ТОВ «Телерадіокомпанія «Акцент», ТОВ «Телерадіокомпанія «Енергія», ТРК «Донбас онлайн»), 11 провайдерів програмної послуги, 10 регіональних редакцій дротового мовлення, 4 ФМ-радіомовлення, 2 підприємства цифрового кабельного телебачення, 3 – здійснювали цифрове ефірне телебачення Т2, а також 16 місцевих друкованих видань, загальний щомісячний тираж яких становив близько 100 тис. прим.

На території області забезпечували мовлення 18 радіотелевізійних передавальних станцій різної потужності.

Програми загальнонаціональних телекомпаній були доступні для перегляду в аналоговому та цифровому форматах на всій території області, окрім населених пунктів, де не працювали провайдери програмної послуги та був слабкий сигнал ефірного телебачення, недостатня кількість передавачів, обмежена їх потужність.

Після повномасштабного вторгнення рф роботу веж на захоплених територіях було припинено. Крім того, було зафіксовано руйнування радіотелевізійних передавальних станцій, зокрема щойно зведеної станції у Сіверськодонецькому районі.

Роботу всіх видів ЗМІ на території Луганської області було припинено, лише деякі з них було релоковано, а саме: НТРК «ІРТА», філія АТ «НСТУ» «РД UA: Донбас», «Севєродонецьк онлайн», СПО «Трибун», «SurSever+».

Крім того, в області функціонувало 324 відділення поштового зв'язку АТ «Укрпошта», з них: 317 – стаціонарних (97 – міських, 220 – сільських) та 7 – пересувних.

Функціонувала розвинена телекомунікаційна мережа третього та четвертого покоління (далі – 3G, 4G), яку розвивали ПрАТ «Vodafone УКРАЇНА» та ПрАТ «Київстар».

В області працювали 120 базових станцій 3G, з них 25 – у м. Сіверськодонецьку. Покриттям також забезпечені міста Лисичанськ та Рубіжне, 12 районних центрів та 20 населених пунктів у сільській місцевості.

Під час повномасштабного вторгнення рф на територію Луганської області загарбниками було вимкнено мережі українських операторів мобільного зв'язку.

Наразі по усій території Луганщини відсутній мобільний зв'язок. Натомість використовуючи захоплені потужності мобільних операторів рф налагодила роботу підконтрольного їй оператора «Лугаком».

Також зафіксовано численні руйнування внаслідок воєнних дій обладнання українських операторів мобільного зв'язку. Проте, вичерпних даних щодо завданих збитків немає. Загалом станом на 01.07.2025 є наявна інформація щодо руйнацій або пошкоджень 20 об'єктів телекомунікацій та зв'язку за даними Національної ради з питань телебачення та радіомовлення України, Концерну РРТ, Департаменту масових комунікацій облдержадміністрації.

Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 **потреби** у відновленні сфери телекомунікацій та цифрових технологій області, до якої відноситься інфраструктура зв'язку, складають **430,6** млн дол. США. Обсяг завданої **шкоди** по області оцінено в **191,2** млн дол. США. Прямі **збитки** сягнули **185** млн дол. США.

5.4. Інфраструктура житлово-комунального господарства

Внаслідок збройної агресії російської федерації проти України значна частина області є окупованою. Територія, яка підконтрольна українській владі, на цей час перебуває в зоні активних бойових дій. За цей період обладнання підприємств житлово-комунального господарства, зокрема водопровідно-каналізаційного господарства, теплоенергетики, житлового фонду, зруйновано або зазнало значних пошкоджень, тому з початком бойових дій надання послуг припинено.

Галузь житлово-комунального господарства особливо постраждала у тих регіонах, де проводились активні бойові дії (мм. Попасна, Золоте, Гірське, Щастя, Кременна, Рубіжне, Сіверськонецьк, Лисичанськ та прилеглі до них території).

Житловий фонд

До 24.02.2022 загальна площа житлового фонду становила 18,8 млн кв. м. Внаслідок збройної агресії російської федерації та проведення бойових дій на території області за оперативною інформацією на 27.06.2025 руйнувань різного ступеню зазнали 14189 об'єктів житлової інфраструктури, у тому числі 5976 приватних садиб та 515 багатоповерхових житлових будинків непридатні для проживання, пошкоджені (потребують легкого/середнього ремонту) 5175 приватних садиб та 2523 багатоповерхових житлових будинків.

Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 **потреби** у відновленні житлової інфраструктури області складають **7,123** млрд дол. США. Обсяг завданої **шкоди**

по області оцінено в **5,136** млрд дол. США. Прямі **збитки** сягнули **1,227** млрд дол. США.

З метою визначення правових та організаційних засад надання компенсації за пошкодження та знищення об'єктів житлової нерухомості внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією російської федерації з дня набрання чинності Указом Президента України від 24.02.2022 № 64 «Про введення воєнного стану в Україні» Верховною Радою України прийнято Закон України від 23.02.2023 № 2923-IX «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України» (далі – Закон № 2923).

Відповідно до абзацу п'ятого підпункту 2 пункту 5 статті 15 Закону України № 2923 Кабінетом Міністрів України постановою Уряду від 07.07.2025 № 815 затверджено Особливості проведення дистанційного обстеження знищених окремих категорій об'єктів нерухомого майна, які розташовані на територіях можливих бойових дій, для яких не визначена дата припинення можливості бойових дій, на територіях активних бойових дій, територіях активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси, для яких не визначена дата завершення бойових дій.

На виконання зазначених Особливостей облдержадміністрацією спільно з військовими адміністраціями населених пунктів області, які розташовані на територіях активних бойових дій, здійснюється комплекс заходів щодо дистанційного обстеження знищених окремих категорій об'єктів нерухомого майна, які розташовані на цих територіях, та нарахування компенсації відповідно до Порядку надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.05.2023 № 600.

На 01.01.2026 до Реєстру пошкодженого та знищеного майна подано 113 заяв про надання компенсації за знищене майно по населеним пунктам Коломийчеської сільської, Красноріченської селищної, Кременської та Лисичанської міських територіальних громад.

Комісіями з обстеження цих військових адміністрацій розглянуто 29 заяв, по 25 заявам проведено дистанційне обстеження, встановлено факт знищення об'єкта нерухомості.

Комісіями з надання компенсації розглянуто 21 заяву та по 17 заявам прийнято рішення про надання компенсації.

Фіксація руйнувань об'єктів житлової нерухомості, які розташовані на тимчасово окупованій території області зі складанням актів комісійного та/або технічного обстеження, а також надання відповідної компенсації за їх пошкодження/знищення буде здійснюватися після отримання доступу до таких об'єктів, проведення комплексу безпекових та стабілізаційних заходів та/або внесення змін до чинного законодавства з цих питань.

Водопостачання та водовідведення

До 24.02.2022 послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в підконтрольній українській владі населених пунктах області здійснювали 8 КП: ЛКСП «Лисичанськводоканал», КП «Рубіжанське виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства», КП «Кремінське водопровідно-каналізаційне господарство», КП «Жилбудсервіс» (м. Щастя), КП «Попаснянський районний водоканал», МКП «Сватівський водоканал», КП «Вода Старобільщини», КП «Сєверодонецькводоканал».

У сільській місцевості надання такої послуги забезпечували КП «Білокуракинекомунсервіс», КП «Біловодське ремонтно-експлуатаційне підприємство», КП «Марківкавода», КП «Комсервіс» Міловської селищної ради, КП «Новоайдарське СКП», КП «Новопсковжитло», КП «Троїцький центр комунальних послуг», КП «Теплосервіс» Станично-Луганської селищної територіальної громади та ряд інших підприємств.

Протяжність водопровідних мереж становила 2004,1 км, каналізаційних – 880,45 км, на яких функціонували 50 водозаборів, 287 одиниць свердловин, 24 одиниці каналізаційних очисних споруд та 69 одиниць каналізаційних насосних станцій. Системи водопостачання працювали стабільно від водозаборів до виконавців послуг та їх споживачів.

Станом на 01.07.2025 наявна інформація щодо пошкодження або руйнування внаслідок збройної агресії російської федерації проти України 30 об'єктів водопостачання та водовідведення (водопровідно-насосні станції, каналізаційно-насосні станції, очисні споруди тощо).

Також пошкоджень/руйнувань зазнали автомобільна та спеціалізована техніка, адмінбудівлі, гаражі, матеріальні склади, мережі електроустаткування, магістральні мережі, розвідні мережі, кількість яких буде можливим з'ясувати після припинення активних бойових дій та детального обстеження.

Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 **потреби** у відновленні сфери водопостачання та водовідведення області складають **2,991** млрд дол. США. Обсяг завданої **шкоди** по області оцінено в **1,591** млрд дол. США. Прямі **збитки** сягнули **247** млн дол. США.

Теплопостачання

Теплопостачання підконтрольних українській владі населених пунктів області здійснювали 8 КП (КП «Сєверодонецьктеплокомуненерго», КП «Лисичанськтепломережа», КСТП «Рубіжнетеплокомуненерго», КП «Креміннатеплокомуненерго», КП «Первомайськтеплокомуненерго», КП «Сватове-тепло», КП «Теплосервіс Станично-Луганського району», КП «Щастинська тепла енергетична компанія») та 1 акціонерне (АТ «Сєверодонецька теплоелектроцентрально»).

Спеціалізованими теплопостачальними підприємствами експлуатувалися 78 котелень (з них 10 комбінованого типу). На балансі теплопостачальних

підприємств знаходилось 287,2 км теплових мереж у двотрубному обчисленні. Внаслідок збройної агресії пошкоджень та руйнувань зазнали 65 об'єктів (котельні та допоміжне обладнання, адмінбудівлі, мережі теплопостачання тощо).

З метою забезпечення відновлення діяльності теплопостачальних підприємств після деокупації області, відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 19.07.2022 № 812 «Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу щодо особливостей постачання природного газу виробникам теплової енергії та бюджетним установам» найбільшим підприємствам – АТ «Севєродонецька ТЕЦ», КП «Севєродонецьктеплокомуненерго», КП «Лисичанськтепломережа», КП «Первомайськтеплокомуненерго», затверджені фіксовані обсяги газу: обсяг І (для забезпечення надання послуг населенню) – 45 831,283 тис. м куб.; обсяг ІІІ (для забезпечення надання послуг бюджетним установам) – 7 482,369 тис. м куб.

Благоустрій

Послуги з поводження з побутовими відходами на території області надавали 20 підприємств, з них: 16 – комунальних та 4 – приватних.

Внаслідок збройної агресії пошкоджено та зруйновано майно КП, які здійснюють діяльність у сфері поводження з побутовими відходами (32 об'єкти). В основному це спецтехніка (сміттєвози, бульдозери, трактори, екскаватори), контейнери для збирання відходів, контейнерні майданчики.

Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 **потреби** у відновленні сфери муніципальних послуг області, до якої відноситься інфраструктура поводження з твердими побутовими відходами, складають **778,2** млн дол. США. Обсяг завданої **шкоди** по області оцінено в **326,3** млрд дол. США. Прямі **збитки** сягнули **518** млн дол. США.

У секторі лісового господарства постраждали парки, сквери, зелені насадження (33 об'єктів). Велика кількість цих міст благоустрою відноситься до громад, де проводились активні бойові дії (Попаснянська, Гірська, Рубіжанська, Кременська, Сіверськодонецька, Лисичанська, Щастинська громади).

ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗДІЛУ 5.

1. Автомобільний транспорт до 2014 року. До 2014 року Луганська область була одним із провідних промислових центрів України, де активно розвивалися металургія, машинобудування, хімічна та вугільна промисловість. Для підтримки економічної діяльності функціонувала розгалужена дорожня мережа 643 автомобільні дороги загального користування загальною протяжністю 6 024,5 км. На автодорогах загального користування області було розташовано 563 мостові споруди. Територією області проходили важливі транзитні

магістралі, що забезпечували як міжнародне, так і внутрішньообласне транспортне сполучення.

2. Залізничний транспорт до 2014 року. До 2014 року розгорнута довжина залізничних колій по всій території Луганської області становила 1 206,9 км, експлуатаційна довжина – 1 067,4 км, у тому числі експлуатаційна довжина електрифікованих колій – 233,8 км. Основними станціями залізничної мережі були: Луганськ; Дебальцеве (важливий залізничний вузол у Донецькій області); Сєверодонецьк (Сіверськодонецьк); Алчевськ; Красний Луч (Хрустальний). З м. Луганська у дальньому сполученні курсували потяги до міст Києва, Харкова, Суми, Донецька, Сімферополя, Феодосії, Одеси, Москви.

3. Вплив конфлікту 2014 року на транспортну інфраструктуру. З початком збройного конфлікту у 2014 році частина території Луганської області опинилася під тимчасовою окупацією, що суттєво вплинуло на транспортну інфраструктуру. Зруйновані мости, дороги та транспортні вузли обмежили транспортне сполучення між підконтрольними та окупованими територіями, що негативно позначилося на економічних зв'язках. Крім того, через пошкодження залізничних шляхів суттєво зросло навантаження на автомобільний транспорт. У 2014 році внаслідок появи лінії розмежування між тимчасово окупованою територією і територією, яка була підконтрольна українській владі, мережа залізничних шляхів області була розділена. На підконтрольній території залишились дві залізничні гілки: Попасна – Сватове – Куп'янськ та Кіндрашівська-Нова – Старобільськ – Лантратівка, і остання з 2015 року повністю відрізана від залізничної мережі України. Функціонували вокзали залізничних станцій Лисичанськ, Рубіжне, Попасна.

4. Вплив повномасштабного вторгнення 2022 року на транспортну інфраструктуру. За попередньою інформацією, на території області зруйновано та пошкоджено 7 вокзалів, 485 км автомобільних доріг загального користування державного значення, понад 2 000 км місцевого значення, а також вулиць і доріг міст та інших населених пунктів – всього 231 одиниці доріг. Крім того, зафіксовано руйнування 26 автодорожніх мостів.

5. Авіаційний транспорт. Роботу авіаційного транспорту у Луганській області до 2014 року забезпечувало Луганське обласне КП «Міжнародний аеропорт Луганськ». Аеропорт виконував регулярні рейси до Києва та Москви авіакомпаніями UTair та UTair-Ukraine, чартерні рейси здійснювались до Анталії – авіакомпанією МАУ та до Салоніки – грецькою авіакомпанією Astra Airlines. У 2014 році ЛОКП «Міжнародний аеропорт Луганськ» зазнало значних пошкоджень і руйнувань, з цього року авіасполучення в Луганській області відсутнє.

6. Збитки після повномасштабного вторгнення 2022 року на транспортну інфраструктуру. Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 потреби у відновленні транспортної сфери області, до якої відноситься дорожньо-транспортна інфраструктура, складають 5,622 млрд дол. США. Обсяг завданої шкоди по

області оцінено в 3,420 млрд дол. США. Прямі збитки сягнули 723,7 млн дол. США.

6. СОЦІАЛЬНА СФЕРА

Повномасштабне вторгнення РФ створило серйозні виклики для добробуту українців, для інфраструктури, бізнесу та економічної стійкості. Війна зачепила кожну область України, проте окремі регіони зазнали більших загроз та потребують особливої уваги. Для регіонів з підвищеним воєнним ризиком («ризикових регіонів») необхідно знайти рішення критичних проблем: відновлення інфраструктури, підтримка економіки та безпеки громадян.

55% громад України мають високий, дуже високий або непереборний ризик безпеки в освіті через війну.

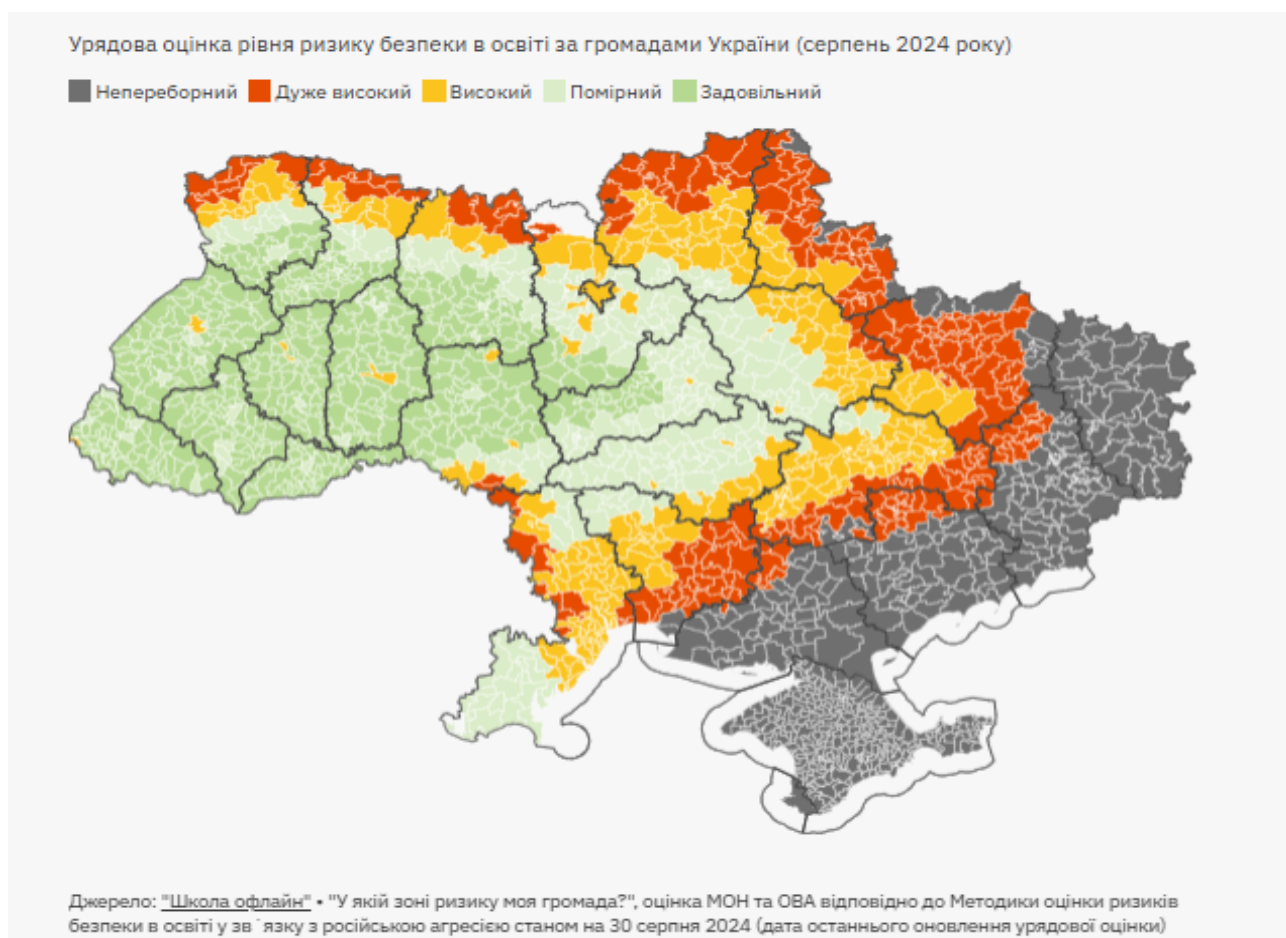

Рис 8. Рівень безпеки в регіонах України

6.1. Освітня інфраструктура

Розпочатий у 2014 році збройний конфлікт на Сході України різко погіршив стан сфери освіти області, яка внаслідок тимчасової окупації частини території зазнала істотних втрат. До початку антитерористичної операції в області діяла розвинута мережа закладів освіти, яка відповідала потребам населення: 548 дошкільних, 714 загальноосвітніх, 109 позашкільних, 31 заклад обласної комунальної власності (23 школи-інтернати, 3 дитячі будинки, 4 ліцеї, училище фізичної культури та Луганський обласний інститут післядипломної

педагогічної освіти), 78 професійних та 34 вищі навчальні заклади. У період проведення АТО було зруйновано 26 навчальних закладів, з яких 24 було відновлено, 2 заклади було знищено повністю. 21 заклад освіти було переміщено на підконтрольні території.

Внаслідок тимчасової окупації з 2014 року частини області мережа закладів освіти зазнала значного скорочення: 251 заклад дошкільної, 307 загальної середньої, 27 професійної, 17 вищої освіти I-II рівнів акредитації та 8 закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації.

Дошкільна освіта

Внаслідок вимушеної внутрішньої та зовнішньої міграції у 2014 році, кількість ЗДО та дітей, охоплених дошкільною освітою, скоротилася на 57,0 % та 73,0 % відповідно. До настання ситуації, пов'язаної із збройним конфліктом у 2014 році, спостерігалася тенденція до щорічного зростання кількості дошкільних закладів та дітей, які навчалися в них.

Таблиця 25. Кількість ЗДО та дітей, охоплених дошкільною освітою в 2015 – 2024 роках

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кількість ЗДО	237	246	253	268	270	270	260	2	21	16
Кількість дітей в ЗДО	15391	15531	15785	15462	15512	13627	13043	30	349	360

Упродовж 2015-2020 років мережа ЗДО та кількість місць у діючих закладах зростала відповідно до потреб населення у послугах дошкільної освіти. Разом із тим, демографічна ситуація, зокрема, у сільській місцевості, зумовила поступове зменшення кількості дітей у ЗДО та, відповідно, скорочення їх мережі.

Станом на 01.01.2022 фактично надавали освітні послуги 252 ЗДО, в яких виховувалися 12927 дітей. Черга на влаштування в ЗДО була відсутня. Середній показник завантаженості ЗДО по області складав 89 дітей на 100 місць.

З моменту повномасштабного вторгнення станом на 01.07.2025 під час бойових дій 66 будівель ЗДО зазнали значних пошкоджень, з них 5 повністю зруйновано.

У 2022 році відновили роботу у дистанційному режимі 2 ЗДО (30 вихованців). У 2023 їх кількість за рішенням засновників зросла до 21 (347 вихованців), а у 2024 зменшилася до 16 (360 вихованців). Однак потреба жителів області у послугах дошкільної освіти у дистанційному форматі на цей час задоволена на 100 відсотків. Поступове відновлення роботи ЗДО в дистанційному форматі спрямовано на створення умов для соціалізації дітей ВПО та підготовку їх до навчання у ЗЗСО. Динаміка показника кількості ЗДО зумовлена зростанням потреби населення у послугах дошкільної освіти та, водночас, браком коштів на фінансування заробітної плати педагогічних працівників.

Загальна середня освіта

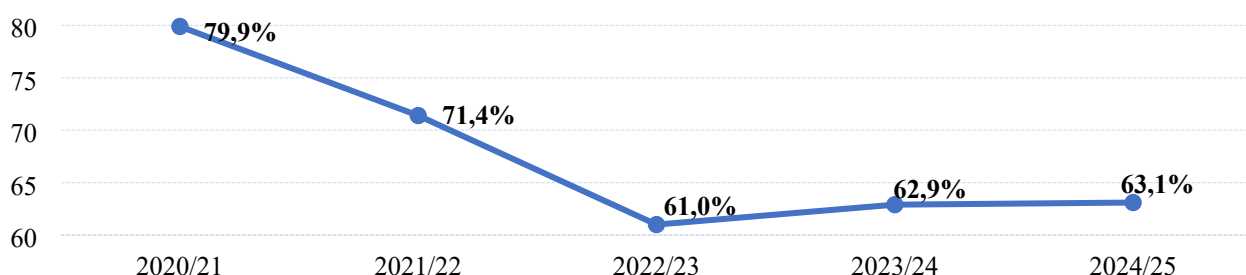
Через збройний конфлікт у 2014 році кількість ЗЗСО порівняно з 2013 роком зменшилася більш ніж у 2 рази (на 54,3 %). Відповідно і кількість учнів усіх форм навчання зменшилася зі 170,9 до 58,6 тис. осіб (на 65,7 %).

Система освіти області гнучко і швидко забезпечувала конституційне право на освіту великої кількості дітей шкільного віку, які разом із батьками покинули зону збройного конфлікту. У непростих демографічних і соціально-економічних умовах з метою більш ефективного використання їх матеріально-технічних, кадрових, фінансових, управлінських ресурсів для забезпечення доступності та якості освіти було проведено оптимізацію та модернізацію мережі закладів освіти, у 13 закладах освіти реалізовано проекти в рамках програми Президента України «Велике будівництво», розпочато реформування системи шкільного харчування, проведено закупівлю шкільних автобусів.

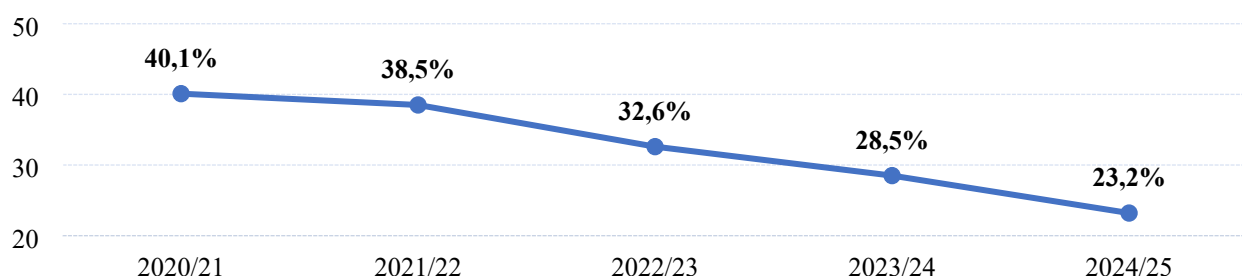
Таблиця 26. Кількість ЗЗСО та учнів в них в 2015 – 2024 роках

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кількість ЗЗСО	308	300	293	280	276	273	254	83	83	83
Кількість учнів в них	51338	52300	53000	54287	55003	55482	55234	27050	23234	20420

Упродовж 2017-2021 років кількість ЗЗСО зменшувалася переважно через втрату у процесі створення опорних шкіл окремими ЗЗСО статусу юридичної особи та набуттям ними статусу філій.

Діаграма 17. Частка учнів в ЗЗСО⁶

Діаграма 18. Частка учнів у 1 – 4 класах

⁶ За даними МОН

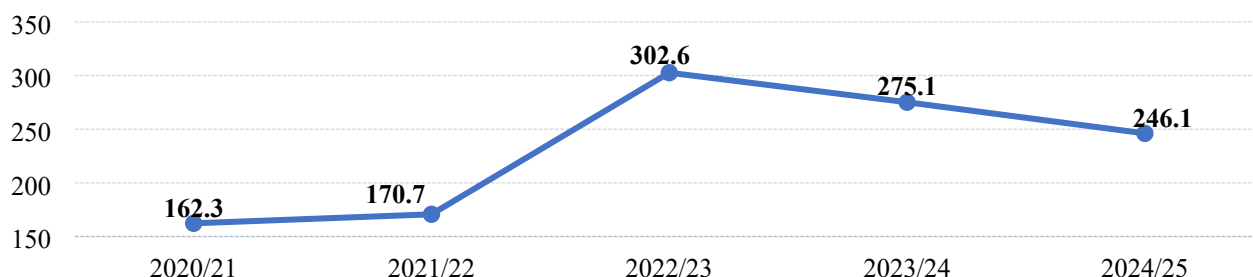
<https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoieYmE4NDEhNWVtODhiZi00ODE2LWVhZmItZWVhOTA2NmYyZmViliwidCI6IjcxNmVkNjRjLTlZTtNGI5ZS04Yjg4LTcyZjllZDlhNWU4MyIsImMiOjI9>

Контингент дітей 1-4 класів постійно зменшується з 2020 року у порівнянні із загальним контингентом дітей ЗЗСО, який вказує на стабільність протягом 2022-2025 років.

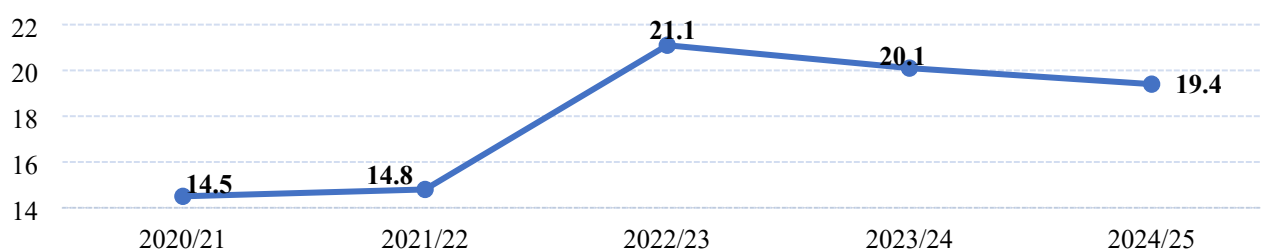
До початку повномасштабного вторгнення армії РФ освітні послуги жителям області надавали 252 ЗЗСО, в яких навчалися 55234 учні, в тому числі у 9 закладах обласної комунальної власності – 1296 дітей. У ЗЗСО функціонувало 382 інклюзивних класи, в яких навчались 590 учнів з особливими освітніми потребами та працювали 375 асистентів вчителів. Освітній процес забезпечували 6076 педагогічних працівників.

У результаті збройної агресії РФ будівлі усіх 252 ЗЗСО залишилися на тимчасово окупованій території області. Під час бойових дій 111 (44 %) з них зазнали пошкоджень, 11 – зруйновано.

Упродовж 2022-2024 років контингент учнів ЗЗСО постійно скорочується через еміграцію, внутрішню міграцію та реінтеграцію жителів області у приймаючі громади в Україні. Невизначеність термінів деокупації області, тривалий період дистанційного навчання та пов'язані з ним проблеми освітніх втрат та розривів зумовлюють вибір батьками учнів очної форми навчання у ЗЗСО за місцем тимчасового перебування.

Діаграма 19. Наповнюваність шкіл (всі типи)⁷

Діаграма 20. Наповнюваність класів

Наповнюваність шкіл всіх типів та класів зменшується, починаючи із 2022 року – початку повномасштабного вторгнення.

У 2024/2025 навчальному році функціонували 83 ЗЗСО, з них 82 здійснюють освітній процес у дистанційному режимі, 1 (Луганський обласний ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою) працює в очному форматі. У них

⁷ За даними МОШ

<https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoieYmE4NDEhNWVtODh5Zi00ODE2LWVhZmItZWVhOTA2NmYyZmViliwidCI6IjcxNmVkJjRjLTlZTlR5ZS04Yjg4LTcyZjllZDlhNWU4MyIsImMiOjI9>

навчаються 20233 учні, з них 4612 є ВПО, 7848 перебувають за кордоном, 7694 перебувають на тимчасово окупованих територіях. Освітній процес забезпечують 1463 педагогічних працівників.

Отже, станом на 24.02.2022 мережа ЗЗСО потребувала оптимізації та реорганізації відповідно до освітнього законодавства та потреб громад. Зокрема, це дозволило б створити додаткові умови для збільшення наповнюваності класів та покращання матеріально-технічної бази ЗЗСО, що разом із підтримкою професійного зростання педагогічних працівників позитивно вплинуло б на результативність навчання. Окремої уваги потребували комп'ютеризація та інтернетизація закладів освіти, а також розвиток психологічної служби, які мали особливу актуальність в умовах проведення операції Об'єднаних сил на території області та необхідності забезпечення повної загальної середньої освіти дітей, що проживали на тимчасово окупованій території.

Професійна освіта

Через початок збройного конфлікту у 2014 році та окупації значної території області кількість закладів професійної освіти області (далі – заклади ПО) зазнала істотних змін.

До 2013 року їх кількість складала 78 одиниць. У 2014 році на території, підконтрольній українській владі, залишилося 27 закладів ПО.

На кінець 2016 року їх кількість зменшилася до 24 за рахунок об'єднання трьох та припинення роботи одного закладів освіти.

У 2017, 2019, 2021 роках у зв'язку з оптимізацією кількість закладів ПО області зменшилася до 18 одиниць.

Відповідно до зменшення кількості навчальних закладів та у зв'язку з демографічною ситуацією в регіоні контингент здобувачів освіти у закладах ПО області постійно зменшується.

На початку 2022 року в Луганській області функціонували 18 закладів, з яких 3 вищі професійні училища, 14 професійних ліцеїв та 1 відокремлений підрозділ Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Після 24.02.2022 у зв'язку зі збройною агресією російської федерації майнові комплекси всіх закладів ПО залишилися на окупованих територіях, зазнали значних пошкоджень і руйнувань. На підконтрольну українській владі територію тимчасово переміщені та дистанційно здійснювали освітню діяльність 10 закладів ПО. У 2024/2025 навчальному році у зв'язку з відсутністю контингенту припинено освітню діяльність ще одного закладу освіти (таблиця 27).

Таблиця 27. Кількість закладів ПО та здобувачів освіти в них в 2014 – 2024 роках

Показник	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кількість закладів П(ПТ)О	27	24	24	20	20	19	19	18	10	10	9

Кількість здобувачів освіти, тис. осіб	6,3	5,9	5,9	5,8	5,4	4,8	4,6	4,5	3,5	2,0	1,4

У зв'язку з важкою економічною ситуацією регіону у 2022 році регіональне замовлення на прийом здобувачів освіти до закладів ПО області не було затверджено, що значно вплинуло на зниження контингенту закладів.

Фахова передвища освіта

До 2019 року, коли був прийнятий Закон України «Про фахову передвищу освіту», заклади, які готували фахівців за освітньо-професійним ступенем «молодший спеціаліст», мали статус закладів вищої освіти I-II рівнів акредитації. У Луганській області з 2014 по 2023 рік їх налічувалося 17 одиниць: 4 державні фахові коледжі, фінансування яких з 2019 року здійснюється за рахунок обласного бюджету, 4 фахові коледжі обласної комунальної власності та 9 фахових коледжів – відокремлених структурних підрозділів закладів вищої освіти.

Після вимушеного переміщення у 2022 році всі заклади фахової передвищої освіти області (далі – заклади ФПО) продовжили освітню діяльність у відносно безпечних регіонах України на базі закладів-партнерів.

У 2023 році припинив діяльність як заклад ФПО Відокремлений підрозділ «Коледж Луганської академії культури і мистецтв», залишившись у складі академії як структурний підрозділ з підготовки фахових молодших бакалаврів.

Таким чином, з 2023 року в області нараховується 16 закладів ФПО, 1 з них тимчасово припинив освітню діяльність (таблиця 28).

Таблиця 28. Кількість закладів ФПО та здобувачів освіти в них в 2015 – 2024 роках

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кількість закладів ФПО	17	17	17	17	17	17	17	17	16	16
Кількість здобувачів освіти в них, тис. осіб	6,7	6,6	6,3	6,4	6,5	6,8	6,2	3,8	3,1	3,8

Заклади ФПО до 2022 року здійснювали стабільний розвиток та зберігали контингент здобувачів відносно на одному рівні (з незначними коливаннями, спричиненими демографічною ситуацією та загальним зменшенням у певні роки кількості випускників шкіл). Різке скорочення контингенту спостерігається у 2022 та 2023 роках, що передусім зумовлено відсутністю регіонального та зменшенням державного замовлення у закладах ФПО, а також загальними втратами, спричиненими вимушеним переміщенням.

Вища освіта

Упродовж 2014-2022 років мережа закладів вищої освіти області (далі – ЗВО) зазнала істотних змін, зумовлених частковою втратою контингенту, відсутністю належної матеріально-технічної бази та кадрового складу, нездатністю витримати освітню конкуренцію з боку більш потужних

багатогалузових університетів. Це призвело до укрупнення ЗВО та відповідно поступового скорочення їх кількості.

У 2024 році після другого переміщення у зв'язку із повномасштабною агресією росії проти України освітню діяльність продовжили 5 закладів вищої освіти області (таблиця 29), з яких 2 – багатогалузові національні університети у підпорядкуванні МОН, 2 – державні профільні ЗВО, підпорядковані іншим центральним органам державної влади, та 1 – обласної комунальної власності, який надає послуги у сфері післядипломної освіти та не має постійного контингенту здобувачів.

Таблиця 29. Кількість ЗВО та здобувачів освіти в них в 2015 – 2024 роках

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кількість ЗВО	8	8	8	7	7	6	6	6	5	5
Кількість здобувачів освіти в них, тис. осіб	15,2	14,7	14,8	15,3	15,6	14,8	13,8	12,1	12,7	11,9

Коливання кількості здобувачів зумовлені реорганізаційними процесами у сфері вищої освіти та втратою значної кількості студентів через збройну агресію РФ та вимушене переміщення ЗВО. Станом на 01.07.2025 наявна інформація про руйнування або пошкодження 50 об'єктів ЗВО.

Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 **потреби** у відновленні сфери освіти та науки області складають **2,749** млрд дол. США. Обсяг завданої **шкоди** по області оцінено в **1,243** млрд дол. США. Прямі **збитки** сягнули **217,8** млн дол. США.

6.2. Охорона здоров'я

У 2013 році мережа комунальних медичних закладів налічувала 275 лікувально-профілактичних закладів, у тому числі: 97 лікарняних закладів, 23 диспансери, 60 амбулаторно-поліклінічних закладів, 10 станцій швидкої медичної допомоги, 27 фельдшерсько-акушерських пунктів, 10 санаторіїв, 1 будинок дитини та інші. Медичну допомогу населенню області надавали 7595 лікарів, 19259 молодших спеціалістів з медичною освітою.

Первинна ланка була представлена 53 медичними закладами, у тому числі: 11 поліклінік, 2 амбулаторії, 40 центрів первинної медико санітарної допомоги, 146 фельдшерських пунктів та інші.

У Луганській області залишається найменша кількість підписаних декларацій серед областей України – 231,31 тисяч осіб.

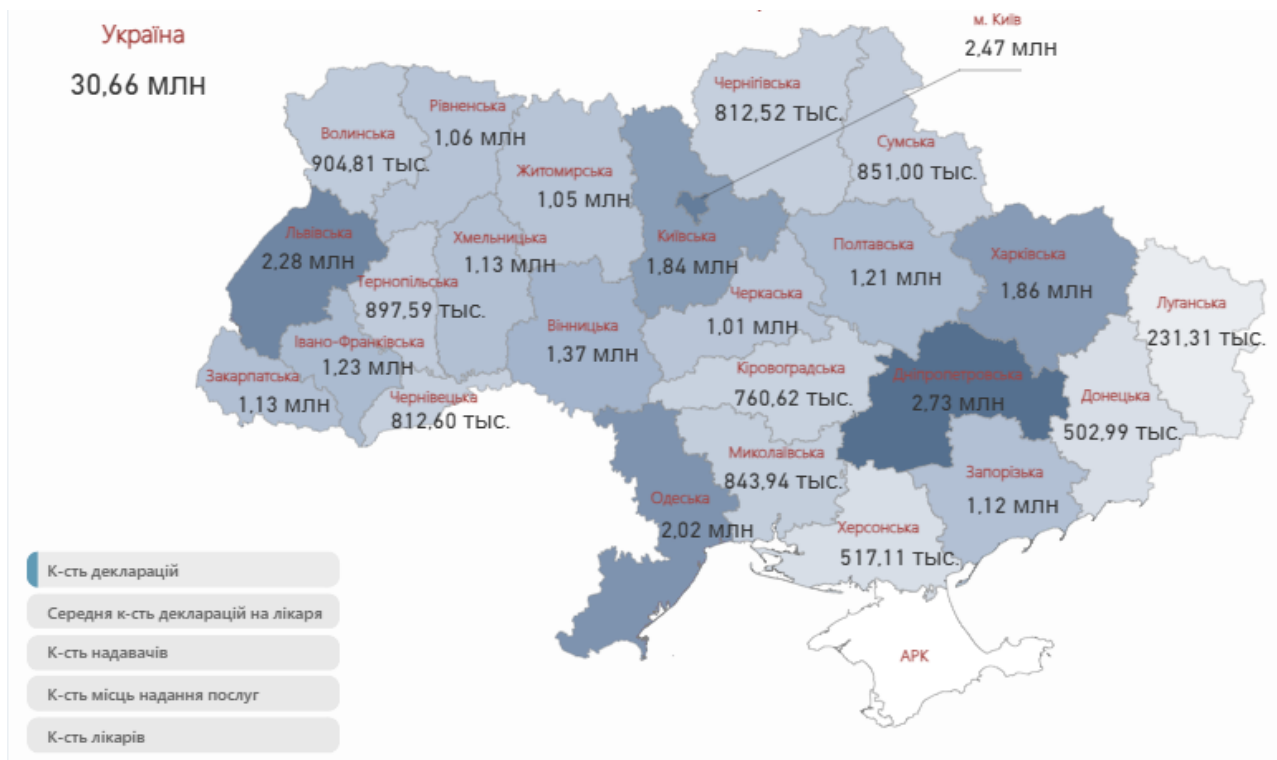

Рис 9. Розподіл кількості декларацій за областями, 17.09.2025⁸

Стаціонарну допомогу вторинного рівня населенню області надавав 101 заклад.

Третинний рівень медичної допомоги включав 67 обласних лікувальних закладів.

У 2014 році внаслідок збройного конфлікту та ведення активних бойових дій на території Луганської області, на якій органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, залишилися 11 з 14 міст обласного значення, у тому числі обласний центр – місто Луганськ, де були розташовані майже всі обласні лікувальні заклади, оснащені сучасним медичним обладнанням, які надавали населенню високоспеціалізовану медичну допомогу третинного рівня (обласна лікарня для дорослих, обласна дитяча лікарня, онкологічний та кардіологічний диспансери, центр профілактики та боротьби з ВІЛ/СНІД, тощо).

З 67 обласних лікувальних закладів, які функціонували на початок 2014 року в області після захоплення частини її території, в адміністративно-територіальних одиницях, що входять до складу території підконтрольній українській владі, залишилося лише 9, які мали змогу надавати стаціонарну медичну допомогу лише окремим категоріям хворих в галузі психіатрії, фтизіатрії, фізіотерапії, дерматології та венерології.

Отже, система надання високоспеціалізованої медичної допомоги населенню в області таким чином практично перестала існувати.

Впродовж 2014-2022 років було проведено оптимізацію медичної галузі і відбулись зміни в кількості закладів охорони здоров'я. З 2015 року – за рахунок

⁸ За даними НСЗУ <https://edata.e-health.gov.ua/e-data/dashboard/declar-stats>

перереєстрації обласних лікувально-профілактичних закладів з міста Луганськ у міста Сіверськодонецьк, Лисичанськ та Рубіжне. У 2016 році проведено реорганізацію мережі лікувально-профілактичних закладів в Попаснянському районі шляхом приєднання до центральної районної лікарні трьох малих міських лікарень.

У 2018-2020 продовжилося реформування системи охорони здоров'я.

Станом на 24.02.2022 року первинна медична допомога населенню області надавалася 19 КНП, у тому числі: 4 міських та 12 районних центрів первинної медико-санітарної допомоги; 3 КНП первинної ланки новоутворених громад – «Центр первинної медико-санітарної допомоги» Чмирівської сільської ради, Нижньо-Дуванська амбулаторія ЗПСМ та Красноріченська амбулаторія ЗПСМ та у статусі юридичних осіб, до складу яких входять: 10 центральних амбулаторій (тип «Ц»), 23 амбулаторії групової практики (тип «АГ»), 67 амбулаторій монопрактики (тип «АМ»), 49 пунктів здоров'я, 154 фельдшерських та фельдшерсько-акушерських пунктів.

За даними НСЗУ на 17.09.2025 рік залишилося 27 місць надання ПМД 215 лікарями ПМД, з яких 7,5% – педіатри, 21,3% – терапевти, 69,2% – сімейні лікарі. Діючих декларацій із лікарями ПМД – 231309.

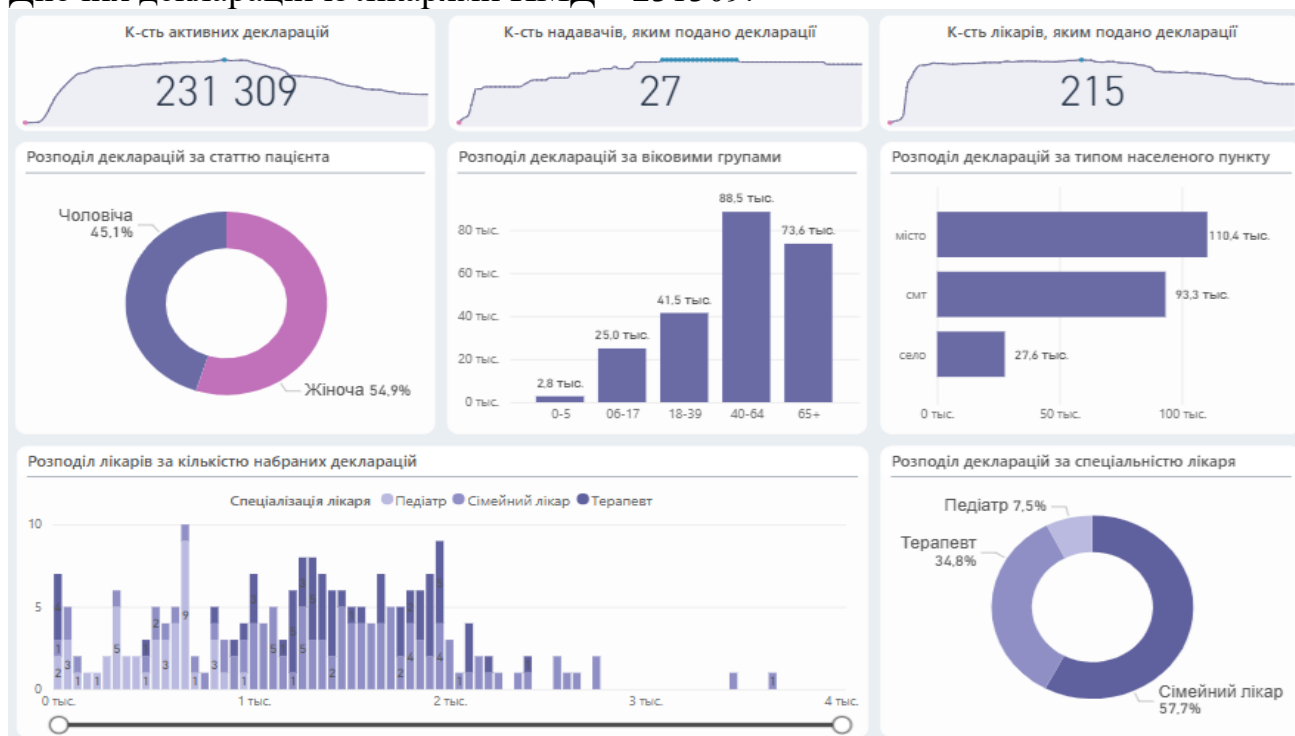

Рис 10. Статистика поданих декларацій про вибір лікаря первинної медичної допомоги, 17.09.2025

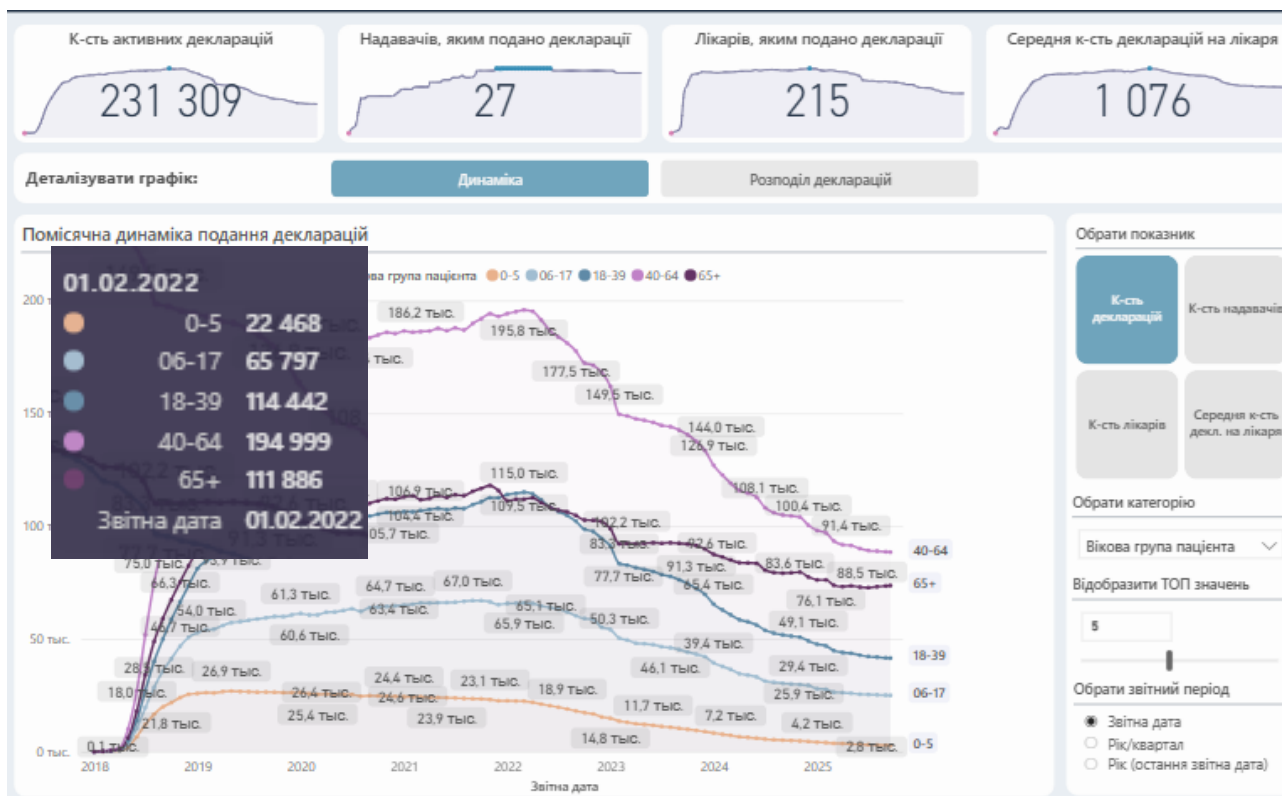

Рис 11. Динаміка поданих декларацій за даними НСЗУ

Динаміка поданих декларацій за даними НСЗУ вказує на стрімке падіння кількості з початку повномасштабного вторгнення 2022 року з 01.02.2022 року (509592) до 17.09.2025 (231309)

Завершилося формування оновленої мережі надавачів вторинної медичної допомоги. 19 лікувально-профілактичних закладів, що надають вторинну медичну допомогу, перетворено у КНП та зареєстровані в електронній системі охорони здоров'я.

У 2020 році кількість закладів охорони здоров'я обласної комунальної власності було оптимізовано. Частина обласних закладів припинила свою діяльність шляхом приєднання до більш крупних. Так, КНП Луганської обласної ради «Луганський обласний медичний центр соціально небезпечних інфекційних хвороб» об'єднало 6 юридичних осіб з надання медичної допомоги для лікування важких захворювань (ВІЛ, СНІД та туберкульоз), КНП ЛОР «Луганський регіональний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» – 4 юридичні особи та централізував роботу з надання екстреної медичної допомоги.

КНП ЛОР «Луганський обласний кардіологічний диспансер» увійшов до складу КНП ЛОР «Луганська обласна клінічна лікарня».

Для 8 закладів охорони здоров'я обласного підпорядкування не був передбачений перехід до статусу КНП: 3 медичних коледжі, Сєверодонецька станція переливання крові, Луганський обласний будинок № 2, КУ «Луганська обласна база спеціального медичного призначення», Луганський КЗ «Обласний центр медико-соціальної експертизи» та Луганське обласне бюро судової медичної експертизи.

Здійснювалося реформування системи екстреної медичної допомоги області. КНП ЛОР «Луганський регіональний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» об'єднав зусилля усіх регіональних станцій швидкої медичної допомоги по наданню невідкладної медичної допомоги.

До початку повномасштабного вторгнення система охорони здоров'я Луганщини складалась з 57 лікувально-профілактичних закладів: 20 закладів первинної ланки (центрів первинної медико-санітарної допомоги та амбулаторій у статусі окремих юридичних осіб), 18 закладів, що надавали вторинну медичну допомогу та 19 закладів обласного підпорядкування. Внаслідок повномасштабного вторгнення усі 57 закладів втратили місця своєї постійної дислокації та матеріально-технічну базу. За наявною станом на 01.07.2025 інформацією пошкоджено або знищено 235 будівель закладів охорони здоров'я.

Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 **потреби** у відновленні сфери охорони здоров'я області складають **1,040** млрд дол. США. Обсяг завданої **шкоди** по області оцінено в **194,4** млн дол. США. Прямі **збитки** сягнули **1,089** млрд дол. США.

Починаючи з 01.04.2022 на територіях областей, що підконтрольні владі України, відновлено роботу 51 закладу, з них: 18 закладів первинної ланки, 15 вторинної ланки та 18 закладів обласного підпорядкування.

Протягом 2024 року призупинили свою діяльність 4 заклади: КНП «Новопсковський центр первинної медико санітарної допомоги», КНП «Міловська центральна районна лікарня», Луганський КЗ «Обласний центр медико-соціальної експертизи», Луганське обласне бюро судово-медичної експертизи. У 2025 році – 7 закладів: КНП «Коломийчиський центр первинної медіко-санітарної допомоги», КП «Міловський районний центр первинної медико-санітарної допомоги Міловської селищної ради», КНП «Білокуракинський центр первинної медико-санітарної допомоги», КНП «Центр первинної медико-санітарної допомоги Станично-Луганської селищної територіальної громади», КНП «Білокуракинська багатoproфільна лікарня», КНП «Щастинська міська лікарня» Щастинської міської військово-цивільної адміністрації Щастинського району Луганської області, КНП «Міська стоматологічна поліклініка» Северодонецької міської ради. Луганський обласний будинок дитини № 2 припинено в результаті реорганізації (приєднання) до КНП ЛОР «Луганська обласна дитяча клінічна лікарня».

Значна кількість медичних працівників виїхала з постраждалих внаслідок повномасштабного вторгнення територій за кордон, що додатково знизило доступність медичних послуг. Медичні заклади всіх рівнів зіштовхуються з нестачею медичного обладнання, що впливає на здатність надавати життєво необхідні медичні послуги.

Динаміка основних показників охорони здоров'я у Луганській області представлена у таблицях нижче.

Таблиця 30. Заклади охорони здоров'я Луганської області

Періоди	Кількість лікарняних закладів, од	Кількість лікарняних ліжок		Кількість лікарських амбулаторно-поліклінічних закладів, од.	Планова ємність амбулаторно-поліклінічних закладів	
		всього, тис. од.	на 10 тис. населення		Кількість відвідувань за зміну, тис.	на 10 тис. населення
2013	126	21,2	94,7	558	49,3	220,7
2014 ¹	25	4,9	... ²	198	17,4	... ²
2015 ¹	30	7,2	... ²	209	18,5	... ²
2016 ¹	27	6,5	... ²	204	18,3	... ²
2017 ¹	27	6,5	... ²	207	18,4	... ²
2018 ¹	27	6,1	... ²	209	17,5	... ²
2019	27	5,5		209	18,1	
2020	27	4,8		209	17,8	
2021	26	4,7		176	17,1	
2022	20	3,2		99		
2023	20	0,1		106		
2024	20	0,1		106		

¹ Без урахування частини тимчасово окупованої території у Луганській області.

² Інформація не оприлюднюється через низьку надійність даних, на підставі яких здійснюється розрахунок.

Таблиця 31. Забезпеченість медичними кадрами

Період	Кількість лікарів усіх спеціальностей		Кількість середнього медичного персоналу	
	всього, тис. осіб	на 10 тис. населення	всього, тис. осіб	на 10 тис. населення
2013	9,4	41,9	20,6	92,3
2014 ²	2,0	... ³	5,3	... ³
2015 ²	2,1	... ³	5,3	... ³
2016 ²	2,1	... ³	5,4	... ³
2017 ²	2,2	... ³	5,5	... ³
2018 ²	2,0	... ³	5,2	... ³
2019	2,0		5,0	
2020	1,9		4,5	
2021	1,8		4,4	
2022	1,3		2,8	
2023	1,2		2,5	
2024	1,0		1,9	

¹ Без урахування зубних лікарів

² Без урахування частини тимчасово окупованої території у Луганській області

³ Інформація не оприлюднюється через низьку надійність даних, на підставі яких здійснюється розрахунок.

6.3. Соціальний захист

Соціальні та реабілітаційні послуги

Значні проблеми переживає мережа надавачів соціальних та реабілітаційних послуг. Діяльність більшості установ надавачів соціальних та реабілітаційних послуг було призупинено у 2022 році. Станом на 01.07.2025 наявна інформація про пошкодження або знищення 11 будівель соціального захисту.

Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 **потреби** у відновленні сфери соціального захисту і засобів до існування області складають **25,9** млн дол. США. Обсяг завданої **шкоди** по області оцінено в **17,3** млн дол. США. Прямі **збитки** сягнули **1,6** млн дол. США.

Різко скоротилась мережа таких закладів та установ: центрів соціальних служб (3 проти 7 у 2021 році), територіальних центрів соціального обслуговування/надання соціальних послуг (3 проти 7 у 2021 році), центрів з надання соціальних послуг (7 проти 16 у 2021 році), центрів соціальної реабілітації (3 проти 6 у 2021 році).

В результаті на території області значно погіршилась ситуація з наданням якісних соціальних та реабілітаційних послуг – скорочення кількості об'єктів соціального захисту населення, часткова або повна втрата поточної та архівної інформації щодо діяльності служб і закладів. З другого півріччя 2022 року розпочалось відновлення їх роботи. На сьогодні відновлено роботу менше ніж 50 % установ надавачів послуг.

При цьому варто відзначити, що кількість осіб, які потребують таких послуг постійно збільшується (таблиця 32).

Таблиця 32. Порівняння потреби у соціальних послуг у Луганській області з відповідними показниками по роках

	Отримувачі соціальних послуг, відповідно до річного звіту			
	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024	01.01.2025
Кількість осіб, які потребують соціальних послуг, осіб	27629	9105	9826	18274

Крім того, відновлені установи надають обмежений перелік послуг (від 5 до 8 типів послуг проти 15-18 у 2021 році). Діяльність окремих типів надавачів послуг фактично не відновлено (приклад: спеціалізовані служби надання допомоги особам постраждалим від насильства).

Таблиця 33. Порівняння кількості осіб, потенційних отримувачів соціальних послуг у Луганській області з відповідними показниками вибраних областей України, станом на 01.07.2024

Назва регіону	Кількість отримувачів послуг, осіб
Донецька область	11515
Запорізька область	6894
Луганська область	18698
Херсонська область	3687

При цьому станом на 01.01.2025 найбільш затребуваними соціальним послугами є:

- натуральна допомога (19118 осіб/сімей);
- соціальна профілактика (1526 осіб/сімей);
- інформування (11614 осіб/сімей);
- консультування (11206 осіб).

Спостерігається тенденція на збільшення запиту щодо отримання «доглядових послуг» станом:

- на 01.01.2023 – 30 осіб;
- на 01.01.2024 – 56 осіб;
- на 01.01.2025 – 104 особи.

За даними Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України в реєстрі надавачів соціальних послуг знаходиться 57 надавачів соціальних послуг.

Служба у справах дітей

Воєнний стан в Україні через військову агресію Російської Федерації спричинив нові обставини та нові виклики в сфері захисту прав дитини.

За даними Головного управління статистики в Луганській області на 01.01.2021 на території, підконтрольній Україні, проживало 97008 дітей.

Станом на 01.01.2026 за даними Департаменту соціального захисту населення облдержадміністрації, на обліку ВПО, які проживають на території інших областей, перебуває 41408 дітей. Значна кількість дитячого населення залишилась на тимчасово окупованій території області.

Воєнні дії та тимчасова окупація території Луганської області вагомо вплинули на облік дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та влаштування вказаної категорії дітей до сімейних форм виховання.

На первинному обліку дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до повномасштабного вторгнення збройних формувань російської федерації на територію України перебувало 1432 дитини. З них 992 дитини були влаштовані у 803 сім'ї опікунів/піклувальників. Функціонувало 29 дитячих будинків сімейного типу, в яких виховувалось 218 дітей (осіб) вихованців та 73 прийомних сім'ї, в яких виховувалось 130 прийомних дітей.

За оперативними даними служб у справах дітей міських, сільських, селищних військових адміністрацій населених пунктів Луганської області

станом на 01.01.2026 кількість дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, які перебувають на первинному обліку, становить 835 дітей.

Станом на 01.01.2026 в області функціонує 21 дитячий будинок сімейного типу, в яких виховується 137 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, з них 10 дитячих будинків сімейного типу перемістились на підконтрольну Україні територію, 2 – виїхали за межі України, 9 – залишились на тимчасово окупованій території області.

З 01.10.2025 Лисичанською міською військовою адміністрацією створено новий дитячий будинок сімейного типу, який розпочав функціонування в Одеській області. Сім'я є ВПО з м. Лисичанська. До дитячого будинку сімейного типу влаштовано 4 дітей, позбавлених батьківського піклування.

Також функціонує 47 прийомних сімей, в яких виховується 81 дитина-сирота та дитина, позбавлена батьківського піклування, особа з їх числа, з них 11 прийомних сімей перемістились на підконтрольну Україні територію, 4 – виїхали за межі України, 32 – перебувають на тимчасово окупованій території України.

Найпоширенішою формою влаштування дітей зазначеної категорії в області є опіка, піклування. На 01.01.2026 під опікою, піклуванням перебуває 575 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. З них після повномасштабного вторгнення на підконтрольну Україні територію перемістились 107 сімей опікунів/піклувальників, в яких виховується 134 дитини, за кордон – 34 сім'ї, в яких виховується 44 дитини.

Підтримка та надання допомоги сім'ям, які виховують дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які перемістились з тимчасово окупованої території області, є важливим напрямком роботи обласної державної адміністрації, військових адміністрацій населених пунктів області.

З метою підтримки сімей опікунів/піклувальників, прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу, які перебувають на підконтрольній Україні території та мають тимчасовий прихисток в європейських країнах, на постійній основі ведеться співробітництво з неурядовими організаціями: МБО МФ «СОС Дитяче Містечко», МБО «Партнерство «Кожній дитині» та іншими неурядовими організаціями.

Особлива увага приділяється дитячим будинкам сімейного типу, в яких виховується від 5 до 10 дітей. За клопотанням облдержадміністрації придбано житло за рахунок коштів державної субвенції для 5 переміщених (евакуйованих) дитячих будинків сімейного типу: у м. Одеса (3 шт.), у м. Полтава та у Київській області.

В рамках спільного проекту «Дім для дітей» Катерини Осадчої, БФ «Твоя опора» та компанії SOCAR придбано будинок для дитячого будинку сімейного типу, який перемістився з м. Попасна Сіверськодонецького району Луганської області на територію Хмельницької області.

БФ «Твоя опора» за підтримки радиції-уповноваженої Президента України з прав дитини та дитячої реабілітації Дар'ї Герасимчук зібрано кошти і придбано будинок для дитячого будинку сімейного типу, який перемістився з м. Рубіжне Сіверськодонецького району Луганської області на територію Івано-Франківської області.

Лисичанською міською військовою адміністрацією Сіверськодонецького району Луганської області дитячому будинку сімейного типу, в якому виховується 8 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, який перемістився з м. Лисичанська Сіверськодонецького району Луганської області, надано приміщення на території майнового комплексу в с. Войнівка Кіровоградської області. Дитячий будинок забезпечений сучасною побутовою технікою, меблями.

Місцевими програмами військових адміністрацій населених пунктів області передбачено заходи, спрямовані на підтримку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

6.4. Сфера культури

Заклади культури та мистецтв

Наприкінці 2013 року сфера культури Луганської області мала потужну розгалужену мережу, яка налічувала 1245 закладів культури і мистецтва системи Міністерства культури України, серед яких: 570 державних публічних бібліотек (включаючи філії), 529 клубних установ, 5 театрів, 34 музеї (з яких 10 на правах відділів), 78 шкіл естетичного виховання (19 музичних, 6 художніх, 53 школи мистецтв), 10 парків культури і відпочинку, 11 демонстраторів фільмів, філармонія, будинок творчої інтелігенції, 2 методичні центри, палац культури, 2 вищі навчальні заклади, цирк.

У 2014 році, внаслідок часткової окупації територій області та обласного центру російською федерацією, на територіях контрольованих українською владою залишились 695 закладів культури і мистецтв, що становило 55,8 % від загальної кількості 2013 року, зокрема: 338 державних публічних бібліотек, 310 клубних установ, 2 театри, 14 музеїв (включаючи відділи), 27 шкіл естетичного виховання, 3 парки та вищий навчальний заклад культури.

Особливо критичною була ситуація з обласними установами: з 16 закладів та їх 4 відділів/філій на підконтрольній українській владі території області перебувало лише 2 обласні заклади та 1 відділ.

Впродовж 2015-2016 років вдалось покращити ситуацію та перемістити з м. Луганська 6 обласних закладів культури.

Після завершення адміністративно-територіальної реформи мережу закладів культури області було реорганізовано відповідно до нових утворених громад та районів. Наприкінці 2021 року вона склала 649 закладів, з яких 640 перебували у сфері управління органів місцевого самоврядування, а 8 закладів та 1 відділ музею – під управлінням облдержадміністрації. Кількісний склад базової мережі закладів культури у розрізі територіальних громад області станом на 01.01.2022 року наведений у таблиці 34.

Таблиця 34. Кількісний склад мережі закладів культури

№ з/п	Назва військової адміністрації (ВА)	Загальна кількість закладів культури, од.	з них за типами закладів, од.:						
			клубні	бібліотечні	мистец. освіти	музеї	кінотеатри	парки	галереї
Сватівський район									
1	Сватівська міська ВА	29	14	13	1	1	-	-	-
2	Троїцька селищна ВА	47	25	20	1	1	-	-	-
3	Білокуракинська селищна ВА	42	22	18	1	1	-	-	-
4	Красноріченська селищна ВА	16	6	9	1	-	-	-	-
5	Коломийчеська сільська ВА	12	6	6	-	-	-	-	-
6	Нижньодуванська селищна ВА	15	9	6	-	-	-	-	-
7	Лозно-Олександрівська селищна ВА	16	8	8	-	-	-	-	-
	Всього по району:	177	90	80	4	3	0	0	0
Сіверськодонецький район									
1	Сіверськодонецька міська ВА	21	6	10	4	-	-	-	1
2	Лисичанська міська ВА	37	11	15	6	4	1	-	-
3	Попаснянська міська ВА	15	6	7	1	1	-	-	-
4	Гірська міська ВА	15	6	6	3	-	-	-	-
5	Кремінська міська ВА	19	7	9	2	1	-	-	-
6	Рубіжанська міська ВА	19	8	9	1	1	-	-	-
	Всього по району:	126	44	56	17	7	1	0	1
Старобільський район									
1	Старобільська міська ВА	28	12	14	1	-	-	1	-
2	Біловодська селищна ВА	46	24	19	1	1	-	1	-
3	Білолуцька селищна ВА	20	10	9	1	-	-	-	-
4	Марківська селищна ВА	37	20	15	1	1	-	-	-
5	Мілівська селищна ВА	33	15	16	1	1	-	-	-
6	Айдарська селищна ВА	38	17	18	1	2	-	-	-
7	Чмирівська сільська ВА	14	7	6	1	0	-	-	-
8	Шульгинська сільська ВА	13	7	5	1	-	-	-	-
	Всього по району:	229	112	102	8	5	0	2	0
Щастинський район									
1	Щастинська міська ВА	17	6	9	1	1	-	-	-

2	Новоайдарська селищна ВА	37	17	17	1	2	-	-	-
3	Станично-Луганська селищна ВА	18	7	10	1	-	-	-	-
4	Нижньотеплівська сільська ВА	18	9	8	-	1	-	-	-
5	Широківська сільська ВА	18	11	7	-	-	-	-	-
	Всього по району:	108	50	51	3	4	0	0	0
	ВСЬОГО:	640	296	289	32	19	1	2	1

У 2022 році, внаслідок повномасштабного вторгнення рф в Україну, фактично всі заклади культури, разом з більшістю наявних матеріальних ресурсів (бібліотечні та музейні фонди, музичні інструменти, звукове та освітлювальне обладнання, сценічні костюми, декорації, комп'ютерна техніка, меблі тощо), опинилися на окупованих територіях області.

Будівлі та приміщення закладів культури зазнали різного роду руйнувань та пошкоджень. На цей час, з відкритих джерел відомо про пошкодження понад 200 закладів культури області (встановлення точної кількості неможливо через окупацію територій області).

Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 потреби у відновленні сфери культури та туризму області складають 692,5 млн дол. США. Обсяг завданої шкоди по області оцінено в 284 млн дол. США. Прямі збитки сягнули 83 млн дол. США.

Значна частина працівників сфери культури була вимушена змінити місце проживання, виїхавши з районів проведення активних бойових дій і тимчасово окупованих територій до більш безпечних регіонів України та за кордон.

Впродовж 2022–2024 років до більш безпечних регіонів України було переміщено 49 закладів культури (7,4 % від загальної кількості на кінець 2021 року), з них:

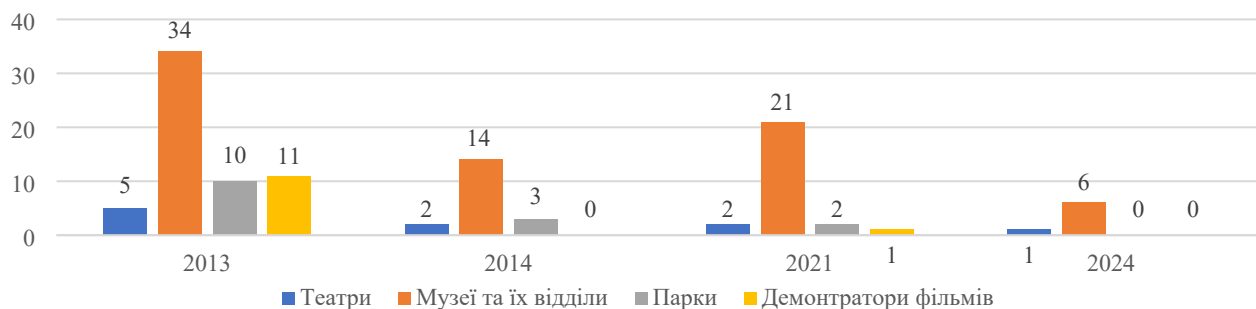
7 обласних закладів культури (театр, філармонія, фаховий коледж культури і мистецтв, музей, бібліотека, 2 методичні центри);

42 заклади культури та мистецтв територіальних громад області (9 бібліотек, 14 клубів, 14 мистецьких шкіл, 5 музеїв).

На діаграмах нижче наведена динаміка кількості закладів культури області.

Діаграма 21. Динаміка кількості бібліотек, клубів та шкіл мистецтв

Діаграма 22. Динаміка кількості театрів, музеїв, парків та демонстраторів фільмів

На цей час у зазначених закладах продовжують свою роботу 322 (12,9 %) працівники. У 2021 році в закладах культури області працювало понад 2500 фахівців.

6.5. Сфера молодіжної політики, фізичної культури та спорту

Молодіжна політика. З 2014 року у зв'язку з подіями, що відбувались на сході України, продовжувалась постійна міграція працездатного населення в інші регіони України, з них більше 60 % – це молодь від 14 до 35 років.

На 01.01.2020 населення області від 14 до 35 років складало 26 % від загальної чисельності, а саме – 176,6 тис. осіб (без урахування населення тимчасово окупованої території з 2014 року), з них міського – 72,5 тис. осіб, сільського – 104,1 тис. осіб.

За даними Міністерства молоді та спорту України, участь у роботі молодіжних та дитячих громадських організацій брали 2,4 % молоді, органів учнівського або студентського самоврядування – 7,9 %, молодіжних центрів – 3,6 %, досвід волонтерства мали 8,9 %, а також залишалась невисокою активність молоді в інших формах організованої діяльності.

Станом на 01.01.2020 за даними Державної служби зайнятості України, найвищим в Україні показник безробіття був серед працездатного населення Луганської області (16,6 %, по Україні – 9,6 %).

Станом на 24.02.2022 в області функціонували 24 молодіжних центри. Нажаль, сьогодні майже всі вони залишились на окупованій території. В усіх громадах діяли молодіжні ради, проводились традиційні щорічні обласні молодіжні заходи такі як «Молода людина Луганщини», Музичний фестиваль «День дружби», молодіжні форуми та інші, реалізовувались проекти як всеукраїнського рівня так і міжнародного, зокрема було проведено 7 всеукраїнських заходів національно-патріотичного спрямування за рахунок коштів державного бюджету на суму 709,83 тис. грн.

Сьогодні, на території України працюють 2 обласні комунальні установи: Луганський обласний центр підтримки молодіжних ініціатив та соціальних досліджень у м. Київ та Луганський обласний центр соціокультурної адаптації молоді з інвалідністю у м. Полтава.

Фізична культура і спорт.

До лютого 2022 року в області здійснювали свою діяльність 7 КЗ сфери фізичної культури і спорту, серед яких: Луганська обласна школа вищої спортивної майстерності, комунальні установи «Луганський обласний фізкультурний центр «Олімп», «Луганська обласна спеціалізована дитячо-юнацька спортивна школа олімпійського резерву «Олімпійська надія», «Луганська обласна спеціалізована дитячо-юнацька спортивна школа олімпійського резерву», КЗ «Луганський обласний ліцей-інтернат фізичної культури і спорту», КЗ «Луганський регіональний центр з фізичної культури та спорту інвалідів «Інваспорт», КЗ «Луганська обласна дитячо-юнацька спортивна школа для інвалідів» та 20 дитячо-юнацьких спортивних шкіл, управління якими здійснювали військово-цивільні адміністрації та органи місцевого самоврядування.

Станом на 01.01.2022 для занять фізичною культурою і спортом, на території підконтрольній українській владі, область мала – 23 стадіони, 1014 площинних спортивних споруд, 366 спортивних залів площею не менше 162 м², 8 плавальних басейнів, 1 кінноспортивну базу, 1 споруду зі штучним льодом, 1 водноспортивну базу, 547 інших споруд. Всього – 1 961 одиниці. Наразі всі спортивні споруди знаходяться на окупованій території або території де ведуться бойові дії, доступ до них відсутній.

Через військову агресію рф проти України значних руйнувань зазнала спортивна інфраструктура області – зруйновано й пошкоджено Льодовий палац спорту, стадіони, басейни, спортивні комплекси, бази дитячо-юнацьких спортивних шкіл, навчальних закладів, спортивні майданчики, які розташовані в громадах області.

У спортивних школах області займалось 7077 учнів під наглядом 305 тренерів, культивувалися 74 види спорту, 25 з яких – олімпійські.

З метою мотивування до високих спортивних досягнень було передбачено 64 обласні стипендії провідним та перспективним спортсменам – переможцям всеукраїнських та міжнародних змагань (виплачувались щомісяця) та разові винагороди – чемпіонам та призерам чемпіонатів світу та Європи, Олімпійських, Паралімпійських та Дефлімпійських ігор.

З початком повномасштабного вторгнення рф на територію України всі спортивні споруди знаходяться на тимчасово окупованій території області, 10 шкіл громад евакуйовано (співробітники 3 з яких знаходяться у простоті, діяльність 1 закладу призупинено), 10 шкіл залишилось на непідконтрольній території українській владі.

6.6. Підтримка ветеранів війни та членів їх сімей

За даними військових адміністрацій області, на обліку перебувають майже 6,3 тис. ветеранів війни, які отримали цей статус після 2014 року, у тому числі:

- учасників бойових дій – 5176;
- осіб з інвалідністю внаслідок війни – 363;
- учасників війни – 75;
- особи, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною – 11;

- членів сім'ї загиблого (померлого) ветерана війни, Захисника чи Захисниці України – 725.

У 2024 році Луганський обласний центр соціально-психологічної допомоги включений до Реєстру суб'єктів надання послуг із психологічної допомоги для ветеранів і членів їх сімей Міністерства у справах ветеранів України. Протягом 2025 року послуги вже отримали 27 осіб.

До основних установ ветеранської політики області належать Управління з питань ветеранської політики обласної державної адміністрації, 3 відділи з питань ветеранської політики районних державних адміністрацій та 8 в місцевих громадах, які забезпечують координацію підтримки ветеранів війни та членів їх сімей.

Реалізуються 26 місцевих програм соціальної підтримки для військовослужбовців, ветеранів війни, Захисників/Захисниць України, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисників/Захисниць України.

У 2025 році на здійснення заходів вказаних програм місцевими бюджетами передбачено фінансування у розмірі у розмірі 152,3 млн грн, з початку року надано матеріальної допомоги на загальну суму 47,957 млн грн:

- 1294 військовослужбовцям та членам їх сімей на загальну суму 28,001 млн грн;

- 1176 ветеранам війни, Захисникам/Захисницям України на загальну суму 16,456 млн грн;

- 291 члену сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисників/Захисниць України на загальну суму 3,499 млн грн.

ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗДІЛУ 6.

Освітня інфраструктура

1. Освітня інфраструктура під час проведення АТО у 2014 – 2022 роках. Було зруйновано 26 навчальних закладів, з яких 24 було відновлено, 2 заклади було знищено повністю, 21 заклад освіти було переміщено на підконтрольні території. Внаслідок тимчасової окупації з 2014 року частини області мережа закладів освіти зазнала значного скорочення: 251 заклад дошкільної, 307 загальної середньої, 27 професійної, 17 вищої освіти I-II рівнів акредитації та 8 закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації. Упродовж 2015-2020 років мережа ЗДО та кількість місць у діючих закладах зростала відповідно до потреб населення у послугах дошкільної освіти. Через збройний конфлікт у 2014 році кількість ЗЗСО порівняно з 2013 роком зменшилася більш ніж у 2 рази (на 54,3 %). Відповідно і кількість учнів усіх форм навчання зменшилася зі 170,9 до 58,6 тис. осіб (на 65,7 %).

2. Освітня інфраструктура під час повномасштабного вторгнення з 24.02.2022. Під час бойових дій 66 будівель ЗДО зазнали значних пошкоджень, з них 5 повністю зруйновано. У 2022 році відновили роботу у дистанційному режимі 2 ЗДО (30 вихованців). У 2023 їх кількість за рішенням засновників зросла до 21 (347 вихованців), а у 2024 зменшилася до 16 (360 вихованців). Будівлі усіх 252 ЗЗСО залишилися на тимчасово окупованій території області. Під час бойових дій 111 (44 %) з них зазнали пошкоджень, 11 – зруйновано.

Упродовж 2022-2024 років контингент учнів ЗЗСО постійно скорочується через еміграцію, внутрішню міграцію та реінтеграцію жителів області у приймаючі громади в Україні. На цей час функціонують 83 ЗЗСО, з них 82 здійснюють освітній процес у дистанційному режимі, 1 (Луганський обласний ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою) працює в очному форматі. У них навчаються 20233 учні, з них 4612 є ВПО, 7848 перебувають за кордоном, 7694 перебувають на тимчасово окупованих територіях. Освітній процес забезпечують 1463 педагогічні працівники.

3. Професійна освіта. На початку 2022 року в Луганській області функціонували 18 закладів, з яких 3 вищі професійні училища, 14 професійних ліцеїв та 1 відокремлений підрозділ Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Після 24.02.2022 у зв'язку зі збройною агресією російської федерації майнові комплекси всіх закладів П(ПТ)О залишилися на окупованих територіях, зазнали значних пошкоджень і руйнувань. На підконтрольну українській владі територію тимчасово переміщені та дистанційно здійснювали освітню діяльність 10 закладів П(ПТ)О. У 2024/2025 навчальному році у зв'язку з відсутністю контингенту припинено освітню діяльність ще одного закладу освіти

4. Фахова передвища освіта. У Луганській області з 2014 по 2023 рік закладів фахової передвищої освіти налічувалося 17 одиниць: 4 державні фахові коледжі, фінансування яких з 2019 року здійснюється за рахунок обласного бюджету, 4 фахові коледжі обласної комунальної власності та 9 фахових коледжів – відокремлених структурних підрозділів закладів вищої освіти. Після вимушеного переміщення у 2022 році всі заклади фахової передвищої освіти області (далі – заклади ФПО) продовжили освітню діяльність у відносно безпечних регіонах України на базі закладів-партнерів. У 2023 році припинив діяльність як заклад ФПО Відокремлений підрозділ «Коледж Луганської академії культури і мистецтв». З 2023 року в області нараховується 16 закладів ФПО, 1 з них тимчасово припинив освітню діяльність

5. Вища освіта. У 2024 році після другого переміщення у зв'язку із повномасштабною агресією росії проти України освітню діяльність продовжили 5 закладів вищої освіти області, з яких 2 – багатогалузеві національні університети у підпорядкуванні МОН, 2 – державні профільні ЗВО, підпорядковані іншим центральним органам державної влади, та 1 – обласної комунальної власності, який надає послуги у сфері післядипломної освіти та не має постійного контингенту здобувачів.

6. Збитки у сфері освіти та науки. відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 потреби у відновленні сфери освіти та науки області складають **2,749** млрд дол. США. Обсяг завданої шкоди по області оцінено в **1,243** млрд дол. США. Прямі збитки сягнули **217,8** млн дол. США.

Охорона здоров'я та соціальний захист

7. Охорона здоров'я до повномасштабного вторгнення та після нього. До початку повномасштабного вторгнення система охорони здоров'я Луганщини складалась з 57 лікувально-профілактичних закладів: 20 закладів первинної ланки (центрів первинної медико-санітарної допомоги та амбулаторій у статусі окремих юридичних осіб), 18 закладів, що надавали вторинну медичну допомогу та 19 закладів обласного підпорядкування. Внаслідок повномасштабного вторгнення усі 57 закладів втратили місця своєї постійної дислокації та матеріально-технічну базу. За наявною станом на 01.07.2025 інформацією пошкоджено або знищено 235 будівель закладів охорони здоров'я. Починаючи з 01.04.2022 до теперішнього часу на територіях областей, що підконтрольні владі України, відновлено роботу 51 закладу, з них: 18 закладів первинної ланки, 15 вторинної ланки та 18 закладів обласного підпорядкування.

8. Збитки у сфері охорони здоров'я. Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 **потреби** у відновленні сфери охорони здоров'я області складають **1,040** млрд дол. США. Обсяг завданої **шкоди** по області оцінено в **194,4** млн дол. США. Прямі **збитки** сягнули **1,089** млрд дол. США.

9. Збитки у сфері соціального захисту. Станом на 01.07.2025 наявна інформація про пошкодження або знищення 11 будівель соціального захисту. Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 **потреби** у відновленні сфери соціального захисту і засобів до існування області складають **25,9** млн дол. США. Обсяг завданої **шкоди** по області оцінено в **17,3** млн дол. США. Прямі **збитки** сягнули **1,6** млн дол. США. Різко скоротилась мережа таких закладів та установ: центрів соціальних служб (3 проти 7 у 2021 році), територіальних центрів соціального обслуговування/надання соціальних послуг (3 проти 7 у 2021 році), центрів з надання соціальних послуг (7 проти 16 у 2021 році), центрів соціальної реабілітації (3 проти 6 у 2021 році).

Культура та спорт

10. Сфера культури. У 2014 році, внаслідок часткової окупації територій області та обласного центру російською федерацією, на територіях контрольованих українською владою залишились 695 закладів культури і мистецтв (55,8 % від загальної кількості 2013 року), а саме: 338 державних публічних бібліотек, 310 клубних установ, 2 театри, 14 музеїв (включаючи відділи), 27 шкіл естетичного виховання, 3 парки та вищий навчальний заклад культури. Особливо критичною була ситуація з обласними установами: з 16 закладів та їх 4 відділів/філій на підконтрольній українській владі території області перебувало лише 2 обласні заклади та 1 відділ.

11. Сфера культури під час повномасштабних окупацій. У 2022 році, внаслідок повномасштабного вторгнення рф в Україну, фактично всі заклади

культури, разом з більшістю наявних матеріальних ресурсів (бібліотечні та музейні фонди, музичні інструменти, звукове та освітлювальне обладнання, сценічні костюми, декорації, комп'ютерна техніка, меблі тощо), опинилися на окупованих територіях області. Будівлі та приміщення закладів культури зазнали різного роду руйнувань та пошкоджень. Станом на 01.07.2025 з відкритих джерел відомо про пошкодження не менш ніж 208 закладів культури області (встановлення точної кількості неможливо через окупацію територій області).

12. Збитки у сфері культури. Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 потреби у відновленні сфери культури та туризму області складають 692,5 млн дол. США. Обсяг завданої шкоди по області оцінено в 284 млн дол. США. Прямі збитки сягнули 83 млн дол. США.

13. Спорт. Станом на 01.01.2022 для занять фізичною культурою і спортом, на території підконтрольній українській владі, область мала – 23 стадіони, 1014 площинних спортивних споруд, 366 спортивних залів площею не менше 162 м², 8 плавальних басейнів, 1 кінноспортивну базу, 1 споруду зі штучним льодом, 1 водноспортивну базу, 547 інших споруд. Всього – 1 961 одиниці. Наразі всі спортивні споруди знаходяться на окупованій території або території де ведуться бойові дії, доступ до них відсутній. Через військову агресію рф проти України значних руйнувань зазнала спортивна інфраструктура області – зруйновано й пошкоджено Льодовий палац спорту, стадіони, басейни, спортивні комплекси, бази дитячо-юнацьких спортивних шкіл, навчальних закладів, спортивні майданчики, які розташовані в громадах області. З початком повномасштабного вторгнення рф на територію України всі спортивні споруди знаходяться на тимчасово окупованій території області, 10 шкіл громад евакуйовано (співробітники 9 з яких знаходились у простої, діяльність 1 закладу призупинено), 10 шкіл залишилось на непідконтрольній території українській владі.

7. ЕКОНОМІКА ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО

7.1. Макроекономічні показники

За офіційною статистичною інформацією Головного управління статистики у Луганській області на 01.01.2022 в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України на території області, підконтрольній Уряду України, обліковувалось 12943 юридичні особи (з урахуванням непідконтрольної станом на 23.02.2022 території області – 41445 юридичних осіб).

Збройна агресія росії проти України, яка триває з 2014 року та різко загострилася з повномасштабним вторгненням у 2022 році, спричинила масштабні руйнування в українській економіці, що викликало ланцюгову реакцію дисбалансу всіх макроекономічних показників економічного і

Ключову роль за показником валової доданої вартості за 2021 рік відігрівали такі сфери економічної активності, як сільське господарство (25,2 %), державне

управління та оборона (17,0 %), оптова та роздрібна торгівля (8,8 %). У 2013 це добувна та переробна промисловість (34,4 %). Такі структурні зміни обумовлені насамперед тимчасовою окупацією у 2014 році південної промислової частини області, де розташовані основні металургійні, вугільні та переробні виробництва, переважанням у північній частині області аграрного виробництва, та розвитком оборонної сфери у зв'язку зі збройною агресією росії.

Одним із наслідків повномасштабного вторгнення рф після 24.02.2022 року є зсув економічної активності із ризикових регіонів до більш безпечних. Частка західних областей України в економіці зросла, у той час як більшості східних, крім Дніпропетровської, зменшилася. Західні області не можуть розширювати свою частку безмежно, у тому числі через обмежену екологічну ємність.

До 2014 року у структурі національної економіки Луганська область була однією із найбільших за своїм потенціалом, всі основні економічні показники відповідали середньому національному рівню по Україні. Однак, із початком міжнародного збройного конфлікту рівень всіх індикаторів різко знизився і сьогодні область належить до найбідніших регіонів України.

Так за показником валового регіонального продукту область перемістилася з 9 місця на 25, за показником валового регіонального продукту у розрахунку на 1 особу – з 15 місця на 25.

Збройна агресія росії на Донбасі загострила розгортання кризових явищ, викликало ланцюгову реакцію дисбалансу всіх макроекономічних показників економічного і соціального розвитку області. З 2017 року додатковим обмежувальним чинником економічного розвитку виступило припинення переміщення вантажів через лінію зіткнення залізничними та автомобільними шляхами у межах області, що призвело до зупинки виробничої діяльності ПАТ «Алчевський металургійний комбінат», ПАТ «Алчевськкокс» та ПРАТ «Екоенергія» та порушення виробничої діяльності в окремих галузях економіки, зокрема у виробництві коксу, металургійному комплексі та енергетиці.

7.2. Дослідження та інновації

Науковий потенціал області зазнав значних втрат, особливо в питанні наукових кадрів – окупація значної частини області змусила викладачів університетів, науковців, інноваторів переїжджати в інші регіони, частина викладацького складу з різних причин залишилась на непідконтрольній українській владі території.

Відповідно до інформації Державної служби статистики України в Луганській області до повномасштабного воєнного вторгнення кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок у 2021 році, склала 137 осіб, з них дослідники – 112 осіб, інформація щодо техніків і допоміжного персоналу відсутня. Найменша кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок лише у Кіровоградській області – 78 осіб. Найбільша кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок у 2021 році у м. Київ – 36171 особа, у Харківській області

– 7763 осіб, у Дніпропетровській області – 6314 осіб, у Львівській області – 4177 осіб.

Витрати на виконання наукових досліджень і розробок у 2020 році склали 31 025,4 тис. грн. У тому числі на виконання прикладних наукових досліджень – 20 073,7 тис. грн, що складає 64,8% до загального обсягу витрат на виконання наукових досліджень і розробок. Витрати на виконання наукових досліджень і розробок у 2021 році склали 13,7 млн грн. У тому числі на виконання прикладних наукових досліджень – 3,2 млн грн, що складає 23,4% до загального обсягу витрат на виконання наукових досліджень і розробок.

Питома вага промислових підприємств регіону, що займалися інноваціями у 2019 році, становила 14,9 %, загальна сума витрат – 26,7 млн грн. Питома вага підприємств, що впроваджували інновації у 2019 році, складала 12,2 %.

Питома вага реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі промислової продукції у 2019 році становила 3,0 %, у 2012 році – 3,4 %.

Луганська область характеризується недостатнім рівнем інноваційних процесів, що виявляється у малій кількості підприємств, які ініціюють активну інноваційну діяльність, та незначній частці інноваційної продукції в загальному обсязі виробленої продукції.

7.3. Промисловість

Луганська область посідала провідне місце серед регіонів України за обсягами реалізації промислової продукції та виробляла 6,2 % усієї реалізованої продукції України (2012 рік). Регіон займав 5-е місце після Донецької, Дніпропетровської, Запорізької областей та м. Київ.

Динаміка показників діяльності промисловості Луганської області у 2012-2023 роках наведено у таблиці 35.

Таблиця 35. Основні показники діяльності промисловості Луганської області за 2012-2023 роки*

Роки	Індекс промислового виробництва до попереднього року, %	Довідково Індекс промислового виробництва України %	Обсяг реалізованої промислової продукції,		Кількість підприємств, одиниць			
			млн грн	до реалізованої продукції України, %	Всього	у тому числі		
						велик і	середні	малі
2012	92,5	99,3	84460,4	6,2	1639	26	304	1306
2013	91,1	95,7	72657,0	5,5	1889	24	278	1587
2014	58,0	89,9	33600,0	2,4	485	9	104	372
2015	34,0	87,7	24866,7	1,7	496	7	94	395
2016	139,0	104,0	37097,5	2,1	718	6	85	627
2017	69,0	101,1	22748,5	1,1	493	4	79	410
2018	83,0	103,0	22846,6	1,0	471	**	**	391
2019	96,0	99,5	21908,5	0,9	571	**	**	**
2020	93,4	95,5	18954,2	0,8	467	**	**	**
2021	90,6	101,9	24595,4	0,7	493	3	62	428
2022 січень	109,9	87,4	1972,1	0,5	*	**	**	**
2023	-	-	-	-	106	**	**	**

**Дані Державної статистики України.*

*** Відсутні статистичні дані.*

До 2014 року в Луганській області всі основні економічні показники відповідали середньому національному рівню по Україні, але бойові дії та окупація частини території Луганської області у 2014 році вкрай негативно вплинули на стан промисловості.

Промислове виробництво Луганської області зменшилося у 5 разів, майже 75 % промислового потенціалу залишилось на непідконтрольній українській владі території області.

На території Луганської області, що підконтрольна українській владі, у 2014 році здійснювали виробничу діяльність 485 промислових підприємств, з них: 9 – великих, 104 – середніх та 372 малі. Основні підприємства було зосереджено у містах Сіверськodonецьку, Рубіжному, Лисичанську, Попасній, Кременній.

Індекс промислової продукції за 2014 рік склав 58,0 % до 2013 року, обсяг реалізованої промислової продукції за підсумками роботи у 2014 році – 33,6 млрд грн (2,4 % у загальному обсязі реалізованої продукції України).

Більшість промислових підприємств працювало не на повну потужність.

Починаючи з 2014 року основними проблемними питаннями ведення господарської діяльності промислового комплексу Луганської області на підконтрольних українській владі територіях регіону були:

- ненадійне енергопостачання Луганської області та ізоляція від об'єднаної енергосистеми України, що не давало можливості забезпечення сталої роботи підприємств, специфікою яких є безперервний виробничий цикл, та підвищена вибухонебезпечність у разі нестабільного енергопостачання;
- відмова банків різної форми власності у кредитуванні підприємств, що знаходяться в близькості до зони проведення АТО;
- висока ціна на природний газ, що робило виробництво хімічної продукції нерентабельним;
- скасування пільг по земельному податку казенним підприємствам;
- ввезення іноземного тротилу на територію України.

Індекс промислової продукції у 2015 році становив 34 % до 2014 року, обсяг реалізованої промислової продукції за підсумками роботи у 2015 році склав 24,9 млрд грн (2,1 % у загальному обсязі реалізованої продукції України).

Проте, у 2015 році ПАТ «Алчевський металургійний комбінат» було перереєстровано на території, підконтрольній українській владі, надавало статистичну звітність до Державної статистики України, сплачувало всі податки та збори до Державного бюджету України.

З 2017 року додатковим обмежувальним чинником економічного розвитку виступило припинення переміщення вантажів через лінію зіткнення залізничними та автомобільними шляхами у межах області, що призвело до зупинки виробничої діяльності ПАТ «Алчевський металургійний комбінат», ПАТ «Алчевськкокс» та ПрАТ «Екоенергія».

Внаслідок цього питома вага вищевказаних галузей знизилась у 2017 році до 1,1 % (7,7 % – 2016 рік) та 8,1 % (29,0 % – 2016 рік) відповідно.

Втрата металургійної галузі призвела до змін у структурі та зростання питомої ваги таких галузей як: виготовлення виробів із деревини, паперу та поліграфічна діяльність (15 %); виробництва хімічних речовин та хімічної промисловості (14,8 %); машинобудування (10,4 %).

Протягом 2018-2021 років промисловим комплексом поступово нарощувалися обсяги виробництва. Підприємства виходили на заплановані показники діяльності.

Одним з важелів для сталого розвитку промислового комплексу Луганщини стало введення в дію Підстанції «Кремінська» напругою 500 кВ, що дало змогу підвищити надійність енергозабезпечення споживачів півночі Луганщини, зняло обмеження для роботи промисловості на повну потужність (зокрема, Сєверодонецького «Азот» та інших) та дало (підвищило) можливості для розвитку регіону.

У 2021 році на підконтрольних українській владі територіях області здійснювали виробничу діяльність 493 промислових підприємства, з них: 3 – великі, 62 – середні, 428 – малі підприємства.

Внаслідок широкомасштабної збройної агресії проти України економіка області зазнала суттєвих втрат у сфері промисловості. Станом на 01.07.2025 є інформація щодо пошкодження або руйнації 146 об'єктів промисловості.

Для оцінки негативних соціально-економічних наслідків для області слід зазначити, що за даними 2021 року, наприклад, дванадцять суб'єктів господарювання приватного сектору економіки, які зазнали пошкоджень та руйнувань, із загальним річним обсягом реалізації продукції (надання послуг) понад 10,9 млрд грн забезпечували 8 400 робочих місць для регіону, надходження понад 1,2 млрд грн податків та зборів до бюджетів усіх рівнів і дотримувалися політики високої соціальної відповідальності в регіоні присутності (дані наведено без урахування значної кількості малих підприємств та фізичних осіб – підприємців, які також вимушені були зупинити свою діяльність). Частина з них була місто- та бюджетоутворюючими, зокрема: ПрАТ «Рубіжанський картонно-тарний комбінат» та ТОВ «Науково-виробниче підприємство «Зоря» – для громади м. Рубіжного, ПрАТ «Сєверодонецьке об'єднання АЗОТ» та ПрАТ «Сєверодонецьке науково-виробниче об'єднання «Імпульс» – для громади м. Сіверськостаніславська, ТДВ «Попаснянський вагоноремонтний завод» – для громади м. Попасної та інші.

Оцінити стан об'єктів переробної промисловості буде можливим після деокупації тимчасово окупованих територій області, припинення бойових дій, здійснення заходів із розмінування та відновлення безпечного доступу до відповідних об'єктів.

Станом на 01.07.2025 в області за оперативними даними пошкоджено або зруйновано 146 промислових об'єктів.

Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки

інших партнерів, станом на 31.12.2024 року **потреби** у відновленні сфери торгівлі та промисловості області, до якої відноситься промисловість, складають **1,070** млрд дол. США. Обсяг завданої **шкоди** по області оцінено в **681** млрд дол. США. Прямі **збитки** сягнули **641,3** млн дол. США.

Індустріальні (промислові) парки

Вбачаючи перспективи розвитку регіону, ще у 2020 році Попаснянською міською радою прийнято рішення про створення індустріального парку «Східний регіон» та впродовж 2020-2021 років проведено активну роботу: затверджено Концепцію індустріального парку; внесено до Реєстру індустріальних (промислових) парків України; підписано 4 меморандуми з суб'єктами господарської діяльності щодо майбутньої спільної діяльності; визначено та укладено договір з керуючою компанією ТОВ ПКФ «ПРАЙД».

Наразі виділяти земельні ділянки для створення індустріальних парків не є можливим, у зв'язку з тим, що переважна більшість території Луганської області тимчасово окупована збройними формуваннями країни-агресора. В населених пунктах, які знаходяться під контролем Уряду України, йдуть активні бойові дії.

В свою чергу, Програмами соціально-економічного розвитку деяких громад Луганської області (Сіверськодонецькою, Рубіжанською, Попаснянською, Коломийчиською) на 2024-2027 роки, одним із заходів передбачено створення та розвиток індустріальних парків на території громад після деокупації території.

7.4. Сільське господарство

Агропромисловий комплекс (далі – АПК) є одним із перспективних напрямів розвитку Луганської області, чому сприяють родючі чорноземи та значні земельні площі, придатні для вирощування сільськогосподарських культур. Площа сільськогосподарських угідь до 2014 року становила 1908,9 тис. га або 71,5 % загальної площі області. Після агресії російської федерації та окупації частини території – 14027,4 тис. га або 76 %. АПК має розгалужену структуру – від виробництва зберігання та переробки вирощеної продукції.

В галузі до 2014 року було задіяно 19,6 тис. осіб, станом на 01.01.2022 – 11,9 тис. осіб.

В структурі виробництва валової продукції області станом на 01.01.2014 рослинництво займало 86,1 %, тваринництво – 13,9 %, відповідно на 01.01.2022 – 91,5 % та 8,5 %. В структурі виробництва продукції рослинництва першість посідають зернові й технічні культури. Провідну роль в тваринництві посідають молочно-м'ясне скотарство, свинарство та птахівництво.

АПК Луганщини представлено 1082 сільськогосподарськими підприємствами, у тому числі 807 – фермерські господарства, 156 – господарські товариства, 87 – приватні підприємства 11 – виробничі кооперативи, 21 – інші суб'єкти господарювання та 43,0 тис. – особисті селянські господарства.

Харчова та переробна промисловість

Виробництво здійснювалося 134 середніми та малими підприємствами у 8 підгалузях: хлібопекарська, борошномельно-круп'яна, олійно-жирова, м'ясна, молочна, пивобезалкогольна, комбікормова, кондитерська.

Після 2014 року в області налічувались промислові потужності в:

- олійно-жировій галузі – 390 тис. тонн сировини на рік;
- молокопереробна галузь – 135 тис. тонн на рік;
- м'ясопереробна галузь – 1,0 тис. тонн на рік;
- хлібопекарська галузь – 65,8 тис. тонн на рік.

Кількість працівників в галузі до 01.01.2021 складала 2032 особи.

Найбільш актуальні проблеми

Внаслідок збройної агресії російської федерації, починаючи з 2014 року значна кількість виробничих і переробних потужностей, об'єктів інфраструктури агропромислового комплексу залишилася на окупованій території. Лінія розмежування пройшла через внутрішні українські торговельні та логістичні ланцюги. Значна кількість виробничих і переробних потужностей АПК залишилася на окупованій території. Спад обсягів виробництва валової продукції у вартісному еквіваленті був найбільш відчутним у секторах овочівництва і скотарства – втрата ринків збуту; птахівництва – втрата значної частини виробничих активів; зерновому і олійних секторах – зменшення виробничої бази (землі). Підсумкові втрати – 2,0 млрд. грн (-32%).

Після широкомасштабного вторгнення агресора у 2022 році проблеми АПК масштабувалися через окупацію майже всієї території області, знищення, руйнацію, розграбування майнового комплексу, забруднення та пошкодження вибуховими матеріалами земельних ресурсів. Сьогодні немає остаточних кількісних оцінок шкоди, заподіяної внаслідок збройної агресії російської федерації. Однак оперативні оцінки цієї шкоди дають змогу припустити, що вона є значною. Станом на 01.07.2025 відомо про руйнування або пошкодження 41 сільськогосподарського об'єкту.

Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 **потреби** у відновленні сільськогосподарської сфери області складають **3,990** млрд дол. США. Обсяг завданої **шкоди** по області оцінено в **1,750** млрд дол. США. Прямі **збитки** сягнули **2,793** млн дол. США.

Водночас, треба розуміти, що війна продовжується і так само не припинятимуться бойові дії та пов'язані з ними обмеження, відповідно буде завдано ще більшої шкоди.

За I півріччя 2023 року територіальні громади Луганської області повністю втратили податок на прибуток підприємств (за даними https://public.tableau.com/app/profile/rem.der/viz/_16793268811780/Das1_PrpbPid).

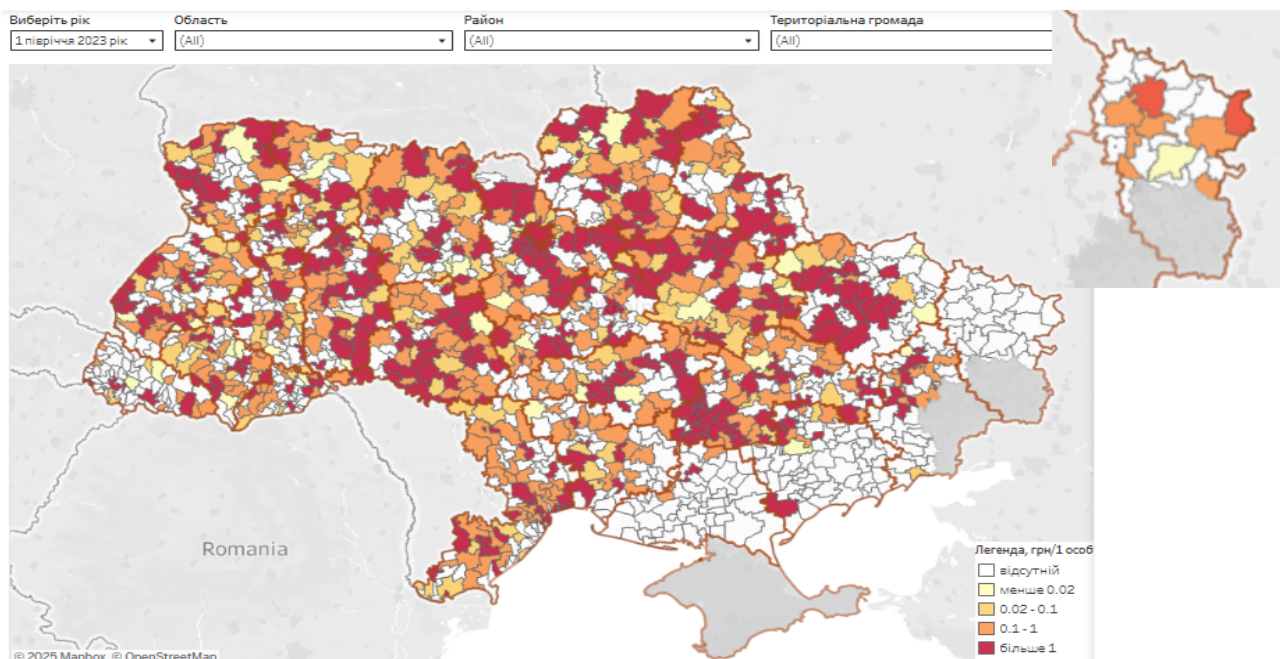

Рис 12. Податок на прибуток підприємств в розрахунку на одну особу за I півріччя 2023 року та 2022 рік

У порівнянні:

Громада	Податок на прибуток підприємств, грн/1 особу		
	2021	2022	1 півріччя 2023 р.
Мілівська	0,90	1,24	0
Білокуракинська	2,75	1,13	0
Біловодська	0,77	0,80	0
Старобільська	0	0	0
Сватівська	1,28	0,73	0
Красноріченська	0,13	0,22	0
Лисичанська	2,06	0,60	0
Новоайдарська	0,68	0,08	0

За даними Податкової карти України <https://map.tax.gov.ua/main> економічною спеціалізацією області на серпень 2025 року залишаються наступні галузі економіки, які сплачують податки (таблиця 36).

Таблиця 36. Структура податкових надходжень до місцевих бюджетів за даними Податкової служби України, грн.

№ з/п	Вид економічної діяльності	2025		2024	
		Обсяг податків, грн	%	Обсяг податків, грн	%
1	Державне управління й оборона; обов’язкове соціальне страхування	20399704	52,1	19972834	48,7
2	Транспорт, складське господарство, поштова та кур’єрська діяльність	997930	2,5	247492	0,6
3	Інформація та телекомунікації	3076727	7,9	3628949	8,8

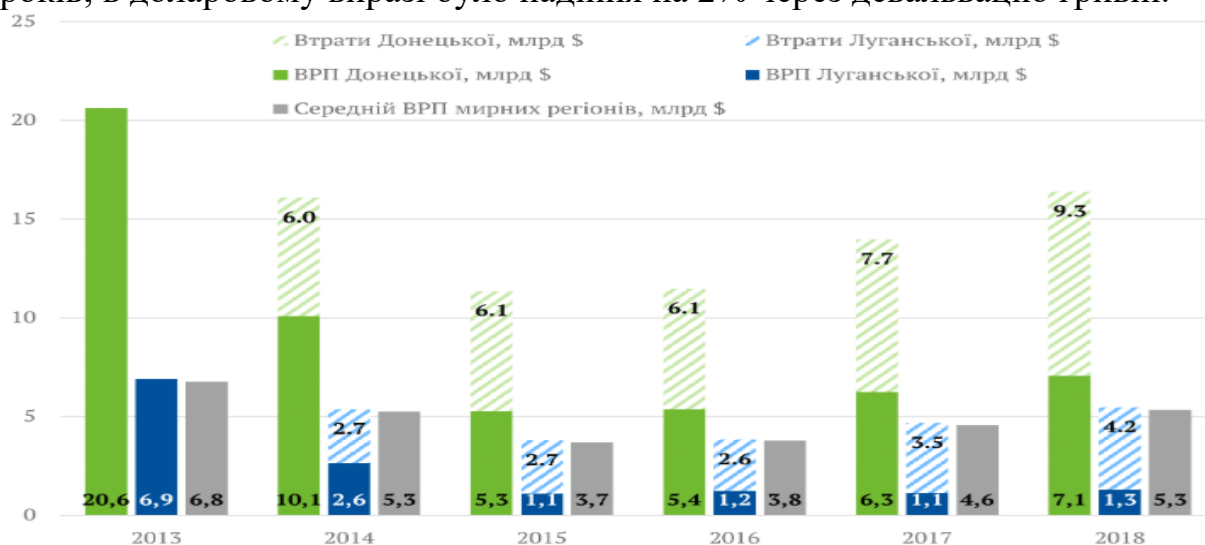
4	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	6125522	15,6	6199142	15,1
5	Освіта	1404285	3,6	1515959	3,7
6	Оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів	1814144	4,6	1313650	3,2
7	Професійна, наукова та технічна діяльність	1870998	4,8	2585227	6,3
8	Переробна промисловість	675233	1,7	853214	2,1
9	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	461368	1,2	796756	1,9
10	Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	-598857	-1,5	840098	2,0

Лідерами по сплаті податків до місцевих бюджетів у 2025 році є державне управління й оборона; охорона здоров'я та надання соціальної допомоги, обов'язкове соціальне страхування, професійна, наукова та технічна діяльність.

Через збройну агресію РФ на сході України постраждали усі регіони, але економіка Донецької та Луганської областей постраждала найбільше. Через втрату територій, людей та активів, розрив ланцюжків вартості та міграцію населення ці області не просто скоротили регіональний продукт у порівнянні із мирними часами, але суттєво відстали від решти областей України. **Було визначено нижню межу оцінки втрат регіону внаслідок агресії у розмірі більше 50 млрд дол. США за 2014-2018 роки або 13,5 млрд дол. США лише у 2018 році.**

Розрахунки були зроблені в межах проєкту «Підтримка Стратегії трансформації економіки Донбасу», який фінансується посольством Великої Британії в рамках Фонду ефективного урядування.

Щоб відповісти на це питання, було пораховано, наскільки міг би бути більшим валовий регіональний продукт (ВРП) в Донецькій та Луганській області, якби його динаміка співпадала із середньою по країні (в середньому інші регіони України росли в рік на 22% в гривневому еквіваленті за період 2013-2018 років; в доларовому виразі було падіння на 2% через девальвацію гривні.

Джерело: Держстат, розрахунки ЦЕС

Діаграма 23. Втрати Донецької та Луганської областей через збройну агресію РФ, млрд дол. США

На графіку зображено середній валовий регіональний продукт мирних регіонів України та окремо Донецької та Луганської областей. Дані подані у доларовому виразі, щоб прибрати вплив високої інфляції, що супроводжувала кризу. Якби річна зміна ВРП Донецької та Луганської областей була в середньому така ж, як у інших регіонах України, то валовий регіональний продукт цих двох областей разом у 2018 році становив би 595 млрд грн, а не 227 млрд грн, тобто втрати склали близько 367 млрд грн, або 13,5 млрд дол. США.

Всього за весь період з 2014 до 2018 Донецька та Луганська області втратили близько 1,2 трлн грн, або, якщо перевести в долари за середньорічним курсом, то 51 млрд дол. США. Це близько 10% від ВВП, що Україна в цілому виробила з 2014 до 2018 року.

Ці розрахунки включають лише недовироблену додану вартість – вони не враховують втрати активів, що були зруйновані або зараз знаходяться на непідконтрольній Україні території, а також вплив економічної кризи, викликаной військовою агресією РФ, що привела до падіння економіки усіх регіонів. Тому справжні втрати є набагато вищими, і цифра у 1,2 трлн грн за 5 років (2014-2018 рр.) може вважатися лише нижньою межею.

7.5. Інвестиційна та будівельна діяльність

Будівництво

Враховуючи Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затверджений наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 28.02.2025 № 376, 16 населених пунктів Сіверськодонецького та Сватівського районів визначено такими, що знаходяться в зоні активних бойових дій, іншу територію Луганської області – тимчасово окуповані російською федерацією, у зв'язку з чим будівельна галузь області практично припинила своє існування.

Активні бойові дії з 2022 року на території області призвели до руйнації значної кількості будівель, як житлових так і нежитлових, інженерних споруд, обсяг цих руйнувань через відсутність доступу до територій наразі визначити неможливо.

Отже статистичні дані з показників будівництва надаються органами статистики лише до 2022 року.

Таблиця 37. Обсяг виробленої будівельної продукції за видами (остаточні дані) (тис.грн)

Період	Будівництво, всього	Будівлі	У тому числі		Інженерні споруди
			житлові	нежитлові	
2010	1390990	437725	68452	369273	953265
2011	1720392	545158	72426	472732	1175234
2012	1744229	643491	77922	565569	1100738
2013	1656655	545614	117056	428558	1111041
2014 ¹	803793	207115	42952	164163	596678

2015 ¹	544433	187450	30073	157377	356983
2016 ¹	694219	165457	26060	139397	528762
2017 ¹	584769	313956	68603	245353	270813
2018 ¹	635772	322734	53949	268785	313038
2019 ¹	663570	426337	50142	376195	237233
2020 ¹	720179	368410	19261	349149	351769
2021 ¹	785071	385358	102113	283245	399713

¹ Без урахування частини тимчасово окупованої території у Луганській області. Дані остаточні. <https://lg.ukrstat.gov.ua/sinf/inbud/obbud2010.php.htm>

Станом на 2025 рік на території області не ведеться жодного будівництва у тому числі будівництва житла, яке вкрай необхідне для розміщення ВПО, кількість яких рахується десятками тисяч.

Крім того, у зв'язку із окупацією території області припинила існування Регіональна комплексна програми підтримки індивідуального житлового будівництва на селі та покращання умов життєзабезпечення сільського населення «Власний дім» на 2017-2022 роки. Програма виконувались у всіх районах неокупованої частини Луганської області, кредити отримали 464 сільські сім'ї в 79 населених пунктах 19 територіальних громад області. Для реалізації Програми протягом 2017-2022 років було залучено та використано 35384,04 тис. грн бюджетних коштів, у т.ч.:

обласний бюджет – 14700,0 тис грн;

державний бюджет – 18080,0 тис грн;

бюджети районів та територіальних громад – 2604,04 тис грн.

Враховуючи наявні політичні та військові реалії, деокупація території Луганської області наразі малоімовірна, отже відновлення та розвиток будівельної галузі області залишаються лише у далекій перспективі.

Капітальні інвестиції

При здійсненні аналізу даного розділу, розглядалися три основні періоди: 1 – 2013 рік до початку АТО, 2 – 2014-2021 роки період АТО/ССО до початку повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну, 3 – 2022-2023 роки період воєнного стану в Україні. Аналіз проведено за офіційними даними Держстату. У таблицях нижче наведені дані щодо сум капітальних інвестицій по області по роках, а також їх питома вага у порівнянні з іншими регіонами.

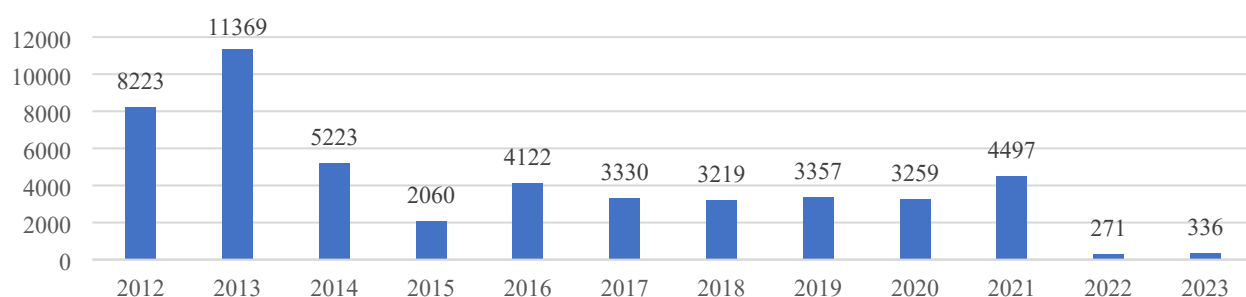
Таблиця 38. Капітальні інвестиції за 2012-2023 роки, млн грн

Період	Україна	Луганська	Донецька	Дніпропетровська	Запорізька	Харківська
2012	273 256	8 223	31 722	22 509	7 204	14 759
2013	249 873	11 369	27 912	21 290	6 839	9 293
2014	219420	5 223	13 155	20 357	7 035	8 032
2015	273 116	2 060	8 304	25 920	7 794	11 247
2016	359 216	4 122	11 902	33 169	11 040	16 546
2017	448 462	3 330	17 269	42 909	15 880	19 362
2018	578 726	3 219	26 979	60 289	15 732	23 551

2019	623 979	3 357	30 594	66 951	14 877	22 875
2020	508 217	3 259	26 598	58 601	15 495	20 249
2021	673 899	4 497	32 478	78 484	21 039	24 648
2022	409 660	271	5 565	40 478	9 312	9 586
2023	627 281	336	7 842	63 068	8 564	18 057

1. Дані за 2014-2021 роки наведено без урахування частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях; дані за 2022-2023 роки наведено без урахування тимчасово окупованих російською федерацією територій та частини територій, на яких ведуться (велися) бойові дії.

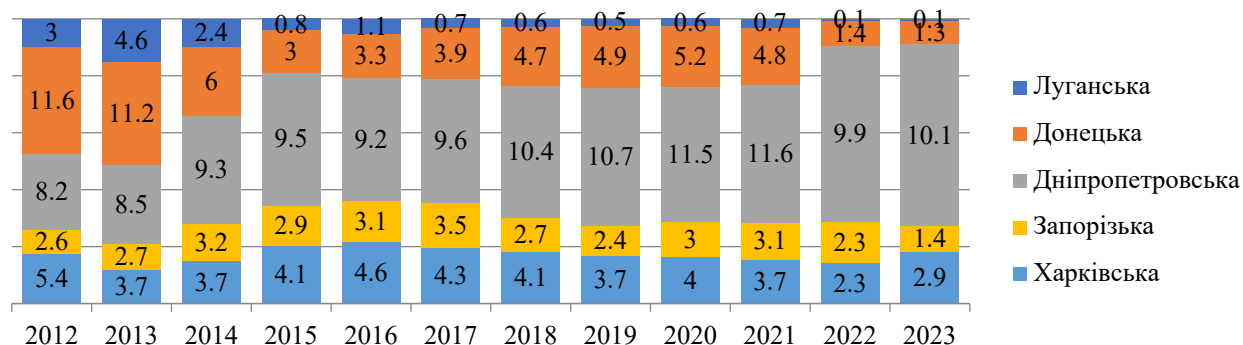
2. Інформація за 2021-2023 роки сформована на основі фактично поданих підприємствами звітів та проведених дооцінок показників.

Діаграма 24. Динаміка капітальних інвестицій Луганської області, млн.грн.

Таблиця 39. Частка капітальних інвестицій до загального показника по Україні, %

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Україна	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Луганська	3,0	4,6	2,4	0,8	1,1	0,7	0,6	0,5	0,6	0,7	0,1	0,1
Донецька	11,6	11,2	6,0	3,0	3,3	3,9	4,7	4,9	5,2	4,8	1,4	1,3
Дніпропетровська	8,2	8,5	9,3	9,5	9,2	9,6	10,4	10,7	11,5	11,6	9,9	10,1
Запорізька	2,6	2,7	3,2	2,9	3,1	3,5	2,7	2,4	3,0	3,1	2,3	1,4
Харківська	5,4	3,7	3,7	4,1	4,6	4,3	4,1	3,7	4,0	3,7	2,3	2,9

Діаграма 25. Частка регіонів по капітальним інвестиціям до загального показника по Україні, %

У зв'язку з окупацією у 2014 році обласного центру та частини території області, переважно з розвинутими промисловими галузями, за підсумками 2015 року обсяги капітальних інвестицій суттєво зменшилися та становили лише 2 060

млн грн, що становило 0,8 % до загального показника по Україні. Область посіла останнє місце.

У подальших роках, до початку повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну, ситуація на території області, підконтрольній українській владі, поступово стабілізувалася, що зумовлено вкладенням інвестицій у відновлення функціонування зруйнованих або евакуйованих з території, непідконтрольній українській владі життєдіяльних інституцій; стабільною роботою підприємств, їх розвитку та вдосконалення виробничих процесів. Так, показник у 2021 році досяг 4 497 млн грн, однак область стабільно посідала останнє місце серед регіонів.

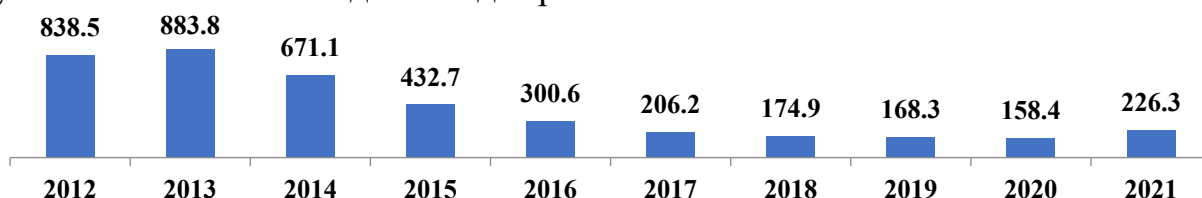
Повномасштабне вторгнення окупаційних військ російської федерації в Україну в лютому 2022 року спричинило величезні збитки для економіки, у тому числі в агропромисловому секторі. Аграрний сектор області зазнав колосальних руйнувань та збитків – це знищення та пошкодження сільськогосподарських угідь, техніки, зруйновано складські приміщення. Підприємства вимушені були релокуватися та відновлювати роботу в інших регіонах України, більшість з яких перереєструвалися за місцем фактичної виробничої діяльності. У таблицях нижче наведено інформацію щодо капітальних інвестицій Луганської області в розрізі періодів, галузей економіки та джерел фінансування.

Загалом, протягом 2012-2021 років капітальні інвестиції в Луганській області зазнали значних коливань, зумовлених політичними, економічними та соціальними факторами. Основним джерелом фінансування залишалися власні кошти підприємств та організацій, частка яких коливалася від 59,6% до 93,2% залежно від року. Інші джерела, такі як державний бюджет та іноземні інвестиції, мали менш значний вплив, особливо в періоди нестабільності.

Інвестиційна діяльність

Більшість підприємств, які займаються залученням іноземних інвестицій, через ускладнення технологічного й виробничого процесу, виникнення логістичних проблем (переважна частка іноземних інвестицій залучена у промисловість), внаслідок активних бойових дій в регіоні, втратили ринки збуту на тимчасово окупованій території Луганської області, розірвали коопераційні зв'язки з відповідними контрагентами.

Динаміка прямих інвестицій (інструментів участі в капіталі) в економіці Луганської області наведена на діаграмі нижче.

* Дані станом на 01 січня 2014 - 2021 років наведено без урахування частини тимчасово окупованої території у Луганській області.

Діаграма 26. Динаміка прямих інвестицій (інструментів участі в капіталі) в економіці Луганської області

Динаміка прямих інвестицій (інструменти участі в капіталі) в економіці Луганської області: залишки за країнами світу наведена в таблиці нижче.

Таблиця 40. Динаміка прямих інвестицій (інструменти участі в капіталі) в економіці Луганської області: залишки за країнами світу, млн дол. США

Показники	2013	2014	2015	2016 ¹	2017 ¹	2018 ¹	2019 ¹	2020 ¹	2021 ¹
Усього	1478,7	1542,7	793,1	567,0	379,1	317,3	310,4	240,6	358,5
Кіпр	628,3	664,6	326,1	236,0	130,7	103,5	94,0	87,6	139,6
Російська Федерація	16,0	16,5	26,1	3,2	3,0	3,2	2,9	2,4	1,0
Сполучене королівство Великої Британії та Північної Ірландії	33,8	33,2	31,9	24,0	36,1	40,0	52,4	51,1	67,5
Нова Зеландія	... ²	... ²	6,6	-	-	-	-	-	-
Канада	11,4	11,7	... ²	... ²	... ²	... ²	... ²	... ²	... ²
Німеччина	10,4	10,8	1,2	3,1	3,1	2,2	1,3	1,1	0,8
Панама	... ²	10,7	4,4	4,2	4,1	4,2	4,1	3,5	3,6
Віргінські острови (Брит.)	9,3	9,0	3,2	2,2	2,3	2,4	2,1	1,7	1,7
Іспанія	9,2	9,2	2,6	5,9	4,9	2,1	-	-	-
Угорщина	14,2	... ²	3,4	-	-	-	-	-	-
Польща	5,4	5,4	4,1	4,3	4,3	0,3	0,5	0,4	... ²
Нідерланди	4,8	4,8	1,9	2,6	2,7	1,8	1,1	0,9	1,0
Швейцарія	3,9	3,9	... ²	... ²	... ²	... ²	... ²	... ²	... ²
США	2,1	1,7	0,8	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2
Інші країни	15,9	16,2	4,9	0,5	0,6	1,4	0,4	0,2	0,3
Країни ЄС	714,0	745,0	375,9	280,8	187,1	156,0	151,3	91,5	142,8

¹ Дані наведено без урахування частини тимчасово окупованої території у Луганській області.

² Дані не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України "Про державну статистику" щодо конфіденційності статистичної інформації.

За інформацією Національного банку України, розміщеної на офіційному веб-сайті, складання статистики прямих інвестицій починаючи з I кварталу 2022 року здійснено на підставі наявної інформації підприємств, які мали змогу подавати звіти, та відповідні дані можуть бути уточнені після отримання повної інформації після припинення/скасування воєнного стану в Україні. Дані Луганської області враховані до загального обсягу прямих інвестицій в Україні, але не оприлюднюються у зв'язку з низьким рівнем звітування (менше 50 %).

В свою чергу, з метою залучення додаткового зовнішнього фінансування для відбудови області після деокупації було підготовлено на англійській та українській мовах Каталог інвестиційних пропозицій комунальної форми власності (додається), який налічує 39 проєктних пропозицій по відновленню першочергових об'єктів в сферах житлово-комунального господарства, агропромислового розвитку, логістики, освіти, охорони здоров'я та інше на загальну вартість 1332,15 млн дол. США, з яких 5 проєктів регіонального розвитку та 34 проєкти місцевого значення.

7.6. Зовнішньоекономічна діяльність

До 2014 року Луганська область мала значний потенціал у зовнішньоекономічній діяльності, що зумовлювалося її промисловим розвитком та географічним розташуванням. В структурі промисловості області велику питому вагу займали вугільна, машинобудівна, хімічна та металургійна галузі. Це визначало структуру експорту, де переважала продукція промисловості. Транспортні коридори забезпечували зв'язки з іншими регіонами України та країнами СНД.

Обсяги експорту товарів у 2012 році становили 6,1 % від загального обсягу по Україні, що на 3,2 та 0,3 відсоткових пункти (в. п.) більше порівняно з аналогічними показниками по Харківській та Запорізькій областям відповідно та на 14,4 і 8,6 в. п. менше з аналогічними показниками по Донецькій та Дніпропетровській областях відповідно. Надалі спостерігається падіння показника до 3,5 % у 2014 році та до 0,2 % від загального обсягу по Україні у 2021 році, що є найменшим у порівнянні з аналогічними показниками з іншими регіонами, які є найбільш співставними у відповідній сфері.

Обсяги імпорту товарів становили 2,4 % від загального обсягу по Україні, що на 5,3, 2,5 та 0,8 в. п. менше порівняно з аналогічними показниками по Дніпропетровській, Донецькій та Харківській областям відповідно та на рівні з аналогічним показником по Запорізькій області. У 2014 році цей показник зменшився до 1,9 %, у 2021 році – 0,4 %. Порівняння показників зовнішньої торгівлі товарами у Луганській області з відповідними показниками вибраних областей України відображено в таблицях нижче.

Таблиця 41. Динаміка зовнішньої торгівлі товарами (експорт) з відповідними показниками вибраних областей України, млн дол. США

Період	Україна	Луганська	Донецька	Дніпропетровська	Запорізька	Харківська
2013	63312,0	3544	12408,2	9795,3	3678,5	1986,8
2014	53901,7	1902,6	8403	8763,9	3730,2	1821,1
2015	38127,2	257,8	3695,3	6399	2931	1311,6
2016	36361,7	435,7	3430,8	5864,8	2292,8	1027,8
2017	43264,7	233,9	4432,6	7052,8	2980,9	1191,5
2018	47335,0	202,9	4845,4	7722,6	3377,2	1279
2019	50054,6	152,9	4631,6	7907,2	3080,6	1415,1
2020	49191,8	129,6	3935	7591,6	2923,4	1471,2
2021	68072,3	167,9	7037,6	12163,8	4741	1801,3
2022	44135,6	8,7	284,24	6250,8	2808,7	879,7
2023	36182,9	0,37	199,4	4696,4	1456,7	778
2024	41733,1	0,03	76,8	5979,1	1679,9	697,9

Таблиця 42. Динаміка зовнішньої торгівлі товарами (імпорт) з відповідними показниками вибраних областей України, млн дол. США

Регіон	Україна	Луганська	Донецька	Дніпропетровська	Запорізька	Харківська
2013	76964	1849,9	4053,8	5346,5	1759,9	2279
2014	54428,7	1017,2	2122,4	4634,2	1582,4	1888,8
2015	37516,4	318,4	1202,6	3225,3	1085,5	1284,9
2016	39249,8	357,4	1110,8	3443,6	998,4	1489,5
2017	49607,2	273,2	2033,9	4609,6	1328,2	1619,4
2018	57187,6	285	2247,2	5264,9	1762,8	1738,9
2019	60800,2	253	2224,4	5522,2	1529,8	1745,8
2020	54336,1	212,3	1445,8	4634,2	1221,3	1797,3
2021	72843,1	264,2	1892,1	5872,3	2046,7	2401,3
2022	55295,7	12,3	139,1	3951,6	1195,4	1252,9
2023	63567	2,1	60,1	4411,7	829,9	1544,2
2024	70751,2	1,3	84,7	5446,3	822,7	1802,9

Військовий конфлікт та початок проведення АТО в 2014 році призвів до значних змін у зовнішньоекономічній діяльності Луганської області. Розрив економічних зв'язків, руйнування промислових підприємств, зміна логістичних маршрутів – все це негативно вплинуло на зовнішню торгівлю. Значна частина території області опинилася під окупацією, що призвело до розриву економічних зв'язків з рештою України. Постійна напруга та нестабільність негативно впливали на інвестиційний клімат та можливості для ведення зовнішньоекономічної діяльності. Руйнування транспортної інфраструктури ускладнювало логістику та торговельні операції.

Зовнішня торгівля товарами

Луганська область була одним з промислово розвинених регіонів України, з акцентом на вугільну, металургійну, машинобудівну та хімічну промисловість. Це визначало структуру експорту, де переважала продукція важкої промисловості. Основними торговельними партнерами були російська федерація та країни СНД, що зумовлювалося географічним розташуванням та історичними зв'язками. Також здійснювалася торгівля з країнами Європейського Союзу. Змінилася структура експорту, з переважанням сировинних товарів. Відбулася кардинальна зміна структури та географічної спрямованості торгівлі.

В товарній структурі основна частина належала експорту чорних металів (37,2 % до загального обсягу по регіону), мінеральних продуктів (21,6 %), машинобудівної продукції (16,5 %) та хімічної продукції (13,1 %).

З початком військового конфлікту спостерігається суттєве зменшення експортних поставок на 54,6 % у 2014 році та на 87,7 % у 2017 році, в імпорті – на 48,9 % та 86,2 % відповідно.

Через тимчасове припинення переміщення вантажів через лінію зіткнення, суттєво зменшено обсяги експорту товарів металургійної галузі, основним

експортером серед якої ПАТ «Алчевський металургійний комбінат». Так, експорт чорних металів у 2022 році, в порівнянні з 2017 роком, зменшився на 99,4 %. Така ситуація призвела до зменшення частки чорних металів в структурі товарного експорту області з 19,9 % у 2017 році до 0,6 % у 2022 році.

На початок 2022 року вдалося стабілізувати ситуацію щодо покращання показників зовнішньоекономічної діяльності, але військовий стан в Україні через збройну агресію російської федерації спричинив нові обставини та нові виклики. Промислові підприємства були вимушені релокуватися у безпечні регіони країни, відновлювати експортну діяльність, опановувати нові експортні ринки. Частина підприємств перереєструвалася в інших регіонах.

Зовнішня торгівля послугами

До 2014 року Луганська область, як і інші промислово розвинені регіони України, брала участь у міжнародній торгівлі послугами та мала відносно стабільні показники зовнішньої торгівлі послугами. Хоча обсяги торгівлі послугами були меншими порівняно з торгівлею товарами, вони відігравали важливу роль у регіональній економіці. Основними торговельними партнерами в сфері послуг були країни СНД, особливо російська федерація, а також країни Європейського Союзу.

Частка експорту послуг коливалась від 1,3 % до 0,2 % загального обсягу по Україні, що мала найнижчий показник відповідно до інших співставних областей України; імпорту – від 2,2 % до 0,6 %. Натомість, до початку військової агресії російської федерації у 2014 році, обсяг імпорту послуг Луганської області перебільшував відповідний показник по Запорізькій області у 2 рази, по Харківській області – на 10 %.

До початку проведення АТО на території області значну частку експорту становили транспортні послуги (42,0 % від загального обсягу), ділові послуги (23,4 %) та послуги, пов'язані з подорожами (8,7 %); в імпорті переважали послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю (55,7 %), ділові послуги (14,6 %) та послуги, пов'язані з подорожами (10,0 %). Враховуючи географічне розташування та розвинену транспортну інфраструктуру, транспортні послуги займали значну частку в експорті. Ділові послуги: включали консультаційні, інжинірингові та інші послуги, пов'язані з промисловим сектором. Це було пов'язано з загальним зростанням ділової активності в регіоні.

Через військову агресію російської федерації, яка розпочалася у 2014 році та призвела до окупації значної частини території області характер динаміки експорту та імпорту послуг в Луганській області практично однаковий – загальне падіння після 2014 року. Руйнування інфраструктури, розрив економічних зв'язків, міграція населення та припинення діяльності багатьох підприємств призвели до фактичного колапсу зовнішньої торгівлі послугами. У зв'язку з руйнуванням транспортних шляхів і втратою логістики особливо постраждали транспортні послуги. Ділові послуги також зазнали значних втрат через припинення діяльності багатьох підприємств.

7.7. Торгівля та ресторанне господарство, розвиток споживчого ринку

За даними Головного управління статистики у Луганській області у січні 2022 року спостерігалось збільшення обороту роздрібною торгівлю області (1195,3 млн грн) проти січня 2021 року (937,7 млн грн) на 27,5 %.

Темп зростання обороту роздрібною торгівлю у порівняльних цінах до січня 2021 року, склав 114,4 %, до грудня 2021 року – 80,0 %, при середньому показнику по Україні до січня 2021 року – 118,0 %, до грудня 2021 року – 81,5 %. Таким чином, за цим показником до січня 2021 року Луганська область посіла 20 місце серед регіонів України, до грудня 2021 року – 23 місце.

У даний час вжити заходів щодо відновлення діяльності відповідних підприємств у деокупованих населених пунктах області (селище Білогорівка, село Золотарівка Лисичанської міської військової адміністрації Сіверськодонецького району; селище Діброва Кремінської міської громади Сіверськодонецького району; села: Греківка, Макіївка, Нововодяне, Новолюбівка, Балка Журавка (Невське) Красноріченської сільської військової адміністрації Сватівського району; сіл: Андріївка, Кармазинівка, Надія, Новогорівка, Новогорівка (Свердлівка), Райгородка, Стельмахівка, селище Новоселівське Коломийчеської сільської військової адміністрації Сватівського району) неможливо у зв'язку з постійними обстрілами та атаками армії російської федерації.

Проведення активних бойових дій на території Луганської області, оголошення загальної евакуації мешканців з 24.02.2022 та вимушена масова міграція населення, суттєві руйнування (пошкодження) виробничих та інфраструктурних об'єктів, житла, припинення діяльності малого і середнього бізнесу, релокація підприємств призвели до дисбалансів в економіці.

Станом на 01.07.2025 наявна інформація щодо пошкоджень або руйнувань 826 об'єктів сфери торгівлі та послуг.

Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 **потреби** у відновленні сфери торгівлі та промисловості області, до якої відноситься сфера торгівлі та послуг, складають **1,070** млрд дол. США. Обсяг завданої **шкоди** по області оцінено в **681** млрд дол. США. Прямі **збитки** сягнули **641,3** млн дол. США.

7.8. Розвиток малого та середнього підприємництва

Після повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України та тимчасової окупації майже всієї території Луганської області в структурі економіки області домінують малий та середній бізнес (МСП). Більшість суб'єктів господарювання релокувався до більш безпечних регіонів України. Весь великий бізнес лишився на тимчасово окупованій території.

Динаміка основних показників МСП, у тому числі фізичних осіб-підприємців (ФОП) за даними Головного управління статистики у Луганській області наведена у таблиці 43.

Таблиця 43. Основні показники підприємництва у Луганській області

Показник	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024 ^{1,2}
Кількість діючих підприємств та ФОП, од.	75320	24425	21320	21589	21296	21849	22556	22434	21091	5502	4282	2613
Усього на підприємствах, од., у т. ч.:	11385	3233	3354	3526	3408	3449	3732	3408	3356	333	1022	207
великі підприємства	28	9	7	6	4	6	6	3	5	-	-	-
середні підприємства	660	252	241	217	199	203	202	225	212	14	20	12
малі підприємства	10697	2972	3106	3303	3205	3240	3524	3180	3139	319	1002	195
ФОП, од.	63935	21192	17966	18063	17888	18400	18824	19016	17735	5169	3260	2406
Кількість зайнятих працівників підприємств та ФОП, тис. осіб	444,4	163,0	136,7	131,2	126,2	97,3	98,8	106,7	98,1	10,6	8	4,7
Усього на підприємствах, тис. осіб, у т.ч.:	335,9	130,3	112	104,4	97,8	65	67	75,1	69	5	4,4	2
великі підприємства	144,6	64,9	49,1	33,3	18,2	9,5	10,1	к/с	к/с	-	-	-
середні підприємства	127,7	48,3	47,3	54,9	62,5	39,0	39,3	к/с	к/с	2,8	2,9	1
малі підприємства	63,6	17,1	15,6	16,2	17,1	16,5	17,6	16,6	17,1	2,2	1,5	1
ФОП, тис. осіб	108,5	32,7	24,6	27	28,4	32,3	31,8	31,6	29,1	5,6	3,6	2,7
Кількість найманих працівників підприємств та ФОП, тис. осіб	377,4	140,8	117,7	112,2	107	77,7	78,1	86,5	79	5,4	4	2,3
Усього на підприємствах, тис. осіб, у т.ч.:	332,8	129,3	111	103,3	96,5	63,9	63,1	74	67,6	4,9	3,6	2
великі підприємства	144,6	64,9	49,1	33,3	18,2	9,5	10,1	к	к	-	-	-
середні підприємства	127,6	48,3	47,3	54,9	62,4	38,9	39,2	к	к	2,8	2,9	1,1
малі підприємства	60,6	16,1	14,6	15,1	15,9	15,4	15,8	15,5	15,7	2,1	0,7	0,9
ФОП, тис. осіб	44,6	11,5	6,7	8,9	10,5	13,9	13	12,5	11,4	0,5	0,4	0,3
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств та ФОП, млн грн	115668,1	49535	38760,9	53490,4	45026,4	471273	50183,4	55018,4	66450,3	4529,5	848,6	642,9
Усього на підприємствах, млн грн, у т.ч.:	104236	45796,5	34584	48333,3	38944,1	39903,1	41990	45795	54895,9	4437,7	696,4	507,3

великі підприємства	54987,5	26619,5	14877,4	22549,1	8224,7	12023,9	9751,1	к	к	-	-	-
середні підприємства	32594,1	13162,1	12020,4	16556,1	19761,5	15647,4	8953,3	к	к	2868	455,8	183,3
малі підприємства	16654,4	6014,9	7686,2	9227,1	10957,9	12231,7	3285,7	14164,3	16757,5	1569,7	240,6	324
ФОП, млн грн	11432,1	3738,5	4176,9	5157,6	6082,3	7224,2	8193,4	9223,4	11554,4	91,8	152,2	135,6

¹ Дані наведено без урахування результатів діяльності банків, бюджетних установ.

² Дані попередні.

Символ (к) – дані не оприлюднюються з метою виконання вимог Закону України "Про офіційну статистику" щодо конфіденційності статистичної інформації.

Тире (–) – явищ не було.

Без урахування частини тимчасово окупованих територій у Луганській області

Основні показники підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства у 2024 році за даними Головного управління статистики у Луганській області представлені у таблицях нижче.

Таблиця 44. Кількість підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства у 2024 році¹

Види діяльності	Усього, одиниць	У тому числі							
		великі підприємства		середні підприємства		малі підприємства		з них мікропідприємства	
		од.	%	од.	%	од.	%	од.	%
Усього ²	206	–	–	12	5,8	194	94,2	174	84,5
сільське, лісове та рибне господарство	26	–	–	–	–	26	100,0	26	100,0
Промисловість	27	–	–	–	–	27	100,0	23	85,2
Будівництво	9	–	–	–	–	9	100,0	8	88,9
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів та мотоциклів	39	–	–	–	–	39	100,0	38	97,4
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	9	–	–	–	–	9	100,0	7	77,8
тимчасове розміщення та організація харчування	1	–	–	–	–	1	100,0	–	–
інформація та телекомунікації	8	–	–	–	–	8	100,0	8	100,0
фінансова та страхова діяльність	1	–	–	–	–	1	100,0	1	100,0
операції з нерухомим майном	13	–	–	–	–	13	100,0	12	92,3
професійна, наукова та технічна діяльність	17	–	–	–	–	17	100,0	16	94,1
діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	9	–	–	–	–	9	100,0	9	100,0
Освіта	2	–	–	–	–	2	100,0	2	100,0
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	43	–	–	12	27,9	31	72,1	22	51,2

мистецтво, спорт, розваги, відпочинок	—	—	—	—	—	—	—	—	—
надання інших видів послуг	2	—	—	—	—	2	100,0	2	100,0

¹ Дані наведено без урахування результатів діяльності банків, бюджетних установ.

² Дані попередні.

Типе (—) – явищ не було.

Без урахування частини тимчасово окупованих територій у Луганській області.

Таблиця 45. Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства у 2024 році¹

Види діяльності	Усього, тис. грн	У тому числі							
		великі підприємства		середні підприємства		малі підприємства		з них мікропідприємства	
		тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Усього ²	507258,5	—	—	183313,3	36,1	323945,2	63,9	149108,4	29,4
сільське, лісове та рибне господарство	11611,9	—	—	—	—	11611,9	100,0	11611,9	100,0
Промисловість	23496,9	—	—	—	—	23496,9	100,0	14643,7	62,3
Будівництво	4331,5	—	—	—	—	4331,5	100,0	к	к
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів та мотоциклів	90552,0	—	—	—	—	90552,0	100,0	к	к
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	115389,4	—	—	—	—	115389,4	100,0	к	к
тимчасове розміщення та організація харчування	к	—	—	—	—	к	к	к	к
інформація та телекомунікації	6106,9	—	—	—	—	6106,9	100,0	к	к
фінансова та страхова діяльність	к	—	—	—	—	к	к	к	к
операції з нерухомим майном	3234,9	—	—	—	—	3234,9	100,0	к	к
професійна, наукова та технічна діяльність	41586,5	—	—	—	—	41586,5	100,0	к	к
діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	5899,0	—	—	—	—	5899,0	100,0	5899,0	100,0
Освіта	к	—	—	—	—	к	к	к	к
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	204459,6	—	—	183313,3	89,7	21146,3	10,3	5651,0	2,8
мистецтво, спорт, розваги, відпочинок	—	—	—	—	—	—	—	—	—
надання інших видів послуг	к	—	—	—	—	к	к	к	к

¹ Дані наведено без урахування результатів діяльності банків, бюджетних установ.

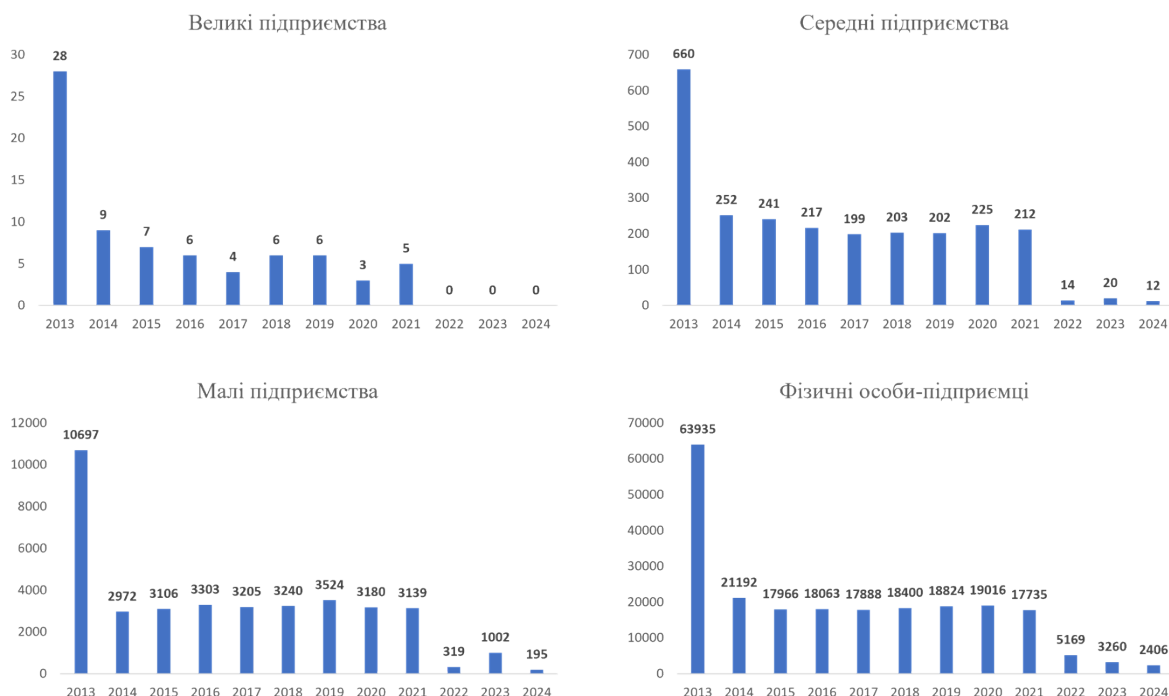
² Дані попередні.

Символ (к) – дані не оприлюднюються з метою виконання вимог Закону України "Про офіційну статистику" щодо конфіденційності статистичної інформації.

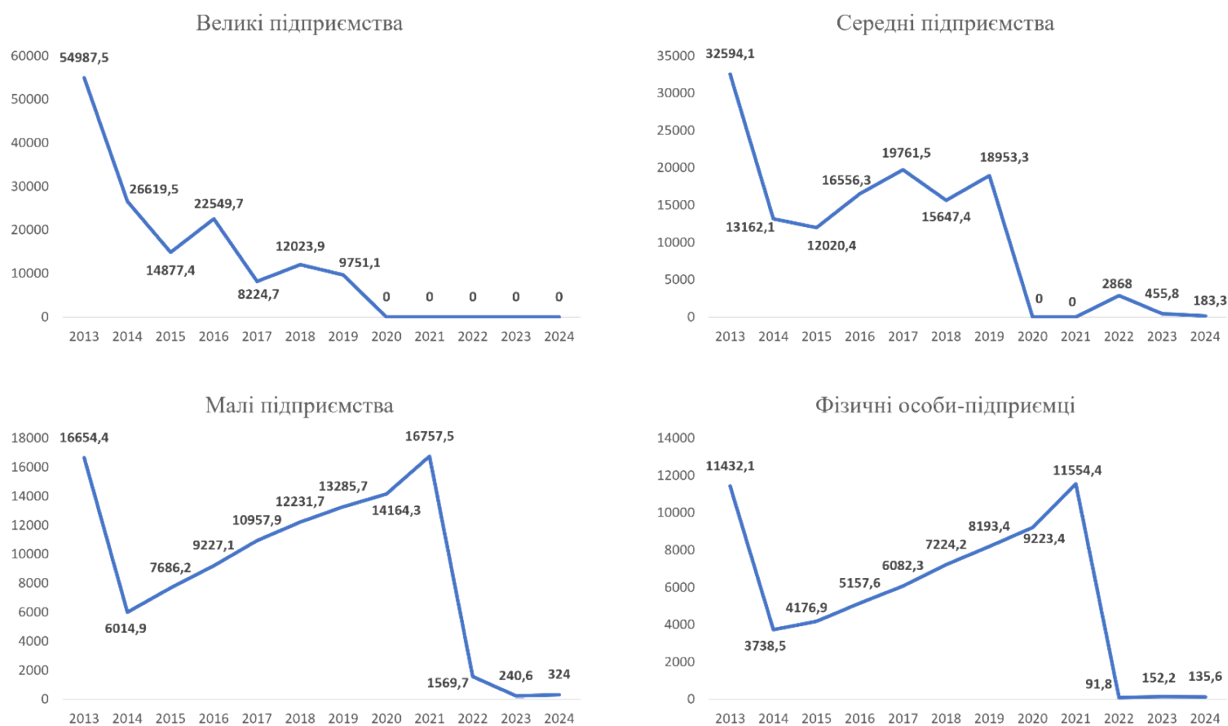
Типе (—) – явищ не було.

Без урахування частини тимчасово окупованих територій у Луганській області

Тимчасова окупація майже всієї території області негативно вплинула на розвиток МСП. Згідно даних Головного управління статистики у Луганській області із 2014 року спостерігається різкий спад всіх основних показників в секторі МСП, що ілюструють діаграми нижче.

Діаграма 27. Динаміка кількості суб'єктів підприємництва, одиниць

Діаграма 28. Динаміка обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг) суб'єктами підприємництва, млн грн

Проаналізувавши вищенаведені діаграми, можна зробити висновок про суттєве зменшення кількості підприємств у Луганській області з 2012 по 2024 рік у всіх категоріях: великих, середніх, малих підприємств та фізичних осіб-підприємців. Основна тенденція свідчить про значну втрату бізнесу, особливо після 2014 та 2022 років, що обумовлено низкою факторів, таких як тимчасова окупація території Луганської області, бойові дії, руйнування інфраструктури, втрата виробничих потужностей та ринків збуту, переміщення бізнесу в інші регіони, складності з реєстрацією та податками.

Порівняння показників підприємництва у Луганській області з відповідними показниками вибраних областей України відображено у таблиці 46.

Таблиця 46. Порівняння показників підприємництва у Луганській області з відповідними показниками вибраних областей України у 2024 році

Регіон	Кількість підприємств та ФОП				Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) підприємств та ФОП, млн грн			
	великі підприємства	середні підприємства	мали підприємства	ФОП	великі підприємства	середні підприємства	мали підприємства	ФОП
Луганська	-	12	195	2406	-	183,3	324	135,6
Донецька	7	171	2073	22754	65867,8	32612,5	15488,8	1612,7
Харківська	19	933	16460	130511	108039,4	360013,3	149560,2	10561,1
Дніпропетровська	66	1163	24787	140449	952656,5	463279,9	251556,5	16836,4
Запорізька	17	259	7279	41203	210561,4	97351,7	59357,5	1698,7

Найбільш актуальні проблеми

В результаті бойових дій та тимчасової окупації більшої частини Луганської області найбільших втрат зазнали підприємства Луганщини, які потерпають від втрати основних фондів, кваліфікованих кадрів та порушення логістичних шляхів.

Бізнес переважно орієнтуються на кредитний ресурс, а ось можливості запозичень для малого та середнього бізнесу Луганщини обмежені - проблеми із заставою, кредитною історією та підготовкою документації часто стають і на заваді участі МСП у пільгових державних кредитних програмах.

Окрім цього, надходять скарги платників податків щодо тиску територіальних органів податкової служби на суб'єктів господарювання Луганської області в частині примусової перереєстрації за місцем їх фактичного перебування, відсутність комунікації з представниками місцевої влади тощо.

Облдержадміністрація занепокоєна ситуацією, що приводить до втрати зв'язків суб'єктів господарювання і області, розпорошення кваліфікованих кадрів, відсутність «підприємницького резерву» на момент деокупації регіону, як наслідок втрати економічного потенціалу.

Окремо слід зауважити, що внаслідок активних бойових дій на території області частина суб'єктів господарювання припинили свою діяльність ще в 2022 році, деякі перемістилися в більш безпечні регіони.

Станом на 01.12.2025 кількість суб'єктів господарювання, які сплачують податки, становить 4084 особи. Станом на 01.01.2026 кількість платників, які не перебувають у процесі припинення – 84149 осіб. Кількість релокованого бізнесу складає 4724 особи.

Але, у разі подальшої тенденції щодо перереєстрації суб'єктів господарювання Луганської області господарської діяльності за місцем їх фактичного перебування може привести до неповернення частини бізнесу на Луганщину після деокупації і як наслідок стагнації території області.

7.9. Інфраструктурна підтримка регіонального розвитку та підприємництва

З причин тривалої руйнації промисловості частини території області, яку Україна контролювала до 2022 року та рослинницької орієнтації її сільського господарства, підтримку мікропідприємництва слід виокремити як вагомий чинник загальної соціально-економічної стабілізації в регіоні попервах. У цьому відношенні буде доцільним використати досвід діяльності на цій території протягом 2015-2021 рр. міжнародних неурядових благодійних організацій (особливо дієвою була діяльність американських організацій Mercy Corps, DAI, ПроООН, двох організацій Данії та «Word Jewish Relief» (Ізраїль); їх представництва в Сіверськодонецьку та Старобільську охопили всі північні райони області, а також частину Донецької та Запорізької областей). За умов необхідного інституційного супроводу в умовах відновлення, такі організації готові поновити свою діяльність в регіоні (при цьому, більш доцільною буде допомога домогосподарствам не в грошовій формі, а шляхом надання матеріалів й обладнання, як то практикувалося в 2019-2020 рр.)

Консультаційно-методичний супровід провадження переважної більшості цих програм здійснювався на базі Центру, заснованого міжнародними організаціями при ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» у Старобільську (таку практику є доцільним масштабувати у провадженні повоєнної відновлювальної політики).

З метою підтримки Луганського бізнесу, постраждалого внаслідок військової агресії російської федерації проти України, покращення умов ведення релокованого бізнесу наприкінці 2025 року розроблено проєкт розпорядження голови обласної державної адміністрації – начальника обласної військової адміністрації «Про затвердження Порядку використання коштів обласного бюджету, передбачених на часткову компенсацію витрат суб'єктів мікропідприємництва та малого підприємництва на придбання основних засобів для збільшення обсягів виробництва».

Порядком передбачена компенсація суб'єктам мікропідприємництва та малого підприємництва витрати на придбання основних засобів (крім транспортних засобів для власного користування) призначених для розширення та збільшення обсягів виробництва товарів, надання послуг, виконання робіт, на безповоротній основі один раз на бюджетний рік у розмірі не більше 30 відсотків вартості придбаних основних засобів (крім транспортних засобів для власного користування) та не більш 200 тис. грн.

Для сприяння розвитку діяльності релокованих суб'єктів господарювання Луганської області, задля зміцнення української економіки, забезпечення стійкості держави підписано Меморандум про співпрацю між Луганською обласною державною адміністрацією – обласною військовою адміністрацією та Громадською організацією «Кремінська районна громадська організація «Кремінська бізнес-асоціація» від 30.04.2024, яким передбачено співробітництво у реалізації заходів щодо поліпшення ситуації на ринку праці, сприяння працевлаштуванню та професійному навчанню ВПО, розширення існуючого бізнесу.

Також укладено Меморандум про співпрацю між Східноукраїнським національним університетом імені Володимира Даля та Луганською обласною державною адміністрацією від 11.12.2025 з метою забезпечення партнерської підтримки та взаємодії під час проведення спільних заходів та проєктів з використанням можливості Хабу стійкого бізнесу, створеного на базі зазначеного університету в межах проєкту «Трансформаційне відновлення задля безпеки людей в Україні», яка фінансується урядом Японії та реалізується Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) в Україні. В приміщенні цього хабу протягом грудня 2025 року проведено навчальні заходи для бізнесу та Регіональний форум.

В межах реалізації проєкту «Діалог з бізнесом», ініційованого Президентом України Володимиром Зеленським, на базі облдержадміністрації з жовтня 2024 року розпочала роботу регіональна онлайн платформа для комунікації між владою та бізнесом. На постійній основі проводяться тематичні онлайн-зустрічі з підприємцями області з залученням представників центральних органів виконавчої влади.

Станом на 23.01.2026 організовано та проведено 65 зустрічей, в яких взяли участь 2606 суб'єктів підприємництва. Проведено 5 регіональних форумів.

Для визначення актуальних проблемних питань бізнесу та оперативного їх вирішення, проводиться роботи щодо їх опрацювання. На сьогодні визначено 39 проблемних питань, з яких 12 питань державного, 27 місцевого рівнів.

На проблемні питання місцевого рівні отримані відповіді, прийняті позитивні рішення.

З метою залучення локальних виробників та бізнес-проєктів до екосистеми оборонних інновацій, налагодження ефективної комунікації з сектором безпеки та оборони щодо їх нагальних потреб, а також забезпечення взаємодії між виробничими спроможностями підприємництва та запитами розробників облдержадміністрація утворено Офіс розвитку інноваційних оборонних проєктів у Луганській області, склад якого затверджено розпорядженням голови обласної державної адміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 04.03.2024 № 64.

7.10 Туризм

Луганська область є привабливим регіоном з точки зору розвитку туризму, має вигідне географічне положення та значний рекреаційний потенціал. Територія області розташована на сході України, по обидві сторони середньої

течії річки Сіверський Донець, що створює сприятливі природні умови для розвитку різних видів туризму.

На території області зосереджено велику кількість потенційно привабливих для туристів об'єктів і визначних місць, природно-рекреаційних ресурсів, територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також пам'яток історії та культури.

Для популяризації культурно-туристичного потенціалу Луганщини створено та поширено промоційну продукцію:

- туристичні відеоролики «Луганщина туристична» (для трансляції у потягах «Інтерсіті») та «Відкриваємо Луганщину туристичну»;
- книгу «Відкриваємо Луганщину туристичну»;
- інформаційно-довідкові та рекламні матеріали.

З метою просування регіонального туристичного продукту реалізовано кампанію соціальної реклами – у містах і районах області розміщено білборди із гаслом «Подорожуй Луганщиною – пізнавай свій край!», що знайомлять мешканців та гостей з найцікавішими туристичними об'єктами регіону.

В об'єднаних територіальних громадах області розроблено туристичні паспорти територій, створено маршрути внутрішнього туризму, налагоджено роботу щодо залучення МТД та бюджетних ресурсів для підтримки і розвитку туристичної галузі Луганщини.

7.11 Банківський сектор

До 2014 року Луганська область мала розгалужену банківську мережу. На 01.01.2013 на території області функціонувало два самостійних банки (ПАТ «Укркомунбанк» та ПАТ «Східно-промисловий комерційний банк»), 753 діючих відділень та 11 діючих філій, які представляли 74 банки із 176 діючих в Україні на той момент (за виключенням неплатоспроможних та в стадії ліквідації).

Лідерами за кількістю банківських установ були міста обласного значення Луганськ (247), Алчевськ (50), Сіверськодоонецьк (48) та Довжанськ (38). Серед районів області найбільша банківська мережа була в Лутугинському (19), Старобільському (17) та Сватівському (15) районах.

Так, якщо на 01.01.2014 року за даними Державного реєстру банків в області налічувався 731 підрозділ українських банків, то на 01.01.2015 року їх залишилось 371. З них фактично на території, підконтрольній українській владі здійснювали свою діяльність 185 відділень та філій. Інформація про призупинення інших 186 підрозділів, що були розташовані на тимчасово окупованій території, не була внесена банками до Державного реєстру банків.

В подальшому банківська мережа області продовжувала скорочуватися.

На 01.01.2022 року в області налічувався 93 підрозділ українських банків: 92 відділення та 1 філія. У порівнянні з 01.01.2014 банківська мережа зменшилася на 638 підрозділів.

На окупованих територіях Луганської області після 2014 року сформувався «фінансовий вакуум» – українські банки припинили роботу. На їхнє місце прийшли так звані «банки», створені окупаційною адміністрацією, які не мали

жодного правового статусу з точки зору українського та міжнародного законодавства. Це були, по суті, фінансові структури, які обслуговували місцеві «бюджети» та здійснювали переказ коштів у рублях.

Тисячі людей, які залишилися на окупованих територіях, до окупації отримували пенсії та соціальні виплати на картки українських банків. Після припинення роботи банків виникли значні труднощі з отриманням цих коштів. Основними способами отримання українських пенсій та соціальних виплат для мешканців окупованих територій були:

- перетин лінії розмежування – люди були змушені їздити на підконтрольну Україні територію для зняття готівки або здійснення банківських операцій;
- посередницькі послуги – з'явилися нелегальні схеми, де посередники за відсоток переводили кошти з українських карт на окуповані території.

Після початку повномасштабного вторгнення область зіткнулася із новою хвилею окупації території державою-агресором.

Діяльність банків у територіальних громадах, розташованих в районі проведення воєнних дій або які перебувають у тимчасовій окупації, оточенні регулюється постановою Правління Національного банку України від 05.05.2022 № 94. Враховуючи пріоритетність забезпечення безпеки життя та здоров'я працівників і клієнтів банку цим нормативним документом надано право тимчасового припинення діяльності відокремлених підрозділів (філій, відділень, представництв), мінімізувати залишки готівки в касах відокремлених підрозділів,

Після повномасштабного вторгнення і посилення окупації українська банківська система була остаточно витіснена з цих територій. Українські банки фізично не можуть там функціонувати, а всі відділення, банкомати та платіжні системи, що належали українським фінансовим установам, були захоплені або знищені.

Для мешканців тимчасово окупованих територій Луганської області доступ до українських банківських послуг (перекази, зняття готівки з українських карток) можливий лише за межами окупованих територій. Це створює величезні труднощі для отримання пенсій, соціальних виплат та інших коштів. Продовжують діяти схеми зняття готівки через посередників, але вони є нелегальними та ризикованими.

7.12 Смарт-спеціалізація регіону

Порядком розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 04.08.2023 № 816, передбачено розроблення проєктів регіональних стратегій з використанням смарт-спеціалізації.

Смарт-спеціалізація – підхід стратегічного планування регіонального розвитку і визначення сфер втручання, що забезпечує економічне зростання та базується на розкритті інноваційного потенціалу, унікальності наявних активів, конкурентних переваг регіону, найбільш ефективному їх використанні.

Робота з впровадження смарт-спеціалізації у процес стратегічного планування розвитку Луганської області в окремих галузях розпочата у 2019 році. На підставі проведеного аналізу стану галузей економіки області визначено пріоритетні напрями смарт-спеціалізації «Хімічне виробництво» та «Агровиробництво», під час місії експертів Генерального директорату Європейської Комісії «Спільний дослідницький центр» проведено SWOT-аналіз обраних галузей. Ці галузі включені в Стратегію розвитку Луганської області на 2021–2027 роки як пріоритетні для впровадження смарт-спеціалізації.

У 2021 році розпочато процес підприємницького відкриття, який полягає в пошуку інноваційних пріоритетів у відібраних для смарт-спеціалізації видах економічної діяльності та формування плану заходів щодо стимулювання розвитку обраних пріоритетів.

Визначено перелік потенційних стейкхолдерів (представників бізнес-сектору та наукового середовища, які мають знання та досвід для генерації інноваційних ідей в обраному секторі економіки). Проведено роботу щодо їх залучення до процесу підприємницького відкриття та визначено координаторів обраних пріоритетних напрямів. Створено робочу групу з питань впровадження смарт-спеціалізації у процес стратегічного планування розвитку Луганської області. Впродовж 2021 року проведено 7 воркшопів робочої групи.

Вся проведена робота здійснювалась відповідно до європейської методології, що дозволило зареєструвати Луганську область на Європейській платформі Смарт Спеціалізації (S3) 12.04.2021.

На сьогодні відповідно до Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих російською федерацією, затвердженого наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 28.02.2025 № 376 (зі змінами), переважна більшість території області визнана як така, що знаходиться у тимчасовій окупації, підконтрольна територія області знаходиться в зоні активних бойових дій, що унеможливорює об'єктивну та актуальну розробку документів стратегічного планування відповідно до чинного законодавства.

У зв'язку з цим процес підприємницького відкриття призупинено та буде відновлено після деокупації території області, припинення активних бойових дій та ліквідації їх наслідків.

ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗДІЛУ 7.

До повномасштабного вторгнення 24.02.2022 року

1. Економіка Луганської області до 2014 року. До 2014 року Луганська область мала значний потенціал у зовнішньоекономічній діяльності, що зумовлювалося її промисловим розвитком та географічним розташуванням. В структурі промисловості області велику питому вагу займали вугільна, машинобудівна, хімічна та металургійна галузі. Це визначало структуру експорту, де переважала продукція промисловості. Транспортні коридори забезпечували зв'язки з іншими регіонами України та країнами СНД.

2. Наслідки збройної агресії 2014 року для економіки Луганської області. Внаслідок збройної агресії російської федерації, починаючи з 2014 року значна

кількість виробничих і переробних потужностей, об'єктів інфраструктури агропромислового комплексу залишилася на окупованій території. Лінія розмежування пройшла через внутрішні українські торговельні та логістичні ланцюги. Значна кількість виробничих і переробних потужностей залишилася на окупованій території. Відбувся різкий спад обсягів виробництва валової продукції у вартісному еквіваленті.

3. Втрата валового регіонального продукту. До 2014 року у структурі національної економіки Луганська область була однією із найбільших за своїм потенціалом: у загальному обсязі валового регіонального продукту частка Луганської області в 2012 році становила 4 % у ВВП України. При порівнянні показників 2013 та 2021 років встановлено, що при загальному зростанні розміру ВВП з 1 522 657 млн.грн. до 5 450 849 млн. грн. (в 3,6 разів) валовий регіональний продукт зменшився з 55 108 млн грн до 52 135 млн грн (на 5,4 %), та його питома вага у загальному ВВП зменшилась з 3,6 % до 1,0 %.

4. Втрата обсягів реалізації продукції. До 2014 року Луганська область посідала провідне місце серед регіонів України за обсягами реалізації промислової продукції та виробляла 6,2 % усієї реалізованої продукції України (2012 рік). Регіон займав 5-е місце після Донецької, Дніпропетровської, Запорізької областей та м. Київ. Але бойові дії та окупація частини території Луганської області у 2014 році призвели до спаду промислового виробництва, яке зменшилося у 5 разів, майже 75 % промислового потенціалу залишилось на непідконтрольній українській владі території області.

5. Припинення переміщення вантажів у 2014 році. З 2017 року додатковим обмежувальним чинником економічного розвитку виступило припинення переміщення вантажів через лінію зіткнення залізничними та автомобільними шляхами у межах області, що призвело до зупинки виробничої діяльності ПАТ «Алчевський металургійний комбінат», ПАТ «Алчевськкокс» та ПРАТ «Екоенергія» та порушення виробничої діяльності в окремих галузях економіки, зокрема у виробництві коксу, металургійному комплексі та енергетиці.

6. Втрата обсягів капітальних інвестицій. Початок військових дій у 2014 році на сході України призвів до різкого скорочення капітальних інвестицій. Багато підприємств зупинили діяльність або скоротили виробництво, що знизило обсяги інвестицій, але ж їх частка в загальному обсязі залишалася на рівні 77 %. Державне та місцеве фінансування було переорієнтовано на військові потреби та гуманітарну допомогу. Іноземні інвестиції практично зникли через високі ризики.

7. Втрата бізнесу. Основна тенденція свідчить про значну втрату бізнесу, особливо після 2014 та 2022 років, що обумовлено низкою факторів, таких як тимчасова окупація території Луганської області, бойові дії, руйнування інфраструктури, втрата виробничих потужностей та ринків збуту, переміщення бізнесу в інші регіони, складності з реєстрацією та податками.

Після повномасштабного вторгнення 24.02.2022 року

1. Масштабні руйнування української економіки після 24.02.2022 року. Збройна агресія росії проти України, яка триває з 2014 року та різко загострилася

з повномасштабним вторгненням у 2022 році, спричинила масштабні руйнування в українській економіці, що викликало ланцюгову реакцію дисбалансу всіх макроекономічних показників економічного і соціального розвитку Луганської області та України в цілому.

2. Релокований бізнес. Одним із наслідків повномасштабного вторгнення РФ після 24.02.2022 року є зсув економічної активності із ризикових регіонів до більш безпечних. Промислові підприємства були вимушені релокуватися у безпечні регіони країни, відновлювати експортну діяльність, опановувати нові експортні ринки. Частина підприємств перереєструвалася в інших регіонах. Кількість релокованого бізнесу на 01.01.2025 року складає 3636 осіб.

3. Збитки у сфері промисловості. Внаслідок широкомасштабної збройної агресії проти України економіка області зазнала суттєвих втрат у сфері промисловості. Станом на 01.07.2025 є інформація щодо пошкодження або руйнації 146 об'єктів промисловості. Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 **потреби** у відновленні сфери торгівлі та промисловості області, до якої відноситься промисловість, складають **1,070** млрд дол. США. Обсяг завданої **шкоди** по області оцінено в **681** млрд дол. США. Прямі **збитки** сягнули **641,3** млн дол. США.

4. Втрати АПК. Станом на 01.07.2025 відомо про руйнування або пошкодження 41 сільськогосподарського об'єкту. Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 **потреби** у відновленні сільськогосподарської сфери області складають **3,990** млрд дол. США. Обсяг завданої **шкоди** по області оцінено в **1,750** млрд дол. США. Прямі **збитки** сягнули **2,793** млн дол. США.

5. Економічна спеціалізація області на підставі обсягів сплачених податків. За даними Податкової карти України економічною спеціалізацією області на серпень 2025 року залишаються наступні галузі економіки, які сплачують податки: державне управління й оборона, інформація та телекомунікації, охорона здоров'я та надання соціальної допомоги, професійна, наукова та технічна діяльність

6. Втрати економіки Луганської та Донецької області. За даними Центру економічної стратегії на підставі даних Держстату за весь період з 2014 до 2018 роки Донецька та Луганська області втратили близько 1,2 трлн грн, або, якщо перевести в долари за середньорічним курсом, то 51 млрд дол. США. Це близько 10% від ВВП, що Україна в цілому виробила з 2014 до 2018 року.

7. Відсутність будівництва житла для ВПО. Отже, станом на 2025 рік на території області не ведеться жодного будівництва у тому числі будівництва житла, яке вкрай необхідне для розміщення ВПО, кількість яких рахується десятками тисяч.

8. Важливість перепозиціонування області на підставі історичних цінностей.

Незважаючи на те, що Луганська область належить до групи старопромислових регіонів, вона має всі шанси перепозиціонувати себе на національному ринку на підставі історичних цінностей та туристичних послуг як історично-привабливий регіон України та заради досягнення цієї мети, останні роки 2014-2022 роки основні зусилля спрямовувались на поживлення внутрішнього туризму в регіоні.

9. Припинення роботи українських банків на тимчасово окупованій території Луганської області. Так, якщо на 01.01.2014 року за даними Державного реєстру банків в області налічувався 731 підрозділ українських банків, то на 01.01.2015 року їх залишилось 371. В подальшому банківська мережа області продовжувала скорочуватися. Для мешканців тимчасово окупованих територій Луганської області доступ до українських банківських послуг (перекази, зняття готівки з українських карток) можливий лише за межами окупованих територій. Це створює величезні труднощі для отримання пенсій, соціальних виплат та інших коштів. Продовжують діяти схеми зняття готівки через посередників, але вони є нелегальними та ризикованими.

10. Робота російських банків на території тимчасово окупованої території.

До 2022 року російські банки, побоюючись західних санкцій, переважно уникали відкритої роботи на окупованих територіях. Однак після повномасштабного вторгнення росії у лютому 2022 року та «приєднання» окупованих територій, ситуація змінилася. російські державні банки, такі як «Сбербанк», ВТБ та «Промсвязьбанк», почали активно відкривати свої відділення та банкомати на цих територіях, включаючи Луганську область.

8. БЮДЖЕТНИЙ ПРОФІЛЬ ОБЛАСТІ ТА АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОДИНИЦЬ

8.1. Дохідна частина

За період з 2012–2024 років відбулися значні зміни у процесах формування та виконання місцевих бюджетів Луганської області, які суттєво вплинули на їх фінансову спроможність та обумовлені дією наступних основних факторів:

По-перше, це реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади на засадах децентралізації, яка почалась у 2015 році та призвела до формування нового адміністративно-територіального устрою в країні. Якщо у 2012 році зведений бюджет Луганської області об'єднував показники 354 місцевих бюджетів (1 обласний бюджет, 17 районних бюджетів обласного підпорядкування, 14 бюджетів міст обласного підпорядкування, 4 районних бюджети міського підпорядкування, 23 бюджети міст районного підпорядкування, 89 селищних та 206 сільських бюджетів), то за період 2015–2024 років кількість самостійних місцевих бюджетів області, які вийшли на прямі взаємовідносини з державним бюджетом та отримали право незалежно один від одного затверджувати та виконувати місцеві бюджети, скоротилася до 46 у цілому по області, з них на територіях, підконтрольних українській владі

– 31 бюджет (1 обласний, 4 районних бюджети, 26 бюджетів територіальних громад).

По-друге, це збройна агресія російської федерації та тимчасова окупація території Луганської області.

У квітні 2014 року на Донбасі розпочалися бойові дії, у зв'язку з чим Радою національної безпеки та оборони України було ухвалено рішення «Про невідкладні заходи з подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності» та оголошено з 14.04.2014 початок антитерористичної операції (далі – АТО) зі звільнення захоплених підконтрольними російській федерації бойовиками територій Донецької та Луганської областей України, яка тривала до 30.04.2018, а після АТО на сході України була введена операція Об'єднаних сил.

Бойові дії на території Луганської області, фактичний поділ її території на, так звану, «контрольовану» та «неконтрольовану», відсутність нормативних актів, які б врегульовували на той момент взаємовідносини учасників бюджетного процесу, розташованих на таких територіях, міграція населення, суб'єктів господарювання, бюджетних установ, отримувачів соціальних послуг, непередбачуваність подальшого розвитку подій навіть у найближчій перспективі з огляду на щоденну зміну обставин, запровадження обмежувальних заходів на переміщення вантажів та здійснення господарської діяльності, економічна блокада територій, тимчасово непідконтрольних українській владі, – все це вкрай негативно вплинуло на стан наповнення місцевих бюджетів області.

Якщо до 2014 року обсяг власних і закріплених доходів загального фонду місцевих бюджетів області щороку зростав не менш ніж на 3,0 %, та становив у 2013 році 3,7 млрд грн, то вже у 2014 році доходи загального фонду місцевих бюджетів області скоротилися проти попереднього року майже на чверть або на 871,0 млн грн, а у 2015 році – на 49,0 % або 1,8 млрд грн.

Введення «зовнішнього управління» на підприємствах, які залишилися на тимчасово окупованій території області, але продовжували свою діяльність по українським законам та до моменту запровадження економічної блокади регулярно сплачували податки до обласного та місцевих бюджетів, призвело до скорочення таких надходжень з «непідконтрольних» територій за період 2015-2024 років у 18,5 рази (з 424,1 млн грн у 2015 році до 22,9 млн грн у 2024 році).

Разом з тим, Урядом та місцевими органами державної виконавчої влади вживалися усі можливі заходи для стабілізації суспільно-політичного та соціально-економічного стану в регіоні.

Слід зазначити, що протягом 2020 і 2021 років значно збільшився обсяг державної підтримки на фінансування заходів щодо регіонального та місцевого розвитку, що сприяло підвищенню якості та доступності публічних послуг, підвищенню рівня зайнятості населення та зростанню доходів місцевих бюджетів.

Так, вже у 2020 році доходи загального фонду місцевих бюджетів перевищили рівень «довоєнного» 2013 року на 3,6 % або 131,6 млн грн, а у 2021 році – на 21,7 % або 798,4 млн грн, і становили 3,8 та 4,5 млрд грн, відповідно.

Але з 24.02.2022 російською федерацією було розпочато повномасштабне вторгнення на територію України по всій довжині спільного кордону, а також із території Білорусі та окупованого Криму.

Активні бойові дії на території Луганської області призвели до руйнації об'єктів критичної інфраструктури, життєзабезпечення населення, виникнення суттєвих проблем з логістикою та постачанням сировини, масового знищення активів та сільгосптехніки компаній агропромислового сектору, мінуванню значних площ сільськогосподарських земель. Чимало підприємств області опинилися у дуже складній фінансовій ситуації та змушені були евакуюватися в більш безпечні регіони або взагалі припинити роботу.

Як наслідок, у джерелах наповнення місцевих бюджетів Луганської області протягом короткого проміжку часу відбулися суттєві зміни, які обумовлювалися, як зміною платників податків у зв'язку з їх переміщенням з території області, так і тиском окупаційної влади на тих платників податків, які продовжили працювати на тимчасово окупованих територіях області.

Виконання дохідної частини місцевих бюджетів Луганської області за 2022 рік було забезпечено лише на 63,3 %, у порівнянні з 2021 роком обсяг надходжень скоротився на 1 329,5 млн грн.

У 2023 році ситуація з наповненням місцевих бюджетів ще більше ускладнилася, оскільки відповідно до чинного законодавства у разі зміни місцезнаходження суб'єкта господарювання та його реєстрації, як платника податків, за новим місцезнаходженням, сплата визначених законодавством податків і зборів здійснювалась за місцем попередньої реєстрації платника податків тільки до закінчення бюджетного періоду 2022 року, а з січня 2023 року, у зв'язку з переміщенням підприємств та установ з території області в інші регіони, місцеві бюджети Луганської області перестали отримувати навіть ті доходи, які до них надходили у 2022 році.

Так, за даними Головного управління Державної податкової служби у Луганській області кількість суб'єктів господарювання Луганської області, які сплачували податки і збори до зведеного бюджету, скоротилася у 21,6 рази – зі 102313 платників податків, діяльність яких контролювалася податковою службою у 2021 році, до 4744 платників податків у 2024 році.

Кількість юридичних осіб, які сплачували податки до місцевих бюджетів області, у 2021 році становила 4,8 тис. суб'єктів господарювання, у 2022 році – 4,1 тис. суб'єктів господарювання, у 2023 році – 1,1 тис. суб'єктів господарювання, а у 2024 році їх кількість скоротилася до 0,9 тис. суб'єктів господарювання.

На це у значній мірі вплинуло виконання статті 13 Закону України від 15.04.2014 № 1207-VII «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» (зі змінами), відповідно до якої встановлена норма, що здійснення господарської діяльності юридичними особами, фізичними особами-підприємцями та фізичними особами, які провадять незалежну професійну діяльність, місцезнаходженням (місцем проживання) яких є тимчасово окупована територія, дозволяється виключно після зміни їхньої податкової адреси на іншу територію України.

У зв'язку з цим станом на 01.01.2025 перереєструвалися на території інших регіонів 3992 СПД з Луганської області, що становить понад 13,0 % їх кількості на 01.01.2022.

Починаючи з лютого 2022 року, обсяг надходжень до загального фонду місцевих бюджетів області щороку стрімко зменшується проти рівню 2021 року: у 2022 році – на 25,8 % або на 1,2 млрд грн, у 2023 році – на 70,1 % або на 3,1 млрд грн, у 2024 році – на 88,1 % або на 3,9 млрд грн.

Значні зміни відбулися у структурі доходів місцевих бюджетів. Якщо у 2013 році частка власних і закріплених надходжень у структурі доходів місцевих бюджетів області становила 49,1 %, а обсяг міжбюджетних трансфертів (дотацій та субвенцій з державного бюджету) – 50,9 %, тобто майже рівні частини, то у 2024 році питома вага податків, зборів та інших неподаткових платежів скоротилася до 11,9 %, а частка міжбюджетних трансфертів зросла до 88,1 %.

Суттєвих змін зазнала і структура самих міжбюджетних трансфертів. Якщо у 2012 році частка дотацій і субвенцій, які мають цільове призначення та надаються на певну мету, була майже рівною – 48,0 % і 52,0 %, відповідно, то протягом 2015–2021 років в структурі міжбюджетних трансфертів значно переважали трансферти з цільовим призначенням – субвенції (від 95,8 % у 2015 році до 78,5 % у 2021 році), а з 2022 року, після повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України та тимчасової окупації майже усієї території Луганської області, місцеві бюджети області отримують більше дотацій, які надаються також на певну мету і використовуються за відповідним порядком, але переважно слугують потужним інструментом для збалансування місцевих бюджетів за доходами та видатками. Так, у 2024 році з 4,6 млрд грн, отриманих місцевими бюджетами області з державного бюджету, дотації становлять 3,9 млрд грн або 85,1 %, а субвенції – лише 0,7 млрд грн або 14,9 %.

У зв'язку з тимчасовою окупацією території Луганської області місцеві бюджети в даний час не отримують субвенції з державного бюджету до спеціального фонду на фінансування капітальних видатків, пов'язаних із регіональним розвитком, будівництвом та ремонтом доріг та інших інфраструктурних об'єктів, які раніше становили від 653,6 млн грн у 2012 році до 1 635,9 млн грн у 2021 році.

По-третє, потужним фактором, який суттєво вплинув на наповнення місцевих бюджетів протягом 2012-2024 років, стали **зміни до податкового законодавства** у відповідь на нові виклики, пов'язані з війною та її наслідками – зменшення кількості мешканців громад через міграцію до західних областей та за кордон, падіння купівельної спроможності населення, зниження ділової активності великого та малого бізнесу.

Внаслідок наданих державою податкових пільг суб'єктам господарювання та внесення змін до розподілу надходжень між державним та місцевими бюджетами за основними бюджетоутворюючими податками скоротився обсяг надходжень податку на доходи фізичних осіб, акцизного податку з пального, плати за землю, єдиного податку та інших платежів.

Так, з березня 2022 року по 31 грудня року, наступного за роком, в якому буде припинено або скасовано воєнний стан, звільнені від плати за землю платники на територіях, на яких ведуться бойові дії. Йдеться про «земельні ділянки (земельні частки/паї), що розташовані на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії або на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями російської федерації, а також земельні ділянки (земельні частки/паї), які визначені обласними військовими адміністраціями як засмічені вибухонебезпечними предметами та/або на яких наявні фортифікаційні споруди».

На значне скорочення доходів місцевих бюджетів області вплинули ухвалені Верховною Радою України зміни до порядку зарахування до місцевих бюджетів основного бюджетоутворюючого податку – податку на доходи фізичних осіб (далі – ПДФО), та скасування зарахування до них ПДФО від грошового забезпечення військовослужбовців, який у більшості місцевих бюджетів Луганської області був основним джерелом доходів загального фонду. В період до жовтня 2023 року місцеві бюджети області отримували значну частку ПДФО саме від військових структур: у 2021 році – 13,0 % від загального обсягу ПДФО, у 2022 році – 56,0 %, у 2023 році – майже 62,0 %. З 01.10.2023 усі надходження ПДФО від військових структур в повному обсязі зараховуються до державного бюджету.

Так, Законом України від 08.11.2023 № 3428-IX «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо забезпечення підтримки обороноздатності держави та розвитку оборонно-промислового комплексу України», з 01.10.2023 частина податку на доходи фізичних осіб від оподаткування доходів у вигляді грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями, поліцейськими та особами рядового і начальницького складу, що сплачується (перераховується) згідно з Податковим кодексом України на відповідній території України та згідно із зазначеними нормами Кодексу належить до доходів загального фонду відповідного місцевого бюджету, зараховується в повному обсязі до спеціального фонду Державного бюджету України.

Далі ця норма подовжена Законом України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» та Законом України «Про Державний бюджет України на 2025 рік».

Законом України від 11.04.2023 № 3050 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо звільнення від сплати екологічного податку, плати за землю та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за знищене чи пошкоджене нерухоме майно» з 06.05.2023 було внесено зміни до Податкового кодексу України, відповідно до яких звільнені платники по відповідним територіям від нарахування та сплати таких податків, як плата за землю (земельний податок та орендна плата), екологічний податок, податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, та інших платежів на час ведення активних бойових дій або тимчасової окупації до їх завершення.

Зміни в законодавстві мали вплив на надходження до місцевих бюджетів і внаслідок повернення вже сплачених податків протягом 2022–2024 років. За даними Головного управління Державної податкової служби у Луганській області за підсумками 2024 року за заявами платників податків здійснено повернення з місцевих бюджетів надміру сплачених протягом 2022–2023 років грошових зобов'язань з податків в обсязі 15,7 млн грн, з них земельного податку та орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності – 11,3 млн грн, податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, – 1,0 млн грн, єдиного податку з юридичних осіб (четверта група) – 3,4 млн грн.

Протягом січня–лютого 2025 року виконано повернення п'ятьом платникам земельного податку та орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності в обсязі 14,2 млн грн, та ще отримані заяви на повернення земельного податку та орендної плати від шістьох юридичних осіб на суму 32,0 млн грн, податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, – від трьох юридичних осіб на суму 0,4 млн грн.

Наведені факти свідчать, що протягом 2012–2024 років відбулося суттєве зниження фінансової спроможності місцевих бюджетів Луганської області внаслідок значного впливу політичних, економічних та військових факторів, і на сьогодні ризики для фінансової стійкості бюджетів залишаються досить високими.

8.2. Видаткова частина. Бюджет розвитку

В умовах несприятливої економічної ситуації, яка склалася внаслідок вкрай негативного впливу збройної агресії російської федерації на наповнення обласного та місцевих бюджетів Луганської області, збалансованість місцевих бюджетів за доходами та видатками, забезпечення своєчасної виплати заробітної плати працівникам бюджетних установ відповідно до встановлених законодавством України умов оплати праці та розміру мінімальної заробітної плати, а також фінансування у повному обсязі захищених статей видатків, досягається шляхом запровадження жорсткого режиму економії бюджетних коштів та обмеження непершочергових видатків.

За період 2021–2024 років обсяг видатків місцевих бюджетів Луганської області за загальним та спеціальним фондах скоротився у 3,2 рази та становить у 2024 році 3 517,1 млн грн проти 11 357,3 млн грн у 2021 році. Обсяг видатків загального фонду скоротився у 2024 році проти 2021 року у 2,6 рази або на 4 232,3 млн грн.

У структурі видатків загального фонду місцевих бюджетів області за економічною класифікацією за 2024 рік (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) видатки на захищені статті склали 62,0 % загального обсягу видатків бюджету області, у тому числі видатки на заробітну плату з нарахуваннями та інші соціальні виплати – 61,5 % або 1.669,0 млн грн, придбання медикаментів та продуктів харчування – 0,2 % або 4,8 млн грн, оплату комунальних послуг і енергоносіїв – 0,3 % або 8,0 млн грн.

У структурі видатків загального фонду місцевих бюджетів області за функціональною класифікацією питома вага видатків на утримання бюджетних

установ соціально-культурної сфери та соціального забезпечення становить 56,4 %. У порівнянні з відповідними показниками 2021 року частка видатків на освіту скоротилася у 2024 році з 51,9 % до 32,8 %, культуру і мистецтво – з 4,6 % до 2,1 %, фізкультури і спорту – з 2,4 % до 1,0 %. При цьому, зросла частка видатків на охорону здоров'я – до 12,2 % проти 9,2 %, соціальний захист та соціальне забезпечення населення – до 8,2% проти 5,1 %.

Капітальні видатки місцевих бюджетів області зменшилися у 2024 році проти 2021 року у 2,6 рази або на 1,3 млрд грн та становлять 770,1 млн грн, з них на придбання обладнання і предметів довгострокового користування – 117,2 млн грн, капітальний ремонт – 4,3 млн грн, капітальні трансферти – 648,06 млн грн. Видатки, пов'язані з будівництвом інфраструктурних об'єктів, у 2024 році не здійснювалися.

Враховуючи, що одним із ключових і пріоритетних завдань української держави та суспільства на даний час є завершення воєнних дій на території України, здобуття перемоги над ворогом та відновлення державних кордонів, значна увага в обласній державній адміністрації та місцевих органах влади приділяється питанням, пов'язаним із підвищенням обороноздатності нашої держави.

Витрати місцевих бюджетів Луганської області на оборону є пріоритетними для місцевих органів державної влади та щороку збільшуються у геометричній прогресії, незважаючи на зменшення надходжень та встановлений жорсткий режим економії бюджетних коштів.

Якщо у 2022 році на фінансування заходів, спрямованих на виконання завдань щодо відсічі збройної агресії російської федерації, підтримку Збройних Сил України, реалізації заходів територіальної оборони та цивільного захисту населення було спрямовано з місцевих бюджетів 160,3 млн грн, то вже у 2023 році обсяг таких видатків збільшився у 2,5 рази та становив 401,5 млн грн, а у 2024 році – вже 862,2 млн грн, що більш, ніж у 2 рази перевищує показники попереднього року.

Щодо здійснення прогнозу подальшої динаміки показників (із застосуванням сценарного підходу: песимістичний, реалістичний та оптимістичний сценарії) та її обґрунтування.

На сьогодні територія Луганської області майже повністю тимчасово окупована збройними силами російської федерації, що унеможливорює складання звітності підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності, виконання органами влади на тимчасово окупованих територіях своїх функцій та здійснення об'єктивної оцінки соціально-економічного розвитку області.

Практично усі органи стягнення, які задіяні у прогнозуванні надходжень до бюджетів усіх рівнів, внаслідок активних бойових дій залишились без інформації, засобів її автоматизованої обробки, програмного забезпечення та баз даних, що використовувались ними раніше.

В цих умовах здійснити прогнозування обсягів доходів місцевих бюджетів до 2027 року в порядку, який має базуватися на ключових параметрах елементів кожного виду податку, зокрема таких як об'єкт, база оподаткування, ставка податку, врахувати ризики зменшення надходжень внаслідок перереєстрації

платників податків, надходження платежів не систематичного характеру та динаміку росту/спаду кожного виду надходжень у попередніх бюджетних періодах, а також чинники, які впливають на зміну обсягу відповідних надходжень від кожного податку, таких, як фонд оплати праці, середньомісячна заробітна плата, площі об'єктів житлової та нежитлової нерухомості, які є власністю юридичних осіб та фізичних осіб, ставки податку, встановлені місцевою радою, як обов'язкові критерії для визначення прогнозних показників податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, нормативна грошова оцінка земельної ділянки, кількість платників, ставки податку, база для розрахунку єдиного податку та інше, не можливо.

Крім цього, у зв'язку із посиленням збройної агресії російської федерації розділ VI «Прикінцеві та перехідні положення» Кодексу доповнено пунктом 22, яким встановлена норма, що в період дії воєнного стану **прогноз місцевого бюджету не складається**, якщо території територіальної громади чи її окремих населених пунктів вважаються такими, на яких ведуться активні бойові дії або тимчасово окупованими російською федерацією та які в установленому Кабінетом Міністрів України порядку включені до переліку територій, на яких ведуться (велися) активні бойові дії або тимчасово окупованих російською федерацією, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань тимчасово окупованої російською федерацією території України, а також прилеглих до неї територій.

Враховуючи, що відповідно до наказу Міністерства розвитку громад та територій України від 28.02.2025 № 376 «Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією» (зі змінами), середньострокові прогнози місцевих бюджетів Луганської області не складаються.

Вирішення основних проблемних питань в управлінні місцевими бюджетами та підвищення їх фінансової стійкості неможливо без державної підтримки, яка необхідна для зміцнення власної дохідної бази громад, покращення ефективності використання міжбюджетних трансфертів, а також адаптації до економічних і соціальних умов, що склалися в країні. Вчасне реагування на ці виклики дозволить не лише стабілізувати місцеві бюджети, але й сприятиме збалансованому подальшому соціально-економічному розвитку територій.

9. ДОХОДИ І ВИТРАТИ НАСЕЛЕННЯ

Стратегія формування та розподілу доходів посідає центральне місце в соціальній політиці держави та сильно залежить від суспільно-політичного устрою останнього. Економічні та соціальні процеси видозмінюють також систему доходів населення, яка в умовах ринкових відносин має такий вигляд: заробітна плата як дохід працівника по найму; соціальні виплати; доходи комерційної діяльності; доходи з особистого підсобного господарства; додаткові доходи, пов'язані зі спадкуванням, придбаними акціями, лотереями тощо.

9.1. Доходи населення

Доходи населення – грошові кошти і матеріальні блага, які отримує населення для підтримання фізичного, морального, економічного та інтелектуального стану. Найважливішу роль у доходах населення області відіграють оплата праці та соціальні трансферти та допомоги.

Динаміка основних показників щодо доходів населення наведена у таблицях нижче.

Таблиця 47. Динаміка основних показників щодо доходів населення

Показник	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Наявний дохід у розрахунку на одну особу в Україні, грн	26719	26782	31803	37080	47270	58442	69140	74688	90036
по Луганській області									
Наявний дохід у розрахунку на одну особу, грн	25590	19788	15634	13793	16416	21252	24975	27274	32223
Доходи, усього, млн грн	71485	56233	44157	41267	49342	58880	66287	71087	83940
Наявний дохід населення, млн грн	57527	44124	34594	30348	35814	45901	53544	58056	68059
Заробітна плата, млн грн	29941	23388	16039	20930	25699	29470	33330	34698	41456
Прибуток і змішаний дохід, млн грн	9070	5358	3351	3094	3108	3837	4437	4700	6738
Доходи від власності (одержані), млн грн	3073	1507	1118	1193	1084	1193	1609	1516	1553
Соціальні допомоги та інші одержані поточні трансферти, млн грн	29401	25980	23649	16050	19451	24380	26911	30173	34193
Соціальні допомоги, млн грн	18978	18009	18447	10434	11974	14971	17854	20652	22638
Соціальні трансферти в натурі, млн грн	8759	6410	4622	5014	6770	8638	7674	8036	10048

Статистична інформація за 2022-2024 роки відсутня.

9.2. Витрати населення

Витрати населення охоплюють: витрати на придбання товарів та послуг; сплачений дохід від власності; поточні податки на доходи, майно тощо та інші поточні трансферти. Витрати на придбання товарів та послуг є основним видом витрат населення.

Динаміка основних показників щодо витрат населення наведена у таблиці 48.

Таблиця 48. Динаміка основних показників щодо витрат населення

Показник	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
<i>Витрати у розрахунку на одну особу в Україні, грн</i>	31490	34557	40634	47776	61702	76111	89382	95370	117355
<i>Витрати у розрахунку на одну особу по Луганській області, грн</i>	27225	16339	10368	12656	16266	18186	23040	24200	27720
Придбання товарів та послуг, млн грн	56002	30733	18001	21942	28728	34936	44326	46517	52715
Доходи від власності (сплачені), млн грн	282	163	160	60	69	62	89	151	165
Поточні податки на доходи, майно та інші сплачені поточні трансферти, млн грн	4917	5536	4781	5845	6689	4279	4980	4844	5668
Поточні податки на доходи, майно тощо, млн грн	3567	2872	3862	5386	6310	3366	3978	4077	4817
Внески на соціальне страхування, млн грн	728	580	258	7	8	8	11	12	20

Статистична інформація за 2022-2024 роки відсутня.

Як видно із таблиці, витрати у розрахунку на одну особу у 2013 році в Луганській області становили 27,2 тис. грн проти 31,5 тис. грн в середньому по Україні, або на рівні 86,3 %. У 2017 році (середина періоду, по якому проводиться аналіз) – 16,3 тис. грн проти 61,7 тис. грн, що складає лише 26,4 % від середньоукраїнського рівня, або в 3,8 разів менше за нього. У 2021 році диспропорція ще збільшилась – 27,7 тис. грн проти 117,4 тис. грн, що складає 23,6 % від середньоукраїнського рівня, або в 4,2 рази менше за нього.

9.3. Доходи і витрати домогосподарств

Основним джерелом інформації про життєвий рівень населення в цілому та окремих верств, його характеристики за структурою доходів та витрат, а також даних щодо споживання товарів та послуг залежно від рівня матеріальної забезпеченості, чисельного складу домогосподарств і за іншими соціально-економічними аспектами є вибіркове обстеження умов життя домогосподарств. Основні показники щодо доходів і витрат домогосподарств у Луганській області наведені у таблицях нижче.

Таблиця 49. Структура грошових доходів домогосподарств (у середньому за місяць у розрахунку на одне домогосподарство)

Показники	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Усього грошових доходів, грн	3967	3458	3882	4567	5990	7736	9003	10770	12357
Оплата праці, %	54,9	47,8	47,6	47,7	51,6	55,7	55,6	54,5	52,6
Доходи від підприємницької діяльності та самозайнятості, %	3,2	1,0	4,8	3,9	4,5	3,1	6,8	5,6	6,6
Доходи від продажу сільськогосподарської продукції, %	1,9	7,0	6,4	7,5	5,8	6,4	3,4	3,5	11,7
Пенсії, стипендії, допомоги та субсидії, надані готівкою %	35,2	36,1	31,7	31,5	28,2	26,9	26,8	29,7	23,8
Грошова допомога від родичів, інших осіб та інші грошові доходи	4,8	8,1	9,5	9,4	9,9	7,9	7,4	6,7	5,3

Статистична інформація за 2022-2024 роки відсутня.

ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗДІЛУ 8 та 9.

1. Вплив реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади на засадах децентралізації на формування місцевих бюджетів.

Реформа почалась у 2015 році та призвела до формування нового адміністративно-територіального устрою в країні. Якщо у 2012 році зведений бюджет Луганської області об'єднував показники 354 місцевих бюджетів (1 обласний бюджет, 17 районних бюджетів обласного підпорядкування, 14 бюджетів міст обласного підпорядкування, 4 районних бюджети міського підпорядкування, 23 бюджети міст районного підпорядкування, 89 селищних та 206 сільських бюджетів), то за період 2015–2024 років кількість самостійних місцевих бюджетів області, які вийшли на прямі взаємовідносини з державним бюджетом та отримали право незалежно один від одного затверджувати та виконувати місцеві бюджети, скоротилася до 46 у цілому по області, з них на територіях, підконтрольних українській владі – 31 бюджет (1 обласний, 4 районних бюджети, 26 бюджетів територіальних громад).

2. Місцеві бюджети у довоєнний період та після широкомасштабного вторгнення 24.02.2022 року. Якщо до 2014 року обсяг власних і закріплених доходів загального фонду місцевих бюджетів області щороку зростав не менш ніж на 3,0 %, та становив у 2013 році 3,7 млрд грн, то вже у 2014 році доходи загального фонду місцевих бюджетів області скоротилися проти попереднього року майже на чверть або на 871,0 млн грн, а у 2015 році – на 49,0 % або 1,8 млрд грн. У 2020 році доходи загального фонду місцевих бюджетів перевищили рівень «довоєнного» 2013 року на 3,6 % або 131,6 млн грн, а у 2021 році – на 21,7 % або 798,4 млн грн, і становили 3,8 та 4,5 млрд грн, відповідно. Після широкомасштабного вторгнення 24.02.2022 року виконання дохідної частини місцевих бюджетів Луганської області за 2022 рік було забезпечено лише на 63,3 %, у порівнянні з 2021 роком обсяг надходжень скоротився на 1.329,5 млн грн. Починаючи з лютого 2022 року, обсяг надходжень до загального фонду місцевих бюджетів області щороку стрімко зменшується проти рівню 2021 року: у 2022

році – на 25,8 % або на 1,2 млрд грн, у 2023 році – на 70,1 % або на 3,1 млрд грн, у 2024 році – на 88,1 % або на 3,9 млрд грн.

3. Втрата бюджетів в результаті перереєстрації суб'єктів господарювання.

Відповідно до чинного законодавства у разі зміни місцезнаходження суб'єкта господарювання та його реєстрації, як платника податків, за новим місцезнаходженням, сплата визначених законодавством податків і зборів здійснювалась за місцем попередньої реєстрації платника податків тільки до закінчення бюджетного періоду 2022 року, а з січня 2023 року, у зв'язку з переміщенням підприємств та установ з території області в інші регіони, місцеві бюджети Луганської області перестали отримувати навіть ті доходи, які до них надходили у 2022 році. Станом на 01.01.2025 перереєструвалися на території інших регіонів 3992 СПД з Луганської області, що становить понад 13,0 % їх кількості на 01.01.2022.

4. Дотаційність місцевих бюджетів після широкомасштабного вторгнення.

З 2022 року після повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України та тимчасової окупації майже усієї території Луганської області, місцеві бюджети області отримують більше дотацій, які надаються також на певну мету і використовуються за відповідним порядком, але переважно слугують потужним інструментом для збалансування місцевих бюджетів за доходами та видатками. Так, у 2024 році з 4,6 млрд грн, отриманих місцевими бюджетами області з державного бюджету, дотації становлять 3,9 млрд грн або 85,1 %, а субвенції – лише 0,7 млрд грн або 14,9 %.

5. Відсутність в місцевих бюджетах капітальних видатків. У зв'язку з тимчасовою окупацією території Луганської області місцеві бюджети в даний час не отримують субвенції з державного бюджету до спеціального фонду на фінансування капітальних видатків, пов'язаних із регіональним розвитком, будівництвом та ремонтом доріг та інших інфраструктурних об'єктів, які раніше становили від 653,6 млн грн у 2012 році до 1635,9 млн грн у 2021 році.

6. Негативний вплив на місцеві бюджети втрату військового ПДФО. В період до жовтня 2023 року місцеві бюджети області отримували значну частку ПДФО саме від військових структур: у 2021 році – 13,0 % від загального обсягу ПДФО, у 2022 році – 56,0 %, у 2023 році – майже 62,0 %. З 01.10.2023 усі надходження ПДФО від військових структур в повному обсязі зараховуються до державного бюджету.

7. Видаткова частина місцевих бюджетів зорієнтована на захищені статті бюджету. За період 2021–2024 років обсяг видатків місцевих бюджетів Луганської області за загальним та спеціальним фондах скоротився у 3,2 рази та становить у 2024 році 3517,1 млн грн проти 11357,3 млн грн у 2021 році. Обсяг видатків загального фонду скоротився у 2024 році проти 2021 року у 2,6 рази або на 4232,3 млн грн. У структурі видатків загального фонду місцевих бюджетів області за економічною класифікацією за 2024 рік (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) видатки на захищені статті склали 62,0 % загального обсягу видатків бюджету області, у тому числі видатки на заробітну плату з нарахуваннями та інші соціальні виплати – 61,5 % або 1669,0 млн грн, придбання медикаментів та продуктів харчування – 0,2 % або 4,8 млн грн, оплату

комунальних послуг і енергоносіїв – 0,3 % або 8,0 млн грн. У структурі видатків загального фонду місцевих бюджетів області за функціональною класифікацією питома вага видатків на утримання бюджетних установ соціально-культурної сфери та соціального забезпечення становить 56,4 %. У порівнянні з відповідними показниками 2021 року частка видатків на освіту скоротилася у 2024 році з 51,9 % до 32,8 %, культуру і мистецтво – з 4,6 % до 2,1 %, фізкультури і спорту – з 2,4 % до 1,0 %. При цьому, зросла частка видатків на охорону здоров'я – до 12,2 % проти 9,2 %, соціальний захист та соціальне забезпечення населення – до 8,2% проти 5,1 %.

8. Пріоритетність витрат на оборону. Витрати місцевих бюджетів Луганської області на оборону є пріоритетними для місцевих органів державної влади та щороку збільшуються у геометричній прогресії, незважаючи на зменшення надходжень та встановлений жорсткий режим економії бюджетних коштів. Якщо у 2022 році на фінансування заходів, спрямованих на виконання завдань щодо відсічі збройної агресії російської федерації, підтримку Збройних Сил України, реалізації заходів територіальної оборони та цивільного захисту населення було спрямовано з місцевих бюджетів 160,3 млн грн, то вже у 2023 році обсяг таких видатків збільшився у 2,5 рази та становив 401,5 млн грн, а у 2024 році – вже 862,2 млн грн, що більш, ніж у 2 рази перевищує показники попереднього року.

9. Витрати населення. Особливо контрастними є показники витрат населення у розрахунку на одну особу в порівнянні з середньою по Україні сумою: у 2021 році в області ці витрати становили 27,7 тис. грн проти 117,4 тис. грн в середньому по Україні, та були менші від середньоукраїнських у 4,2 рази.

10. ЕКОЛОГІЧНИЙ ПРОФІЛЬ

10.1. Загальна екологічна ситуація

Військова агресія російської федерації, яка розпочалась у 2014 році, та подальша ескалація військових дій у 2022 році призвела до серйозних екологічних наслідків. Активні воєнні дії, бомбардування та горіння об'єктів промисловості, енергетики, нафтобаз спричиняють утворення великих обсягів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Серед безлічі промислових підприємств, пошкоджених внаслідок бойових дій, найбільш екологічно небезпечні виробництва - ВП «Луганська теплова електрична станція» ТОВ «ДТЕК Східенерго» ПАТ, «Лисичанськвугілля», ДП «Первомайськвугілля», АТ «Северодонецька ТЕЦ», ПрАТ «Северодонецьке об'єднання Азот», ПАТ «Рубіжанський картонно-тарний комбінат», ПрАТ «Лисичанська нафтова інвестиційна компанія», ТОВ «Науково-виробниче підприємство «Зоря» та ПАТ «Лисичанський склозавод «Пролетарій».

При цьому забруднене повітря не має кордонів, забруднюючі речовини можуть переноситися на великі відстані та осідати. Є також низка токсичних елементів, як оксид сірки й азоту, що під час окислення можуть призвести до кислотних дощів. Вони можуть змінювати рН ґрунту, викликати опіки рослин, слизових тканин дихальних органів людини, птахів, ссавців і так далі.

Під час детонації ракет та артилерійських снарядів утворюється низка хімічних сполук: чадний газ (CO), вуглекислий газ (CO₂), водяна пара (H₂O), бурий газ (NO), закис азоту (N₂O), діоксид азоту (NO₂), формальдегід (CH₂O), азот (N₂), а також велика кількість токсичної органіки, окислюються навколишні ґрунти, деревина, дернина, конструкції.

Через окупацію області та проведення активних бойових дій призупинився процес моніторингу, звітності та верифікації даних, відсутня логістика досліджень. Це не дозволяє отримати достовірні дані про фактичний стан навколишнього природного середовища в повному обсязі.

Збитки за забруднення атмосферного повітря станом на 18.09.2025 року, визначені Державною екологічною інспекцією у Луганській області з початку агресії російської федерації, відповідно до Методики розрахунку неорганізованих викидів забруднюючих речовин або суміші таких речовин в атмосферне повітря внаслідок виникнення надзвичайних ситуацій та/або під час дії воєнного стану та визначення розмірів завданої шкоди, затвердженої наказом Міндовкілля від 13.04.2022 № 175, складають 432,07 млрд тис. грн., в тому числі від горіння нафти, нафтопродуктів та газу в кількості 8019,96 т – 324,7 млн грн., від згорілих лісів та інших насаджень на площі 62730,17 га – 431,7 млрд грн., від загорання інших об'єктів на площі 125480,00 м – 43,3 млн грн.

Таблиця 50. Динаміка обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря з 2015 по 2024 роки*

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Викиди забруднюючих речовин та парникових газів від стаціонарних джерел, тис. т	115,2	155,5	75,1	46,7	37,3	35,5	35,1	0,2	0,003	-

* джерело: Екологічні паспорти Луганської області за 2015-2023 роки;

** статистична звітність щодо загальної кількості викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря з 2021 по 2024 роки. Згідно з пунктом 1 Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» фізичні особи, фізичні особи - підприємці, юридичні особи подають облікові, фінансові, бухгалтерські, розрахункові, аудиторські звіти та будь-які інші документи, подання яких вимагається відповідно до норм чинного законодавства в документальній та/або в електронній формі, протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни за весь період неподання звітності чи обов'язку подати документи.

Під час наступу російських військ, обстрілів і бомбардувань міст та інфраструктури було завдано значної шкоди системам водопостачання, водовідведення та комунікаціям. Це загрожує запасам прісної води, спричиняє забруднення річок, які є джерелами водопостачання для промислових, комунальних підприємств та окремих домогосподарств.

Пошкоджені очисні споруди КП «Сєверодонецькводоканал», КП «Лисичанськводоканал», КП «Рубіжанське виробниче управління водно-каналізаційного господарства», КП «Попаснянський водоканал». Через це неочищені стічні води із Сіверськодонецька, Лисичанська, Рубіжного, Попасної

забруднюють водні ресурси. Рівень та перелік пошкоджень/зруйнування на даний час встановити неможливо.

Таблиця 51. Динаміка скинутої стічної води у водні об'єкти, млн. м³ *

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Скинуто зворотних вод, усього млн. м ³	83,09	83,7	42,8	43,76	40,5	37,187	40,302	0,003	-	-

*джерело: Екологічні паспорти Луганської області за 2015-2023 роки

* згідно із Законом України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» фізичні особи, фізичні особи - підприємці, юридичні особи подають облікові, фінансові, бухгалтерські, розрахункові, аудиторські звіти та будь-які інші документи, подання яких вимагається відповідно до норм чинного законодавства в документальній та/або в електронній формі, протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни за весь період неподання звітності чи обов'язку подати документи. У зв'язку із цим, інформація щодо динаміки водокористування за 2022- 2024 роки відсутня.

Крім того, існує значний ризик потрапляння забруднюючих речовин з поверхневим стоком у водні об'єкти. Більше того, немає даних про умови зберігання залишків хімічних речовин, що використовувалися у виробництві. Серед інших загроз – каналізаційні стоки, що надходять самотієм в Сіверський Донець; сміття та фільтрат звалищ побутових відходів, які ніхто не прибирає, а також стихійні поховання, здійснені без дотримання санітарних вимог.

Викликає занепокоєння відсутність конкретної інформації щодо вугільних шахт, розташованих на тимчасово окупованих територіях, які вважаються потенційно небезпечними з точки зору порушення гідрологічного балансу та можливості виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру у разі припинення відкачування підземних вод водовідливними комплексами цих шахт.

Затоплення шахт призводить до значних екологічних проблем, найголовніша з яких – забруднення водомістких горизонтів, вода з яких використовується місцевим населенням в харчових цілях, і яка живить струмки та річечки, що впадають у Сіверський Донець. Шахтні води, які поступають у шахти з водомістких горизонтів на значній глибині, звичайно мають високу мінералізацію, а шахтні води первомайських шахт крім того – ще й високий вміст сполук важких металів. Коли ці води досягають поверхні, вони фільтруються у неглибокі водомісткі горизонти, з яких населення видобуває питну воду і забруднюють їх.

Під час наступу російських військ, обстрілів і бомбардувань міст та інфраструктури було завдано значної шкоди системам водопостачання, водовідведення та комунікаціям. Це загрожує запасам питної води, спричиняє забруднення річок, які є джерелами водопостачання для промислових, комунальних підприємств та окремих домогосподарств. Через військові дії потребує вирішення проблема засмічення берегів та русел річок рештками

військової техніки, забруднення від паливно-мастильних матеріалів, вибухівки, тощо і, зокрема, русла р. Сіверський Донець, як джерела питного водопостачання (с. Білогорівка, місце питного водопостачання для потреб населення Луганської області).

Збитки, заподіяні внаслідок забруднення та/або засмічення вод, самовільного користування водними ресурсами станом на 18.09.2025 року, визначені Державною екологічною інспекцією у Луганській області з початку агресії російської федерації, відповідно до Методики визначення збитків, заподіяних внаслідок забруднення та/або засмічення вод, самовільного користування водними ресурсами, яка затверджена наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 21.07.2022 № 252, складають – 4,53 млрд грн. Маса сторонніх предметів, матеріалів, відходів та/або інших речовин складає – 16656,4 тон.

З метою вирішення питання покращення стану якості поверхневих вод розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.11.2024 № 1077-р затверджено План управління річковим басейном Дону.

Зазначений план було розроблено з метою досягнення екологічних цілей, визначених для кожного району річкового басейну. Стратегічною екологічною ціллю для всіх районів річкових басейнів є досягнення/ підтримання «доброго» стану вод.

Прийняття планів управління річковими басейнами є євроінтеграційним зобов'язанням України відповідно до Угоди про асоціацію з ЄС та одним із ключових індикаторів у секторі «Якість води» під час переговорного процесу щодо вступу України до Європейського Союзу.

До програми заходів Плану управління річковим басейном Дону включено 216 заходів, в т.ч. 193 основних заходи та 23 додаткових, з яких по Луганській області 41 захід з числа основних, спрямовано на досягнення екологічних цілей, визначених для річкового басейну Дону (суббасейни Сіверського Дінця та нижнього Дону).

Реалізація заходів визначених планом можлива після деокупації території області та отримання доступу до відповідних об'єктів, можливості їх обстеження, визначення ступеню пошкодження та обсягу завданої шкоди.

10.2. Поводження з відходами та екологічні ризики

Одним із значних факторів забруднення навколишнього середовища залишаються відходи. Повномасштабне вторгнення російської федерації призвело до колосального руйнування інфраструктури та знищення міст та селищ Луганської області. Станом на 30.09.2025 за оперативною інформацією різного ступеню руйнування або пошкодження мають 14390 житлових об'єктів, 235 будівель закладів охорони здоров'я, 329 будівель закладів освіти, 42 будівлі закладів спорту, 208 будівель культури та туризму, 11 будівель соціального захисту, 367 об'єктів критичної інфраструктури.

Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки

інших партнерів, станом на 31.12.2024 **потреби** у відновленні сфери охорони довкілля, природокористування та лісового господарства області, до якої відноситься сфера екології, складають **160,6** млн дол. США. Обсяг завданої **шкоди** по області оцінено в **373,5** млн дол. США. Прямі **збитки** сягнули **3,0** млрд дол. США.

Відходи від руйнації стануть однією з найбільших проблем. Говорячи про проблему утилізації відходів від руйнації, слід зазначити, що у першу чергу вони потребують сортування. За своїм складом ці відходи відрізняються від будівельних відходів, адже містять металопластик і скло, матеріали оздоблення фасаду, армувальну сітку, мінеральну вату, матеріали внутрішнього оздоблення, стінові матеріали, покрівлю, побутові речі й уламки деревини — окремо всі ці залишки могли б бути використані, але в наявному стані, коли всі вони перемішані в завалах, потребують ретельного сортування. Після сортування необхідно буде визначити групи матеріалів, які можуть бути використані повторно (наприклад, скло, метал, пластик, бетон), а які не підлягають переробці й потребують утилізації (наприклад, термдеформовані елементи теплоізоляції фасаду).

Екологічно-небезпечним об'єктом області є полігон для видалення твердих промислових відходів, розташований у Сіверськодонецькому районі поблизу с. Вовчоярівка, де протягом багатьох десятиріч впереміш накопичувались сотні видів відходів, значна частина яких відноситься до небезпечних відходів. Розміщення відходів на полігоні здійснювали ПрАТ «Севєродонецьке об'єднання Азот», ТОВ «Науково-виробниче підприємство «Зоря» та ТОВ «Рубіжанський «Краситель». Однак, на даний час наявна інформація стосовно стану полігонів відсутня.

Таблиця 52. Динаміка поводження з відходами I-IV класів

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Утворено усього відходів I-IV класів, тис. т	2548,4	2456,4	644	557,5	443,4	259,12	--	--	--	--

джерело: Екологічні паспорти Луганської області за 2015-2023 роки

* згідно із Законом України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» фізичні особи, фізичні особи - підприємці, юридичні особи подають облікові, фінансові, бухгалтерські, розрахункові, аудиторські звіти та будь-які інші документи, подання яких вимагається відповідно до норм чинного законодавства в документальній та/або в електронній формі, протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни за весь період неподання звітності чи обов'язку подати документи. У зв'язку із цим, інформація щодо динаміки водокористування за 2022- 2024 роки відсутня.

Таблиця 53. Динаміка поводження з побутовими відходами

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
побутові та подібні відходи, тис. тон	99,4	91,6	96,1	96,3	102,00	96,107	86,215	--	--	--

джерело: Головне управління статистики у Луганській області

-за інформацією Головного управління статистики у Луганській області інформація щодо маси побутових відходів за 2022-2024 роки буде оприлюднена після завершення встановленого законодавством терміну для подання статистичної та фінансової звітності.

Окрему проблему становлять відходи добування кам'яного вугілля – породні відвали. Саме від діяльності шахт в області накопичилася найбільша кількість відходів.

Тільки на території області, яка була підконтрольній Уряду України з 2014 року, станом на 24.02.2022, за наявною інформацією, було розташовано 72 породні відвали (57 – закриті). За весь період експлуатації накопичено більше 90 млн тонн відходів вуглевидобувної промисловості. Породні відвали займають загальну площу у сотні гектарів, тим самим виводячи ці землі з господарського використання. Крім того, якщо відвал палаючий, тобто має осередки горіння, виникає забруднення атмосферного повітря продуктами згоряння та пилом.

Особливу групу небезпечних відходів становлять непридатні та заборонені до використання хімічні засоби захисту рослин (пестициди та отрутохімікати), які не можна використовувати за прямим призначенням внаслідок втрати властивостей, закінчення терміну придатності, заборони до застосування, втрати маркування чи змішування.

Станом на 01.01.2022 в області налічувалось 35,48 т заборонених чи непридатних хімічних засобів захисту рослин на території Сіверськодонецького та Старобільського районів. На даний час інформація стосовно стану зберігання заборонених чи непридатних хімічних засобів захисту рослин відсутня.

Екологічні ризики

Починаючи з 24.02.2022 та по теперішній час, переважна більшість території Луганської області тимчасово окупована збройними формуваннями країни-агресора. Територія області підконтрольна Уряду України знаходиться в зоні активних бойових дій.

Відходи від руйнації стануть однією з найбільших проблем. Відходи, які утворились у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд, об'єктів незавершеного будівництва, об'єктів благоустрою тощо можуть містити різні компоненти, включаючи як будівельні і побутові, так і небезпечні відходи, такі як люмінесцентні лампи та азбестовмісні матеріали інше.

Після деокупації виникне необхідність:

- проведення заходів з локалізації і ліквідації несанкціонованих та неконтрольованих звалищ відходів, що утворилися внаслідок тимчасової окупації;

- створення умов для управління відходами, що утворилися у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведенням робіт з ліквідації їх наслідків, за підходами циркулярної економіки.

Заходи з управління відходами потребують фінансування, залучення спеціалізованих підприємств та техніки, в тому числі таких, які мають ліцензії на поводження з небезпечними відходами. Зазначення відповідних фінансово-

економічних розрахунків щодо обсягів робіт, запланованих заходів, визначення потреб матеріально-технічного забезпечення на цей час є неможливим через відсутність фактичного доступу до відповідних об'єктів, можливості їх обстеження, визначення ступеню пошкодження та обсягу завданої шкоди.

По Луганській області з огляду на окупацію не здійснюється моніторинг поверхневих вод, атмосферного повітря. Знищено частково матеріально-технічну базу.

Після деокупації територій і закінчення воєнних дій з метою отримання, аналізу інформації про викиди забруднюючих речовин та рівень забруднення атмосферного повітря, хімічний стан масивів поверхневих вод, а також відстеження впливу військових дій на стан водних ресурсів, з метою створення сприятливих умови для життєдіяльності населення, запобігання шкідливому впливу на здоров'я людей та на навколишнє природне середовище виникне необхідність:

- забезпечення модернізації, технічного переоснащення та приведення у відповідність з європейськими стандартами регіональних систем гідрометеорологічних спостережень і спостережень за забрудненням навколишнього природного середовища.

- для визначення місць розміщення пунктів спостережень необхідно буде проводити скринінгові дослідження навколишнього середовища на певній території за допомогою пересувних лабораторій моніторингу з урахуванням розрахунків полів розсіювання максимальних концентрацій забруднювальних речовин.

З метою попередження та усунення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру після деокупації території області та проведення безпекових заходів необхідне обстеження вугільних шахт з подальшим вирішенням питання комплексного забезпечення гідрологічного захисту діючих шахт та забезпечення ефективного використання шахтних вод, в тому числі реалізація заходів з демінералізації шахтних вод.

Руйнування, в тому числі внаслідок бойових дій, конструкційних споруд полігону для видалення промислових відходів, який розташований у Сіверськодонецькому районі, може призвести до забруднення довкілля у результаті потрапляння забруднюючих речовин до ґрунту, підземних та поверхневих вод. Після деокупації території області та проведення безпекових заходів необхідне обстеження полігонів з подальшим здійсненням заходів і впровадженням інженерних рішень, що виключають забруднення навколишнього природного середовища, розвиток небезпечних геологічних процесів чи інших негативних процесів і явищ.

З метою покращення екологічного стану водних ресурсів в басейні річки Сіверський Донець, підвищення якості джерел питного водопостачання після деокупації території області та проведення безпекових заходів необхідне проведення заходів з розчистки засмічених берегів та русел річок рештками військової техніки, від забруднення паливно-мастильних матеріалів, вибухівки, тощо.

Після досягнення визначеності результатів війни для регіону, завдання спрямовані на відновлення деокупованих територій у плані заходів з реалізації регіональної стратегії розвитку планується визначити з урахуванням Плану дій органів виконавчої влади з відновлення деокупованих територій територіальних громад, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 № 1219-р.

10.3. Загрози внаслідок воєнного забруднення

Аналіз ситуації у відповідній сфері (2012–2025 роки), включаючи оцінку завданої шкоди внаслідок повномасштабного російського вторгнення.

З 2014 року Луганська область стала епіцентром бойових дій, що призвело до значного забруднення території вибухонебезпечними предметами та небезпечними залишками війни. Станом на грудень 2024 року, за оцінками Світового банку, близько 138 503 км² земель та 14 000 км² водних об'єктів України потребували обстеження на наявність вибухонебезпечних предметів, що є одним із найбільших показників забруднення з часів Другої світової війни. Значна частина цієї території припадає на Луганську область.

У зв'язку із збройною агресією російської федерації проти України та майже повною окупацією території Луганської області, 26684 км² вважається імовірно забрудненою територією вибухонебезпечними предметами та потребує проведення робіт з гуманітарного розмінування.

Зокрема, збитки, завдані навколишньому природному середовищу Луганської області внаслідок збройної агресії російської федерації, попередньо розраховані Державною екологічною інспекцією в Луганській області станом на 19.09.2025, складають 764,28 млрд грн.

Збитки за забруднення атмосферного повітря складають – 432,07 млрд грн, в тому числі від горіння нафти, нафтопродуктів та газу – 324,7 млн грн, від згорілих лісів та інших насаджень на площі 40 645,30 га – 431,7 млрд грн, від загоряння інших об'єктів на площі 125 480 м² – 43,3 млн грн.

Розмір шкоди та збитків за засмічення водних об'єктів – 4,2 млрд грн. Маса сторонніх предметів, матеріалів, відходів та/або інших речовин складає 15450,0 тон.

Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 **потреби** у сфері управління вибухонебезпечними предметами складають **8,034** млрд дол. США.

Сума збитків зростатиме й надалі, зокрема через діяльність окупаційних військ російської федерації на окупованій частині області.

ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗДІЛУ 10.

1. Забруднення атмосферного повітря. Активні воєнні дії, бомбардування та горіння об'єктів промисловості, енергетики, нафтобаз спричиняють утворення великих обсягів забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Під час детонації ракет та артилерійських снарядів утворюється низка хімічних сполук: чадний газ

(CO), вуглекислий газ (CO₂), водяна пара (H₂O), бурий газ (NO), закис азоту (N₂O), діоксид азоту (NO₂), формальдегід (CH₂O), азот (N₂), а також велика кількість токсичної органіки, окислюються навколишні ґрунти, деревина, дернина, конструкції.

2. Забруднення довкілля внаслідок пошкодження промислових підприємств. Серед безлічі промислових підприємств, пошкоджених внаслідок бойових дій, найбільш екологічно небезпечні виробництва - ВП «Луганська теплова електрична станція» ТОВ «ДТЕК Східенерго» ПАТ, «Лисичанськвугілля», ДП «Первомайськвугілля», АТ «Севєродонецька ТЕЦ», ПрАТ «Севєродонецьке об'єднання Азот», ПАТ «Рубіжанський картонно-тарний комбінат», ПрАТ «Лисичанська нафтова інвестиційна компанія», ТОВ «Науково-виробниче підприємство «Зоря» та ПАТ «Лисичанський склозавод «Пролетарій».

3. Припинення проведення екологічного моніторингу. Через окупацію області та проведення активних бойових дій призупинився процес моніторингу, звітності та верифікації даних, відсутня логістика досліджень. Це не дозволяє отримати достовірні дані про фактичний стан навколишнього природного середовища в повному обсязі.

4. Збитки за забруднення атмосферного повітря. Збитки за забруднення атмосферного повітря станом на 18.09.2025 року, визначені Державною екологічною інспекцією у Луганській області з початку агресії російської федерації, відповідно до Методики розрахунку неорганізованих викидів забруднюючих речовин або суміші таких речовин в атмосферне повітря внаслідок виникнення надзвичайних ситуацій та/або під час дії воєнного стану та визначення розмірів завданої шкоди, затвердженої наказом Міндовкілля від 13.04.2022 № 175, складають – 432,07 млрд грн., в тому числі від горіння нафти, нафтопродуктів та газу в кількості 8019,96 т – 324,7 млн грн., від згорілих лісів та інших насаджень на площі 62730,17 га – 431,7 млн грн., від загорання інших об'єктів на площі 125480,0 м² – 43,3 млн грн.

5. Забруднення підземних джерел водопостачання та поверхневих водних об'єктів. Під час наступу російських військ, обстрілів і бомбардувань міст та інфраструктури було завдано значної шкоди системам водопостачання, водовідведення та комунікаціям. Це загрожує запасам прісної води, спричиняє забруднення річок, які є джерелами водопостачання для промислових, комунальних підприємств та окремих домогосподарств. Пошкоджені очисні споруди КП «Севєродонецькводоканал», КП «Лисичанськводоканал», КП «Рубіжанське виробниче управління водно-каналізаційного господарства», КП «Попаснянський водоканал». Через це неочищені стічні води із Сіверськкодонецька, Лисичанська, Рубіжного, Попасної забруднюють водні ресурси. Рівень та перелік пошкоджень/зруйнування на даний час встановити неможливо.

6. Затоплення шахт. Затоплення шахт на тимчасово окупованих територіях призводить до значних екологічних проблем, найголовніша з яких – забруднення водомістких горизонтів, вода з яких використовується місцевим населенням в харчових цілях, і яка живить струмки та річечки, що впадають у Сіверський

Донець. Шахтні води, які поступають у шахти з водомістких горизонтів на значній глибині, звичайно мають високу мінералізацію, а шахтні води первомайських шахт крім того – ще й високий вміст сполук важких металів. Коли ці води досягають поверхні, вони фільтруються у неглибокі водомісткі горизонти, з яких населення видобуває питну воду і забруднюють їх.

7. Збитки внаслідок забруднення та/або засмічення вод, самовільного користування водними ресурсами. Збитки, заподіяних внаслідок забруднення та/або засмічення вод, самовільного користування водними ресурсами станом на 17.03.2025 року, визначені Державною екологічною інспекцією у Луганській області з початку агресії російської федерації, відповідно до Методики визначення збитків, заподіяних внаслідок забруднення та/або засмічення вод, самовільного користування водними ресурсами, яка затверджена наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 21.07.2022 № 252, складають – 4,53 млрд грн. Маса сторонніх предметів, матеріалів, відходів та/або інших речовин складає – 16656,4 тон.

8. Руйнування інфраструктури. Станом на 30.09.2025 за оперативною інформацією різного ступеню руйнування або пошкодження мають 14390 житлових об'єктів, 235 будівель закладів охорони здоров'я, 329 будівель закладів освіти, 42 будівлі закладів спорту, 208 будівель культури та туризму, 11 будівель соціального захисту, 379 об'єктів критичної інфраструктури, 826 будівель торгівлі та послуг, 146 об'єктів промисловості, 41 об'єкт сільського господарства, 20 об'єктів телекомунікацій та зв'язку, 121 будівля в сфері держуправління та муніципальних послуг, 33 об'єкти лісового господарства та парків, та 131 інших об'єктів.

9. Збитки довкілля. Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 **потреби** у відновленні сфери охорони довкілля, природокористування та лісового господарства області, до якої відноситься сфера екології, складають **160,6** млн дол. США. Обсяг завданої **шкоди** по області оцінено в **373,5** млн дол. США. Прямі **збитки** сягнули **3,0** млрд дол. США.

10. Забруднення вибухонебезпечними предметами. Луганська область є однією з найбільш постраждалих від забруднення вибухонебезпечними предметами. Розмінування області є ключовим викликом для регіонального розвитку, економіки та безпеки населення. Повне очищення регіону може зайняти понад 10 років навіть за сприятливих умов. Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 року **потреби** у сфері управління вибухонебезпечними предметами складають **8,034** млрд дол. США.

11. ПЛАНУВАННЯ І ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ОБЛАСТІ

11.1. Міжнародні програми

МТД відіграє ключову роль у підтримці соціально-економічного розвитку Луганської області. У період з 2012 по 2024 роки область отримувала значну підтримку від міжнародних партнерів, спрямовану на зміцнення інституційної спроможності, підтримку малого та середнього бізнесу, а також покращення управління державними фінансами.

У період з 2012 по 2014 роки Луганська область активно співпрацювала з міжнародними організаціями, реалізуючи проекти, спрямовані на розвиток інфраструктури, покращення системи охорони здоров'я та освіти, а також підтримку місцевого бізнесу.

До початку повномасштабного вторгнення російської федерації 24.02.2022 на територію України Луганська область впродовж кількох років перебувала під тягарем ряду проблем, викликаних триваючими бойовими діями та тимчасовою окупацією після 2014 року близько третини своєї території.

Серед основних проблем: втрата традиційних ринків; виведення з використання землі так званої «сірої» 30-ти кілометрової зони вздовж лінії розмежування; наявність значних площ замінованих територій; напівзруйнована інфраструктура та логістика; екстремальні умови життя місцевих мешканців, значна кількість вимушено переміщених осіб.

За таких умов діяльність органів влади на підконтрольній українському Уряду частині території області була зосереджена на забезпеченні контрольованості та ефективності процесів відновлення й розвитку всіх сфер соціально-економічного і суспільного життя регіону. В цей період МТД була одним із інструментів розвитку Луганської області.

З метою сталого соціально-економічного розвитку регіону та ефективної співпраці з міжнародними партнерами розпорядженням голови обласної державної адміністрації – керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 25.05.2016 № 298 було створено обласну координаційну раду з питань реалізації в Луганській області проектів, програм та ініціатив Європейського Союзу, Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй, інших міжнародних організацій (далі – Координаційна рада).

Завдяки скоординованій роботі з міжнародними партнерами Луганська облдержадміністрація лише протягом 2019-2021 років взяла участь (як бенефіціар та/або реципієнт) у реалізації 69 проектів МТД кошторисною вартістю 626,22 млн дол. США (з урахуванням всіх бенефіціарів проектів).

Після повномасштабного вторгнення рф на територію України низка міжнародних партнерів, які виступають донорами проектів МТД були вимушені перепланувати свою діяльність з метою швидкого реагування на нові потреби релокованого населення та органів влади, які постраждали в результаті бойових дій. Донори зосередилися на підтримці внутрішньо переміщеного населення (медичні засоби та ліки, паливо для опалення, матеріали для ремонту житла та інші речі) для забезпечення належного життєвого рівня, а також на забезпеченні органів влади необхідним для відновлення діяльності.

Проте, протягом 2022 року в області було реалізовано 28 проєктів МТД загальною кошторисною вартістю 392,99 млн дол. США (з урахуванням всіх бенефіціарів проєктів). Згідно з державною реєстрацією проєктів у Секретаріаті Кабінету Міністрів України у 7 проєктах облдержадміністрація виступала бенефіціаром і реципієнтом, у 17 – бенефіціаром, у 4 – реципієнтом.

У 2022 році облдержадміністрацією підписано 3 меморандуми з міжнародними організаціями щодо реалізації проєктів МТД: «Забезпечення доброго врядування завдяки участі громадськості та підвищенню якості надання послуг і захисту довкілля на сході України», «Демократичне врядування у Східній Україні», «Фонд «Партнерство за сильну Україну».

Варто зазначити, що у 2023 році продовжився тренд перепланування активностей партнерів з розвитку проєктів МТД з метою швидкого реагування на нові потреби населення, яке постраждало в результаті бойових дій.

Протягом 2023 року в області реалізовувалося 14 проєктів МТД загальною кошторисною вартістю 829,1 млн дол. США. Згідно з державною реєстрацією проєктів у Секретаріаті Кабінету Міністрів України по 8 проєктах облдержадміністрація виступала бенефіціаром і реципієнтом, у 2 – бенефіціаром, у 4 – реципієнтом.

Найбільшою за обсягами фінансування країною-донором проєктів МТД області у 2023 році є США, частка якої становить 74,6 %, Європейський Союз з часткою – 11,5 %, Уряд Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії – 5,3 %, Кредитна Установа для Відбудови (KfW) – 2,9 %, Канада – 2,3 %. Іншими країнами-донорами області виступають Швеція, Швейцарія, Нідерланди, Польща.

Таблиця 54. Партнери з розвитку Луганської області за кількістю та кошторисною вартістю проєктів у 2024 році

№ з/п	Партнер з розвитку	Кількість проєктів	Загальна кошторисна вартість проєктів, дол. США
1	ЄС	1	36 319 487,05
2	Канада	1	12 079 812,50
3	Нідерланди	1	4 150 798,52
4	Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії	1	111 785 273,10
5	США	3	684 093 652
6	Швейцарія	2	39 741 061,74
7	Швеція	1	3 171 037,83
Загальна кількість		10	891 341 122,74

В межах роботи Регіонального офісу з метою залучення МТД, моніторингу та удосконалення процесів планування в межах за 2024 рік проведено 8 засідань та більше 90 робочих зустрічей. Під час координаційних зустрічей, участі у спільних заходах (форумах, стратегічних сесіях з планування діяльності) з представниками партнерів з розвитку відбувається обговорення існуючих потреб ВПО, організацій та інституцій області.

11.2. Державні стратегічні документи та програми розвитку

Державні стратегічні документи, направлені на розвиток Луганської області:

- План управління річковими басейнами Дніпра та Дону на 2025–2030 роки, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.11.2024 № 1077-р.
- Державна цільова програма комплексного водозабезпечення територій, які зазнали впливу воєнних дій, на період до 2030 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.09.2024 № 884-р.

11.3. Забезпеченість містобудівною документацією

Розвиток території відбувається шляхом регулювання планування, забудови та використання територій, у зв'язку з чим розробляється відповідна містобудівна документація. На територію області затверджена Схема планування території Луганської області у 2013 році, рішення якої спрямовані на:

- прогнозування розвитку територій;
- обґрунтування розподілу земель за цільовим призначенням;
- взаємоузгодження державних, громадських та приватних інтересів;
- визначення і раціональне взаємне розташування зон житлової та громадської забудови, виробничих, рекреаційних, природоохоронних, оздоровчих, історико-культурних зон і об'єктів;
- розвиток інженерно-транспортної інфраструктури.

На всі міські населені пункти області та частково на сільські населені пункти була розроблена містобудівна документація: Генеральні плани та плани планування і забудови територій.

В ході реформи децентралізації на території області утворені нові райони та територіальні громади, що змінило їх межі. На законодавчому рівні це питання вирішили у 2020-2021 роках шляхом впровадження такого виду містобудівної документації як Комплексний план просторового розвитку території територіальної громади (далі- Комплексний план), який є головним документом для планування та розвитку громади. Він є одночасно містобудівною документацією на місцевому рівні та документацією із землеустрою, що визначає планувальну організацію, функціональне призначення території, основні принципи і напрями формування єдиної системи громадського обслуговування населення, дорожньої мережі, інженерно-транспортної інфраструктури, інженерної підготовки і благоустрою, цивільного захисту, охорони земель та інших компонентів навколишнього природного середовища, формування екомережі, охорони і збереження культурної спадщини та традиційного характеру середовища населених пунктів, а також послідовність реалізації рішень, у тому числі етапність освоєння території.

Розроблення і реалізація містобудівної документації та інвестиційних програм розвитку населених пунктів і територій є головним напрямом містобудівної діяльності на регіональному та місцевому рівнях. Наявність

повноцінної сучасної містобудівної документації створить переваги громадам у залученні інвесторів.

11.4. Обласні програми

Важливим інструментом реалізації обласної стратегії є регіональні цільові програми, які відносяться до середньострокових програмних документів. Вони покликані розв'язати основні проблеми, що стримують регіональний розвиток.

Програми реалізуються за 6 основними напрямками розвитку:

- I. Економічний напрям.
- II. Соціальний напрям.
- III. Національно-культурний напрям.
- IV. Екологічний напрям.
- V. Правоохоронний напрям.
- VI. Інші.

Фінансування та реалізація регіональних цільових програм Луганської області за період з 2015 до 2024 років наведені у таблиці 55.

Таблиця 55. Фінансування та реалізація регіональних цільових програм Луганської області

Напрямок програми		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Всього
2021	кількість програм	2	6	4	4	0	2	18
	обсяг фінансування (план), млн грн	833,0	121,6	57,5	551,6	0	18,4	1582,1
	рівень виконання, %	96,2	77,6	6,6	12,4	0	44,1	61,7
2022	кількість програм	2	3	3	3	0	3	14
	обсяг фінансування (план), млн грн	735,4	130,7	5,8	196,3	0	18,0	1086,1
	рівень виконання, %	3,8	25,9	37,8	0	0	2,6	5,9
2023	кількість програм	2	4	3	1	0	3	13
	обсяг фінансування (план), млн грн	482,2	863,4	5,9	97,0	0	18,3	1467,4
	рівень виконання, %	0,1	29,5	28,4	0	0	1,0	17,5
2024	кількість програм	1	4	4	0	0	2	11
	обсяг фінансування (план), млн грн	0	369,3	6,4	0	0	119,1	494,7
	рівень виконання, %	0	104,5	28,3	0	0	7,8	80,3

Спостерігається чітке зменшення кількості регіональних цільових програм з 43 у 2015 році до 11 у 2024 році. Особливо різке скорочення відбулось після 2020 року (з 31 до 18 програм).

Відбувається значне скорочення (понад в 10 разів) планових обсягів фінансування програм з 5,6 млрд грн у 2015 році до 494,7 млн грн у 2024 році.

Економічний напрям реалізації програм домінував у структурі фінансування до 2021 року, після чого відбувся перехід до пріоритетності соціального напрямку. При цьому у порівнянні з попередніми роками починаючи

з 2022 року програми за економічним та екологічним напрямом фактично перестали реалізовуватись.

Основними причинами та факторами наявних проблем у сфері реалізації регіональних програм стали воєнні дії та тимчасова окупація майже всієї території області, що критично вплинуло на реалізацію таких програм.

Це обумовлено неможливістю реалізації програм на тимчасово окупованих територіях Луганської області, скороченням доходів обласного та місцевих бюджетів через критичне зменшення податкової бази, перерозподілом коштів державного бюджету на оборонні потреби держави.

12. Наслідки повномасштабного російського вторгнення

За наявною оперативною інформацією на 30.09.2025 в області пошкоджено або зруйновано майже 17 тисяч об'єктів.

Найбільшої шкоди завдано соціальній сфері та інфраструктурі.

Різного ступеню руйнувань зазнали 14390 житлових об'єктів, 328 будівель закладів освіти, 235 будівель закладів охорони здоров'я, 208 будівель культури та туризму, 42 спортивних об'єкти та 11 будівель соціального захисту.

Пошкоджено або зруйновано 231 дорогу, 26 мостів, 7 вокзалів.

Також зруйновано 30 об'єктів водопостачання і водовідведення, 32 об'єкти сектору надання муніципальних послуг, 68 об'єктів енергетики, 20 – телекомунікацій та зв'язку.

Постраждала також сфера виробництва. Майже тисяча об'єктів має руйнування. Найбільше постраждала торгівля (826 об'єктів) і промисловість (146 об'єктів).

Завдано шкоди секторам держуправління (89 об'єктів), реагування на надзвичайні ситуації (9 об'єктів), охорони довкілля та лісового господарства (33 об'єкти), сільського господарства (41 об'єкт).

Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 **потреби** у відновленні Луганської області складають **35,4** млрд дол. США – це п'яте місце за величиною по країні (або **6,8 %** від загальної потреби). Обсяг завданої **шкоди** по області оцінено в **15,6** млрд дол. США (третє місце в Україні). Прямі **збитки** сягнули **18,9** млрд дол. США.

Детальна інформація щодо потреб у відновленні, сумі збитків та завданої шкоди в розрізі секторів економіки Луганської області наведені у таблиці 56.

Таблиця 56. Завдана шкода та збитки разом із потребами на відновлення та відбудову Луганської області в розрізі секторів відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4) станом на 31.12.2024

Сектор	Завдана шкода	Збитки	Потреби на відновлення
Сектори соціальної сфери	6874,1	2617,9	11630,0
Житло	5135,6	1226,8	7122,7
Освіта і наука	1242,8	217,8	2749,4
Охорона здоров'я	194,4	1088,7	1039,5
Соціальний захист і засоби до існування	17,3	1,6	25,9
Культура і туризм	284,0	83,0	692,5
Сектори інфраструктури	5849,5	1673,7	9945,1
Енергетика та видобування корисних копалин	322,0		123,7
Транспорт	3419,5	723,7	5622,0
Телекомунікації та цифрові технології	191,2	185,0	430,6
Водопостачання і водовідведення	1590,5	247,0	2990,6
Муніципальні послуги	326,3	518,0	778,2
Виробничі сектори	2433,6	3465,5	5326,0
Сільське господарство	1749,6	2793,2	3989,8
Торгівля і промисловість	681,0	641,3	1069,6
Зрошення і управління водними ресурсами	0,5		250,6
Фінансовий сектор і банківська справа	2,5	31,0	16,0
Наскрізні сектори	486,2	11126,2	8531,5
Охорона довкілля, природокористування та лісове господарство	373,5	3000,5	160,6
Реагування на надзвичайні ситуації та цивільний захист	57,1	17,4	186,8
Юстиція та державне управління	55,6	74,1	149,9
Управління вибухонебезпечними предметами		8034,2	8034,2
Всього	15643,4	18883,3	35432,6

ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗДІЛУ 11 – 12

1. Тимчасово окуповані території. На частині тимчасово окупованих територій Луганській області з 2014 року не функціонують місцеві органи виконавчої влади, де-факто не були сформовані нові територіальні громади, тривалий час відсутні органи місцевого самоврядування.

2. Проблеми повоєнного відновлення Луганської області: наявність загроз для нормального життя на деокупованих територіях (безпекових, екологічних,

техногенних тощо); через руйнування соціальної і виробничої інфраструктури на більшій частині території Луганської області надання публічних послуг буде ускладнено; чисельність населення та учнів в ЗЗСО на деокупованих територіях може суттєво скоротитися; фінансова спроможність територіальних громад та частка місцевих податків і зборів у доходах загального фонду суттєво знизиться після війни.

3. МТД відіграє ключову роль у підтримці соціально-економічного розвитку Луганської області. У період з 2012 по 2014 роки Луганська область активно співпрацювала з міжнародними організаціями, реалізуючи проекти, спрямовані на розвиток інфраструктури, покращення системи охорони здоров'я та освіти, а також підтримку місцевого бізнесу. Протягом 2022 року в області реалізовано 28 проектів МТД загальною кошторисною вартістю 392,99 млн дол. США (з урахуванням всіх бенефіціарів проектів).

4. Найбільшими міжнародними партнерами з розвитку за загальною кошторисною вартістю проектів МТД у 2024 році області були: США, частка становить 63 % та Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії з часткою у 13 %. Іншими країнами-донорами області виступають ЄС, Швейцарія, Швеція, Нідерланди, Канада.

5. Містобудівна діяльність. Відсутній доступ до території Луганської області в результаті її окупації унеможлиблює містобудівну діяльність. Протягом 2012-2024 років територіальними громадами розроблено та затверджено 161 проект містобудівної документації населених пунктів, з них генеральних планів – 8, планів зонування – 41, детальних планів територій – 108 та історико-архітектурних опорних планів – 4. У 2021 році громадами розпочалася робота з розроблення Комплексних планів. Затверджені програми з розроблення містобудівної документації (Сєверодонецька, Лисичанська, Кременська, Айдарська, Старобільська, Рубіжанська, Станично-Луганська) першим етапом якої потрібно було виконати картографо - геодезичну основу на територію громади у масштабі 1:10000, а на населені пункти 1:2000. Завершити розпочату роботу не вдалося у зв'язку з окупацією території області та проведенням бойових дій. Протягом звітнього періоду 2012-2024 роки Комплексні плани не розроблялися. Відсутність актуальної Генеральної схеми планування території України ускладнює планування території області.

6. Збитки Луганської області в результаті агресії з боку рф та окупації. Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільними зусиллями Світового банку, Уряду України, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, станом на 31.12.2024 **потреби** у відновленні Луганської області складають **35,4** млрд дол. США – це п'яте місце за величиною по країні (або **6,8 %** від загальної потреби). Обсяг завданої **шкоди** по області оцінено в **15,6** млрд дол. США (третє місце в Україні). Прямі **збитки** сягнули **18,9** млрд дол. США.

Розділ II. Аналіз сильних сторін, можливостей розвитку, слабких сторін та загроз розвитку Луганської області (SWOT-аналіз)

Результати SWOT-аналізу

Узагальнення тенденцій розвитку, проведення детального аналізу всіх господарських галузей регіону дозволили виокремити ключові внутрішні сильні та слабкі сторони, а також зовнішні фактори середовища (загрози та можливості), які здійснюють вплив на розвиток Луганської області.

SWOT-аналіз Луганської області був актуалізований на засіданні робочої групи 07.11.2025, виходячи з матеріалів дослідження соціально-економічного стану території та залучення до процесу місцевих експертів, науковців, працівників органів влади різних рівнів.

Таблиця 57. SWOT – аналіз Луганської області

Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Велика територія області та багаті мінерально-сировинні ресурси і наявність значних площ родючих земель сільськогосподарського призначення: 10 місце в Україні за площею серед областей України (26,7 тис. кв. км, 4,4 % території України), запаси кам'яного вугілля, нерудних копалин, будівельних матеріалів; історична спеціалізація вугільної, хімічної та металургійної галузей; значні площі чорноземів, сприятливі умови для розвитку сільського господарства. До 2014 року область займала провідне місце в Україні, забезпечуючи близько 43 % обсягу видобутку кам'яного вугілля. 2. Традиційна довоснна економічна спеціалізація області базувалась на переробній промисловості: у структурі обсягів реалізованої промислової продукції 63,5 % становила продукція переробної промисловості (2012 рік) представлена підприємствами з виробництва коксу та продуктів нафтопереробки, машинобудування, хімічної, нафтохімічної, харчової, целюлозно-паперової, легкої промисловості та будівельних матеріалів. Найбільша питома вага припадала на металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів (25,5 %), машинобудування (11,8 %), виробництво хімічних речовин і хімічної продукції (9,2 %), виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення (7,7 %) та інші. 3. До війни Луганська область посідала провідне місце серед регіонів України за обсягами реалізації промислової продукції та виробляла 6,2 % усієї реалізованої продукції України (2012 рік), 5-е місце після Донецької, Дніпропетровської, Запорізької областей та м. Київ. Протягом 2018-2021 років промисловим комплексом області, який знаходився на підконтрольній українській владі території,	1. Географічне розташування Луганської області та її природні фактори сприяли швидкому сухопутному вторгненню рф на територію підконтрольної частини області: наявність кордону з російською територією (загальна довжина кордону із рф в межах Луганської області становить 39 % загальної довжини українсько-російського кордону), наявність вже окупованих територій з 2014 року (ОРЛО — так звана «ЛНР»), які створили плацдарм для повномасштабної агресії 2022 року, звідки здійснювалися перекидання військ. Відсутність природних бар'єрів (гір, великих річкових систем чи густих лісів) на кордоні з рф зробили Луганську область відкритою для агресії 2. Майже вся територія Луганської області тимчасово окупована внаслідок повномасштабного військового вторгнення рф в Україну 24.02.2022: відповідно до Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 28.02.2025 № 376, 16 селищ/сіл Луганської області віднесено до територій активних бойових дій, а інша частина області – до тимчасово окупованих територій. 3. Значні руйнування дорожньо-транспортної інфраструктури внаслідок повномасштабного вторгнення. За попередньою інформацією, на території області зруйновано та пошкоджено 485 км автомобільних доріг загального користування державного значення, понад 2 000 км місцевого значення, а також значна частина вулиць і доріг міст та інших населених пунктів. Зафіксовано руйнування 26 автодорожніх мостів. Підприємства транспорту втратили матеріально-технічні бази, рухомий склад, трудові колективи тощо. У 2014 році ЛОКП «Міжнародний аеропорт Луганськ» зазнало значних пошкоджень і руйнувань та не

поступово нарощувалися обсяги виробництва, а підприємства виходили на заплановані показники діяльності.

4. Інституційна стійкість управління. Попри окупацію території, Луганська обласна військова адміністрація, військові адміністрації населених пунктів області продовжили роботу в евакуації. Регіональні та місцеві органи публічної влади трансформували (розширили або поставили деякі функції на паузу) свій функціонал. У 2022 році утворено 26 військових адміністрацій територіальних громад, які до 24.02.2022 року знаходились на підконтрольній Україні території і вимушено стали переміщеними юридичними особами до інших регіонів України. Налагоджено дистанційне управління, цифрові сервіси, співпраця з міжнародними донорами, забезпечено роботу Хабів по наданню послуг та підтримки ВПО з Луганської області.

5. Збереження людського потенціалу області (ВПО), створення мережі Хабів по обслуговуванню ВПО на базі військових адміністрацій: на 01.09.2025 за даними ДП «Інформаційно-обчислювальний центр Мінсоцполітики України» 408,9 тис. осіб із Луганської області зареєстровано як ВПО в інших регіонах України (19,4 % від кількості постійного населення на 01.02.2022), з них 201,0 тис. осіб перемістилися після 24.02.2022. На базі військових адміністрацій в Луганській області (в тому числі за підтримки МТД) створено Хаби по обслуговуванню ВПО з Луганщини, в яких можна отримати послуги: гуманітарна, психологічна, соціальна допомога, навчальні програми тощо.

6. Луганська область проводить активну міжнародну діяльність, за ініціативи Конгресу місцевих та регіональних влад при Президентові України в Луганській області створено Регіональний офіс міжнародного співробітництва. Найбільшими міжнародними партнерами Луганської області у розвитку за загальною кошторисною вартістю проєктів МТД у 2024 році були: США, частка становить 63 % та Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії з часткою у 13 %. Іншими країнами-донорами області виступають ЄС, Швейцарія, Швеція, Нідерланди, Канада.

7. Стійкість освітньої системи Луганської області та інтеграція освітньої мережі в національний освітній простір. Освітні заклади, переміщені на підконтрольну українській владі територію, відновили діяльність. У 2024 році кількість ЗДО - 16 (360 вихованців), ЗЗСО – 83, з них 82 здійснюють освітній процес у дистанційному режимі (20233

може використовуватися для забезпечення авіасполучення.

4. Забруднення території Луганської області вибухонебезпечними предметами. З 2014 року Луганська область стала епіцентром бойових дій, відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4) 26684 кв. км станом на 31.12.2024 вважаються імовірно забрудненою територією вибухонебезпечними предметами та потребує проведення робіт з гуманітарного розмінування. Обчислена вартість гуманітарного розмінування становить 8034,2 млн дол. США.

5. Втрата людського капіталу, демографічний спад і міграційна криза, яка особливо поглибилась в період повномасштабного вторгнення рф: чисельність населення поступово зменшувалась до війни за рахунок негативного природного прироста та негативного сальдо міграції. Під час війни ситуація різко погіршилась через масовий виїзд населення із Луганської області в інші регіони України та за кордон. 408,9 тис. осіб із Луганської області зареєстровано як ВПО в приймаючих громадах інших регіонів України, з них 201,0 тис. осіб перемістилися після 24.02.2022.

6. Значні пошкодження та руйнування енергетичної інфраструктури під час повномасштабного вторгнення рф: понад 539 об'єктів електроенергетики (ПЛ 110 кВ, ПЛ 35 кВ, ПС 110 кВ, ПС 35/10 кВ, ТП 10/0,4 кВ), понад 2000 км повітряних ліній; понад 1400 км газопроводів та 136 газорегуляторних пунктів. Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4) станом на 31.12.2024 потреби у відновленні сфери енергетики та видобування корисних копалин області складають 123,7 млн дол. США. Обсяг завданої шкоди по області оцінено в 322 млн дол. США.

7. Промислове виробництво Луганської області у 2014 році зменшилося у 5 разів, майже 75 % промислового потенціалу залишилось на непідконтрольній українській владі території області. На підконтрольній українській владі території Луганської області у 2014 році здійснювали виробничу діяльність 485 промислових підприємств, з них: великих (9), середніх (104) та малих (372). Основні підприємства були зосереджені у містах Сіверськонецьку, Рубіжному, Лисичанську, Попасній, Кременній. Внаслідок широкомасштабної збройної агресії проти України економіка області зазнала суттєвих втрат у сфері промисловості. Станом на 01.07.2025 є інформація щодо пошкодження або руйнації 146 об'єктів промисловості. Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4) станом на 31.12.2024 потреби у відновленні сфери торгівлі та промисловості

учні, з яких 7694 перебувають на тимчасово окупованих територіях). На підконтрольну українській владі територію тимчасово переміщені та дистанційно здійснюють освітню діяльність 9 закладів П(ПТ)О (1,4 тисяч здобувачів освіти), 16 закладів (3,8 тис. здобувачів освіти) фахової передвищої освіти області продовжили освітню діяльність у відносно безпечних регіонах України на базі закладів-партнерів, продовжили діяльність 5 закладів вищої освіти області (11,9 тис. здобувачів освіти).

8. Відновлено роботу закладів охорони здоров'я на територіях інших областей України, на сьогоднішній день працює 37 закладів первинної, вторинної ланки та закладів обласного підпорядкування

9. Відновлено діяльність 49 закладів культури, зокрема 7 обласного підпорядкування, на підконтрольній території України, що дозволяє забезпечити безперервність культурного процесу та продовження надання культурних послуг населенню регіону.

10. Молодь за українську освіту. За офіційною інформацією Уповноваженого Верховної Ради з прав людини Дмитра Лубінця 11 тисяч дітей із ТОТ у 2024 році стали студентами українських закладів вищої освіти проти 2023 року - лише 1,6 тис. осіб. Такий значний приріст спричинений тісною співпрацею держави та громадських організацій, які активно інформують та допомагають молоді ТОТ отримати освіту в Україні. Забезпечується робота на підконтрольній території України 2 обласних комунальних установ: Луганський обласний центр підтримки молодіжних ініціатив та соціальних досліджень у м. Київ та Луганський обласний центр соціокультурної адаптації молоді з інвалідністю у м. Полтава. Проведена робота в напрямку створення нових молодіжних платформ (просторів, центрів, ХАБів).

11. Громадський і волонтерський потенціал області. У 2022–2024 рр. діяла велика кількість ініціативних груп та громадських об'єднань, які займалися гуманітарною допомогою, волонтерською та благодійною допомогою ВПО, військовим, ветеранам, вразливим групам населення. У 2022–2024 роках ВПО з Луганщини створили мережу із громадських організацій, зокрема: «Агенція сталого розвитку Луганщини», «Місто Северодонецьк», «Схід-SOS», «ПереМога Луганщини». Ці організації стали інструментом збереження горизонтальних зв'язків і взаємопідтримки.

12. Багата культурна та історична спадщина області в системі українських цінностей та

області, до якої відноситься промисловість, складають 1,070 млрд дол. США. Обсяг завданої шкоди по області оцінено в 681 млрд дол. США. Прямі збитки сягнули 641,3 млн дол. США.

8. Втрати агропромислового комплексу області. Станом на 01.07.2025 відомо про руйнування або пошкодження 41 сільськогосподарського об'єкту. Кількість сільськогосподарських угідь, що підлягають огляду на забруднення вибухонебезпечними предметами, становить 1908,9 тис. га. Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4) на 31.12.2024 потреби у відновленні сільськогосподарської сфери області складають 3,990 млрд дол. США. Обсяг завданої шкоди по області оцінено в 1,750 млрд дол. США. Прямі збитки сягнули 2,793 млн дол. США.

9. Повна втрата телекомунікаційної сфери, діяльності українських медіа, українських операторів мобільного та поштового зв'язку на території області. Необхідність повного відновлення об'єктів телекомунікаційної сфери після деокупації території Луганської області: будівництво радіотелевізійних передавальних станцій, встановлення веж мобільного зв'язку, будівництво стаціонарних відділень поштового зв'язку; відновлення діяльності регіональних медіа. Потреби у відновленні сфери телекомунікацій та цифрових технологій області, до якої відноситься інфраструктура зв'язку, складають 430,6 млн дол. США. Обсяг завданої шкоди по області оцінено в 191,2 млн дол. США. Прямі збитки сягнули 185 млн дол. США.

10. Пошкодження та руйнування житлово-комунального господарства, особливо в населених пунктах, де проводились активні бойові дії (мм. Попасна, Золоте, Гірське, Щастя, Кременна, Рубіжне, Сіверськ-Донецьк, Лисичанськ та прилеглі до них території). Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4) станом на 31.12.2024 потреби у відновленні житлової інфраструктури області складають 7,123 млрд дол. США. Обсяг завданої шкоди по області оцінено в 5,136 млрд дол. США. Прямі збитки сягнули 1,227 млрд дол. США.

11. Значні руйнування освітньої інфраструктури: пошкоджено та/або зруйновано 328 об'єктів сфери освіти: 66 об'єктів дошкільної освіти; 212 об'єктів закладів загальної середньої, позашкільної та фахової передвищої освіти; 50 об'єктів закладів вищої освіти. Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), станом на 31.12.2024 потреби у відновленні сфери освіти та науки області складають 2,749 млрд дол. США. Обсяг завданої шкоди по області оцінено в 1,243 млрд дол. США. Прямі збитки сягнули 217,8 млн дол. США.

української ідентичності. Незважаючи на те, що Луганська область належить до групи старопромислових регіонів, вона має всі шанси переопозиціонувати себе на національному рівні на підставі історичних цінностей, культурних традицій та туристичних послуг як історично-привабливий регіон України.

13. Впровадження ефективної регіональної політики, направленої на формування системи національної стійкості, кризового управління та патріотичного виховання для запобігання повторної агресії та надзвичайних ситуацій, ефективне стратегічне та кризове планування, впровадження комплексу заходів, направлених на реалізацію першочергових завдань після деокупації області. Органи влади області та громад адаптувалися до дистанційного управління, забезпечили безперервність функцій навіть за умов втрати територій

14. Формування нової Луганської регіональної спільноти у релокації на принципах потужної ідентичності, соціальної згуртованості та патріотизму. Попри тривалу окупацію частини територій і повну військову окупацію області у 2022 році, мешканці Луганщини зберегли високий рівень самоідентифікації, громадянської свідомості та взаємопідтримки. Соціологічні дані та результати опитувань серед ВПО із Луганської області свідчать про зміцнення української ідентичності та формування нової регіональної спільноти у релокації на принципах: поєднання місцевого патріотизму з українською національною самоідентифікацією; усвідомлення досвіду втрати території як стимулу для відновлення; готовності долучатися до післявоєнного розвитку Луганщини.

15. Збереження Луганської реєстрації суб'єктами господарювання Луганської області. За інформацією Головного управління статистики у Луганській області у 2024 році загальна кількість діючих суб'єктів господарювання склала 2613 одиниць, серед яких – 207 підприємства (юридичні особи) та 2406 фізичних осіб-підприємців (ФОП). В свою чергу, протягом 9 місяців 2025 року створено 323 нових суб'єктів господарювання (15 юридичних осіб та 308 ФОП).

16. Збереження агропромислового комплексу області через релокацію агропромислових підприємств в інші регіони України. Відновлено роботу 147 сільськогосподарських підприємств Луганської області, які перепрофілювали свою діяльність із виробництва сільськогосподарської продукції на її перероблення.

12. Втрата освітнього та наукового потенціалу області: близько 60% викладачів переміщено або евакуйовано у 2022–2023 роках; понад 30% науковців працевлаштувалися в інших регіонах України або за кордоном; у частини ЗВО припинено наукову діяльність через відсутність лабораторної бази та наукового обладнання; втрата зв'язків між ЗВО, ФПО та роботодавцями області, що унеможливило проведення прикладних досліджень та інноваційних проєктів. Також відзначається відсутність кризових психологів і консультантів для підтримки переміщених педагогів.

13. Пошкодження та руйнування будівель закладів охорони здоров'я. За наявною станом на 01.07.2025 інформацією пошкоджено або знищено 235 будівель. Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4) станом на 31.12.2024 потреби у відновленні сфери охорони здоров'я області складають 1,040 млрд дол. США. Обсяг завданої шкоди по області оцінено в 194,4 млн дол. США. Прямі збитки склали 1,089 млрд дол. США. Багато медичних працівників виїхали за кордон, що додатково знизило доступність медичних послуг. Нестача медичного обладнання, що впливає на здатність надавати життєво необхідні медичні послуги.

14. Погіршення ситуації із наданням соціальних та реабілітаційних послуг: скорочення кількості об'єктів соціального захисту населення: центрів соціальних служб (3 - проти 7 у 2021 році), територіальних центрів соціального обслуговування/надання соціальних послуг (3 - проти 7 у 2021 році), центрів з надання соціальних послуг (7 проти 16 у 2021 році), центрів соціальної реабілітації (3 - проти 6 у 2021 році), часткова або повна втрата поточної та архівної інформації щодо діяльності служб і закладів. Кількість осіб, які потребують таких послуг постійно збільшується, а відновлені установи надають обмежений перелік послуг (від 5 до 8 типів послуг проти 15-18 у 2021 році). Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4) станом на 31.12.2024 потреби у відновленні сфери соціального захисту і засобів до існування області складають 25,9 млн дол. США. Обсяг завданої шкоди по області оцінено в 17,3 млн дол. США. Прямі збитки сягнули 1,6 млн дол. США.

15. Будівлі та приміщення закладів культури та спорту зазнали різного рівня руйнувань та пошкоджень. Станом на 01.07.2025 з відкритих джерел відомо про пошкодження не менш ніж 208 об'єктів закладів культури області (встановлення точної кількості неможливо через окупацію територій області). Відповідно до Четвертої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4) станом на 31.12.2024 потреби

	у відновленні сфери культури та туризму області складають 692,5 млн дол. США. Обсяг завданої шкоди по області оцінено в 284 млн дол. США. Прямі збитки сягнули 83 млн дол. США. Зруйновано й пошкоджено Льодовий палац спорту, стадіони, басейни, спортивні комплекси, бази дитячо-юнацьких спортивних шкіл, навчальних закладів, спортивні майданчики, які розташовані в громадах області. 16. Втрата бізнесу та ділових кіл регіону через перереєстрацію суб'єктів підприємництва в інших регіонах України. За даними Головного управління Державної податкової служби у Луганській області в період з 24.02.2022 по 01.07.2025 перемістились в інші куточки країни та перереєструвались за місцем здійснення діяльності 4023 СПД. Із загальної кількості перереєстрованих суб'єктів – 636 юридичних осіб та 3 387 ФОП.
Можливості	Загрози
1. Закінчення війни та деокупація Луганської області, відновлення контролю української влади над територією області, відновлення системи управління, надання послуг населенню, відбудова інфраструктури, відновлення якості довкілля 2. Гарантії безпеки, надані Україні на основі міждержавних домовленостей, союзів та об'єднань, Європейське безпекове «перезавантаження» 3. Партнерство України з країнами-лідерами, зміцнення політичного, оборонного та економічного партнерства на основі академічної, наукової та технологічної досконалості. Партнерство України із іншими країнами світу надає можливості для України щодо надходження коштів за рахунок доходів від заморожених російських активів (програма ERA). 4. Вступ України до Європейського Союзу повноцінне входження в європейські природно-географічні, екологічні, економічні, соціальні та інноваційні спільноти та мережі 5. Реалізація Плану для Ukraine Facility, позитивний вплив на економіку системних структурних реформ у межах Ukraine Facility, співпраці з МВФ, євроінтеграції, стимулювання розвитку українського виробництва завдяки програмам політики “Зроблено в Україні”, створення сприятливих умов для інвесторів та активної участі приватного сектору у відновленні. Секторальний розвиток та розвиток наскрізних напрямів: «зелений» перехід, цифрова трансформація та європейська інтеграція. 6. Відшкодування завданих збитків за	1. Подальша ескалація та розширення військових дій, знаходження Луганської області у тимчасовій окупації на невизначений термін, посилює наявні негативні тенденції, а саме: падіння інвестиційної привабливості території області, наростання соціальної напруженості, відтік найбільш активного населення за кордон, втрата чоловічої частини населення 2. Демографічна криза, негативний природний приріст та старіння населення, високий рівень захворюваності та смертності населення, зокрема через військові дії; відтік та від'ємна міграція працездатного населення, у тому числі молоді за кордон 3. Геополітична невизначеність та ізоляція, розрив традиційних економічних, соціальних та родинних зв'язків. 4. Соціально-економічна дестабілізація. Вимушене переміщення людей та бізнесу в інші регіони України та за кордон, збіднення населення, високе безробіття, втрата майна, психологічні травми, залежність від гуманітарної допомоги та соціальних виплат, соціальна депресія, погіршення психологічного стану суспільства через війну та кризові явища. 5. Деградація промислового потенціалу під керівництвом країни – агресора рф. Втрата ключових підприємств через тимчасову окупацію території області, закриття та затоплення шахт, закриття промислових підприємств та екологічне забруднення промислових зон, розрив логістичних ланцюгів. За оцінками мешканців, на окупованих територіях відбувається невідворотний занепад промисловості через безвідповідальне та некомпетентне управління

рахунок рф як інструмент фінансування відбудови Луганської області. Створення міжнародного компенсаційного механізму, створення Комісії з розгляду заяв, що оцінюватиме заяви по суті та визначатиме розмір компенсацій.

7. Розвиток ринку капіталу України, створені довгострокові інструменти, яким довірятимуть інвестори: муніципальні, зелені та іпотечні облігації, сек'юритизація, розвиток приватних інвестиційних фондів, зокрема венчурних тощо

8. Посилений доступ до фінансово-ресурсних можливостей програм і фондів МТД, Світового банку, МВФ та ЄС (щодо реформ), ЄБРР та ЄІБ (щодо інвестицій). Використання інноваційних фінансових інструментів, позики МБРР та MAP, позики МБРР під гарантії партнерів, донорські гранти та капітал, змішане фінансування IFC та гарантії MIGA. Допомога від Світового банку,

9. Державне стимулювання запровадження високоефективних технологій (4.0 Індустрія), стимулювання інвестицій в пріоритетні для регіону галузі економіки, впровадження політико-правових передумов реалізації заходів SMART-спеціалізації регіону на національному рівні.

10. Цифровізація та впровадження інноваційних технологій у виробництво, управління та сервіси. Підвищення попиту на публічні послуги, зокрема електронні; інтеграція України в Єдиний цифровий ринок ЄС, запровадження ГІС України

11. Житло для ВПО. Впроваджено дистанційне обстеження зруйнованого житла на тимчасово окупованих територіях, що сприяє наданню компенсацій. Сприяння впровадженню житлових програм для ВПО як на державному так і на місцевому рівнях

12. Реалізація державної політики щодо справедливої трансформації. Уряд ухвалив Державну цільову програму справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 року, мета якої – забезпечення справедливої трансформації вугільних регіонів України шляхом комплексного розв'язання проблемних питань, зокрема в економічній, соціальній, культурній, житлово-комунальній та екологічній сфері, які виникають внаслідок зменшення видобутку вугілля та поступового закриття вугледобувних та суміжних підприємств, а також вирішення проблем місцевого розвитку, обумовлених функціонуванням

рф.

6. «Порожній» ринок праці. Релокований бізнес відчуває гострий дефіцит кадрів, який лише посилюється, кількість вакансій перевищує кількість шукачів роботи, кваліфікація шукачів роботи не відповідає потребам бізнесу, «тіньовий ринок праці» через відмову чоловіків щодо офіційного працевлаштування

7. Скорочення МТД та посилення конкуренції за інвестиційні ресурси та передові технології модернізації інфраструктури та вирішення екологічних, економічних і соціальних питань підтримки населення області. Міжнародні механізми компенсації за рахунок активів рф знаходяться на стадії розробки.

8. Відсутність достатньої державної підтримки розвитку постраждалих/деокупованих прифронтових регіонів. Від початку повномасштабного вторгнення всі власні надходження українського держбюджету йдуть на фінансування оборони; такі видатки займають приблизно половину бюджету. Всі цивільні видатки Держбюджету Україна фінансує за рахунок іноземної фінансової допомоги (так у 2025 році потреба у такому зовнішньому фінансуванні складала \$38,4 млрд.)

9. Дисбаланс на ринку енергетики України, руйнування та пошкодження енергетичної системи України внаслідок ракетних обстрілів з боку рф та наростаючого зносу основних фондів

10. Інфляційні процеси, що характеризуються зниженням купівельної спроможності населення, зростанням вартості енергоносіїв, транспортування, сировини, низький рівень платоспроможності населення, девальвація гривні, коливання національної валюти.

11. Заміновані території області потребують значних фінансових ресурсів на розмінування та відновлення ґрунтів, інших природних ресурсів

12. Відсутність мінімальних стандартів управління ризиками в сфері кіберінфраструктури створює прогалини у її захисті та кібербезпеці.

13. Низький рівень охоплення українських дітей за кордоном та ТОТ українською освітою сприяє їх відчуженню від України, та знижує рівень залучення учнівства до українознавчого компонента

14. Зменшення податкових надходжень до бюджетів різних рівнів через подальшу перереєстрацію суб'єктів господарювання на інших територіях України, закріплення їх на нових територіях, що в свою чергу призведе до

вугільної галузі 13. Державна підтримка відновлення інфраструктури. Основне фінансування очікується від міжнародних фінансових організацій, а також з Держбюджету України. Усі проекти подаються через платформу DREAM та проходять автоматичну пріоритизацію за прозорою бальною системою. Спрощено закупівлі у будівництві та відновленні енергооб'єктів, а нові будівельні норми підвищують доступність інфраструктури для маломобільних людей. 14. Значні руйнування, завдані війною, водночас створюють і нові можливості для перепланування територій, впровадження сучасних ефективних мереж, що може суттєво поліпшити якість життя в регіоні, створити нові виміри інвестиційної привабливості подальшого розвитку регіону. Зокрема, унаслідок бойових дій значною мірою зруйновано застарілу інфраструктуру, що складала обтяжуючий «спадок», експлуатація якого ставала дедалі дорожчою та менш ефективною. У разі позитивного розвитку безпекової ситуації стануть можливими 15. Державна та місцева фінансова підтримка ВПО та суб'єктів підприємництва з Луганської області для започаткування та розвиток власної справи.	не повернення до Луганської області після деокупації.

SWOT-матриця дозволяє виявити взаємозв'язки між «внутрішніми» (сильні та слабкі сторони) та «зовнішніми» (можливості та загрози) факторами, які мають стратегічне значення для Луганської області. Взаємозв'язки дозволяють сформулювати порівняльні переваги, виклики і ризики, які є основою для стратегічного вибору, формулювання стратегічних та оперативних цілей розвитку області на довгострокову перспективу.

У ході проведеного дослідження соціально-економічного розвитку Луганської області в експертному середовищі вдалося виокремити рівень впливу та пріоритетність у вирішенні проблемних питань та в тих сильних позиціях, які регіону слід підсилювати.

Зазначені результати відображені у SWOT-матриці, наведеній нижче.

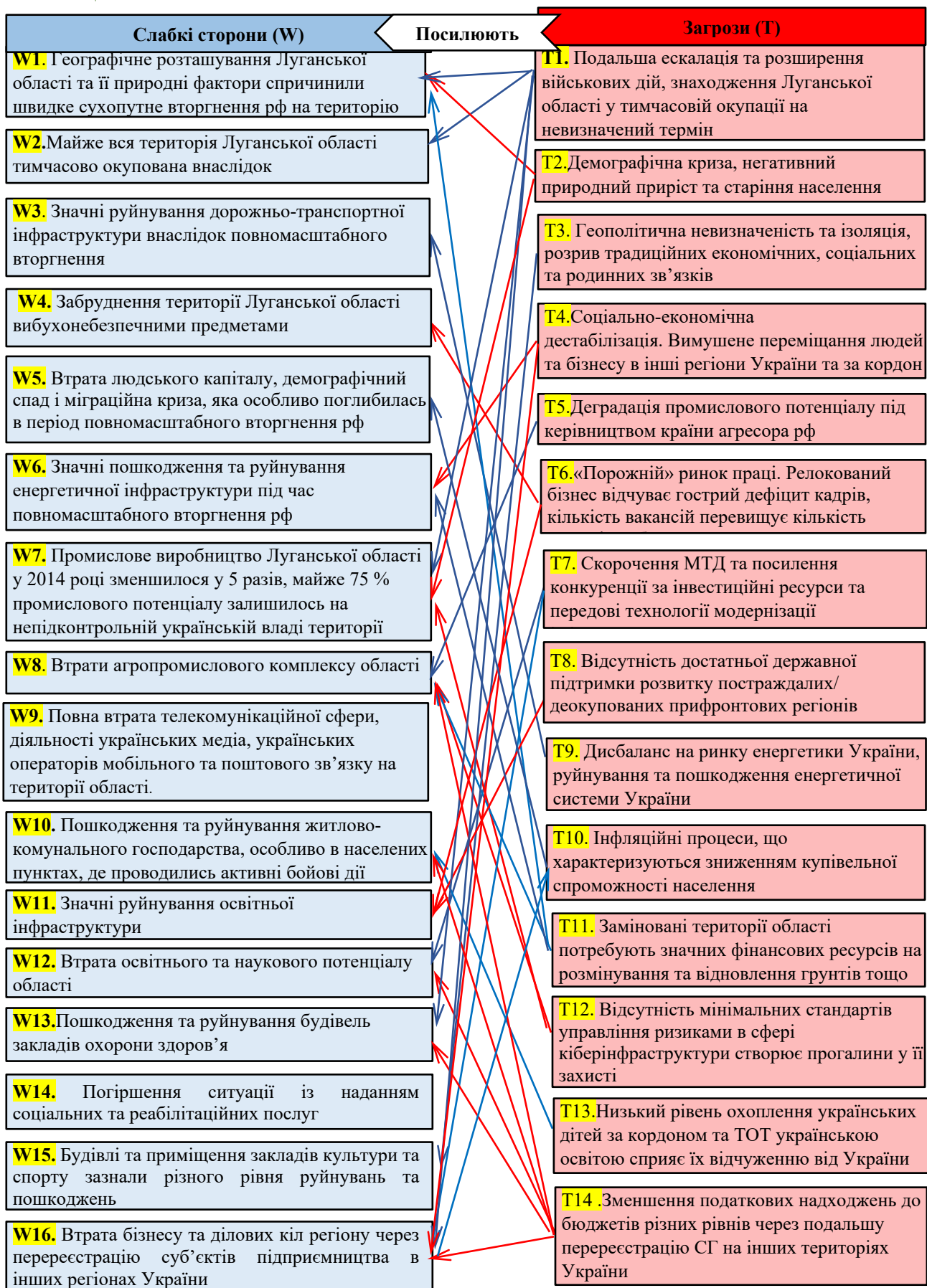
Таблиця 58. ПОРІВНЯЛЬНІ ПЕРЕВАГИ

Сильні сторони (S)	Підтримують	Можливості (O)
S1. Велика територія області та багаті мінерально-сировинні ресурси і наявність значних площ родючих земель с/г призначення		O1. Закінчення війни та деокупація Луганської області
S2. Традиційна довоєнна економічна спеціалізація області базувалась на переробній промисловості		O2. Гарантії безпеки, надані Україні на основі міждержавних домовленостей, союзів та об'єднань, Європейське безпекове «перезавантаження»
S3. До війни Луганська область посідала провідне місце серед регіонів України за обсягами реалізації промислової продукції та виробляла 6,2 % усієї реалізованої продукції		O3. Партнерство України з країнами-лідерами, зміцнення політичного, оборонного та економічного партнерства на основі академічної, наукової та технологічної досконалості
S4. Інституційна стійкість управління (Луганська обласна військова адміністрація, військові адміністрації)		O4. Вступ України до Європейського Союзу повноцінне входження в європейські природно-географічні, екологічні, економічні, соціальні та інноваційні спільноти та мережі
S5. Збереження людського потенціалу області (ВПО), створення мережі Хабів по обслуговуванню ВПО на базі військових адміністрацій		O5. Реалізація Плану для Ukraine Facility, позитивний вплив на економіку системних структурних реформ
S6. Луганська область проводить активну міжнародну діяльність, за ініціативи Конгресу місцевих та регіональних влад при Президентові України в Луганській області створено Регіональний офіс міжнародного співробітництва		O6. Відшкодування завданих збитків за рахунок рф як інструмент фінансування відбудови Луганської області
S7. Стійкість освітньої системи Луганської області. Освітні заклади, переміщені на підконтрольну українській владі територію, відновили діяльність		O7. Розвиток ринку капіталу України, створені довгострокові інструменти, яким довірятимуть інвестори
S8. Відновлено роботу 37 закладів охорони здоров'я в інших областях України		O8. Посилений доступ до фінансово-ресурсних можливостей програм і фондів МТД, Світового банку, МВФ та ЄС, ЄБРР та ЄІБ тощо
S9. Відновлено на підконтрольній території України діяльність 49 закладів культури, у т. ч. 7 закладів обласного підпорядкування		O9. Державне стимулювання запровадження високоефективних технологій (4.0 Індустрія)
S10. Молодь обирає українську систему освіти		O10. Цифровізація та впровадження інноваційних технологій у виробництво, управління та сервіси
S11. Значний громадський і волонтерський потенціал області		O11. Житло для ВПО. Впроваджено дистанційне обстеження зруйнованого житла на тимчасово окупованих територіях, що сприяє наданню компенсацій
S12. Багата культурна та історична спадщина області в системі українських цінностей та української ідентичності		O12. Реалізація державної політики щодо справедливої трансформації
S13. Впровадження ефективної регіональної політики, направленої на формування системи національної стійкості, кризового управління та патріотичного виховання		O13. Державна підтримка відновлення інфраструктури
S14. Формування нової Луганської регіональної спільноти у релокації на принципах потужної ідентичності, соціальної згуртованості та патріотизму		O14. Значні руйнування, завдані війною, створюють можливості для перепланування територій, впровадження сучасних мереж
S15. Збереження Луганської реєстрації суб'єктами господарювання Луганської області		O15. Державна та місцева фінансова підтримка ВПО та суб'єктів підприємництва з Луганської області на започаткування та розвиток власної справи
S16. Збереження агропромислового комплексу області через релокацію агропромислових підприємств в інші регіони України		

Таблиця 59. ВИКЛИКИ

Слабкі сторони (W)	Зменшують	Можливості (O)
W1. Географічне розташування Луганської області та її природні фактори спричинили швидке сухопутне вторгнення рф на територію		O1. Закінчення війни та деокупація Луганської області
W2. Майже вся територія Луганської області тимчасово окупована внаслідок		O2. Гарантії безпеки, надані Україні на основі міждержавних домовленостей, союзів та об'єднань, Європейське безпекове «перезавантаження»
W3. Значні руйнування дорожньо-транспортної інфраструктури внаслідок повномасштабного вторгнення		O3. Партнерство України з країнами-лідерами, зміцнення політичного, оборонного та економічного партнерства на основі академічної, наукової та технологічної досконалості
W4. Забруднення території Луганської області вибухонебезпечними предметами		O4. Вступ України до Європейського Союзу повноцінне входження в європейські природно-географічні, екологічні, економічні, соціальні та інноваційні спільноти та мережі
W5. Втрата людського капіталу, демографічний спад і міграційна криза, яка особливо поглибилась в період повномасштабного вторгнення рф		O5. Реалізація Плану для Ukraine Facility, позитивний вплив на економіку системних структурних реформ
W6. Значні пошкодження та руйнування енергетичної інфраструктури під час повномасштабного вторгнення рф		O6. Відшкодування завданих збитків за рахунок рф як інструмент фінансування відбудови Луганської області
W7. Промислове виробництво Луганської області у 2014 році зменшилося у 5 разів, майже 75 % промислового потенціалу залишилось на непідконтрольній українській владі території		O7. Розвиток ринку капіталу України, створені довгострокові інструменти, яким довірятимуть інвестори
W8. Втрати агропромислового комплексу області		O8. Посилений доступ до фінансово-ресурсних можливостей програм і фондів МТД, Світового банку, МВФ та ЄС, ЄБРР та ЄІБ тощо
W9. Повна втрата телекомунікаційної сфери, діяльності українських медіа, українських операторів мобільного та поштового зв'язку на території області.		O9. Державне стимулювання запровадження високоефективних технологій (4.0 Індустрія)
W10. Пошкодження та руйнування житлово-комунального господарства, особливо в населених пунктах, де проводились активні бойові дії		O10. Цифровізація та впровадження інноваційних технологій у виробництво, управління та сервіси
W11. Значні руйнування освітньої інфраструктури		O11. Житло для ВПО. Впроваджено дистанційне обстеження зруйнованого житла на тимчасово окупованих територіях, що сприяє наданню компенсацій
W12. Втрата освітнього та наукового потенціалу області		O12. Реалізація державної політики щодо справедливої трансформації
W13. Пошкодження та руйнування будівель закладів охорони здоров'я		O13. Державна підтримка відновлення інфраструктури
W14. Погіршення ситуації із наданням соціальних та реабілітаційних послуг		O14. Значні руйнування, завдані війною, створюють можливості для перепланування територій, впровадження сучасних мереж
W15. Будівлі та приміщення закладів культури та спорту зазнали різного рівня руйнувань та пошкоджень		O 15. Державна та місцева фінансова підтримка ВПО та суб'єктів підприємництва з Луганської області на започаткування та розвиток власної справи
W16. Втрата бізнесу та ділових кіл регіону через перереєстрацію суб'єктів підприємництва в інших регіонах України		

Таблиця 60. РИЗИКИ

Порівняльні переваги

S4 – O1 Інституційна стійкість управління підтримана цифровізацією та впровадженням інноваційних технологій в управління та сферу сервісів. Завдяки стійкості органів влади й здатності військових адміністрацій ефективно діяти в евакуації, область має основу для швидкого відновлення управління після деокупації. Можливості цифровізації, інтеграції до Єдиного цифрового ринку ЄС та державного стимулювання «розумних» технологій підсилюють цю перевагу, забезпечуючи основу для формування SMART-регіону з гнучким кризовим управлінням та використанням електронних сервісів.

S5, S15 – O15 Збереження суб'єктами господарювання Луганської реєстрації та збереження людського потенціалу області (ВПО) підтримується державною та місцевою фінансовою підтримкою ВПО та суб'єктів підприємництва з Луганської області для започаткування та розвиток власної справи. Участь ВПО та суб'єктів підприємництва з Луганській області у державних («Власна справа», «Доступні кредити 5-7-9%» та інші) та місцевих фінансових програмах надає можливість започаткувати власний бізнес та розвинути вже дієвий бізнес. Це надасть змогу створити нові робочі місця та збільшити економічну сталість регіону.

S6 – O8, O6 Активна міжнародна діяльність Луганської області підтримана потужною мережею міжнародного партнерства та довіри донорів відкриває доступ до фінансово-ресурсних можливостей програм і фондів МТД, Світового банку, МВФ та ЄС, ЄБРР та ЄІБ тощо. Уже сформована співпраця з провідними донорами (США, Велика Британія, ЄС, Швейцарія, Швеція, Канада) створює міцну платформу для залучення ресурсів від міжнародних фінансових інституцій, в тому числі в рамках Плану Ukraine Facility. Це дає Луганщині конкурентну перевагу у відбудові, доступі до грантів та компенсаційного механізму за рахунок заморожених активів РФ.

S5, S7, S8, S9, S14 – O5, O8, O11 Сформована нова регіональна спільнота у релокації шляхом підтримки ВПО та надання їм якісних послуг, в тому числі на базі створених Хабів та впровадженні відповідних проектів та програм людського розвитку (житло для ВПО). Створені Хаби для ВПО, збереження освітніх і медичних закладів в евакуації та високий рівень самоідентифікації населення формують основу для соціально згуртованої, патріотичної спільноти. Можливості державних програм житлового забезпечення ВПО, підтримки молоді та освітніх ініціатив, допомога з боку міжнародних донорських організацій у реалізації проектів, направлених на розвиток людського капіталу, стане рушієм відновлення області.

S7, S9, S10 – O4, O5, O10 Освітня, наукова та молодіжна стійкість підтримана входженням України до Європейського союзу та цифровізацією просторів. Переміщені заклади освіти, які продовжують роботу, у поєднанні з євроінтеграційними процесами у сфері освіти й науки відкривають шлях до оновлення освітньої інфраструктури на сучасних засадах. Програми цифровізації та підтримки інновацій сприятимуть створенню регіональної системи підготовки кадрів для післявоєнної економіки. Збереження освітніх закладів і готовність до

реформування дозволяють створити інноваційно-освітній хаб Східної України, орієнтований на цифрові професії, енергетику, логістику й екологію.

S11 – O4, O8 Громадська активність і волонтерський потенціал підтримані співпрацею із міжнародними донорськими організаціями. Мережа із громадських ініціатив та організацій Луганщини — унікальне підґрунтя для реалізації програм участі громадян у відбудові. Можливості партнерства з міжнародними донорами, фондами та програмами відновлення посилюють цю сильну сторону, роблячи область центром громадянського відродження Сходу України, національним центром розвитку демократії участі та партнерського врядування.

S12 – O12, O13 Культурний потенціал області як складова формування національної стійкості та позитивного іміджу регіону. Багата культурна спадщина та прагнення до української ідентичності дозволяють позиціонувати Луганщину як символ національної стійкості. Можливості державної підтримки відбудови культурної інфраструктури після деокупації області, туризму та промоції Луганської області роблять цю сферу стратегічною для формування нового позитивного іміджу області. Сформована українська ідентичність населення (92,3 % ВПО ототожнюють себе з Україною) і розвиток культурних ініціатив забезпечують символічну роль Луганщини як території національної єдності й відродження.

S12 – O7, O9 Відновлення природно-ресурсного потенціалу області та трансформація промисловості підтримані міжнародними, регіональними партнерствами та проєктами. Наявність родючих ґрунтів, мінеральних ресурсів і промислової традиції в поєднанні з державними програмами стимулювання інвестицій, «зеленої» трансформації та розвитку індустрії 4.0 відкривають можливості для трансформації та модернізації економіки після деокупації області. Відновлення через міжнародне фінансування створить сучасні екологічні виробництва на базі колишніх промислових центрів. Значний потенціал відновлюваної енергетики (сонячна, біоенергетика) та аграрного сектору створять економіку нового типу — енергоефективну, екологічно чисту та конкурентну Луганщину.

S15 – O1, O2 Збереження економічної активності та підприємницького потенціалу. Попри військову агресію та тимчасову окупацію значної частини території, у Луганській області зберігається високий рівень підприємницької активності. Така стійкість свідчить про збереження кадрового потенціалу, готовність бізнесу відновлюватися та повернутися до регіону після закінчення війни та деокупації Луганської області

S16 – O1, O8, O9 Збереження агропромислового комплексу через релокацію. Агропромислові підприємства Луганщини змогли релокуватися до інших регіонів України та частково змінити свою діяльність — від первинного виробництва до перероблення сільськогосподарської продукції. Поновлення роботи 147 підприємств створює основу для швидкого відновлення аграрного сектору після деокупації та формує потенціал для розвитку нових продуктів і технологій.

W2 – O1, O10, O14 **Відновлення системи управління після деокупації.** Тривала окупація більшої частини території області, руйнування систем управління та надання послуг може припинитися внаслідок завершення війни, деокупації Луганської області, відновлення контролю української влади та державних інституцій. В результаті деокупації Луганської області необхідно буде забезпечити ефективне відновлення органів влади, налагодження сучасної системи управління на засадах цифровізації та відкритості. Тривала окупація майже всієї території області, що призвела до руйнування систем управління та надання послуг, може бути зменшена завдяки завершенню війни, деокупації та відновленню контролю української влади. Це створює виклик для регіону — забезпечити ефективне відновлення органів влади та інституцій управління, використовуючи досвід дистанційного адміністрування та цифрових сервісів. Важливо також отримати гарантії безпеки від країн – лідерів світу, наданих Україні на основі міждержавних домовленостей, союзів та об'єднань щодо недопущення повторного вторгнення рф.

W3, W6, W10, W11, W13, W15 - O1, O8, O12, O13, O14 **Відбудова інфраструктури відповідно до нових стандартів після деокупації області.** Транспортна, енергетична, комунальна та соціальна інфраструктура може бути відновлена в рамках державної підтримки відбудови через платформу DREAM та міжнародні фінансові інструменти. Реалізувати відновлення інфраструктури необхідно за принципом «Build Back Better» — з урахуванням інклюзії, екологічності та стійкості, «справедливої трансформації».

W4 - O1, O2, O8 **Гуманітарне розмінування територій області після деокупації області.** Забруднення території Луганської області вибухонебезпечними предметами негативно впливатиме на її відновлення після деокупації. У зв'язку із цим, необхідно організувати ефективну систему гуманітарного розмінування із залученням міжнародних партнерів і приватного сектору. Забруднення територій вибухонебезпечними предметами потребує значних ресурсів, однак можливість створення міжнародного компенсаційного механізму та фінансування розмінування в рамках Ukraine Facility дає змогу організувати системну роботу з гуманітарного розмінування за участі державних, приватних та міжнародних партнерів.

W5 – O1, O5, O10, O11, O15 **Відновлення людського потенціалу та демографічного балансу після втрати людського капіталу внаслідок міграційної кризи та демографічного спаду.** Втрата людського капіталу та демографічний спад можуть бути пом'якшені через програми реінтеграції ВПО, освітні ініціативи та підтримку зайнятості, що створює виклик щодо повернення та залучення молоді, спеціалістів і підприємців до відбудови регіону.

W6, W7, W8, W16 – O1, O5, O8, O9, O12, O14, O15 **Економічна трансформація промислового потенціалу області після деокупації області та відродження підприємництва на новій технологічній основі.** Знищення промислового потенціалу області компенсується можливістю реалізації секторальної підтримки у межах Ukraine Facility та інвестицій у «зелену» економіку, що вимагає переходу від старопромислової моделі до нової економічної структури на засадах SMART-спеціалізації. Необхідно

переорієнтувати економіку області на інноваційні та технологічні галузі, створити нову промислову ідентичність Луганщини.

W7, W16 – O15 **Державна та місцева фінансова підтримка ВПО та суб'єктів підприємництва з Луганської області для започаткування та розвиток власної справи** дозволить збільшити обсяги реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств та стимулюватиме суб'єктів підприємства залишатися на Луганській реєстрації, а після деокупації повернути підприємства на територію області

W11, W12 – O1, O3, O4 **Відновлення освітнього та наукового потенціалу області.** Руйнування освітньої та наукової інфраструктури й відтік кадрів можуть бути зменшені завдяки цифровізації, дистанційній освіті та інтеграції у європейський освітній простір, а викликом стане відновлення науково-освітнього потенціалу через створення нових кампусів і партнерств з університетами ЄС. Необхідно також створити умови для повернення освітян, формування регіональних освітніх хабів і наукових партнерств із закордонними ЗВО.

W13 - O1, O8, O10 **Відновлення системи охорони здоров'я та соціального захисту після деокупації області.** Недостатня доступність медичних і соціальних послуг може бути вирішена шляхом відновлення інфраструктури охорони здоров'я за підтримки міжнародних донорів, формування сучасної системи соціального захисту, орієнтованої на мобільність та цифрові сервіси. Необхідно створити сучасну мережу медичних і соціальних послуг на принципах мобільності, цифровізації та доступності.

W15 - O1, O8, O13 **Відродження культурної інфраструктури та громадського життя після деокупації.** Втрата культурної та спортивної інфраструктури частково компенсується державною та міжнародною підтримкою відновлення культурних закладів і громадських просторів, що відкриває можливість використати культуру як інструмент соціальної згуртованості та формування нової регіональної ідентичності Луганщини. Необхідно використати культуру та публічні простори як інструмент формування нової регіональної ідентичності та соціальної згуртованості.

W9 - O8, O10, O13 **Відновлення інформаційного простору після деокупації області.** Відсутність телекомунікаційної та медійної присутності України на окупованих територіях зменшиться завдяки цифровізації, розбудові ГІС України та створенню сучасної інформаційної інфраструктури, водночас головним викликом стане відновлення українського інформаційного простору та кібербезпеки після деокупації. Необхідно забезпечити відновлення української інформаційної присутності, кіберзахист і медійну стійкість регіону.

Ризики

W1, W2 – T1, T2, T3 **Тривала окупація та географічна вразливість.** Луганська область стикається з численними ризиками, що виникають унаслідок поєднання її слабких сторін із зовнішніми загрозами. Географічна близькість до кордону з РФ та відсутність природних бар'єрів роблять регіон надзвичайно вразливим до воєнних дій. Ця слабкість підсилюється загрозою подальшої ескалації конфлікту та можливої тривалої окупації, що створює ризик

затягування процесу відновлення, відсутності інвестицій і повернення населення. Це призводить до неможливості повноцінного відновлення системи управління, інвестиційної діяльності та повернення населення внаслідок воєнної нестабільності.

W3 – T5 Руйнування інфраструктури та ускладнення логістики. Масштабні руйнування транспортної, енергетичної та житлової інфраструктури поєднуються з небезпекою подальших атак і деградації промислового потенціалу України, що загрожує втраті логістичних можливостей і спроможності регіону виконувати свою економічну функцію та затягує процес відновлення після війни.

W4 – T7, T8, T11 Забруднення території вибухонебезпечними предметами. Величезні площі замінованих земель та екологічно пошкоджених територій підсилюються браком ресурсів на розмінування й відновлення природних екосистем, що створює ризик довготривалої непридатності територій для проживання та господарської діяльності, екологічного виснаження.

W5 – T2, T4 Демографічний спад і втрата людського капіталу. Демографічна криза, що проявляється у відтоку населення, старінні й міграції працездатних громадян, посилюється загрозою постійного виїзду молоді та негативним природним приростом, створюючи ризик дефіциту кадрів, соціальної депресії та втрати людського потенціалу, залежність від гуманітарної допомоги.

W5, W7, W16 – T14 Втрата людського капіталу, зменшення виробництва та податкова перереєстрація суб'єктів підприємництва призводять до згорання виробництва і руйнування економічної структури Луганської області. Зменшення обсягів виробництва тягне за собою втрату робочих місць, падіння бюджетних надходжень і відтік інвестицій, що створює загрозу тривалого економічного занепаду регіону.

W7, W16 – T5 Руйнування промисловості та виробничої бази. Руйнування промислових підприємств і деградація індустріальної бази, разом із загрозою подальшого закриття шахт та знищення логістичних ланцюгів, формують ризик економічного занепаду області, зростання безробіття й втрати конкурентоспроможності та економічної самодостатності області після деокупації.

W12 – T13 Втрата науково-освітнього потенціалу. Втрата освітнього й наукового потенціалу через евакуацію закладів освіти та фахівців поглиблюється низьким охопленням українською освітою дітей із окупованих територій та за кордоном, що несе ризик зниження рівня освіченості, інноваційності та відчуження молоді від українського культурного простору. Це призводить також до зниження якості людського капіталу та зменшення інноваційного потенціалу.

W13, W14 – T4 Руйнування медичної та соціальної інфраструктури. Руйнування медичної та соціальної інфраструктури, зокрема знищення закладів охорони здоров'я й брак кадрів, підсилюється соціальною дестабілізацією та зростанням потреб населення, що створює ризик різкого зниження якості життя та посилення соціальної напруженості.

W15 – T3. Загроза втрати культурного середовища та самобутності регіону. Знищення закладів культури й спорту та руйнування культурного середовища

посилюються інформаційним тиском і пропагандою з боку окупаційної влади, що створює ризики поступового нівелювання української ідентичності, послаблення громадянської єдності та зростання дезорієнтації населення. Такі процеси становлять загрозу збереженню самобутності регіону, сприяють ослабленню соціальної згуртованості та зниженню громадянської активності.

W9 – T3 Відсутність телекомунікацій та інформаційного простору. Відсутність українських телекомунікацій і медіа на окупованих територіях у поєднанні з інформаційною ізоляцією створює ризик викривлення суспільної свідомості, втрати довіри до держави та загрози національній безпеці.

W2 – T7 Фінансова залежність громад. Залежність територіальних громад від зовнішнього фінансування, що виникла через втрату власних ресурсів, підсилюється ймовірним скороченням МТД, формуючи ризик фінансової нестабільності та неспроможності громад забезпечувати базові послуги після припинення зовнішньої підтримки.

W3, W 6, W10, W11, W 13, W 15, W16 – T14 Дефіцит фінансового ресурсу. Внаслідок того, що суб'єкти господарювання Луганської області перереєстровують свої підприємства на інших територіях України, зменшуються податкові надходження до місцевих бюджетів. Це значно ускладнює процес реалізації регіональних та місцевих програм розвитку та проєктів місцевого (регіонального) розвитку, направлених на людський розвиток, безпеку, ефективне функціонування системи управління, а також ставить під загрозу відбудову регіону після деокупації Луганської області.

У сукупності ці фактори створюють складну конфігурацію ризиків, що вимагає стратегічного управління, стійких механізмів реагування та системної державної політики, спрямованої на відновлення безпеки, людського потенціалу й економічної спроможності Луганської області.

Розділ III. Пріоритети регіонального розвитку Луганської області

З метою формування та запровадження органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування спеціальних механізмів та інструментів підтримки територій Державною стратегією регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки передбачено розподіл територій за безпековою ознакою на два типи.

Перший тип — декілька регіонів чи їх частини, території яких розташовані на відстані до 100 кілометрів вздовж лінії зіткнення або українсько-російського державного кордону, або тимчасово окупованої Російською Федерацією території України, проживання і ведення господарської діяльності на яких особливо небезпечне (далі — прифронтові території).

До прифронтових територій належать території, які відповідають хоча б одному з таких критеріїв: території чи їх частини, які віднесені в установленому законодавством порядку до територій активних бойових дій; території чи їх частини, які віднесені в установленому законодавством порядку до територій можливих бойових дій.

Пріоритетами державної регіональної політики для прифронтових територій є:

розвиток оборонної та захисної цивільної інфраструктури (військова логістика, захищені транспортні маршрути, фонд захисних споруд цивільного захисту, системи оповіщення);

швидке відновлення критичної, соціальної та житлової інфраструктури (відновлення житла, розбудова та відновлення інфраструктури, захисні споруди об'єктів інфраструктури, управління відходами від руйнувань, електроенергетика, тепла енергетика, автомобільний і залізничний транспорт та дорожнє господарство);

підтримка населення: громадська безпека (цивільний захист), протимінна діяльність; збільшення можливостей для працевлаштування; створення у закладах освіти безпечного, здорового та інклюзивного освітнього середовища; соціальний захист та пільги; допомога з платежами за житлово-комунальні послуги; якісне медичне обслуговування;

спрощення умов для ведення бізнесу;

комплексна підтримка аграрного сектору;

страхування воєнних ризиків.

Другий тип — тимчасово окуповані території, якими є декілька регіонів чи їх частини, території яких в установленому законодавством порядку віднесені до тимчасово окупованих Російською Федерацією територій України.

Пріоритетами державної регіональної політики для тимчасово окупованих територій є:

створення умов для безпечного і організованого переміщення громадян України з тимчасово окупованих територій на підконтрольну Україні територію;

збереження української національної ідентичності у громадян, що мешкають на тимчасово окупованих територіях, включно з інформаційними і культурними ініціативами;

посилення інституційної спроможності органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій;

захист прав і свобод громадян України, які проживають на тимчасово окупованих територіях.

Луганська область відноситься і до першого і другого типу територій за безпековою ознакою. Тому, Стратегією на 2021 – 2027 роки беруться до уваги визначені державою пріоритети державної регіональної політики для цих двох типів територій.

Окрім того, з урахуванням безпекових факторів Луганська область активно бере участь у впровадженні наступних державних пріоритетів регіонального розвитку України на період до 2027 року:

створення безпекових умов для проживання та повернення громадян України в регіони та територіальні громади, що передбачає:

- всебічну підтримку сил безпеки і оборони України у відстоюванні державного суверенітету та територіальної цілісності;

- підтримку співробітництва Луганської області з державами - членами ЄС з питань безпеки та антикризового управління, зокрема з метою реагування на існуючі та можливі загрози;

- сприяння діяльності правоохоронних органів з метою зниження рівня злочинності, захисту прав, свобод і законних інтересів громадян України;
- створення умов для повернення ВПО та вимушено переміщених осіб за межі України до своїх громад, передусім шляхом забезпечення безпеки, доступності до житла та створення належних умов для проживання, можливостей працевлаштування за фахом, розвитку та навчання дітей, а також самореалізації та професійного розвитку;
- відновлення безпечних умов життєдіяльності на територіях, що постраждали внаслідок бойових дій;
- розбудову системи цивільного захисту на регіональному та місцевому рівнях, розвиток фонду захисних споруд цивільного захисту, забезпечення пожежної та техногенної безпеки;
- забезпечення екологічної та техногенної безпеки, запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та ліквідацію їх наслідків;

реалізація стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в ЄС, що передбачає:

- імплементацію процедур та кращих практик ЄС в регіональному та місцевому управлінні, смарт-спеціалізації; зокрема з використанням принципів смарт-спеціалізації;
- підготовку та підвищення кваліфікації кадрів регіонального і місцевого управління для ефективної роботи з фінансовими інструментами ЄС;
- розширення партнерської взаємодії з європейськими державами в економічній, енергетичній, гуманітарній, освітній, науковій, транспортній сферах, а також у галузі охорони навколишнього природного середовища та інших напрямках спільного інтересу;
- підвищення поінформованості населення про сутність, процеси та перспективи руху України до членства в ЄС;
- підтримку міжнародного територіального співробітництва: реалізацію проектів міжнародного територіального співробітництва; підтримку та заохочення ділового партнерства для нарощування потенціалу регіонального розвитку; зміцнення партнерських відносин між муніципалітетами (громадами) та їх асоціаціями в Україні і ЄС;

забезпечення відновлення за принципом «Відновити краще, ніж було», що передбачає:

- відбудову житла, соціальної інфраструктури та комунікацій із застосуванням інноваційних технологій і відповідно до принципів сталого розвитку;
- відновлення економічної активності та виробничого потенціалу на певній території, у тому числі визначення у разі потреби нових спеціалізацій територій з огляду на наслідки збройної агресії Російської Федерації проти України;
- сприяння відновленню підприємницького та виробничого потенціалу;
- розмінування та відновлення територій, що зазнали забруднень, які виникли внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України;
- формування диверсифікованих механізмів фінансування, визначення пріоритетності та вибору проектів відновлення, контролю ефективності використання коштів;

- відповідність планувальним документам з питань відновлення та розвитку регіонів і територіальних громад;
- забезпечення стійкості інфраструктури;
- ухвалення природоорієнтованих рішень;

довгострокова стійкість держави, регіонів та територіальних громад, що передбачає:

- впровадження національної системи стійкості на всіх рівнях з урахуванням специфічних ключових ризиків регіонів;
- забезпечення цілісності та безперервності надання адміністративних послуг;
- стале енергозабезпечення, децентралізовані енергетичні системи та енергоефективність;
- підтримку стійкості локального бізнесу в умовах системних ризиків збройної агресії Російської Федерації проти України та відновлення України;
- імплементацію сучасних технологічних рішень для забезпечення стійкості;
- консолідацію громадянського суспільства щодо реалізації цілей стійкості;
- запровадження механізмів міжвідомчої взаємодії і координації щодо забезпечення стійкості регіонів і територіальних громад, налагодження ефективного діалогу та комунікацій з населенням на всій території України;

конкурентоспроможність і динамічний економічний розвиток з урахуванням Цілей сталого розвитку та необхідності досягнення кліматичної нейтральності не пізніше 2060 року, що передбачає:

- сприяння розвитку підприємництва та підвищення інвестиційної привабливості регіонів і територіальних громад;
- інтеграцію національної економіки в європейський економічний простір;
- диверсифікацію регіональних економік з метою ефективної реалізації національного ресурсного та економічного потенціалу;
- сприяння включенню елементів природно-ресурсного, економічного потенціалу в національні ланцюги доданої вартості та глобальні ланцюги доданої вартості з високим ступенем переробки вітчизняної продукції;
- сприяння впровадженню технологічного підходу Індустрія 4.0;
- сталий розвиток сільського господарства з урахуванням кліматичних змін та завдань розвитку сільських територій;
- сприяння декарбонізації економічної діяльності, енергетичній трансформації промисловості з використанням відтворювальних джерел, розвитку промисловості на “зелених” засадах;
- створення сприятливих умов для інновацій, науково-технологічного розвитку, креативних індустрій;

прискорення інноваційного розвитку регіонів на принципах смартспеціалізації, сприяння створенню дослідницької та інноваційної інфраструктури, що передбачає:

- розбудову мережі кластерів, центрів передових технологій, центрів колективного користування науковим обладнанням тощо;

- встановлення напрямів інноваційного розвитку з використанням підходів смарт-спеціалізації регіонів;

розвиток людського капіталу, що передбачає:

- створення ефективної та стійкої системи охорони здоров'я, орієнтованої на зміцнення громадського здоров'я та якісну медичну допомогу відповідно до регіональних ризиків;

- формування ефективної конкурентоспроможної системи освіти відповідно до потреб розвитку людського капіталу, інноваційної та цифрової економіки з пріоритетом на формуванні ключових компетентностей для навчання протягом життя, поєднання науки, освіти та практики;

- посилення ролі закладів вищої освіти у формуванні людського капіталу та сталого регіонального розвитку шляхом реалізації третьої місії — розвитку інновацій та підприємництва, співпраці з громадою та бізнесом, сприяння культурному і соціальному розвитку регіонів;

- сприяння адаптації людського капіталу до цифрової та зеленої трансформацій, формування на достатньому рівні навичок, необхідних для таких трансформацій;

- формування гнучких регіональних ринків праці на основі сучасної професійної освіти, мобільності працівників та міжрегіональної співпраці;

- реалізацію інтегрованої багаторівневої політики реінтеграції ветеранів війни до цивільного життя;

- реалізацію політик, спрямованих на самореалізацію молоді та підтримку молодих сімей, захист материнства і батьківства;

- створення умов для інклюзії осіб похилого віку до економічного та суспільного життя, підвищення тривалості активного життя;

- створення умов для збереження та розвитку матеріальної та нематеріальної культурної спадщини, етнічного, культурного виховання, розвитку культурних індустрій; патріотичного культурного виховання, розвитку культурних індустрій;

- створення умов для поширення масового спорту з метою зміцнення громадського здоров'я, згуртованості та фізичного розвитку;

- забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків для реалізації та розвитку їх здібностей та потенціалу;

- забезпечення зростання добробуту населення шляхом надання якісних соціальних послуг та вдосконалення адресної підтримки вразливих груп населення;

- забезпечення особам з інвалідністю інклюзії у суспільство, рівності прав і можливостей вільно пересуватися, отримувати послуги та брати участь у суспільному житті;

національна згуртованість, що передбачає:

- залучення громадян до прийняття рішень на державному, регіональному та місцевому рівні;

- розбудову партнерств між територіальними громадами, розвиток міжмуніципального та міжрегіонального співробітництва з метою відновлення та розвитку регіонів;

- створення умов для вирівнювання можливостей розвитку різних функціональних типів територій;
- підвищення взаємодії економіки регіонів до економічних і соціальних змін;
- допомогу ВПО у працевлаштуванні, забезпеченні житлом, наданні медичних і освітніх послуг, інтеграцію ВПО у суспільне життя територіальних громад;
- підвищення міжрегіональної взаємодії шляхом розвитку інфраструктури та електронних комунікаційних мереж;
- реалізацію інформаційної політики, спрямованої на зміцнення української національної ідентичності та запобігання ризикам послаблення згуртованості;

інституційна спроможність та ефективне багаторівневе врядування, що передбачає:

- розвиток інституційної спроможності місцевих держадміністрацій та органів місцевого самоврядування усіх рівнів у сферах стратегічного планування, проектного менеджменту, запобігання корупції тощо;
- розвиток інституційної спроможності місцевих держадміністрацій та органів місцевого самоврядування щодо співпраці з міжнародними партнерами;
- наближення системи управління регіональним розвитком до процедур та кращих практик ЄС;
- зміцнення кадрового потенціалу та осучаснення компетенцій працівників місцевих самоврядування; держадміністрацій та органів місцевого самоврядування;
- цифровізацію сфери управління та надання адміністративних послуг, навчання працівників цифровим компетенціям, впровадження практик цифрової демократії та смарт-технологій у територіальних громадах (складові “смарт-міста”);
- впровадження реформ управління публічними інвестиціями.

Розділ IV. Сценарії розвитку регіональної економіки

Актуалізація Стратегії на 2021 – 2027 роки зумовлена необхідністю врахування викликів та факторів, відображених у Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2027 року, серед яких:

- наслідки повномасштабної війни РФ проти України та їх вплив на територіальні громади та Луганську область, підвищення ролі безпеки та стійкості до зовнішніх чинників;
- набуття Україною статусу кандидата на членство в ЄС, поглиблення ступеня виконання положень Угоди про асоціацію між Україною і ЄС та її державами-членами та переходу до початку переговорів про вступ України до ЄС;
- рекомендацій Організації економічного співробітництва та розвитку щодо необхідності оновлення Стратегії для забезпечення зв'язку з планом та процесом відновлення
- внесення змін до Закону України «Про засади державної регіональної політики»

- внесення змін до Закону України «Про основи національного спротиву»
- кліматичних зобов'язань України, зокрема щодо:
загальноекономічного зниження викидів парникових газів на 65% до 2030 року порівняно з 1990 роком (Другий Національно визначений внесок України до Паризької угоди);
відмови від використання вугілля на державних електростанціях до 2035 року (COP26, вступ до платформи Powering Past Coal Alliance (PPCA);
скорочення викидів метану на 30% до 2030 року від рівня 2020 року (COP26, долучення до ініціативи Global Methane Pledge);

Моделювання сценаріїв розвитку Луганської області на період до 2027 року здійснювалося на основі опису послідовності подій від теперішнього до майбутнього стану розвитку регіону, що ґрунтується на припущеннях.

Необхідною умовою планування сценаріїв розвитку, крім об'єктивного аналізу ситуації у регіоні, стали найбільш вірогідні прогнози, побудовані на зафіксованих воєнно-політичних та соціально-економічних тенденціях розвитку України та Луганської області.

Сценарії будувалися на підставі демографічного та економічного прогнозів розвитку регіону, а також шляхом обговорення з громадськістю. Було опрацьовано кілька варіантів сценаріїв розвитку, а саме: **базовий** і один альтернативний сценарій – **оптимістичний**.

Альтернативні базовому сценарію опрацьовані для подальшого перегляду, корекції (за потреби) цілей регіональної стратегії та стратегічного бачення.

Під час моделювання враховувалися такі **загальнонаціональні тенденції**:

З 2022 року та по теперішній час країна-агресор продовжує цілеспрямовано руйнувати об'єкти критичної інфраструктури та промисловості. Продовження війни ускладнює логістику, негативно впливає на зовнішню торгівлю та поглиблює структурні дисбаланси.

Економічне зростання України у 2024 році стримували нижчий, порівняно з 2023 роком, врожай, продовження бойових дій, ракетні атаки на енергосистему, дисбаланси на ринку праці.

Однак, економіка України у 2024 році продовжила адаптуватись до кризових реалій війни. За даними Держстату, зростання реального валового внутрішнього продукту у 2024 році порівняно з 2023 роком становило 2,9 відсотка. Очікується, що валовий внутрішній продукт у 2025 році продовжить зростати, але повільнішими темпами - на рівні 2,7 відсотка. Ризиками для економічного зростання залишаються безпековий фактор, зокрема продовження обстрілів об'єктів енергетичної та транспортної інфраструктури, продовження руйнації виробничих потужностей.

З іншого боку, негативні економічні наслідки війни пом'якшуватимуть підтримка міжнародних партнерів, адаптація економічних агентів до нових реалій та скоординовані заходи, які вживаються Урядом для підтримки макроекономічної стабільності та вітчизняного бізнесу.

Дефіцит кадрів, який вже зараз відчуває значна частина підприємств, буде ставати дедалі гострішим в умовах продовження військових дій і збережеться також після їх припинення.

Одночасно із зменшенням пропозиції робочої сили на ринку праці в умовах війни зростає безробіття. Через внутрішню міграцію та передислокацію бізнесу найбільша активність пошукачів/ок спостерігається в областях Заходу України.

Релокація бізнесу до західних областей України стала важливим драйвером збереження підприємницького потенціалу України. Однак релокований бізнес стикнувся із проблемами щодо невідповідності інженерної, транспортної інфраструктури та промислових майданчиків потребам промислових підприємств, ускладненого одночасним переміщенням та розселенням значної кількості працівників/иць та членів їх родин, як і просто ВПО, із забезпеченням їх базовими соціальними та житлово-комунальними послугами.

Подальший економічний розвиток України значною мірою буде залежати від тривалості та перебігу активної фази військових дій, обсягів фінансової допомоги міжнародних партнерів та динаміки міграційних процесів. Зниження рівня безпекових ризиків та підтримка міжнародних партнерів у подоланні наслідків війни створюватимуть передумови для відновлення інвестиційної активності в Україні. Також це сприятиме поверненню вимушених мігрантів, що стане вагомим фактором економічного відновлення у середньостроковій перспективі.

Базовий сценарій

(модель майбутнього стану, яка передбачає продовження існуючих тенденцій та інерційних процесів, без урахування кардинальних змін чи значних втручань. Він слугує відправною точкою для порівняння, показуючи, що станеться, якщо не вживати додаткових заходів для досягнення певних цілей, та дозволяє оцінити, які додаткові зусилля потрібні для реалізації стратегічних цілей)

Базовий сценарій на період до 2027 року передбачає, що область рухається за інерцією. Територія області залишається окупованою і зовнішні та внутрішні фактори впливу залишаються незмінними. Активні військові дії продовжуються в умовах поступового зниження зовнішньої бюджетної та військової підтримки України, прискорюється скорочення чисельності населення за рахунок військових втрат та еміграції.

Базовий сценарій розвитку Луганської області передбачає збереження основних інституційних, людських і соціальних ресурсів регіону в умовах обмеженого впливу держави та міжнародних партнерів. Це сценарій **стриманої стійкості**, у межах якого основна увага зосереджується не на фізичному відновленні територій, а на збереженні людського капіталу та регіональної ідентичності, підтримці інституційної спроможності управлінських структур для подальшого швидкого переходу до відбудови після деокупації.

Станом на 2025 рік майже уся територія Луганської області залишається під тимчасовою окупацією російської федерації. Луганська обласна військова адміністрація, військові адміністрації громад та обласні інституції продовжують функціонувати в евакуації — переважно у Дніпрі, Києві, Рівному, Львові, Полтаві, Харкові тощо. На підконтрольній державі території залишаються лише окремі представницькі офіси та координаційні центри. Значну частину промислової, транспортної та енергетичної інфраструктури зруйновано або пошкоджено.

Попри втрату територій, зберігається **інституційна стійкість** — Луганська обласна військова адміністрація, 26 військових адміністрацій населених пунктів області, освітні, культурні та громадські установи продовжують роботу в евакуації. Це дозволяє підтримувати керованість регіону, вести облік пошкоджених об'єктів та брати участь у національних і міжнародних програмах допомоги. Основна мета сценарію полягає у **збереженні управлінської системи, людського потенціалу та соціальної єдності**.

В умовах війни ключовим ресурсом регіону стають люди – ВПО, які зберігають прив'язаність до Луганщини та готовність повернутися після звільнення. Близько 68 % ВПО декларують намір повернення, а понад 90 % ототожнюють себе з українським суспільством. Це створює основу для формування нової «спільноти Луганщини у релокації», що забезпечує громадську активність, волонтерську діяльність і культурне відтворення ідентичності. Одночасно в умовах тривалої евакуації виникають ризики психологічного виснаження, втрати довіри до перспектив деокупації та зниження участі у суспільному житті, що потребує цілеспрямованої політики підтримки ментального здоров'я та згуртованості.

Важливою складовою базового сценарію є **збереження освітньої та наукової інфраструктури**. Освітній процес стає цифровим, із акцентом на STEM-освіті та професійній перепідготовці ветеранів і жінок.

П'ять університетів і шістнадцять коледжів Луганщини, переміщені в інші регіони України, продовжують навчальний процес, утворюючи єдину освітню мережу у релокації. Їх діяльність підтримується грантовими програмами ЄС, ПРООН та Міністерства освіти і науки України. На цій основі формується «Освітній хаб Луганщини», покликаний зберегти кадровий потенціал і забезпечити підготовку спеціалістів для післявоєнного відновлення. Науковці Луганщини беруть участь у спільних дослідницьких і стартап-проектах у сферах енергетики, логістики та агротехнологій.

В економічному аспекті сценарій орієнтований на **збереження бізнесу та виробничих компетенцій у релокації**. Підприємства, які евакуювалися з області, беруть участь у програмах підтримки малого і середнього бізнесу, створюють кооперації та партнерства з громадами приймаючих регіонів. Водночас відсутність доступу до територій, інвестиційної привабливості та ресурсної бази не дозволяє здійснювати відновлення промислового комплексу чи енергетичної системи. Економічна діяльність залишається переважно гуманітарною та грантовою.

Особлива увага приділяється **культурі та формуванню ідентичності**. Луганщина стає символом незламності та відродження. Культурна та освітня дипломатія регіону стає частиною загальноукраїнського бренду відновленої України.

У культурній та інформаційній площині основним завданням є **збереження української ідентичності Луганщини**. Продовжується реалізація ініціатив «Луганщина – Світанок України», створюються культурні осередки у Дніпрі, Полтаві, Києві, інших містах, де проводяться виставки, фестивалі та дискусії про майбутнє регіону. Культурна дипломатія у релокації стає одним із інструментів протидії російській пропаганді на окупованих територіях.

Особлива увага приділяється ветеранам та родинам загиблих, тобто реалізації ветеранської політики та створення умов для поховання загиблих героїв Луганської області. Організація меморіалів, пам'ятників, музеїв тощо.

Таким чином, базовий сценарій не є сценарієм відновлення у класичному розумінні. Це сценарій **виживання, адаптації та збереження**, у межах якого ключові дії спрямовані на:

- збереження освітнього, кадрового та культурного потенціалу;
- посилення міжнародної підтримки регіону;
- консолідацію громади Луганщини як цілісної української спільноти;
- підтримку функціонування адміністративних структур в евакуації;
- розвиток цифрових платформ управління відновленням.

До 2027 року очікується збереження стабільної управлінської вертикалі в евакуації, формування системи координації з громадами, збільшення кількості освітніх і культурних проєктів та посилення співпраці з міжнародними партнерами. Хоча фізичне відновлення території залишається неможливим, Луганщина зберігає своє місце в інституційній, освітній та культурній структурі України, виступаючи символом стійкості, пам'яті та незламності.

Цей базовий сценарій розвитку Луганської області — **сценарій стратегічного збереження**, покликаний утримати людський, інтелектуальний та управлінський потенціал регіону, створюючи основу для подальшого переходу до етапу відновлення після деокупації та повернення території під контроль України.

Серед альтернативних сценаріїв розвитку методикою стратегічного планування передбачено - оптимістичний та песимістичний сценарії. Оскільки область вже знаходиться в умовах майже повної окупації і базовий сценарій майже збігається із песимістичним сценарієм, було прийнято рішення передбачити в Стратегії розвитку Луганської області тільки один альтернативний сценарій, а саме оптимістичний.

Оптимістичний сценарій

(область активно використовує можливості в таких умовах: деокупація Луганської області, відновлення контролю української влади над територією Луганської області, проведення відбудови інфраструктури, відновлення діяльності державних інституцій та системи надання послуг для населення, проводиться розмінування території Луганської області, проводиться очищення території від небезпечних предметів, впроваджується система безпеки від надзвичайних ситуацій, відроджується діяльність українських телекомунікацій і медіа).

Оптимістичний сценарій розвитку Луганської області базується на передумовах повного відновлення територіальної цілісності України, відновлення контролю української влади над усією територією області, успішній демілітаризації, розмінуванні та стабілізації безпекової ситуації.

У цих умовах може розпочатися масштабна відбудова інфраструктури, відновлення роботи державних інституцій, освітніх і медичних закладів, телекомунікацій, транспорту та системи надання послуг населенню. Луганська область переходить від стану виживання до моделі «відновлення через

розвиток», використовуючи державні програми, міжнародну допомогу та власний людський потенціал для створення сучасної європейської регіональної економіки.

Після завершення активних бойових дій область поступово деокуповується. Відновлюється українська адміністративна, правоохоронна та судова система, розпочинається активна фаза реконструкції в межах державних і міжнародних програм по великому відновленню в рамках «Ukraine Facility» та «RebuildUA». Головною передумовою успішної відбудови є розмінування та очищення територій, що дозволяє повернути безпечне пересування, електро- і водопостачання, логістику, телерадіозв'язок і поштові сервіси.

Метою оптимістичного сценарію є повернення Луганської області до українського правового, соціального та економічного простору через безпечну реінтеграцію, відновлення інфраструктури, створення сучасної інноваційної економіки й формування гідних умов життя для населення. На початковому етапі після деокупації в громадах, які перебували в тимчасовій окупації з 2014 року, формуються військові адміністрації з поступовим переходом до повноцінного місцевого самоврядування.

Активно розвивається система електронного врядування (e-Dem, DREAM, Diia), яка забезпечує прозорість і швидкість управлінських рішень. Відновлюється система цивільного захисту, функціонують підрозділи ДСНС, поліції, медичні служби та система раннього сповіщення про загрози. До 2027 року 100 % території області очищуються від вибухонебезпечних предметів.

Відновлення інфраструктури стає основним вектором розвитку регіону. Проводиться масштабна реконструкція транспортних, енергетичних, комунальних і житлових мереж. Відновлюється понад шість тисяч кілометрів автомобільних доріг, десятки мостів і залізничних сполучень, модернізуються підстанції та системи очищення води.

Упроваджується цифрова інфраструктура — мобільний зв'язок, телерадіомовлення, поштові сервіси, безкоштовні Wi-Fi-зони у публічних просторах. Розвиваються енергетичні проєкти з використанням відновлюваних джерел енергії: сонячної, біо- та гідроенергетики.

Економіка області набуває нової структури: від колишньої вугільно-промислової моделі вона переходить до диверсифікованої, екологічної та інноваційної системи. Створюються індустриальні парки, які залучають українських та європейських інвесторів. Активно розвивається малий і середній бізнес завдяки пільговому кредитуванню та грантовим програмам. У сфері будівництва, логістики, переробки й сервісу створюється понад двадцять тисяч робочих місць.

Після деокупації починається активне повернення ВПО. На територію області повертаються люди, серед них молодь, фахівці, підприємці та освітяни. Відновлюються школи, дитячі садки, професійно-технічні навчальні заклади.

У соціальній сфері відновлюється система охорони здоров'я: ремонтуються лікарні, створюються мобільні медичні бригади, впроваджується нова модель соціальних сервісів «єДопомога». Ветерани війни, ВПО та постраждалі від бойових дій отримують доступ до програм психологічної реабілітації та професійної адаптації. У громадах відкриваються оновлені центри культури,

спорту та молодіжні простори, де формується нова спільнота Луганщини. Відновлюються музеї, театри, бібліотеки, історико-культурні заповідники, розвивається внутрішній туризм — еко-, історичний і культурний. Запускаються туристичні маршрути «Донбас нескорений» і «Сіверський Донець — річка життя».

В рамках даного сценарію очікується повне відновлення системи управління, очищення територій від мін та вибухонебезпечних предметів, відновлення промислового та аграрного потенціалу області. Населення області відновлює свою чисельність, створюються нові робочі місця. Рівень довіри до влади сягає понад 70 %, що свідчить про успішну реінтеграцію регіону.

Оптимістичний сценарій розвитку Луганської області — це сценарій повноцінного повернення регіону до українського державного, соціального та економічного простору. Його головні принципи — безпека і стабільність, відбудова через модернізацію та розвиток людського потенціалу. Луганщина стає прикладом реінтегрованого, сучасного та стійкого регіону, який після руйнувань війни перетворюється на простір можливостей, партнерства та європейської інтеграції, символ відродження і сили українського народу.

Розділ V. Стратегічне бачення розвитку Луганської області

Виходячи з матеріалів дослідження соціально-економічного стану області, думок місцевих експертів, науковців, працівників органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, зібраних під час гугл-опитування та з використанням цифрового інструменту Ментиметр, а також на підставі обговорень під час онлайн-засідань робочої групи з розроблення проєктів Стратегії розвитку Луганської області та планів заходів з її реалізації, які відбулися 25.10.2025 та 07.11.2025 сформульовано наступне стратегічне бачення розвитку Луганської області:

Луганська область - спільнота людської гідності, єднання та незламності, де головною цінністю є людина, взаємна повага і підтримка.

Регіон, який формує «Освітній і науковий осередок Луганщини у релокації» як основу майбутнього відродження.

Регіон, який створює «Цифрову Луганщину» як платформу взаємодії громадських, освітніх, бізнесових і культурних спільнот у цифровому просторі.

Регіон соціальної згуртованості, міжнародних, міжрегіональних, міжмуниципальних партнерств, якісних соціальних сервісів та психологічної допомоги, які сприяють збереженню людського капіталу, професійних об'єднань і довіри.

«Луганщина незламна», попри втрати й випробування позиціонує себе як спільнота культурної ідентичності, історичної пам'яті, інформаційної стійкості та нескореності у складі єдиної та незалежної України.

Управлінський та людський потенціал Луганської області інтегрує навколо себе зацікавлені сторони щодо сучасних форм управління, партнерств та послуг і підтримки луганчан, залучаючи вітчизняних і закордонних партнерів, послідовно дотримуючись інклюзивного розвитку.

Розділ VI. Стратегічні та оперативні цілі, завдання розвитку Луганської області на період до 2027 року

Стратегічні, оперативні цілі та завдання було затверджено на засіданні Робочої групи з розроблення проєктів Стратегії розвитку Луганської області та планів заходів з її реалізації, яке відбулося 07.11.2025. Перед засіданням було підготовлено та розіслано членам робочої групи гугл-опитування щодо їхнього бачення формулювань стратегічних, оперативних цілей та завдань. В результаті зібраних пропозицій та на підставі проведеного обговорення під час засідання Робочої групи 07.11.2025 було прийнято рішення щодо включення до Стратегії наступної матриці цілей та завдань, яка повністю відповідає державній регіональній політиці та умовам, в яких знаходиться Луганська область та система управління, а також перспективам її деокупації та подальшого розвитку:

Таблиця 61. Стратегічні, оперативні цілі та завдання Стратегії на 2021 – 2027 роки

Оперативні цілі	Напрямок інвестування	Завдання
Стратегічна ціль 1. Посилення безпеки та економічної стійкості Луганської області		
1.1. Посилення обороноздатності, підтримка військових та реінтеграція ветеранів війни до цивільного життя	Ветерани війни та військовослужбовці	1.1.1. Підтримка системи оборони, допомога військовим частинам. 1.1.2. Реінтеграція ветеранів війни до цивільного життя, реалізація Політики Героїв та меморіалізація війни (вшанування пам'яті загиблих Захисників та Захисниць України), посилення соціальної захищеності ветеранів війни та членів їх сімей.
1.2. Інформаційна безпека регіону	Цивільний захист та безпека громадян	1.2.1. Протидія дезінформації та російським наративам через медіа, освіту й культуру 1.2.2. Підтримка незалежних медіа й блогерів, які працюють на формування українського інформаційного простору регіону 1.2.3. Навчання громадських лідерів, посадовців і молоді з цифрової безпеки та медіаграмотності
1.3. Цивільний захист та робота правоохоронних органів	Цивільний захист та безпека громадян	1.3.1. Поповнення регіонального та місцевих матеріальних резервів для запобігання виникненню і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на території Луганської області. 1.3.2. Сприяння підвищенню спроможностей та доукомплектування технікою, майном і обладнанням

		підрозділів сил цивільного захисту територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Луганської області (ДСНС, НП, НГУ). 1.3.3. Підготовка піротехнічних підрозділів до виконання заходів і робіт з гуманітарного розмінування, у т. ч. на деокупованих територіях Луганської області, із залученням міжнародних партнерів і приватного сектору. 1.3.4. Системне документування втрат і свідчень про злочини з боку держави - агресора, розслідування порушень прав людини та міжнародних злочинів, вчинених державою – агресором.
1.4. Економічна підтримка внутрішньо переміщених осіб	<i>Інтеграція внутрішньо переміщених осіб</i>	1.4.1. Покращення доступу внутрішньо переміщених осіб до ринків праці через підвищення трудової мобільності та адаптації до місцевих потреб, впровадження сучасних онлайн-платформ навчання, сертифікації, наставництва для внутрішньо переміщених осіб, дітей та молоді. 1.4.2. Освіта впродовж життя на принципах рівних можливостей для професійного розвитку особистості, запровадження курсів з перекваліфікації, ІТ-грамотності, підприємництва, тощо. 1.4.3. Запровадження програм підтримки ВПО, направлених на створення або розвиток власної справи, підвищення професійних компетенцій ВПО
1.5. Підтримка релокованого бізнесу Луганської області	<i>Нові робочі місця, інвестиції та розвиток бізнесу</i>	1.5.1. Запровадження програм підтримки релокованого бізнесу, який евакуювався із території Луганської області 1.5.2. Підтримка переміщених агровиробників 1.5.3. Трансфер знань, підтримка інноваційних досліджень, комерціалізація наукових розробок релокованими підприємствами та підприємцями Луганської області 1.5.4. Створення інфраструктури підтримки релокованих підприємств Луганської області, надання консультаційної, інформаційної,

		навчальної, організаційної та інших видів допомоги 1.5.5. Підтримка виробничої кооперації, асоціацій підприємців, кластерів та співробітництва підприємств Луганської області
Стратегічна ціль 2. Розвиток, орієнтований на людину		
2.1. Розбудова якісної системи освіти, орієнтованої на підтримку та розвиток людського капіталу Луганщини в умовах переміщення та відновлення після деокупації	<i>Освітні послуги</i>	2.1.1. Забезпечення рівного доступу та підвищення якості дошкільної, загальної середньої освіти, у тому числі за рахунок дистанційних форм навчання. 2.1.2. Формування «Освітнього та наукового осередку Луганщини в релокації» (підтримка переміщених закладів вищої, фахової передвищої та професійної освіти, науковців і студентів, у тому числі із числа жителів Луганської області; розвиток нових партнерств і комунікацій). 2.1.3. Трансфер знань, налагодження співпраці між релокованими вищими закладами освіти Луганщини та вищими закладами освіти країн-партнерів.
2.2. Формування доступного, інклюзивного, здоров'язберігаючого простору для фізичного, психологічного та ментального відновлення та розвитку людини	<i>Медичні послуги</i>	2.2.1. Формування мережі закладів охорони здоров'я, орієнтованої на профілактику захворювань і реагування на ключові ризики, визначені за результатами аналізу детермінант здоров'я населення. 2.2.2. Охорона материнства та дитинства, поширення знань та практик щодо збереження репродуктивного здоров'я. 2.2.3. Психологічна, реабілітаційна, соціальна підтримка населення, забезпечення його ментального здоров'я та життєстійкості.
2.3. Збереження культурної спадщини та локальної ідентичності регіону, забезпечення доступу населення до культурних	<i>Культурні послуги та формування національної ідентичності</i>	2.3.1. Здійснення заходів зі збереження та промоції культурної спадщини регіону, елементів нематеріальної культурної спадщини, у тому числі із застосуванням цифрових технологій 2.3.2. Забезпечення стійкості та розвитку переміщених закладів культури, доступу населення до базового набору культурних послуг та підтримка культурних ініціатив

послуг і підтримка діяльності переміщених закладів культури		2.3.3. Новітня бібліотека Луганщини: запровадження нових інформаційно бібліотечних послуг на основі інформаційно комунікаційних технологій. 2.3.4. Запровадження мистецьких програм для дітей, молоді, ВПО, спрямованих на зміцнення національної та локальної ідентичності.
2.4. Забезпечення розвитку якісних і доступних соціальних послуг у відповідності до потреб людини	<i>Соціальні послуги та формування інклюзивного суспільства</i>	2.4.1. Формування системи надання доступних соціальних послуг відповідно до потреб населення шляхом відновлення роботи закладів/установ надавачів соціальних послуг, сприяння розбудові мережі таких установ, запровадження нових видів соціальних послуг з урахуванням гендерних особливостей та інклюзії. 2.4.2. Забезпечення ВПО осіб житлом та розвиток ефективної системи доступного житла. 2.4.3. Розвиток сімейних форм виховання дітей – сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
2.5. Створення безбар'єрного простору для жителів Луганської області	<i>Комфортні громади</i>	2.5.1. Забезпечення виконання щодворічних планів заходів з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року. 2.5.2. Забезпечення виконання щодворічних Обласних планів заходів з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року. 2.5.3. Проведення інформаційної кампанії щодо підвищення рівня обізнаності фахівців органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування з питань створення безбар'єрного простору.
Стратегічна ціль 3. Забезпечення стійкості та ефективності регіонального публічного управління та партнерства		
3.1. Формування згуртованого патріотичного громадянського	<i>Культурні послуги та формування</i>	3.1.1. Зміцнення системи соціальної згуртованості населення Луганщини та формування екосистеми інклюзивної комунікації з владою незалежно від місця

суспільства на засадах української національної ідентичності та соціальної включеності	<i>національної ідентичності</i>	проживання (інші регіони України, за кордоном). 3.1.2. Створення належних умов для національно-патріотичного, військово-патріотичного виховання молоді, співпраця із ветеранами війни. 3.1.3. Підтримка розвитку спільнот взаємодопомоги, громадських центрів підтримки луганчан в приймаючих громадах, волонтерства, підвищення рівня громадянської освіти та політико-правової культури луганчан. 3.1.4. Створення умов для розвитку, успішної самореалізації та соціальної інтеграції молоді у місцеве суспільство з урахуванням ідентичності Луганщини.
3.2. Інституційно стійка, цифровізована, стала система управління	<i>Цифрова інфраструктура, адміністрації та інші публічні (електронні публічні) послуги</i>	3.2.1. Цифрова трансформація системи управління та впровадження електронних послуг. 3.2.2. Створення е-платформи «Цифрова Луганщина». 3.2.3. Системне впровадження ефективного врядування, у тому числі на засадах Е-демократії (e-Dem).
	<i>Розбудова потенціалу суб'єктів державної регіональної політики</i>	3.2.4. Посилення інституційної спроможності діяльності військових адміністрацій релокованих громад, зокрема у сфері стратегічного планування, управління публічними інвестиційними проектами, просторового планування та управління 3.2.5. Формування мобільних та швидких управлінських команд та мобілізація ресурсів, які можуть бути використані негайно під час деокупації.
3.3. Ефективні партнерства та комунікації	<i>Інструменти планування та підзвітності у регіональній політиці</i>	3.3.1. Формування регіональної школи проектного менеджменту (підтримка інституцій регіонального розвитку та міжнародного співробітництва, у тому числі проектних офісів, створення проектних команд, залучення коштів в рамках проектного менеджменту).

	<i>Розвиток співробітництва на регіональному рівні</i>	3.3.2. Налагодження міжрегіонального та міжмуніципального співробітництва, у тому числі з країнами-партнерами. 3.3.3. Розвиток соціальних просторів для ВПО з метою надання широкого спектру якісних послуг з урахуванням стандартів безбар'єрності (Хаби ВПО/Центри ВПО тощо). 3.3.4. Збереження професійних еліт Луганщини (розвиток та підтримка спільнот лікарів, вчителів, митців, інженерів та місцевих лідерів).
3.4. Забезпечення ефективного планування відбудови та підготовки до деокупації	<i>Реінтеграція деокупованих територій</i>	3.4.1. Впровадження першочергових заходів зі стабілізації ситуації на деокупованих територіях Луганської області та їх реінтеграції. 3.4.2. Проведення аналізу обсягів руйнувань та завданої шкоди житловій, соціальній, промисловій, дорожньо-транспортній та критичній інфраструктурі та природним ресурсам регіону внаслідок російської агресії, визначення пріоритетів та механізмів її відбудови за принципом «Build Back Better». 3.4.3. Сприяння забезпеченню справедливої компенсації завданої шкоди населенню, інфраструктурі та економіці. 3.4.4. Розроблення сучасної просторової планувальної документації регіону, програм та планів відновлення області і територіальних громад. 3.4.5. Сприяння забезпеченню встановлення фактів заподіяння шкоди та збитків територіям та об'єктам природно заповідного фонду й іншим природоохоронним територіям, лісовому фонду (лісовій рослинності на землях лісгосподарського призначення), що постраждали внаслідок тимчасової окупації та бойових дій, та узагальнення наявної інформації щодо обсягів завданої шкоди.
3.5. Створення сприятливого середовища для	<i>Інструменти планування та підзвітності у</i>	3.5.1. Впровадження ефективних механізмів прозорого інформування про

забезпечення відкритості та прозорості діяльності військових адміністрацій	<i>регіональний політиці</i>	діяльність військових адміністрацій та комунікації із громадськістю 3.5.2. Впровадження інструментів місцевої демократії та залучення громадськості до прийняття управлінських рішень в органах влади Луганської області

Стратегічна ціль 1. Посилення безпеки та економічної стійкості Луганської області

Посилення безпеки та стійкості Луганської області є фундаментальним елементом її відновлення, реінтеграції та майбутнього розвитку. Уже сьогодні, відповідно до вимог українського законодавства та європейських стандартів у сфері безпеки, в області здійснюється підтримка оборонних сил, забезпечується логістична допомога військовим підрозділам, проводиться документування воєнних злочинів та фіксація культурних, соціальних і матеріальних втрат. Значну увагу приділено підвищенню соціального захисту ветеранів, формуванню системи реінтеграційних послуг і реалізації політики вшанування Героїв, що відповідає підходам ЄС у сфері підтримки ветеранів та їхніх родин.

У рамках даної стратегічної цілі триває формування стійкої інформаційної безпеки регіону, спрямованої на протидію російській дезінформації, захист цифрового простору та розвиток сучасної кіберінфраструктури. Частина таких заходів уже реалізована, а саме здійснюється підтримка незалежних медіа, створюються інформаційні продукти, що формують український наратив про Луганщину, проводяться тренінги із цифрової безпеки та медіаграмотності для молоді, посадовців та громадських активістів. У подальшому планується масштабування цих підходів до рівня регіонального стандарту, включно зі створенням бренду «Луганщина незламна» та впровадженням інноваційних систем кіберзахисту відповідно до стандартів ЄС та рекомендацій ENISA.

Одним із ключових напрямів є розвиток системи цивільного захисту, орієнтованої на готовність регіону до надзвичайних ситуацій та реагування на наслідки бойових дій. В області уже ведеться робота з поповнення матеріальних резервів, укомплектування підрозділів ДСНС, Нацполіції та Нацгвардії сучасним обладнанням та технікою. В рамках деокупації Луганської області велика увага приділятиметься гуманітарному розмінуванню, проведенню підготовки піротехнічних підрозділів у співпраці із міжнародними партнерами та приватними операторами розмінування, що повністю відповідає європейським вимогам до мінної безпеки.

Подальша реалізація стратегічної цілі передбачає системне планування відбудови та захисту територій відповідно до принципів безпеки ЄС, включаючи підходи до стійкості критичної інфраструктури, інтегроване управління ризиками та побудову багаторівневої системи стримування та реагування на загрози. Важливою складовою стане розвиток сервісів для ветеранів на основі моделі «ветеранського хабу», створення регіональної системи документування злочинів агресора для забезпечення майбутньої справедливості та

відшкодування, а також комплексне впровадження медіа-, цифрової та інформаційної грамотності у громадах.

У довгостроковій перспективі стратегічна ціль «Посилення безпеки та стійкості Луганської області» формує основу для повернення та стабілізації деокупованих територій Луганської області, зміцнення інституцій держави, відновлення довіри населення та створення умов для сталого розвитку. Вона поєднує військові, цивільні, гуманітарні, інформаційні та правові інструменти з метою забезпечення стійкості регіону, його здатності протистояти загрозам та інтегруватися до європейського безпекового простору.

Досягнення стратегічної цілі передбачається через реалізацію п'яти оперативних цілей:

Оперативна ціль 1.1.	Оперативна ціль 1.2.
Посилення обороноздатності, підтримка військових та реінтеграція ветеранів війни до цивільного життя	Інформаційна безпека регіону
Оперативна ціль 1.3.	Оперативна ціль 1.4.
Цивільний захист та робота правоохоронних органів	Економічна підтримка внутрішньо переміщених осіб
Оперативна ціль 1.5.	
Підтримка релокованого бізнесу Луганської області	

Результати:

посилена допомога військовим частинам та підрозділам цивільного захисту у забезпеченні необхідним обладнанням, технікою та ресурсами для ефективного реагування на загрози;

сформована система підтримки та реінтеграції ветеранів, забезпечено доступ до соціальних, психологічних, медичних та професійних послуг, реалізована політика вшанування Героїв і функціонують ветеранські хаби;

зміцнена інформаційна безпека регіону, реалізовано заходи протидії дезінформації, підтримку незалежних медіа, створено регіональний бренд «Луганщина незламна», підвищено цифрову грамотність населення;

розвинена система цивільного захисту та гуманітарного реагування, поповнені матеріальні резерви, укомплектовані та навчені підрозділи ДСНС, НП, НГУ, підготовлені піротехнічні підрозділи для гуманітарного розмінування;

інтегроване управління ризиками та стійкі громади, побудована багаторівнева система стримування та реагування на загрози, забезпечено планування відбудови, захист критичної інфраструктури та підвищення довіри населення.

Оперативна ціль 1.1. Посилення обороноздатності, підтримка військових та реінтеграція ветеранів війни до цивільного життя

Оперативна ціль передбачає комплекс заходів, спрямованих на посилення підтримки військових підрозділів Луганської області. В першу чергу, у співпраці із населенням, гуманітарними місіями та міжнародними організаціями здійснюється допомога військовим частинам через постачання сучасного військового обладнання, амуніції, техніки та засобів захисту. Особлива увага приділяється пріоритетному задоволенню потреб на передовій та забезпеченню безперебійного функціонування підрозділів у складних умовах ведення оборони.

Для підтримки ефективної діяльності військових частин здійснюється допомога у створенні системи матеріально-технічного забезпечення, що включає регулярне постачання продовольства, медикаментів, пального та обслуговування техніки.

Окремим завданням є медична та психологічна підтримка військовослужбовців. Реалізація програм реабілітації, консультативної допомоги та мобільних медичних груп забезпечує швидке відновлення фізичного та психологічного стану особового складу, зменшує втрати бойової ефективності та сприяє стабільності морального стану військових.

Планується здійснення заходів з реінтеграції ветеранів війни до цивільного життя. Це включає соціальні, професійні та освітні програми, які сприяють поверненню ветеранів до трудової діяльності та активної участі у громадському житті. Особлива увага приділяється соціальному захисту ветеранів та членів їхніх сімей, забезпеченню доступу до медичних, психологічних, соціальних та фінансових послуг, а також вшануванню через реалізацію Політики Героїв і меморіалізацію війни.

Реалізація оперативної цілі буде здійснюватися через виконання двох завдань.

Результати реалізації:

підтримка військових частин Луганської області через постачання сучасного обладнання, амуніції та техніки відповідно до оперативних потреб;

забезпечення безперебійної матеріально-технічної підтримки військових частин, включаючи постачання продовольства, медикаментів, пального та обслуговування техніки;

покращення фізичного та психологічного стану військовослужбовців через впровадження програм медичної та психологічної реабілітації та мобільних медичних груп;

ефективна реінтеграція ветеранів війни у цивільне життя шляхом соціальних, професійних та освітніх програм, а також забезпечення доступу до соціальних, медичних і фінансових послуг.

Індикатори:

1. Кількість задоволених запитів військових частин щодо матеріального забезпечення, од.

2. Кількість програм соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей, од.
3. Кількість фахівців громад з супроводу ветеранів, осіб.
4. Кількість проведених заходів з вшанування загиблих Захисників і Захисниць (меморіалізація війни), од.

Етап реалізації 2026 – 2027 роки

Завдання	Механізм виконання (потенційні сфери інструментів реалізації)
1.1.1. Підтримка системи оборони, допомога військовим частинам	1. Сприяння допомозі військовим частинам щодо забезпечення військовим обладнанням та амуніцією, технікою, засобами захисту та спеціалізованим обладнанням відповідно до оперативних потреб. 2. Матеріально-технічна підтримка військових частин, організація безперебійного постачання продовольства, медикаментів, пального та обслуговування військової техніки. 3. Медична та психологічна підтримка військовослужбовців – проведення програм реабілітації, надання консультативної допомоги та створення мобільних медичних груп для оперативного реагування.
1.1.2. Реінтеграція ветеранів війни до цивільного життя, реалізація Політики Героїв та меморіалізація війни (вшанування пам'яті загиблих Захисників та Захисниць України), посилення соціальної захищеності ветеранів війни та членів їх сімей	1. Соціальна та професійна реінтеграція ветеранів війни, створення освітніх, професійних і психологічних програм для ветеранів, що сприяють їх поверненню до цивільного життя та працевлаштуванню. 2. Підтримка ветеранів та їх сімей, забезпечення доступу до медичних, психологічних, соціальних та фінансових послуг, розвиток системи соціальної допомоги та пільг. 3. Реалізація Політики Героїв, вшанування ветеранів через державні та регіональні програми, нагороди, відзнаки, а також створення умов для їхньої участі в громадському житті. 4. Меморіалізація війни та популяризація історичної пам'яті – створення музеїв, пам'ятних комплексів, освітніх і культурних проєктів, які сприяють збереженню історії війни та визнанню внеску ветеранів.

Оперативна ціль 1.2. Інформаційна безпека регіону

Оперативна ціль спрямована на формування потужного регіонального бренду, підвищення цифрової грамотності, розвиток медіаграмотності та підтримку незалежного інформаційного простору Луганської області.

Важливим завданням оперативної цілі є протидія дезінформації та російським наративам. Реалізація його передбачає розвиток системи медіаграмотності, підтримку незалежного медіаконтенту, моніторинг інформаційного простору та інтеграцію питань інформаційної безпеки в культурні й освітні проекти. Це сприяє формуванню критичного мислення серед громадян та створенню стійкого інформаційного середовища.

Підтримка незалежних медіа та блогерів має включати надання організаційної та технічної допомоги, підвищення кваліфікації, створення мережі співпраці між медіа та блогерами і популяризацію їхньої діяльності серед аудиторії. Це зміцнює український інформаційний простір у регіоні та сприяє поширенню правдивої інформації.

Навчання громадських лідерів, посадовців і молоді з цифрової безпеки та медіаграмотності також підвищує інформаційну безпеку регіону. Передбачено розробку навчальних програм і курсів, проведення тренінгів і практичних воркшопів, створення мережі менторів і експертів, а також інформаційну підтримку навчальних ініціатив. Це підвищує обізнаність населення, розвиток професійних компетенцій і здатність протидіяти гібридним загрозам.

Реалізація оперативної цілі досягається шляхом виконання трьох завдань.

Результати:

підвищено рівень медіаграмотності та критичного мислення серед громадськості, молоді та посадовців, забезпечено здатність розпізнавати дезінформацію і протидіяти російській пропаганді;

посилено підтримку незалежних медіа та блогерів, які працюють на формування українського інформаційного простору в регіоні, забезпечено створення якісного контенту та розвиток професійних мереж співпраці;

підвищено цифрові компетенції громадських лідерів, посадовців і молоді, що сприяє безпечному використанню цифрових технологій і протидії гібридним загрозам.

Індикатори:

1. Кількість заходів, спрямованих на протидію ІІСО в соціальних мережах, захисту національних інтересів в інформаційній сфері, од.
2. Кількість навчальних програм, курсів, інших навчальних заходів, од.
3. Кількість учасників навчальних заходів щодо підвищення медіаграмотності, інформаційної політики тощо, у т.ч. жінок.

Етап реалізації: 2026 – 2027 роки

Завдання	Механізм виконання (потенційні сфери інструментів реалізації)
1.2.1. Протидія дезінформації та російським наративам через медіа, освіту й культуру	1. Розвиток системи медіаграмотності та критичного мислення, проведення освітніх програм, тренінгів та інформаційних кампаній для школярів, студентів, педагогів і широкої громадськості з метою

	формування навичок розпізнавання дезінформації та маніпуляцій. 2. Створення та підтримка незалежного якісного медіаконтенту, запуск регіональних медіаініціатив, виробництво аналітичних, просвітницьких та культурних проєктів, які популяризують правдиву інформацію про Луганщину та сприяють руйнуванню російських пропагандистських наративів. 3. Моніторинг інформаційного простору та оперативне реагування на фейки, створення системи регулярного відстеження дезінформаційних атак, підготовка спростувань, аналітичних звітів і рекомендацій для органів влади та громадськості. 4. Інтеграція питань інформаційної безпеки в культурні та освітні проєкти, включення теми гібридних загроз у програми культурних заходів, виставок, кінопоказів, шкільних та університетських курсів для формування стійкого інформаційного середовища регіону.
1.2.2. Підтримка незалежних медіа й блогерів, які працюють на формування українського інформаційного простору регіону.	1. Фінансова та технічна підтримка, допомога в отриманні грантів, обладнання та програмного забезпечення незалежним медіа та блогерам для створення контенту, що популяризує українські цінності та позитивний образ регіону. 2. Підвищення кваліфікації медіапрацівників і блогерів, проведення тренінгів, майстер-класів та воркшопів з журналістики, медіаграмотності, кібербезпеки та протидії дезінформації. 3. Створення мережі співпраці між медіа та блогерами, обмін досвідом, координація інформаційних кампаній, спільна робота над контентом для посилення українського інформаційного простору в регіоні. 4. Популяризація регіональних медіа та блогерів серед аудиторії, проведення промо-кампаній, активне використання соціальних мереж, створення спільних проєктів із культурними та освітніми закладами для підвищення впізнаваності бренду «Луганщина незламна».
1.2.3. Навчання громадських лідерів, посадовців і молоді з цифрової безпеки та медіаграмотності.	1. Розробка навчальних програм і курсів, створення адаптованих навчальних модулів з цифрової безпеки, медіаграмотності та протидії дезінформації для різних груп аудиторії: громадські лідери, посадовці, молодь.

	2. Проведення тренінгів і практичних воркшопів, організація очних та онлайн-сесій, практичних занять і симуляційних кейсів для закріплення навичок безпечного використання цифрових технологій та критичного сприйняття інформації. 3. Створення мережі менторів і експертів, залучення фахівців у сфері журналістики та медіаграмотності для наставництва, обміну досвідом і консультацій учасників програм. 4. Інформаційна підтримка та популяризація навчальних ініціатив, підготовка просвітницьких матеріалів, онлайн-ресурсів, відеоуроків та кампаній у соціальних мережах для залучення ширшої аудиторії та підвищення обізнаності громадськості щодо цифрової безпеки.

Оперативна ціль 1.3. Цивільний захист та робота правоохоронних органів

Оперативна ціль спрямована на забезпечення ефективного цивільного захисту населення Луганської області, посилення готовності регіону до надзвичайних ситуацій та мінімізацію ризиків для життя й здоров'я громадян після деокупації. Основою реалізації цієї цілі є поповнення регіонального та місцевих матеріальних резервів, що передбачає оцінку актуальних та прогнозованих потреб регіону у продовольчих, медичних, технічних ресурсах, закупівлю та зберігання необхідних матеріалів, модернізацію складів та впровадження електронного обліку запасів, а також організацію оперативної логістики для швидкого розподілу ресурсів під час надзвичайних ситуацій.

Ключовим завданням є підвищення спроможностей та доукомплектування підрозділів сил цивільного захисту (ДСНС, НП, НГУ). Це включає оцінку потреб у техніці, обладнанні та майні, закупівлю сучасних транспортних засобів, аварійно-рятувального обладнання та засобів зв'язку, модернізацію ресурсів та створення системи електронного обліку, а також організацію навчань для підвищення професійної компетентності персоналу.

Важливим є також підготовка піротехнічних підрозділів до виконання заходів з гуманітарного розмінування, зокрема на деокупованих територіях області. Включає оцінку масштабу мінної небезпеки та планування робіт, посилення матеріально-технічної бази, професійну підготовку фахівців за участю міжнародних організацій і приватного сектору, а також розвиток партнерств для підвищення ефективності розмінування.

Виконання завдань по цивільному захисту населення можливо здійснити у координації та інтеграції діяльності всіх підрозділів цивільного захисту. Забезпечується взаємодія між органами влади, підрозділами ДСНС, НП, НГУ, міжнародними гуманітарними місіями та приватним сектором для оперативного реагування на надзвичайні ситуації, виконання заходів з розмінування та забезпечення безпеки населення.

Підвищення стійкості та готовності населення до надзвичайних ситуацій досягається шляхом систематичного навчання персоналу, розробки планів дій,

проведення тренінгів та навчань з цивільного захисту, а також налагодження ефективної системи постачання та використання матеріальних резервів, що забезпечує оперативне реагування на надзвичайні ситуації і мінімізує негативні наслідки для населення.

Важливим завданням є також системне документування втрат і свідчень про злочини агресора. Здійснюється збір і обробка даних, фіксація свідчень постраждалих, класифікація злочинів та підготовка доказової бази для національних і міжнародних судових процедур. Це забезпечує юридичне підтвердження фактів воєнних злочинів, підтримує відновлення справедливості та слугує підґрунтям для майбутніх стратегічних рішень у сфері безпеки та реінтеграції.

Дана оперативна ціль досягається шляхом реалізації чотирьох завдань.

Результати:

поповнено регіональні та місцеві матеріальні резерви, що забезпечує готовність до запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;

підрозділи цивільного захисту (ДСНС, НП, НГУ) оснащені сучасною технікою та обладнанням, що підвищує ефективність реагування на надзвичайні ситуації;

піротехнічні підрозділи готові до виконання робіт з гуманітарного розмінування на деокупованих територіях Луганської області із залученням міжнародних партнерів і приватного сектору;

впроваджено систему електронного обліку та моніторингу матеріальних резервів і ресурсів підрозділів цивільного захисту, що забезпечує контроль стану та оперативність розподілу ресурсів;

підвищено професійні компетенції персоналу цивільного захисту та піротехніків, що забезпечує ефективне реагування та безпеку населення під час надзвичайних ситуацій.

Індикатори:

1. Рівень укомплектованості регіонального матеріального резерву від нормативної потреби, %.

2. Рівень укомплектованості місцевих матеріальних резервів від нормативної потреби, %.

3. Обсяг накопичених матеріально-технічних ресурсів першої необхідності в регіональному матеріальному резерві, млн грн.

4. Обсяг накопичених матеріально-технічних ресурсів першої необхідності в місцевих матеріальних резервах, млн грн.

5. Обсяг коштів наданий підрозділам для закупівлі сучасної техніки та обладнання, млн грн.

6. Кількість підготовлених фахівців з гуманітарного розмінування, що пройшли спеціальну підготовку (у т. ч. за участю міжнародних партнерів), осіб.

7. Кількість задокументованих фактів злочинів з боку держави-агресора на території області та щодо її мешканців, од.

Етап реалізації: 2026 – 2027 роки

Завдання	Механізм виконання (потенційні сфери інструментів реалізації)
1.3.1. Поповнення регіонального та місцевих матеріальних резервів для запобігання виникненню і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на території Луганської області.	1. Оцінка потреб та планування резервів , проведення аналізу актуальних та прогнозованих потреб регіону у продовольчих, медичних, технічних та інших ресурсах для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. 2. Закупівля та поповнення матеріальних резервів, придбання та зберігання продуктів харчування, медикаментів, питної води, пального, спеціалізованого обладнання та засобів захисту для оперативного реагування. 3. Модернізація та облік складів резервів, облаштування складів, систематизація запасів, введення електронного обліку та контроль за термінами зберігання матеріалів. 4. Організація логістики та розподілу резервів, створення оперативних схем доставки ресурсів до населених пунктів у разі надзвичайних ситуацій, проведення навчань персоналу щодо швидкого розподілу та використання запасів.
1.3.2. Сприяння підвищенню спроможностей та доукомплектування технікою, майном і обладнанням підрозділів сил цивільного захисту територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Луганської області (ДСНС, НП, НГУ)	1. Оцінка потреб підрозділів цивільного захисту, проведення аналізу наявного оснащення та визначення пріоритетних потреб у техніці, обладнанні та спеціалізованому майні для ефективного реагування на надзвичайні ситуації. 2. Закупівля та постачання техніки і обладнання, забезпечення підрозділів ДСНС, НП та НГУ сучасними транспортними засобами, аварійно-рятувальним обладнанням, спеціалізованим інвентарем та технічними засобами зв'язку. 3. Модернізація та облік ресурсів, оновлення наявної техніки та обладнання, створення системи електронного обліку для контролю стану, готовності та наявності ресурсів у підрозділах цивільного захисту. 4. Підготовка персоналу та навчання з використання обладнання, організація тренінгів, навчань і практичних занять для підвищення професійної компетентності співробітників підрозділів та забезпечення ефективного використання техніки та обладнання під час надзвичайних ситуацій та виконання завдань на деокупованих територіях луганської області

1.3.3. Підготовка піротехнічних підрозділів до виконання заходів і робіт з гуманітарного розмінування, у т. ч. на деокупованих територія Луганської області, із залученням міжнародних партнерів і приватного сектору	1. Оцінка потреб та планування розмінування, проведення аналізу масштабу мінної небезпеки, визначення пріоритетних зон для гуманітарного розмінування, формування планів робіт та потреб піротехнічних підрозділів у техніці, обладнанні та персоналі. 2. Посилення матеріально-технічної бази піротехнічних підрозділів, закупівля та постачання сучасного обладнання для розмінування, транспортних засобів, засобів індивідуального захисту та спеціалізованої техніки для роботи в складних умовах. 3. Професійна підготовка та навчання фахівців, організація тренінгів, практичних навчань і сертифікаційних програм для піротехніків за участю міжнародних організацій, приватних операторів з розмінування та національних інструкторів. 4. Розширення партнерств для виконання робіт з розмінування, залучення міжнародних гуманітарних місій, донорів і приватних компаній, налагодження координації між державними структурами, міжнародними організаціями та приватним сектором для підвищення ефективності розмінування на території області.
1.3.4. Системне документування втрат і свідчень про злочини з боку держави-агресора, розслідування порушень прав людини та міжнародних злочинів, вчинених державою-агресором.	1. Системне збирання та обробка даних, створення централізованих баз даних для фіксації фактів воєнних злочинів, втрат серед цивільного населення та інфраструктури. 2. Документування свідчень постраждалих, проведення інтерв'ю та збору письмових свідчень від очевидців та постраждалих, забезпечення їхнього захисту та конфіденційності. 3. Аналіз та класифікація за видами злочинів, систематизація зібраної інформації для подальшого використання у міжнародних та національних судових процесах, а також для підготовки офіційних звітів. 4. Підготовка доказової бази для правових процедур, забезпечення належного збереження та юридичної верифікації документованих фактів, створення матеріалів для міжнародних трибуналів, прокуратури та інших органів правосуддя.

Оперативна ціль 1.4. Економічна підтримка внутрішньо переміщених осіб

Дана оперативна ціль спрямована на створення сталих умов для економічної самостійності ВПО. Її реалізація передбачає комплексний підхід, який охоплює розвиток трудового потенціалу, підтримку підприємництва, розширення можливостей для професійного зростання.

У центрі цієї цілі сприяння працевлаштуванню і розвиток підприємництва серед переміщених осіб.

Одне із завдань спрямоване на покращення доступу ВПО до ринку праці через підвищення їхньої трудової мобільності, адаптацію навичок до потреб місцевої економіки та впровадження сучасних механізмів підтримки. Особлива увага приділяється запуску онлайн-платформ для навчання, сертифікації та наставництва, у тому числі для молоді та дітей, що дозволить охопити широке коло цільових груп незалежно від їхнього місця проживання. Такі цифрові рішення підвищать доступність освітніх ресурсів та сприятимуть швидшому входженню ВПО на ринок праці.

В рамках даної оперативної цілі передбачається розвиток системи освіти впродовж життя, що забезпечуватиме кожній людині рівний доступ до можливостей професійного зростання. Для цього будуть запроваджені програми перепідготовки, курси з цифрової та ІТ-грамотності, основ підприємництва та сучасних професійних компетентностей. Реалізація цього завдання дозволить ВПО та іншим громадянам Луганської області адаптуватися до динамічного ринку праці та обирати нові кар'єрні траєкторії.

Оперативна ціль також фокусується на підвищенні професійних компетенцій ВПО шляхом впровадження практикоорієнтованих навчальних програм. Передбачається тісна співпраця з освітніми закладами, компаніями, центрами зайнятості та громадськими організаціями для розробки навчального контенту, який відповідатиме реальним потребам ринку праці. Такі програми сприятимуть швидкому професійному зростанню та підвищенню конкурентоспроможності ВПО на локальних ринках праці.

Передбачається створення сприятливих умов для розвитку підприємницької активності ВПО. Планується впровадження програм менторської підтримки, консультацій з бізнес-планування, грантових та мікрофінансових інструментів для започаткування або розширення власної справи. Завдяки цьому ВПО зможуть реалізувати свої підприємницькі ідеї, створювати нові робочі місця та сприяти економічному розвитку приймаючих громад.

Реалізація оперативної цілі досягається через реалізацію трьох завдань.

Результати:

створена та функціонує централізована онлайн-платформа навчання, сертифікації та наставництва для ВПО, дітей та молоді;

ВПО пройшли навчання на курсах перепідготовки, підвищення кваліфікації та тренінгах, адаптованих до потреб ринку праці;

запроваджено та впроваджено програму наставництва та кар'єрного супроводу для ВПО та молоді з залученням 50 менторів;

ВПО отримали послуги з підвищення трудової мобільності (кар'єрне консультування, допомога з працевлаштуванням, оформленням документів);

сформована та регулярно оновлюється база даних профільних навичок ВПО та попиту роботодавців, що використовується для планування навчальних програм.

Індикатори:

1. Кількість затверджених місцевих програм підтримки ВПО з працевлаштування, од.
2. Кількість проведених тренінгів, направлених на започаткування та розвиток бізнесу, од.
3. Кількість навчально-практичних центрів сучасної професійної освіти, од.
4. Кількість затверджених програм підтримки підприємництва, в т. ч. й ветеранського за рахунок обласного/місцевого бюджетів, од.
5. Створення двомовного бізнес каталогу «Нова реальність: бізнес Луганщини після релокації».
6. Кількість ВПО, що пройшли професійне навчання та видача ваучерів для підвищення конкурентоспроможності на ринку праці, осіб, у т.ч. жінок.
7. Кількість працевлаштованих ВПО з наданням компенсацій роботодавцям, осіб, у т.ч. жінок.
8. Кількість працевлаштованих ВПО, осіб, у т.ч. жінок.
9. Кількість ВПО, які здійснили державну реєстрацію як фізична особа – підприємець, та взяті на облік платників податків у Головному Управлінні Державної податкової служби України у Луганській області, осіб.

Етап реалізації: 2026 – 2027 роки

Завдання	Механізм виконання (потенційні сфери інструментів реалізації)
1.4.1. Покращення доступу внутрішньо переміщених осіб до ринків праці через підвищення трудової мобільності та адаптації до місцевих потреб, впровадження сучасних онлайн-платформ навчання, сертифікації, наставництва для внутрішньо переміщених осіб, дітей та молоді.	1. Організувати систематичний збір даних про професійні навички ВПО, попит роботодавців, дефіцитні професії, бар'єри для працевлаштування. 2. Розробка навчальних програм, адаптованих до реальних економічних потреб ВПО. 3. Створення та запуск сучасної онлайн-платформи навчання, сертифікації та наставництва (доступ до курсів з актуальних професій; можливість отримати онлайн-сертифікат; інструменти для взаємодії зі спеціалістами-наставниками; профорієнтаційні тести для молоді та дітей). 4. Запуск програм підвищення трудової мобільності для ВПО (супровід у працевлаштуванні, допомога в оформленні документів, партнерства з роботодавцями, які готові наймати ВПО, та створити пул адаптованих вакансій).

	5. Проведення циклу короткострокових навчальних інтенсивів та тренінгів у громадах (організувати офлайн та онлайн тренінги з професійних навичок, цифрової грамотності, адаптованих до потреб ВПО різного віку). 6. Створення програми наставництва та кар'єрного консультування, запровадити менторську програму, де фахівці з різних сфер допомагатимуть ВПО та молоді визначати кар'єрну траєкторію, готувати резюме, проходити співбесіди, планувати розвиток навичок. 7. Проведення індивідуальних консультацій кар'єрних радників, у тому числі онлайн. 8. Запровадження програми «Мобільний навчальний хаб для громад Луганщини». 9. Створення ІТ-Академії для Сходу з акцентом на дистанційну зайнятість. Організувати на базі партнерських ЗВО серію безкоштовних курсів для початківців у сфері ІТ, орієнтованих саме на ВПО: «Основи веб-розробки», «Графічний дизайн», «Цифровий маркетинг». 10. Організація ярмарків вакансій та «Днів кар'єри» з участю роботодавців з інших регіонів України.
1.4.2. Освіта впродовж життя на принципах рівних можливостей для професійного розвитку особистості, запровадження курсів з перекваліфікації, ІТ-грамотності, підприємництва, тощо.	1. «Цифрова грамотність 50+» та «ІТ-старт»: подолання цифрової нерівності серед літніх людей через безкоштовні курси базової комп'ютерної грамотності, роботи з держпослугами та кібербезпеки; можливість отримати стартові навички в ІТ-сфері (наприклад, основи тестування ПЗ, веб-дизайну, цифрового маркетингу). 2. Підтримка стартапів, навчання основам підприємництва, безкоштовні юридичні консультації з реєстрації ФОП/ТОВ, менторський супровід, доступ до коворкінгу та мікрогрантів на запуск бізнесу для найкращих випускників програм. 3. Розвиток онлайн-платформи «Освіта для всіх» з модульними курсами. 4. Започаткування курсів від різних постачальників (університети, навчальні центри, громадські організації) з можливістю дистанційного навчання, сертифікація учасників. 5. Проведення для ВПО навчальних вебінарів «Від ідеї до бізнесу» щодо опанування фінансових та правових аспектів бізнесу, залучення грантового фінансування під майбутні бізнес-проекти.

1.4.3. Запровадження програм підтримки ВПО, направлених на створення або розвиток власної справи, підвищення професійних компетенцій ВПО	1. Створення Центру розвитку підприємництва для ВПО на базі Хабів або Агенції регіонального розвитку Луганської області 2. Надання консультацій з реєстрації бізнесу, допомога у підготовці бізнес-планів, навчальні програми з маркетингу, фінансів, продажів; 3. Забезпечення ВПО взаємодією із наставниками серед досвідчених підприємців Луганщини та релокованих компаній. 4. Бізнес-коучинг, фінансове моделювання, юридичні консультації, презентації для інвесторів. 5. Стимулювання партнерства між релокованим бізнесом та приймаючими громадами 6. Впровадження сервісу «Менторський супровід онлайн», отримання молодими підприємцями безкоштовних консультацій з конкретних питань: фінанси, маркетинг, юридичні аспекти, вихід на нові ринки. 7. Створення модулю «Тендерний помічник» для місцевих закупівель. 8. Розробка та запуск багатофункціонального веб-порталу «Бізнес-Хаб Луганщина», форум або чат для безпосередньої комунікації. 9. Проведення регулярних онлайн заходів за участю представників влади (наприклад, з питань податків, підтримки бізнесу), успішних місцевих підприємців, фахівців з експорту.

Оперативна ціль 1.5. Підтримка релокованого бізнесу Луганської області

Дана оперативна ціль спрямована на збереження потенціалу для швидкого відновлення економічної активності регіону після деокупації. та шляхом. Її реалізація передбачає сприяння створення сталих умов для віднолення та розвитку бізнес-середовища Луганської області на основі постійного діалогу та комплексного вивчення проблем бізнесу в умовах релокації.

В рамках даної оперативної цілі передбачається створення сприятливих умов для відновлення та розвитку бізнесу Луганщини в умовах релокації, поліпшення ситуації на ринку праці, сприяння працевлаштуванню та професійному навчанню ВПО, розширення існуючого бізнесу.

Планується запровадження механізму з часткової компенсації за рахунок коштів обласного бюджету суб'єктам мікропідприємництва та малого підприємництва витрат на придбання основних засобів (крім транспортних засобів для власного користування) призначених для розширення та збільшення обсягів виробництва товарів, надання послуг, виконання робіт.

Також заплановано впровадження програм менторської підтримки, консультацій з бізнес-планування, грантових та мікрофінансових інструментів для започаткування або розширення власної справи. Завдяки цьому ВПО

зможуть реалізувати свої підприємницькі ідеї, створювати нові робочі місця та сприяти економічному розвитку приймаючих громад.

Зазначені заходи будуть здійснюватися у тісній взаємодії з громадськими організаціями, освітніми та науковими установами (наприклад Громадська організація «Кремінська районна громадська організація «Кремінська бізнес-асоціація», Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля та ін.) відповідно до укладених меморандумів про співпрацю.

Продовжуватиметься робота регіональної платформи в межах реалізації проєкту «Діалог з бізнесом», ініційованого Президентом України Володимиром Зеленським, на базі облдержадміністрації для комунікації між владою та бізнесом та робота Офісу розвитку інноваційних оборонних проєктів у Луганській області, склад якого затверджено розпорядженням голови обласної державної адміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 04.03.2024 № 64.

Загалом реалізація даної оперативної цілі сприятиме економічному відновленню Луганщини та формуванню стійкого економічного середовища, здатного забезпечити довгостроковий розвиток регіону в умовах післявоєнної трансформації.

Реалізація оперативної цілі досягається через реалізацію п'яти завдань.

Результати:

створено інфраструктуру підтримки релокованих підприємств Луганської області;

затверджено та впроваджено обласну програму фінансової підтримки релокованого бізнесу;

надано переміщеним агровиробникам комплекс консультацій з питань ведення господарської діяльності в умовах релокації, відновлення виробництва та адаптації до нових регіональних умов, доступу до державних і міжнародних програм фінансової допомоги, грантів та компенсацій;

активізовано професійну спільноту та налагоджено діалог між переміщеними агровиробниками, місцевими органами влади, фінансовими установами;

забезпечено супровід проблемних питань суб'єктів господарювання, які потребують вирішення на державному рівні;

забезпечено інформування про зміни в чинне законодавство, яке регламентує господарську діяльність суб'єктів господарювання.

Індикатори:

1. Кількість затверджених програм підтримки бізнесу, в т. ч. ветеранського за рахунок обласного/місцевого бюджетів, од.

2. Кількість суб'єктів господарювання, які залучені до програм підтримки релокованого бізнесу, од.

3. Створення двомовного бізнес каталогу «Нова реальність: бізнес Луганщини після релокації».

4. Кількість наданих консультацій переміщеним агровиробникам.

5. Кількість заходів, до яких було залучено аграріїв.

6. Загальна сума фінансової підтримки суб'єктам мікропідприємництва та малого підприємництва Луганської області, тис. грн.

7. Кількість суб'єктів господарювання, які приймають участь у зустрічах з бізнесом в рамках проєкту «Діалог з бізнесом», осіб, у т.ч. жінок.

8. Кількість проблемних питань суб'єктів господарювання, які вирішено на державному рівні, од.

Етап реалізації: 2026 – 2027 роки

Завдання	Механізм виконання (потенційні сфери інструментів реалізації)
1.5.1. Запровадження програм підтримки релокованого бізнесу, який евакуювався із території Луганської області	1. Фінансова та грантова підтримка релокованого бізнесу, сприяння доступу до грантових програм, пільгового фінансування, державних і міжнародних інструментів підтримки малого і середнього бізнесу, зокрема бізнесів, що працевлаштовують ВПО. 2. Мережування, партнерство та інтеграція в локальні економіки. 3. Сприяння налагодженню співпраці релокованих підприємств із приймаючими громадами, місцевим бізнесом, органами влади, кластерами та бізнес-асоціаціями.
1.5.2. Підтримка переміщених агровиробників	1. Створення реєстру переміщених агровиробників із фіксацією проблемних питань та потреб. 2. Формування централізованої бази програм підтримки агровиробників (державні, донорські, приватні) з умовами участі та контактами. 3. Організація партнерств з органами влади та профільними сервісами для спільних консультаційних сесій, роз'яснень процедур та спрощеної комунікації. 4. Створення онлайн-платформи консультаційної підтримки з покроковими інструкціями щодо реєстрації, зміни місцезнаходження, земельних питань, податкової звітності. 5. Підготовка інформаційних матеріалів (пам'ятки, інструкції, шаблони документів) щодо ключових реєстраційних та господарських процедур. 6. Супровід агровиробників при поданні заяв на програми підтримки з консультаціями щодо умов участі 7. Створення календаря освітніх подій для агросектору, що включає вебінари, тренінги, семінари та інтерактивні заняття.

	8. Розвиток партнерств з аграрними університетами, дорадчими службами та галузевими асоціаціями для проведення спільних навчальних заходів та доступу до експертних матеріалів. 9. Організація програм обміну успішними практиками, включно з демонстраційними показами, візитами до фермерських господарств, тематичними круглими столами
1.5.3. Трансфер знань, підтримка інноваційних досліджень, комерціалізація наукових розробок релокованими підприємствами та підприємцями Луганської області	1. Створення та розвиток центрів трансферу технологій, інноваційних хабів, лабораторій прикладних досліджень на базі релокованих ЗВО, наукових установ, бізнес-хабів і Агенції регіонального розвитку Луганської області. 2. Запровадження моделей співпраці між релокованими підприємствами, науковцями, закладами вищої освіти та стартап-спільнотами для спільної розробки та впровадження інноваційних рішень. 3. Фінансування та організаційна підтримка прикладних досліджень, R&D-проектів, пілотних рішень і прототипів, орієнтованих на потреби економіки та відновлення Луганської області. 4. Супровід виходу на ринок інноваційних продуктів і послуг: бізнес-планування, тестування ринку, підтримка стартапів, ліцензування технологій та створення малих інноваційних підприємств. 5. Консультаційна та практична підтримка з питань охорони прав інтелектуальної власності, патентування, авторського права, управління нематеріальними активами релокованих підприємств і підприємців. 6. Розвиток цифрових платформ для обміну знаннями, презентації наукових розробок, пошуку інвесторів, партнерів, замовників інноваційних рішень та онлайн-менторства. 7. Формування сталого інноваційного середовища, орієнтованого на післявоєнне відновлення та деокупацію області, збереження науково-технологічного потенціалу Луганщини та його інтеграцію в національні й міжнародні інноваційні мережі.
1.5.4. Створення інфраструктури підтримки релокованих	1. Створення та розвиток центрів підтримки релокованих підприємств, бізнес-хабів, центрів розвитку підприємництва, інкубаторів і

підприємств Луганської області, надання консультаційної, інформаційної, навчальної, організаційної та інших видів допомоги	акселераторів на базі регіональних та місцевих інституцій розвитку. 2. Консультаційна та правова підтримка релокованих підприємств. 3. Надання комплексних консультацій з питань реєстрації, релокації, оподаткування, трудових відносин, регуляторних процедур, доступу до державних та міжнародних програм підтримки. 4. Інформаційне забезпечення та комунікація з бізнесом. 5. Створення інформаційних платформ і каналів комунікації для релокованого бізнесу щодо можливостей фінансування, партнерства, розміщення виробництв, участі в програмах і проєктах розвитку. 6. Навчання, підвищення кваліфікації та розвиток підприємницьких компетенцій. 7. Організація навчальних програм, тренінгів, семінарів, програм перекваліфікації та розвитку управлінських і цифрових навичок для власників і працівників релокованих підприємств. 8. Організаційний супровід та індивідуальний бізнес-супровід інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні. 9. Підготовка бізнес-інфраструктури до післявоєнного відновлення Луганщини.
1.5.5. Підтримка виробничої кооперації, асоціацій підприємців, кластерів та співробітництва підприємств Луганської області	1. Залучення щодо участі підприємств до кластерів до галузевих та міжгалузевих кластерів (промислових, аграрних, креативних, ІТ, логістичних), зокрема за участі релокованих підприємств Луганської області. 2. Сприяння налагодженню коопераційних зв'язків між релокованими та місцевими підприємствами, формування ланцюгів доданої вартості, спільне використання виробничих потужностей і ресурсів. 3. Інституційна підтримка діяльності асоціацій, спілок і об'єднань підприємців Луганської області як платформ для захисту інтересів бізнесу, комунікації та саморегулювання. 4. Організація бізнес-форумів, торговельних місій і спільних заходів для розвитку партнерств між підприємствами. 5. Підтримка реалізації спільних R&D-, інноваційних та інвестиційних проєктів у межах кластерів і кооперацій, зокрема для модернізації

	виробництва та підвищення конкурентоспроможності. 6. Створення та розвиток цифрових інструментів для пошуку партнерів, обміну інформацією, координації спільних проєктів і просування продукції підприємств Луганської області. 7. Формування коопераційних мереж і кластерів, орієнтованих на участь підприємств Луганської області у повоєнному відновленні, інфраструктурних проєктах та економічній реінтеграції регіону.

Стратегічна ціль 2. Розвиток, орієнтований на людину

Стратегічна ціль «Розвиток, орієнтований на людину» є ключовим напрямом розвитку Луганської області та відповідає європейським підходам до розвитку людського капіталу, інклюзивності та соціальної згуртованості. Вона узгоджується з національними пріоритетами, визначеними Законом України «Про засади державної регіональної політики», Державною стратегією регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки та Цілями сталого розвитку України до 2030 року.

Центральною цінністю цієї цілі є людина – її гідність, добробут, захищеність і можливість реалізувати власний потенціал.

У контексті масштабної внутрішньої міграції, спричиненої російською агресією, розвиток, орієнтований на людину, передбачає формування умов для безпечного, комфортного та соціально захищеного життя мешканців Луганської області, які перемістилися до інших регіонів України та набули статусу (ВПО), або перемістилися до інших країн. Стратегія на 2021 – 2027 роки визначає завдання щодо забезпечення їх рівного доступу до освіти, охорони здоров'я, соціальної підтримки та реінтеграції різних вразливих груп, що відповідає зобов'язанням України у сфері прав людини та стандартам Європейського Союзу щодо захисту ВПО.

Важливим елементом цілі є модернізація системи освіти, включаючи підтримку переміщених навчальних закладів, створення «Освітнього та наукового осередку Луганщини у релокації» та впровадження сучасних цифрових рішень. Такі підходи узгоджуються з політиками ЄС у сфері інновацій та освіти, а також із принципами Європейського простору вищої освіти, спрямованими на забезпечення доступності, мобільності та інклюзивності освіти протягом життя.

Створення «здоров'язберігаючого простору» зосереджено на підвищенні спроможності системи охорони здоров'я, розвитку профілактичних послуг, медичної реабілітації та психологічної підтримки. Це є критично важливим для регіону, населення якого зазнало травм війни, насильницького переміщення та постійного стресу. Підходи до зміцнення системи охорони здоров'я узгоджуються з рекомендаціями Всесвітньої організації охорони здоров'я та директивами ЄС у сфері здоров'я населення.

Значна увага приділяється розвитку соціальних послуг та системи соціального захисту, адаптованої до потреб ВПО, ветеранів війни, учасників бойвих дій та членів їх сім'ї, людей з інвалідністю, дітей (у тому числі дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування) і літніх людей. Стратегія на 2021 – 2027 роки передбачає підвищення доступності соціальної інфраструктури, цифровізацію послуг та впровадження кейс-менеджменту, у тому числі на базі переміщених військових адміністрацій населених пунктів області, які організували Хаби по обслуговуванню населення Луганської області. Це повністю відповідає європейським практикам соціального включення та Європейському стовпу соціальних прав.

У центрі гуманітарного виміру цілі – забезпечення психологічного, ментального та фізичного відновлення людей, які проживають у приймаючих громадах. Формування безпечних, інклюзивних та доступних просторів для відпочинку, спорту, культури та громадської активності сприяє посиленню соціальної згуртованості та зміцненню місцевих спільнот, що є ключовими принципами сталого розвитку ЄС.

Значну роль відіграє сприяння розвитку людського капіталу та підвищення конкурентоспроможності населення через підтримку працевлаштування, професійної освіти, інноваційних проєктів та трансферу знань між освітою, наукою і бізнесом. Це відповідає європейським стратегічним документам, зокрема «Європейському зеленому курсу», адже розвиток людського потенціалу є основою для відбудови модернізованої економіки.

Стратегічна ціль також підкреслює необхідність розбудови багаторівневого врядування, децентралізації та розвитку участі громадян у прийнятті рішень. Принципи прозорості, підзвітності, цифровізації та інклюзивності відповідають вимогам ЄС щодо розвитку громадянського суспільства та демократії на місцевому рівні. Це передбачає активну участь громад у формуванні політик, плануванні послуг та контролі за їх якістю.

Зміцнення соціальної згуртованості, формування культури взаємної підтримки, відновлення довіри між громадянами та інституціями є невід'ємною складовою розвитку, орієнтованого на людину. У Стратегії підкреслюється, що Луганщина має стати простором людської гідності, єднання та незламності — бачення, сформоване у результаті широких консультацій із громадськістю та експертами.

У результаті реалізації цієї стратегічної цілі очікується створення сучасної, інклюзивної, людиноцентричної соціальної інфраструктури, заснованої на європейських стандартах якості життя. Це забезпечить якісні послуги, підтримку людського розвитку, зміцнення громад і підвищення добробуту населення як на деокупованих територіях у майбутньому, так і в громадах, що нині приймають ВПО. Реалізація цієї цілі є фундаментом для сталого відновлення регіону, його інтеграції до європейського простору та побудови соціально згуртованого суспільства.

Досягнення стратегічної цілі передбачається через реалізацію п'яти оперативних цілей.

Оперативна ціль 2.1.	Оперативна ціль 2.2.
Розбудова якісної системи освіти, орієнтованої на підтримку та розвиток людського капіталу Луганщини в умовах переміщення та відновлення після деокупації	Формування доступного, інклюзивного, здоров'язберігаючого простору для фізичного, психологічного та ментального відновлення та розвитку людини.
Оперативна ціль 2.3.	Оперативна ціль 2.4.
Збереження культурної спадщини та локальної ідентичності регіону, забезпечення доступу населення до культурних послуг і підтримка діяльності переміщених закладів культури	Забезпечення розвитку якісних і доступних соціальних послуг у відповідності до потреб людини
Оперативна ціль 2.5.	
Створення безбар'єрного простору для жителів Луганської області	

Очікується, що реалізація стратегічної цілі «Розвиток орієнтований на людину» у середньостроковій перспективі матиме **такі результати**:
 підвищено доступність та якість освіти для ВПО та жителів області;
 посилено систему охорони здоров'я та доступ населення до медичних, профілактичних і реабілітаційних послуг;
 збережено людський капітал області та можливості для працевлаштування;
 впроваджені механізми участі громадян та інклюзивного врядування;
 підвищено соціальну згуртованість громадян Луганської області;
 посилена підтримка ВПО в приймаючих громадах;
 покращено якість та доступність цифрових, адміністративних і соціальних послуг.

Оперативна ціль 2.1. Розбудова якісної системи освіти, орієнтованої на підтримку та розвиток людського капіталу Луганщини в умовах переміщення та відновлення після деокупації

Система освіти Луганської області протягом останнього десятиліття зазнала безпрецедентних викликів, пов'язаних із тимчасовою окупацією частини територій, масовим переміщенням населення, руйнуванням інфраструктури та порушенням традиційних освітніх зв'язків. Незважаючи на це, область зберегла та відновила значну частину освітнього потенціалу.

У сфері професійної освіти та фахової передвищої освіти зберегли діяльність ключові переміщені заклади. Низка коледжів та технікумів також була релокована й продовжила освітню діяльність у безпечних регіонах України. Значним досягненням стало збереження університетського потенціалу: у 2015–2024 роках у Луганській області (переважно в евакуації) працювали 5–4 заклади

вищої освіти, що забезпечували навчання понад 37–32 тисяч студентів у різні роки.

Разом з тим, зруйнування більшості освітніх закладів у 2022–2025 роках, втрата матеріальної бази, необхідність забезпечення дистанційної освіти та зростання кількості ВПО створюють потребу у глибокій модернізації освітньої системи. Зокрема, для дітей шкільного віку з-поміж ВПО потрібне масштабування дистанційних форматів навчання. Відновлення шкільної мережі у деокупованих територіях можливе тільки на умовах деокупації та оновлення стандартів безпеки у школах згідно з європейськими вимогами цивільного захисту. Для молоді та дорослих пріоритетною стає програма перекваліфікації та цифрової освіти, зважаючи на стан ринку праці області.

Необхідно продовжити роботу над створенням «освітніх хабів Луганщини» у приймаючих громадах, які б об'єднували релоковані заклади освіти різних рівнів, забезпечували доступ до якісної освіти, психологічної підтримки та освітніх сервісів, у тому числі цифрових. Особливо актуальним є формування регіональної системи професійного навчання, орієнтованої на потреби ринку праці після деокупації, розвитку індустрій відновлення та інвестиційних проєктів. Це відповідає європейським рамкам компетентностей (LifeComp, DigComp, EntreComp) і державним пріоритетам розвитку людського капіталу.

Таким чином, досягнення оперативної цілі 1.1 вимагатиме комплексного підходу — від організації діяльності освітніх закладів у приймаючих громадах під час окупації та впровадження нових стандартів якості освіти, забезпечення інклюзивності, цифровізації, підготовки педагогів, розвитку STEM-напрямів та модернізації управління освітою до відновлення зруйнованих навчальних закладів після деокупації. Луганська область має перейти від режиму «виживання» освітньої системи до її стратегічної трансформації, побудованої на принципах людиноцентричності, стійкості та відповідності європейським нормам.

Реалізація оперативної цілі досягається через реалізацію трьох завдань.

Очікувані результати:

- система освіти, орієнтована на потреби громадян Луганської області;
- створення інклюзивного освітнього середовища;
- забезпечення соціальної та психологічної підтримки для дітей усіх вікових категорій;
- STEM – освіта та роботехніка;
- впровадження нових інформаційно-комунікаційних технологій для учасників освітнього процесу;
- упровадження механізму стимулювання обдарованої молоді.

Індикатори:

1. Кількість ЗЗСО, які здійснюють освітній процес в очному форматі, од.
2. Кількість ЗЗСО (академічних ліцеїв), які забезпечуватимуть профільну освіту з 01.09.2027, од.
3. Частка дітей з особливими освітніми потребами, охоплених інклюзивним навчанням відповідно до потреби, %.

4. Забезпеченість ЗЗСО шкільними практичними психологами, %.
5. Частка дітей, які охоплені дошкільною освітою, відповідно до потреби, %.
6. Частка випускників 9-х класів ЗЗСО, які продовжили навчання у професійних ліцеях та закладах фахової передвищої освіти області з 01.09.2027, %.
7. Частка випускників 11-х класів ЗЗСО, які продовжили навчання у закладах вищої освіти області з 01.09.2027, %.
8. Кількість проведених бізнес-заходів на базі Хабу стійкого бізнесу СНУ ім. В. Даля, од.
9. Кількість укладених Угод/Меморандумів між релокованими університетами Луганщини та університетами країн-партнерів, од.
10. Кількість реалізованих інноваційних проектів міжнародного співробітництва, од.

Етап реалізації: 2026 – 2027 роки

Завдання	Механізм виконання (потенційні сфери інструментів реалізації)
2.1.1. Забезпечення рівного доступу та підвищення якості дошкільної, загальної середньої освіти, у тому числі за рахунок дистанційних форм навчання	1. Відновлення пошкоджених та створення нових закладів ЗДО і ЗЗСО у приймаючих громадах. 2. Оснащення укриттів, STEM-лабораторій, інклюзивних ресурсних кімнат, адаптація приміщень для дітей з особливими освітніми потребами. 3. Навчання педагогів цифровій дидактиці та роботі в онлайн-середовищі. 4. Освітні хаби для дітей ВПО: доступ до якісного навчання без бар'єрів 5. Вчитель нового покоління: перепідготовка, підвищення кваліфікації, верифікація компетентностей. Масштабні програми підвищення кваліфікації вчителів з фокусом на STEAM, інклюзію, цифрові навички. 7. Впровадження менторських програм для молодих педагогів. 8. Підтримка обдарованої молоді, проведення регіональних олімпіад, конкурсів, технічних фестивалів.
2.1.2. Формування освітнього та наукового осередку Луганщини в релокації (підтримка переміщених закладів вищої, фахової передвищої та професійної освіти,	1. Створення інтегрованого кампусу релокованих закладів передвищої, вищої та професійної освіти у приймаючих областях 2. Спільні лабораторії, коворкінги, бібліотеки, сервісні офіси для студентів. 3. Інтеграція в Європейський освітній простір (програми мобільності, подвійні дипломи), стипендіальні та грантові програми, забезпечення

науковців і студентів, у тому числі із числа жителів Луганської області; розвиток нових партнерств і комунікацій)	доступу до баз даних, лабораторій, інфраструктури партнерських університетів України та ЄС. 4. Запуск мережі університетів-партнерів Луганщини. 5. Центри кар'єри для студентів ВПО. 6. Єдиний цифровий портал релокованих закладів освіти 7. Доступ до курсів, відеолекцій, електронних ресурсів, записів на програми. 8. Єдина платформа для співпраці студентів, науковців, випускників та партнерів.
2.1.3. Трансфер знань, налагодження співпраці між релокованими вищими закладами освіти Луганщини та вищими закладами освіти країн-партнерів.	1. Інноваційний хаб Луганщини: створення хабу з лабораторіями прикладних досліджень, FabLab, технологічними майстернями. 2. Підтримка стартапів, прототипування та інкубації проєктів. 3. Співпраця з університетами, НДІ та бізнесом України та ЄС. 4. Створення корпоративних кафедр і дуальної освіти. 5. Комерціалізація наукових розробок через spin-off компанії. 6. Участь у програмах Erasmus+, Horizon Europe, CEERUS. 7. Організація міжнародних наукових шкіл, конференцій та хакатонів. 8. Створення STEM-лабораторій у школах, коледжах та ЗВО. 9. Розробка нових професійних стандартів та навчальних програм у партнерстві з бізнесом.

Оперативна ціль 2.2. Формування доступного, інклюзивного, здоров'язберігаючого простору для фізичного, психологічного та ментального відновлення та розвитку людини

Формування здоров'язберігаючого простору в Луганській області базується на моделі охорони здоров'я, що передбачає профілактику, реабілітацію та раннє виявлення захворювань та відповідає рекомендаціям ВООЗ і директивам ЄС щодо публічного здоров'я. Проте існуюча мережа, яка перемістилася із луганської області в інші приймаючі громади України, розосереджена та фрагментована, багато послуг здійснюється дистанційно, що створює потребу у комплексному підході та системному розширенні доступності послуг на рівні громад.

В рамках даної оперативної цілі передбачається розвивати спроможну мережу закладів охорони здоров'я різних рівнів (надкластерні, кластерні та загальні лікарні), адаптовану до профілактики хронічних захворювань,

реагування на військові травми, надання реабілітації та підтримки ментального здоров'я. Стратегія на 2021 – 2027 роки визначає це як ключовий пріоритет.

Для цього необхідно: оновити медичні заклади у приймаючих громадах, створити центри реабілітації для ветеранів та осіб, які пережили окупацію, розвинути телемедицину та забезпечити постійний доступ до лікарів первинної ланки.

Психологічна та ментальна підтримка є критично важливими елементами цієї цілі. У Стратегії наголошено, що населення Луганщини пережило війну, переміщення, втрати та тривалий стрес, що потребує відновлення ментального здоров'я та життєстійкості.

На державному рівні вже діє План заходів на 2024-2026 роки з реалізації Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.06.2024 № 572-р. Одночасно ЄС вимагає включення психосоціальної підтримки в регіональну політику. Луганщина має створити мережу психологічних центрів, мобільних кризових груп, програм для дітей і підлітків, сімейну терапію та підтримку військових і ВПО. Не менш важливим є навчання фахівців з ПТСР, кризової інтервенції та роботи з травмою.

Важливою складовою є розвиток інклюзивності та безбар'єрності фізичного простору медичних закладів. Відповідно до Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року (затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.04.2021 № 366-р) та Плану заходів з її реалізації на 2025 – 2026 роки (затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.03.2025 № 374-р) та стандартів ЄС, область має забезпечити доступність медичних, соціальних, освітніх і культурних установ, транспортної інфраструктури, спортивних просторів, інформаційних послуг та сервісів для: людей з інвалідністю, літніх людей, дітей, вагітних жінок, ветеранів і осіб із зниженими можливостями пересування. Нова інфраструктура має будуватися за принципом «universal design», а при відбудові зруйнованих об'єктів необхідно застосовувати принцип «Build Back Better».

Формування здоров'язберігаючого простору також включає розвиток спорту, безпечних громадських просторів і програм активного способу життя. Як показує соціально-економічний аналіз громади вже створюють культурні та молодіжні простори, фітнес-локації та місця для спільнот. Проте область має розширити цю практику: створити мережу безпечних парків, спортивних майданчиків, центрів активності для молоді, програм соціальної згуртованості та взаємодії громадян Луганської області. Такі простори — вимога не лише українських політик, але й ключовий принцип сталого розвитку ЄС, який визначає, що відновлення територій має бути спрямоване на підвищення якості життя та психосоціального благополуччя населення.

Таким чином, оперативна ціль досягається через реалізацію трьох завдань.

Очікувані результати:

створена спроможна мережа закладів охорони здоров'я різних рівнів, доступна населенню, в тому числі ВПО та вразливим групам;

підвищена доступність послуг з охорони материнства, дитинства та репродуктивного здоров'я;

забезпечено психологічну, соціальну та реабілітаційну підтримку населення, включаючи ветеранів/учасників бойових дій та членів їх сімей, ВПО та осіб із травматичним досвідом;

створено безбар'єрний, інклюзивний фізичний простір у громадах;

розвиток мережі безпечних, інклюзивних громадських просторів для відпочинку, спорту та соціальної взаємодії.

Індикатори:

1. Кількість закладів охорони здоров'я, які уклали договори з НСЗУ, од.
2. Рівень виконання річного перспективного обсягу обсягу профілактичних щеплень, %.
3. Кількість укладених декларацій з сімейними лікарями ЦПМСД області, од.
4. Кількість виписаних рецептів по Урядовій державній програмі «Доступні ліки», од.
5. Укомплектованість штатних посад медичних працівників, %.
6. Укомплектованість штатних посад лікарів, %.
7. Кількість інформаційно-просвітницьких заходів з поширення знань та практик щодо збереження репродуктивного здоров'я, од.
8. Кількість наданих медичних послуг із психосоціальної підтримки, од.

Етап реалізації: 2026 – 2027 роки

Завдання	Механізм виконання (потенційні сфери інструментів реалізації)
2.2.1. Формування мережі закладів охорони здоров'я, орієнтованої на профілактику захворювань і реагування на ключові ризики, визначені за результатами аналізу детермінант здоров'я населення.	1. Комплексна реконструкція та оснащення лікарень надкластерного, кластерного та загального рівня у приймаючих громадах та подальших деокупованих територіях. 2. Створення мережі мобільних медичних бригад для обслуговування ВПО, мешканців віддалених громад та осіб з обмеженою мобільністю. 3. Створення спеціалізованих центрів, що надаватимуть послуги профілактики, раннього виявлення захворювань і моніторингу детермінант здоров'я на базі ЦПМСД, підготовка лікарів первинної медичної допомоги до роботи із доказовими профілактичними програмами. 4. Впровадження телемедицини для населення луганської області та у подальшій деокупованій території, створення телемедичних кабінетів у

	кожному ЦПМСД, телеконсиліуми з міжнародними партнерами (ЄС, США, Канада). 5. Компенсація кадрових втрат через війну та створення умов для повернення фахівці, формування резерву фахівців для деокупованих територій, стажування у закладах Укаріни та Європи.
2.2.2. Охорона материнства та дитинства, поширення знань та практик щодо збереження репродуктивного здоров'я	1. Створення в приймаючих громадах спеціалізованих центрів, які надаватимуть комплексні послуги для вагітних жінок, матерів з немовлятами та сімей із маленькими дітьми (консультації акушерів-гінекологів, педіатрів, сімейних лікарів; підтримка грудного вигодовування; ранній розвиток дитини, школа відповідального батьківства; групи підтримки для мам ВПО та жінок, які пережили травматичний досвід). 2. Створення та впровадження повного циклу сучасних скринінгових програм для своєчасного виявлення ризиків серед жінок та дітей, спеціалізовані консультації гінекологів, психологів, психотерапевтів. 3. Забезпечення доступності медичних і консультативних послуг для жінок, дітей та підлітків у громадах з недостатньою медичною інфраструктурою. 4. Науково-освітня програма для підлітків, молоді та молодих сімей, спрямована на формування відповідальної поведінки та культури здоров'я (тренінги у школах та молодіжних центрах; інформаційні кампанії про сексуальне здоров'я, планування сім'ї, профілактику інфекцій; навчання педагогів і медичних працівників методам просвіти; онлайн-платформа з курсами та відеоконтентом). 5. Програми лікування наслідків стресу, порушень репродуктивного здоров'я; підтримка вагітних і матерів, які перебувають у складних життєвих обставинах; групові та індивідуальні терапевтичні сесії.
2.2.3. Психологічна, реабілітаційна, соціальна підтримка населення, забезпечення його	1. Створення мережі сучасних центрів психічного здоров'я у приймаючих та подальших деокупованих громадах (консультації психологів, психотерапевтів, психіатрів; кризове втручання, підтримка при

ментального здоров'я та життєстійкості	стресі, робота з травмою; групи підтримки для ВПО, матерів, ветеранів, дітей; програми профілактики депресії, тривожних розладів, ПТСР; онлайн-підтримка, дистанційні консультації). 2. Оперативне надання психологічної допомоги населенню у громадах з обмеженим доступом до фахівців (мультидисциплінарні бригади (психолог, соціальний працівник, медик), виїзди у приймаючі громади, кризове консультування після травматичних подій, супровід людей у складних життєвих обставинах. 3. Підтримка життєстійкості та психічного здоров'я дітей і молоді Луганської області, підтримка дітей та підлітків, які пережили війну, зміни середовища, втрати та стреси. 4. Розширення мережі закладів, які забезпечують психологічну, матеріальну та консультативну підтримку сім'ям, програми фандрейзингу та партнерства з гуманітарними організаціями.

Оперативна ціль 2.3. Збереження культурної спадщини та локальної ідентичності регіону, забезпечення доступу населення до культурних послуг і підтримка діяльності переміщених закладів культури

Оперативна ціль спрямована на комплексне збереження культурної спадщини області, формування локальної ідентичності та підтримку культурного розмаїття на основі історичної пам'яті. Вона охоплює як охорону об'єктів культурної спадщини, так і розвиток нематеріальної культурної спадщини, а також створення сучасних інструментів для їх популяризації та забезпечення доступності.

В рамках підготовчої фази розпочато роботу з формування цифрового архіву документів, фотографій та відеоматеріалів, що стосуються історії та культури регіону, зокрема періоду окупації та опору. Це становить основу для майбутнього цифрового простору «Луганщина культурна». Планується розширити цю роботу шляхом створення інтерактивних онлайн-платформ, віртуальних турів та цифрових колекцій для популяризації нематеріальної спадщини та туристичного потенціалу. Також ініційовано збір свідчень та документування для створення відео- та аудіопродуктів, які в подальшому будуть використовуватися в освітніх програмах і культурних заходах.

Відповідно до європейських стандартів доступності та інклюзії, планується розробити програми відновлення та розвитку культурних установ, зокрема шляхом створення сучасних багатофункціональних центрів. Для модернізації бібліотечної системи ініційовано підготовку до впровадження нових інформаційно-бібліотечних послуг на основі ІКТ, що включатиме створення

електронних каталогів, онлайн-доступу до ресурсів та цифрових навчальних майданчиків, що відповідає європейській практиці «новітньої бібліотеки».

Вже зараз здійснюється підтримка культурних ініціатив, зокрема через участь у міжнародних конференціях та платформах, що дозволяє презентувати культурний потенціал Луганської області. Планується активізувати проведення культурних заходів, фестивалів та виставок в приймаючих громадах та за кордоном, спрямованих на зміцнення національної та локальної ідентичності. Особлива увага приділятиметься розробці та впровадженню мистецьких програм для дітей, молоді та ВПО, які включатимуть теми історичної пам'яті, кудьтурних традицій та патріотичного виховання, відповідно до державних освітніх стандартів.

В рамках цієї оперативної цілі будуть здійснюватися заходи пов'язані з політикою пам'яті, зокрема з документацією воєнних злочинів та увіковічненням пам'яті захисників України. Планується залучення міжнародних експертів для адаптації діяльності до європейських стандартів у сфері культури та освіти, а також для участі в програмах ЄС, спрямованих на розвиток регіонів. Це забезпечить не лише збереження спадщини, але й її інтеграцію в європейський культурний простір, що відповідає загальній політиці євроінтеграції України.

Реалізація оперативної цілі досягається через реалізацію чотирьох завдань.

Результати:

створено єдиний цифровий культурний простір «Луганщина культурна», що надає можливість користуватися оцифрованою культурною спадщиною, туристичними ресурсами та сучасним мистецьким контентом;

розширено доступ населення області до базових культурних послуг через організацію виїзних культурно-мистецьких та просвітницьких заходів;

запроваджено сучасні цифрові бібліотечні сервіси, що забезпечують онлайн-доступ до електронних ресурсів, аудіокниг, медіаконтенту та краєзнавчих матеріалів;

підтримано та впроваджено культурні ініціативи, створено якісний відео аудіоконтент про історію, культуру та усну спадщину Луганщини;

проведено культурні події та фестивалі; запроваджено мистецькі програми для дітей, молоді та ВПО, що сприяють зміцненню української національної ідентичності та культурній інтеграції.

Індикатори:

1. Кількість об'єктів культурної спадщини, занесених інформаційно-комунікаційної системи обліку до об'єктів культурної спадщини «Державний реєстр нерухомих пам'яток України, од.

2. Кількість матеріалів промоційних та заходів, спрямованих на популяризацію нематеріальної культурної спадщини, од.

3. Кількість видів культурних послуг наданих населенню, од.

4. Кількість інтерактивних культурно мистецьких, просвітницьких та соціокультурних заходів у відповідності до потреб населення області (фестивалі, виставки, лекції, створення аудіо-відео продуктів тощо), од.

5. Кількість створеного медіаконтенту (огляди, відео тощо) та розміщеного на інформаційних ресурсах, од.

6. Кількість залучених дітей, молоді, ВПО до конкретних заходів, осіб.

Етап реалізації: 2026 – 2027 роки

Завдання	Механізм виконання (потенційні сфери інструментів реалізації)
2.3.1. Здійснення заходів зі збереження та промоції культурної спадщини регіону, елементів нематеріальної культурної спадщини, у тому числі із застосуванням цифрових технологій	1. Створення віртуального музею Луганщини: спадщина в один клік, створення комплексної інтерактивної онлайн-платформи, що об'єднає архівні матеріали, краєзнавчі статті, цифрові виставки, та аудіовізуальний контент про культурну спадщину області. 2. «Жива спадщина: аудіоархів усних оповідей та фольклору Луганщини», збереження, систематизація та популяризація нематеріальної культурної спадщини регіону (легенд, пісень, казок, свідчень носіїв традицій). 3. «Луганщина крізь об'єктив часу: відео енциклопедія пам'яток і традицій». Проєкт передбачає створення серії відеоматеріалів, які презентують культурну спадщину та сучасне життя громад області. Він охоплює виробництво відео контенту про архітектурні об'єкти, музеї, традиційні ремесла та актуальні культурні події, забезпечуючи сучасну та доступну форму популяризації регіональної культури. 4. Робота обласної етномайстерні «Кружало» – простору відродження та створення виробів української народної культури програм, що працює у двох форматах. Проєкт передбачає інтерв'ю з майстрами декоративно-ужиткового мистецтва та діячами культури з подальшою публікацією контенту на YouTube-каналі, у соціальних мережах та партнерських телеканалах, забезпечуючи широке поширення та популяризацію регіональної культури. 5. Візуальна промоція сфери культури та туризму Луганської області через соціальні мережі та популярні відеоплатформи.
2.3.2. Забезпечення стійкості та розвитку переміщених закладів культури, доступу населення до базового набору культурних	1. Забезпечення мобільності культурних послуг шляхом організації та проведення виїзних культурно-мистецьких подій – театральних вистав, концертних програм, майстер-класів, кінопоказів українських фільмів, лекцій і виставок – з метою

послуг та підтримка культурних ініціатив.	розширення доступу населення різних громад області до якісного культурного продукту. 2. Організація роботи мистецьких студій (образотворче мистецтво, театр, музика, хореографія), роботи любительських об'єднань та клубів за інтересами. 3. Проведення щорічних фестивалів та конкурсів дитячої та юнацької творчості. 4. Співпраця з українськими митцями для проведення майстер-класів 6. Оцифрування та систематизація зібраних матеріалів зі створенням публічного онлайн-архіву. 7. Організація виставок сучасного мистецтва, ярмарку народних майстрів, театральних перформансів.
2.3.3. Новітня бібліотека Луганщини: запровадження нових інформаційно бібліотечних послуг на основі інформаційно комунікаційних технологій	1. Створення цифрових ресурсів бібліотек та організація доступу до них. 2. Перетворення бібліотек на центри цифрової творчості та медіа освіти, організація регулярних заходів: тренінгів, майстер-класів з цифрової грамотності, лекцій, зустрічей клубів за інтересами, залучення нової аудиторії (студентів, фрілансерів, підприємців). 3. Оцифрування краєзнавчих видань, унікальних фондів та архівних матеріалів. 4. Забезпечення бібліотечними та інформаційними послугами громадян Луганської області в приймаючих громадах. 5. Видача електронних та паперових книг, створення системи голосових сповіщень про готовність замовлених книг, випуск власного подкасту та відеоблогу про бібліотеку, книжки та місцеву історію. 6. Розробка та впровадження інтелектуального чат бота для сайту та соціальних мереж бібліотек, автоматизація бібліотечних послуг, використання штучного інтелекту.
2.3.4. Запровадження мистецьких програм для дітей, молоді, ВПО, спрямованих на зміцнення національної та локальної ідентичності	1. Створення мережі інтерактивних майстерень у громадах (офлайн та мобільних), де діти та молодь з ВПО знайомляться з українськими традиціями через мистецькі практики – писанкарство, витинанку, гончарство, розпис. 2. Проведення майстер-класів за участю місцевих митців, залучення громадських організацій.

	3. Створення умов для зміцнення зв'язку з українською культурою та збереження локальної ідентичності дітей і молоді з числа ВПО. 4. Створення творчих лабораторій за участю професійних художників, театральних режисерів, письменників. 5. Підтримка психологічної стійкості дітей, молоді з числа ВПО засобами мистецтва та творчості. 6. Створення театральної програми для дітей і молоді, орієнтованої на постановки, які розкривають українські цінності, сучасні історії Луганщини та досвід переміщених осіб.

Оперативна ціль 2.4. Забезпечення розвитку якісних і доступних соціальних послуг у відповідності до потреб людини

Виконання даної оперативної цілі передбачає створення сучасної, орієнтованої на людину систему соціальних послуг, яка здатна реагувати на потреби різних категорій населення Луганської області, зокрема ВПО. Формування такої системи базується на принципах інклюзивності, недискримінації, гендерної чутливості та забезпечення рівного доступу до послуг незалежно від місця проживання. У центрі уваги – комплексний підхід: розвиток інфраструктури, розширення переліку послуг, підвищення їхньої якості, забезпечення професійної підготовки кадрів та сталого фінансування. Важливою умовою є взаємодія органів влади, соціальних служб, приймаючих громад та міжнародних партнерів.

В рамках даної оперативної цілі необхідно здійснити формування системи доступних соціальних послуг, що відповідають потребам ВПО. Передбачено запровадження нових видів підтримки – кризового та екстреного втручання, соціального супроводу сімей у складних життєвих обставинах, послуг підтриманого проживання, соціальної адаптації та реінтеграції. Особлива увага приділяється вразливим групам: військовим та членам їх сімей, ВПО, людям з інвалідністю, самотнім літнім людям, дітям-сирітам та дітям, позбавлених батьківського піклування, молоді тощо. Послуги розробляються з урахуванням гендерної специфіки та потреб осіб з різними формами інвалідності, що забезпечує реальну інклюзивність. Паралельно створюється система оцінювання потреб отримувачів послуг для адресного та ефективного розподілу ресурсів.

Паралельно створюється система оцінювання потреб отримувачів послуг для адресного та ефективного розподілу ресурсів. В рамках даної оперативної цілі планується поетапне забезпечення ВПО якісними та доступними житловими умовами. Передбачено розвиток мережі місць тимчасового проживання ВПО у співпраці з приймаючими громадами, участь у формуванні фондів житла призначеного для тимчасового проживання ВПО, надання грошової компенсації, для часткового відшкодування суми першого (початкового) внеску за іпотечними кредитами для ВПО відповідно до затверджених місцевих програм, запроваджено механізм пільгового довгострокового кредитування ВПО

відповідно до Обласної цільової програми житлового кредитування ВПО Луганської області та членів їх сімей на 2025-2026 роки.

Забезпечення житлових прав ВПО здійснюється з урахуванням індивідуальних потреб – осіб з інвалідністю, багатодітних сімей, літніх людей, одиноких батьків – та з дотриманням принципу цілісності сімей. Паралельно впроваджуються інструменти оцінювання житлових потреб, механізми співфінансування з місцевими бюджетами та 2 міжнародними партнерами. Такий підхід створює підґрунтя для довгострокової інтеграції переселенців. Вживаються заходи, спрямовані на підтримку та захист прав і законних інтересів дітей. Розпорядженням голови обласної державної адміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 05.03.2025 № 73 затверджено Регіональний план заходів на 2025-2026 роки з реалізації Стратегії забезпечення права кожної дитини в Україні на зростання в сімейному оточенні. Основною метою Регіонального плану є реалізація права кожної дитини на зростання в безпечному та сприятливому для розвитку сімейному оточенні шляхом створення системи підтримки дітей та сімей з дітьми та розвитку сімейних форм виховання.

Реалізація даної оперативної цілі дозволить сформувати сучасну, стійку та ефективну систему соціального захисту, орієнтовану на потреби людини, а також забезпечить соціальну згуртованість і підвищення якості життя мешканців Луганської області та ВПО. Розвиток соціальних послуг, житлової інфраструктури та інструментів економічної інтеграції сприятиме зменшенню соціальної вразливості, підвищенню рівня зайнятості та зміцненню спроможності громад. У результаті ВПО отримають можливість для повноцінної інтеграції, самостійності та розвитку, а система соціальних послуг стане більш доступною, інклюзивною та орієнтованою на сталий розвиток.

Реалізація оперативної цілі досягається через реалізацію трьох завдань.

Результати:

сформована комплексна система надання соціальних послуг, яка враховує гендерні, вікові та інклюзивні потреби ВПО і забезпечує їх адресну підтримку;

розширена мережа доступних сервісів для ВПО: мобільні та виїзні бригади, кризові центри, соціальні хаби, притулки та інклюзивні дитячі простори;

створена мережа місць тимчасового проживання ВПО у співпраці з приймаючими громадами, здійснюється надання грошової компенсації, для часткового відшкодування суми першого (початкового) внеску за іпотечними кредитами для ВПО відповідно до затверджених місцевих програм, запроваджено механізм пільгового довгострокового кредитування ВПО відповідно до Обласної цільової програми житлового кредитування ВПО Луганської області та членів їх сімей на 2025-2026 роки;

підвищено рівень соціально-економічної інтеграції ВПО у громадах: більше переміщених осіб працевлаштовано, перекваліфіковано, залучено до програм самозайнятості;

запроваджено ефективний міжсекторний механізм координації між органами влади, громадами, міжнародними партнерами та громадськими

організаціями для сталого розвитку системи соціальних послуг і житлових рішень;

збільшено кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, влаштованих до сімейних форм виховання.

Індикатори:

1. Кількість територіальних громад, які відновили роботу закладів/установ надавачів соціальних послуг, од.

2. Кількість осіб/сімей, охоплених соціальними послугами, тис. осіб.

3. Кількість територіальних громад, яким створено Центри життєстійкості, од.

4. Кількість військових адміністрацій населених пунктів, які затвердили місцеві програми забезпечення житлових прав ВПО, од.

5. Кількість військових адміністрацій населених пунктів, які надають грошову компенсацію, для часткового відшкодування суми першого (початкового) внеску за іпотечними кредитами для ВПО відповідно до затверджених місцевих програм, од.

6. Кількість ВПО, які забезпечені житлом, шляхом пільгового довгострокового кредитування ВПО відповідно до Обласної цільової програми житлового кредитування ВПО Луганської області та членів їх сімей на 2025-2026 роки, осіб.

7. Частка дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, яких влаштували до сімейних форм виховання, з загальної кількості дітей, які перебувають на первинному обліку, %.

Етап реалізації: 2026 – 2027 роки

Завдання	Механізм виконання (потенційні сфери інструментів реалізації)
2.4.1. Формування системи надання доступних соціальних послуг відповідно до потреб населення шляхом відновлення роботи закладів/установ надавачів соціальних послуг, сприяння розбудові мережі таких установ, запровадження нових видів соціальних послуг з урахуванням гендерних особливостей та інклюзії	1. Проведення глибокого моніторингу та оцінки потреб ВПО у соціальних послугах з сегментацією за критеріями статі, віку, наявності інвалідності та інших ознак уразливості. 2. Виявлення специфічних потреб, зокрема жінок, які часто несуть подвійне навантаження, чоловіків, які втратили роботу та соціальний статус, дітей, людей з інвалідністю та людей старшого віку. 3. Впровадити нові види та формати надання соціальних послуг, в тому числі через механізм «закупівлі соціальних послуг». 4. Запровадження мобільних та виїзних сервісів, які забезпечать доступ до соціальної допомоги: мобільні психологічні, юридичні консультації та пункти видачі гуманітарної допомоги. 5. Паралельно необхідно розвивати мережу вже створених Хабів по наданню послуг для ВПО в

	приймаючих громадах на базі місцевих військових адміністрацій, де людина зможе в одному місці отримати психологічну, юридичну, соціальну підтримку, консультації з питань зайнятості та доступу до соціальних, медичних послуг. 6. Створити мережу кризових центрів і притулків для постраждалих від насильства, торгівлі людьми, запровадити програми підтримки для постраждалих осіб, а також впровадити спеціалізовані сервіси, зокрема програми психологічної реабілітації та реінтеграції. 7. Розвиток інфраструктури підтримки дітей: впровадження послуг денного догляду для дітей з інвалідністю, створення дитячих кімнат денного/тимчасового перебування, центрів розвитку та «літніх» таборів, що дозволить не лише забезпечити догляд за дітьми, але й дасть можливість батькам, особливо матерям, працювати та інтегруватися в нову спільноту. 8. Провести аналіз діючої мережі закладів/установ надавачів соціальних послуг, сприяти їх розбудові, сприяння розбудови мережі таких закладів в т. ч. закупівлю соціальних послуг. 9. Формування ефективного міжсекторного партнерства між органами влади, місцевими громадами, неурядовими організаціями та міжнародними донорами, що дозволить об'єднати ресурси, уникнути дублювання та забезпечити комплексний супровід кожної переміщеної особи.
2.4.2. Забезпечення ВПО житлом та розвиток ефективної системи доступного житла	1. Розробити спеціальні регіональні та місцеві програми, які направлені на забезпечення житлових прав ВПО, надають грошову компенсацію, для часткового відшкодування суми першого (початкового) внеску за іпотечними кредитами для ВПО; забезпечення житлом, шляхом пільгового довгострокового кредитування ВПО, відповідно до Обласної цільової програми житлового кредитування ВПО Луганської області та членів їх сімей на 2025-2026 роки, тощо. 2. Впровадити фінансово-економічний механізм розбудови системи житлового забезпечення вразливих груп населення як у вигляді прямого будівництва так і капітального ремонту житла за кошти різних рівнів бюджету, так і стимулювання приватних інвестицій та міжнародної донорської допомоги.

2.4.3. Розвиток сімейних форм виховання дітей – сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування.	1. Проведення інформаційних кампаній з метою популяризації сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. 2. Забезпечення влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які перебувають в закладах інституційного догляду та виховання, до сімейних форм виховання та усиновлення з урахуванням найкращих інтересів дитини. 3. Забезпечення ефективної підтримки та надання допомоги прийомним сім'ям, дитячим будинкам сімейного типу, сім'ям опікунів/піклувальників, в яких виховуються діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, які перемістились з тимчасово окупованої території області на підконтрольну Україні територію. 4. Передбачити заходи, спрямовані на підтримку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у місцевих програмах військових адміністрацій населених пунктів області

Оперативна ціль 2.5. Створення безбар'єрного простору для жителів Луганської області

Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року (далі – Стратегія безбар'єрності) спрямована на сталий, інклюзивний розвиток і забезпечення доступності та людиноцентричності у всіх сферах життєдіяльності суспільства, розв'язання наявних проблем та задоволення потреб різних суспільних груп.

Стратегія безбар'єрності відповідає змісту Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованої Законом України від 16.09.2014 № 1678-VII, узгоджується з європейським і євроатлантичним курсом України, а також ключовими документами створення безбар'єрного простору, зокрема Конвенцією про права осіб з інвалідністю, ратифікованою Законом України від 16.12.2009 № 1767-VI.

Положення Стратегії безбар'єрності враховують всі напрацьовані раніше програмні документи в Україні, зокрема щодо створення безбар'єрного середовища для осіб з інвалідністю, розвитку молоді, захисту прав людини, подолання нерівності (у тому числі гендерної).

Впровадження безбар'єрності в Луганській області є ключовою умовою для формування інклюзивного суспільства та забезпечення рівного доступу всіх мешканців — включно з ВПО, людьми з інвалідністю, ветеранами, літніми людьми, дітьми та іншими групами з особливими потребами — до послуг, інфраструктури та можливостей для розвитку.

Через тривалу війну, окупацію області та масове переміщення населення, питання доступності постають особливо гостро. Сотні тисяч людей живуть у нових громадах, де не завжди достатньо адаптованої інфраструктури. Багато адміністративних, соціальних і медичних послуг вони отримують дистанційно або в інших регіонах, що посилює потребу у комплексному впровадженні стандартів безбар'єрності на місцевому рівні.

Стратегія безбар'єрності та дворічні плани заходів до неї (на сьогодні діє план заходів на 2025–2026 роки, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.03.2025 № 374-р) визначають вимоги щодо забезпечення універсального доступу, інклюзивного сервісу та адаптації фізичного, цифрового й інформаційного простору. Для Луганської області реалізація цієї стратегії є не лише виконанням державної політики, а й критично необхідним етапом підготовки до відбудови та повернення населення.

У межах даної оперативної цілі передбачається створити комплексну систему безбар'єрності, що включає:

Фізична безбар'єрність — забезпечення доступності будівель, громадських просторів, транспорту та інфраструктури для всіх груп населення.

Інформаційна безбар'єрність — створення зрозумілої, доступної та інклюзивної інформації, включно з адаптованими матеріалами, сурдоперекладом і доступним цифровим контентом.

Цифрова безбар'єрність — доступність державних і місцевих електронних сервісів, сайтів та онлайн-комунікацій для всіх користувачів.

Суспільна (громадська) безбар'єрність — формування інклюзивного ставлення, культури взаємоповаги, протидії дискримінації та впровадження інклюзивних практик у повсякденне життя громад.

Економічна безбар'єрність — рівний доступ до праці, підприємництва, професійної освіти, перекваліфікації та програм зайнятості.

Освітня безбар'єрність — створення умов для інклюзивного навчання, адаптованих освітніх програм, доступності шкіл, садочків, позашкільної та професійної освіти.

Особливий акцент робиться на забезпеченні потреб людей з інвалідністю, ветеранів із втратою здоров'я, сімей з дітьми, осіб зі зниженими можливостями пересування, осіб з порушеннями слуху та зору, а також ВПО, які часто проживають у невідповідних або тимчасових умовах.

Для реалізації цілі Луганщина має:

- провести аудит доступності в громадах;
- розробити місцеві плани впровадження безбар'єрності;
- забезпечити адаптацію установ першої необхідності (ЦНАПи, лікарні, хаби);
- створити доступні цифрові сервіси та канали звернень;
- навчити працівників органів влади принципам інклюзивної взаємодії;
- впровадити стандарти ДБН із доступності у всі інфраструктурні проекти.

Реалізація Стратегії безбар'єрності є ключовою для того, щоб Луганська область стала простором рівних можливостей, де кожна людина — незалежно від стану здоров'я, віку чи життєвих обставин — може вільно пересуватись, отримувати послуги, працювати, навчатися та брати участь у житті громади.

Таким чином, оперативна ціль спрямована на виконання державної політики безбар'єрності та забезпечує системний підхід до створення інклюзивного середовища в усіх громадах області.

Реалізація оперативної цілі досягається через реалізацію трьох завдань.

Результати:

Підвищена доступність інформації та комунікації. Органи влади та місцевого самоврядування забезпечують зрозумілу й доступну інформацію, а саме: адаптовані матеріали, легка мова, дублювання відео сурдоперекладом, доступність сайтів; громадяни мають рівний доступ до цифрових державних послуг незалежно від віку, цифрової грамотності чи фізичних можливостей.

Підвищена цифрова доступність і зручність державних сервісів. Сайти органів влади та електронні сервіси відповідають стандартам доступності, запроваджено інклюзивні онлайн-канали комунікації (чат-боти, мобільні додатки, онлайн-прийомні).

Формується інклюзивне ставлення в суспільстві. Підвищено рівень обізнаності населення щодо безбар'єрності, прав людей з інвалідністю та маломобільних груп; працівники органів влади, бізнесу та соціальної сфери навчені принципам безбар'єрної комунікації та інклюзивного обслуговування.

Розширюються економічні можливості для вразливих груп населення. Забезпечено безбар'єрний доступ до зайнятості, перекваліфікації, професійної освіти та програм підтримки бізнесу; зменшені бар'єри працевлаштування для ветеранів, ВПО, людей з інвалідністю, літніх людей та інших груп.

Забезпечена освітня інклюзивність. Дошкільні, шкільні та позашкільні заклади створили умови для інклюзивної освіти; педагоги підготовлені до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами; розширено доступ до інклюзивних освітніх програм та сервісів.

Посилена участь громадян у прийнятті рішень. Люди з інвалідністю, ветерани, ВПО, молодь і представники інших груп залучені до консультацій, обговорень і планування рішень у громадах;

При відбудові після деокупації області забезпечена фізична доступність публічного простору. Будівлі установ, об'єкти соціальної, медичної, освітньої та культурної інфраструктури відповідають вимогам безбар'єрності; громадський транспорт та транспортна інфраструктура (зупинки, переходи, станції) стали доступними для людей з інвалідністю, літніх людей, дітей, вагітних жінок, ветеранів та маломобільних груп населення.

Індикатори:

1. Рівень виконання завдань Плану заходів з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, %.

2. Кількість звітів виконаних завдань Плану заходів внесених у систему Project_UA, од.

3. Рівень виконання заходів Обласного плану заходів з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, %.

4. Кількість заходів в рамках проведення інформаційної кампанії щодо підвищення рівня обізнаності фахівців органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування з питань створення безбар'єрного простору, од.

Етап релазіації: 2026 – 2027 роки

Завдання	Механізм виконання (потенційні сфери інструментів реалізації)
2.5.1. Забезпечення виконання щодворічних планів заходів з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року	1. Фізична безбар'єрність (при відбудові): Модернізація будівель адміністративних, соціальних, медичних та освітніх установ відповідно до вимог ДБН щодо доступності (інклюзивності). Створення та облаштування безбар'єрної транспортної інфраструктури: пандуси, підйомники, тактильні елементи, інклюзивні зупинки, доступний громадський транспорт. Пілотні «універсальні громадські простори» у громадах (центри послуг, культурні простори, парки, молодіжні хаби).
2.5.2. Забезпечення виконання щодворічних Обласних планів заходів з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року	2. Інформаційна та цифрова доступність: Адаптація вебсайтів органів влади та соціальних установ. Створення доступних цифрових сервісів (легка мова, аудіоописи, відео із сурдоперекладом, субтитри). Підготовка інструкцій, пам'яток та інформаційних матеріалів для людей з порушеннями зору та слуху. Розвиток дистанційних каналів взаємодії: чат-боти, відеоприйом громадян, телефонні лінії. 3. Соціальна та громадянська безбар'єрність: Створення інклюзивних центрів підтримки людей з інвалідністю, ветеранів, ВПО та людей із травматичним досвідом. Програми залучення громадян до прийняття рішень (громадські ради, інклюзивні консультації, воркшопи). Розвиток служб підтримки та догляду: соціальні асистенти, супровід у громадах, мобільні соціальні бригади. 4. Економічна безбар'єрність: Програми працевлаштування та перекваліфікації людей з інвалідністю, ветеранів та ВПО.

	Адаптація центрів зайнятості до стандартів безбар'єрності. Стимулювання бізнесу до впровадження інклюзивних практик: гранти, податкові стимули, наставництво, інклюзивні робочі місця. Підтримка підприємців, які впроваджують безбар'єрні послуги. 5. Освітня безбар'єрність: Забезпечення інклюзивної інфраструктури у школах та дитсадках (при відбудові). Оснащення інклюзивно-ресурсних центрів сучасними засобами корекції та діагностики. Навчання педагогів принципам інклюзивної освіти. Розробка програм для дітей з ООП, дітей ВПО, дітей із травматичним досвідом. 6. Комунікаційна та поведінкова безбар'єрність: Навчання працівників органів влади, лікарів, педагогів, працівників ЦНАП інклюзивній комунікації. Всеукраїнські та регіональні інформаційні кампанії про інклюзію, права людей з інвалідністю, рівний доступ до послуг. Поширення стандартів "безбар'єрної мови" та етикету спілкування з різними групами населення. 7. Інституційна спроможність та управління: Створення або посилення регіональних команд з питань безбар'єрності. Проведення моніторингу виконання щодворічних планів заходів. 8. Робота з громадами: Пілотні проекти у громадах з різними моделями безбар'єрних сервісів. Залучення громадських організацій, міжнародних партнерів та місцевого бізнесу. 9. Підтримка ветеранів та людей, які постраждали від війни: Створення безбар'єрних просторів реабілітації та соціальної адаптації. Забезпечення доступності лікування, психологічної підтримки, соціальних послуг. Програми професійної адаптації та реінтеграції.
2.5.3. Проведення інформаційної кампанії щодо підвищення рівня	1. Організація комунікаційних кампаній. Проведення тематичних тижнів/місяців безбар'єрності у громадах.

обізнаності фахівців органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування з питань створення безбар'єрного простору	2. Проведення навчальних заходів та практичних сесій. 3. Створення онлайн-платформи з доступними ресурсами.

Стратегічна ціль 3. Забезпечення стійкості та ефективності регіонального публічного управління та партнерства

Стратегічна ціль «Забезпечення стійкості та ефективності регіонального публічного управління та партнерства» зорієнтована на забезпечення стійкості регіонального публічного управління та потребує цілеспрямованого поєднання інституційної трансформації, цифровізації, кадрового підсилення і широкого партнерства.

З метою забезпечення ефективності регіонального публічного управління необхідно впровадити системну роботу по національно-патріотичному та громадянському вихованню, створити мережу місцевих платформ комунікації (включно з онлайн), підтримувати ветеранів як носіїв досвіду, а також розвивати волонтерські ініціативи й громадські центри взаємопідтримки. Тим більше, що Луганська область вже має великий досвід проведення патріотичних заходів, створення локальних волонтерських груп та Хабів і тепер ці ініціативи треба масштабувати, стандартизувати і інтегрувати в єдину регіональну мережу.

Патріотичне виховання бажано здійснювати з включенням військово-патріотичних компонентів, започаткувати системні молодіжні центри для соціалізації, навчання та розвитку партнерств між молоддю й ветеранами (менторство, спільні проєкти).

Інституційна стійкість і цифровізація управління потребує навчальних програм для персоналу з е-урядування та забезпечення кібербезпеки; формування мобільних управлінських команд та кадрового резерву для швидкого розгортання в умовах деокупації. В регіоні вже функціонують окремі цифрові сервіси й пілотні проєкти; їх потрібно об'єднати платформою, зробити інтероперабельними та розгорнути навчання для широкої аудиторії держслужбовців і адміністраторів.

Створення Регіональної школи проєктного менеджменту покращить розвиток вже існуючої мережі міжмуніципальної співпраці, активізує участь Луганщини у національних й міжнародних форумах, а також покращиться співпраця з донорами та приватним сектором. В регіоні вже наявні проєктні команди й окремі співпраці з донорами вже відбуваються у форматі проєктної діяльності, необхідно масштабувати дану діяльність на всі сфери функціонування регіону.

Для підготовки до відбудови області і її деокупації потрібно провести детальний аналіз руйнувань і потреб у відновленні, розробити плани «Build Back Better», створити реєстри ресурсів і механізми справедливої компенсації, а також підготувати кадровий резерв і стандарти відновлювальних робіт з урахуванням

принципів безбар'єрності. Вже виконано попередні оцінки та зібрано часткові дані про руйнування; але їх необхідно доповнювати стандартизованими оцінками, затвердити пріоритети та розгорнути міжсекторні робочі групи для планування відновлення.

Для покращення моніторингу, комунікації та фінансової стійкості системи управління необхідно запровадити систему моніторингу результатів (KPIs) і прозоре публічне звітування, розробити комунікаційну стратегію для підтримки довіри громадян, а також визначити механізми фінансування (державні, місцеві, донорські, приватні інвестиції). Необхідно також забезпечити регулярний зворотний зв'язок з громадянами і стейкхолдерами та адаптувати програму відповідно до вимірюваних результатів.

У результаті реалізації цієї стратегічної цілі очікується формування згуртованого, патріотичного та соціально включеного суспільства Луганщини, здатного до активної участі в ухваленні управлінських рішень та підтримки процесів відновлення і деокупації. Розбудова ефективних партнерств на національному та міжнародному рівнях, розвиток проектних команд забезпечить сталі канали співпраці та залучення зовнішніх ресурсів. У результаті регіон отримає підготовлені мобільні управлінські команди, оновлену публічну інфраструктуру, прозору та цифровізовану систему врядування, налагоджені механізми участі громадян, а також узгоджений план відбудови, що відповідає принципам Build Back Better, українському законодавству та європейським стандартам. Це створить передумови для ефективного повернення життя на деокуповані території та сталого розвитку Луганської області у повоєнний період.

Досягнення стратегічної цілі передбачається через реалізацію п'яти оперативних цілей:

Оперативна ціль 3.1.	Оперативна ціль 3.2.
Формування згуртованого патріотичного громадянського суспільства на засадах української національної ідентичності та соціальної включеності.	Інституційно стійка, цифровізована, стала система управління
Оперативна ціль 3.3.	Оперативна ціль 3.4.
Ефективні партнерства та комунікації	Забезпечення ефективного планування відбудови та підготовки до деокупації
Оперативна ціль 3.5.	
Створення сприятливого середовища для забезпечення відкритості та прозорості діяльності військових адміністрацій	

Результати:

посилена соціальна згуртованість та громадянська активність луганчан, зокрема ВПО, у різних регіонах України та за кордоном;

сформовано сталі канали комунікації між громадянами та органами влади; цифровізована та модернізована система публічного управління, яка забезпечує доступність, прозорість та оперативність надання послуг через е-платформи та інструменти е-демократії;

сформована інституційна спроможність військових адміністрацій та релокованих громад, включно з кадровим резервом, професійними командами та сучасними управлінськими інструментами;

розвинуті партнерства на національному, міжнародному та міжмуніципальному рівнях, що сприяють залученню ресурсів, експертизи та реалізації спільних проєктів;

підготовлена та узгоджена система планування відбудови та деокупації регіону, включно з оцінкою руйнувань, визначенням пріоритетів, механізмів компенсацій та впровадженням стандартів безбар'єрності та принципів Build Back Better.

Оперативна ціль 3.1. Формування згуртованого патріотичного громадянського суспільства на засадах української національної ідентичності та соціальної включеності.

Для зміцнення соціальної згуртованості населення Луганщини необхідно створити сучасну, інтегровану систему комунікації, яка б об'єднувала мешканців області, ВПО, громади в інших регіонах України та за кордоном. Ключовою основою стануть цифрові сервіси: єдина онлайн-платформа «Луганщина Об'єднує», канали комунікації в соцмережах, відеопроєкти, інтерактивні формати діалогу. Публічні онлайн- і офлайн-зустрічі, діалоги з керівниками військових адміністрацій, експертами та представниками сектору безпеки сприятимуть відчуттю єдності, довіри та спільності дій між владою та громадянами. Паралельно розбудова мережі громадських центрів підтримки луганчан у приймаючих громадах створить фізичні місця для взаємодії, інтеграції та культурного життя.

Для розвитку національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання молоді необхідно впровадити комплексні освітні програми, які формуватимуть громадянську свідомість, історичну пам'ять, стійкість до дезінформації та повагу до захисників України. Важливим завданням стане системна співпраця з ветеранами: клуби та центри, спільні тренінги, патріотичні лекції, освітні заходи та практичні модулі із тактичної медицини, безпеки й домедичної допомоги. Щорічні молодіжно-військово-патріотичні табори забезпечать розвиток лідерських компетентностей та формування відповідального покоління, готового брати участь у відновленні та захисті держави.

З метою розвитку волонтерства, самодопомоги та громадянської активності необхідно створити умови для системної підтримки спільнот взаємодопомоги та громадських центрів у всіх регіонах проживання луганчан. Молодіжні центри та громадські хаби, які працюватимуть у приймаючих громадах, забезпечать доступ до освітніх, інформаційних та патріотичних програм. Активна взаємодія з ветеранськими організаціями, ЗСУ, Нацгвардією та ДСНС сприятиме поширенню навичок безпеки, цивільного захисту, волонтерського лідерства.

Інформаційна кампанія «Герої Луганщини» підвищить рівень громадянської освіти, формуючи відчуття гордості за регіон та його внесок у боротьбу за незалежність.

Створення умов для розвитку молоді, її соціальної інтеграції й самореалізації потребує запровадження широкої системи підтримки, орієнтованої на розвиток компетентностей, активного громадянства та збереження культурної ідентичності Луганщини. Молодіжні простори, менторські програми, творчі майстерні, історичні проєкти та проєктні інкубатори допоможуть молодим людям отримувати нові навички, запускати власні ініціативи, інтегруватися у місцеві громади. Програми лідерського розвитку, фінансової грамотності та підприємництва стануть важливою передумовою відповідального та активного покоління, здатного формувати майбутнє регіону.

Партисипативне управління має стати фундаментом у діяльності військових адміністрацій та громад, тому необхідно запровадити механізми участі громадян у розробці та ухваленні рішень. Проведення публічних консультацій, створення платформ е-демократії, електронних опитувань і місцевих ініціатив забезпечить прозорість та довіру. Розробка Статутів територіальних громад за участі мешканців, молоді, ветеранів і ВПО сприятиме формуванню ефективних, сучасних правил місцевого врядування. Створення мережі громадських рад та консультативних органів допоможе владі отримувати зворотний зв'язок та залучати громаду до формування політик, що підвищить інституційну стійкість і якість прийнятих рішень.

Реалізація оперативної цілі досягається через реалізацію чотирьох завдань.

Результати:

посилена соціальна згуртованість та відновлений зв'язок між луганчанами, які проживають у різних регіонах України та за кордоном, через створення ефективних комунікаційних платформ, центрів підтримки та медіаініціатив;

підвищення рівня патріотичної свідомості та готовності молоді до участі в суспільному житті, завдяки програмам національно- та військово-патріотичного виховання, співпраці з ветеранами та реалізації освітніх проєктів;

розвиток стійких спільнот взаємодопомоги та волонтерства, а також підвищення рівня громадянської освіти, що сприяє активній участі луганчан у суспільних ініціативах;

створені умови для самореалізації та соціальної інтеграції молоді, розвиток її лідерського потенціалу, творчих і професійних здібностей, поглиблення усвідомлення ідентичності Луганщини;

запроваджені інструменти партисипативного управління, розроблені та обговорені Статути територіальних громад, сформовані дорадчі органи та налагоджені механізми участі громадян у прийнятті рішень.

Індикатори:

1. Кількість представників громадянського суспільства – членів Рад ВПО в органах влади приймаючих громад, осіб.

2. Кількість комунікаційних майданчиків, чинних платформ для формування згуртованості громадянського суспільства од.
3. Кількість проведених заходів щодо формування патріотичної свідомості населення Луганщини, у тому числі ВПО, од.
4. Кількість створених/чинних рад з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності, од.
5. Кількість проведених інформаційно-масових заходів, семінарів для ВПО, од.

Етап реалізації: 2026 – 2027 роки

Завдання	Механізм виконання (потенційні сфери інструментів реалізації)
3.1.1. Зміцнення системи соціальної згуртованості населення Луганщини та формування екосистеми інклюзивної комунікації з владою незалежно від місця проживання (інші регіони України, за кордоном).	1. Розробка нового бренду Луганської області «Луганщина незламна». 2. Створення єдиної онлайн-платформи «Луганщина Об'єднує»: розробка та запуск інтерактивної цифрової платформи для комунікації між військовими адміністраціями, представниками громадянського суспільства, ВПО та луганчанами за кордоном. 3. Проведення регулярних онлайн- і офлайн-діалогів «Розмова з Луганщиною» 4. Організація щомісячних відкритих зустрічей з головами військових адміністрацій, представниками сектору безпеки, експертами та громадськістю. 5. Підтримка розвитку мережі громадських центрів підтримки луганчан у приймаючих громадах (Київ, Дніпро, Львів, Ужгород, Рівне тощо), де луганчани можуть отримати інформаційну підтримку, брати участь у культурних, освітніх, інтеграційних заходах, зустрічатися з представниками влади. 6. Запуск медіакампанії «Ми – Луганщина» та розвиток регіональних медіа. 7. Підготовка та поширення інформаційних матеріалів, відеосюжетів, інфографіки, подкастів, історій успіху луганчан. 8. Створення сучасного каналу комунікації у форматах Telegram, Facebook, YouTube, радіо та онлайн-телебачення.
3.1.2. Створення належних умов для національно-патріотичного, військово-патріотичного	1. Розробка та впровадження комплексної освітньої та виховної програми для школярів і студентів, яка включатиме курси з історії України, основ національної безпеки, громадянських компетентностей, протидії дезінформації, вивчення героїчних історій Луганщини та України. Програма

виховання молоді, співпраця із ветеранами війни	може реалізовуватися через уроки, факультативи, інтерактивні заняття, онлайн-курси та тематичні заходи. 2. Створення молодіжних патріотичних центрів та клубів співпраці з ветеранами: організація локальних центрів і клубів у приймаючих громадах, де молодь може брати участь у зустрічах із ветеранами, проходити тренінги з домедичної допомоги, лідерства, оборонної підготовки. До участі залучаються ветеранські організації, психологи, інструктори та лідери думок. Центри слугуватимуть простором пам'яті, патріотизму та взаємного навчання. 3. Проведення регулярних заходів «Ветеранський голос Луганщини»: організація тематичних дискусій, лекцій, виставок, документальних показів, присвячених боротьбі за незалежність України. 4. Створення щорічного молодіжно-військово-патріотичного табору з практичними модулями: військово-спортивна підготовка, тактична медицина, командна робота, виживання, громадянське лідерство, історія українських визвольних рухів у партнерстві з ЗСУ, ДСНС, ветеранськими об'єднаннями, молодіжними радами та громадськими організаціями. 5. «Усна історія Луганщини: архів живих свідчень», проведення відео- та аудіоінтерв'ю з ветеранами, добровольцями, культурними діячами, представниками старшого покоління, внутрішньо переміщеними особами.
3.1.3. Підтримка розвитку спільнот взаємодопомоги, громадських центрів підтримки луганчан в приймаючих громадах, волонтерства, підвищення рівня громадянської освіти та політико-правової культури луганчан	1. Відкриття у приймаючих громадах та релокованих громадах Луганської області сучасних молодіжних центрів, які проводитимуть освітні програми, тренінги, інтерактивні заняття з військово-патріотичної підготовки, історії України, безпеки та оборони. 2. Організація системної співпраці молоді з ветеранами шляхом проведення зустрічей, діалогів, тренінгів, патріотичних лекцій, таборів та волонтерських акцій. 3. Організація літніх таборів, вишколів та короткострокових тренувальних програм із базової військової підготовки (тактична медицина, домедична допомога, орієнтування, цивільний захист, виживання), а також командних ігор (спорт, туризм, рятувальні практики).

	4. Налагоджена співпраця із ЗСУ, Нацгвардією, ДСНС та ветеранами; формування стійких патріотичних емоцій та готовності молоді до служіння державі. 5. Запуск інформаційно-освітньої кампанії «Герої Луганщини». Підготовка мультимедійних матеріалів, документальних відеороликів, подкастів та онлайн-курсів про сучасних захисників України, героїв Луганщини, участь мешканців області у боротьбі за незалежність.
3.1.4. Створення умов для розвитку, успішної самореалізації та соціальної інтеграції молоді у місцеве суспільство з урахуванням ідентичності Луганщини.	1. Створення мережі молодіжних просторів розвитку та самореалізації у приймаючих громадах, які інтегрують молодь Луганщини в локальне середовище. 2. Надання молоді освітніх послуг, підтримка молодіжних ініціатив, участь у творчих гуртках, проєктних лабораторіях. 3. Створення мистецьких молодіжних майстерень, реалізація локальних історичних проєктів. 4. Запровадження регіональної програми менторства та лідерського розвитку молоді. 5. Створення системи наставництва для молодих людей за участі представників бізнесу, ветеранів, освітян, громадських лідерів. 6. Проведення для молоді тренінгів із особистісного розвитку, проєктного менеджменту, фінансової грамотності, підприємництва. 7. Проведення культурно-освітніх програм із популяризації історії та сучасної ідентичності Луганщини. 8. Створення молодіжних проєктних інкубаторів для підтримки ініціатив молоді.

Оперативна ціль 3.2. Інституційно стійка, цифровізована, стала система управління

Оперативна ціль спрямована на комплексну цифрову трансформацію системи управління в Луганській області, що передбачає повний перехід обласної військової адміністрації та військових адміністрацій релокованих громад Луганської області до сучасних електронних форматів роботи та посилення їхньої інституційної спроможності. Особлива увага приділяється автоматизації ключових управлінських процесів — від електронного документообігу та цифрових реєстрів до впровадження електронних систем управління бюджетом і майном. Це забезпечує швидкість, прозорість і ефективність ухвалення рішень, зменшує корупційні ризики й підвищує якість послуг, доступних для громад та мешканців.

Центральним елементом трансформації є створення інноваційної е-платформи «Цифрова Луганщина», яка стане єдиним цифровим інтерфейсом взаємодії між адміністраціями, громадами та громадянами. Платформа включатиме модулі електронних послуг, аналітичні інструменти, кабінети громад і мешканців, а також інтегруватиметься з державними сервісами на кшталт «Дія». Забезпечення відповідних стандартів кібербезпеки, доступності та сумісності дасть змогу створити безпечне, сучасне цифрове середовище, орієнтоване на реальні потреби громадян Луганської області.

Паралельно буде впроваджуватися система ефективного врядування та е-демократії, заснована на стандартах прозорості, відкритості та підзвітності. Розроблення внутрішніх регламентів, політик участі та процедур взаємодії з громадськістю поєднується із запуском цифрових інструментів е-демократії — електронних консультацій, опитувань, петицій. Це забезпечує реальне залучення громадян до процесів прийняття рішень та формує основу для зрілої демократичної взаємодії між владою і суспільством, включно з релокованими громадами.

Важливим компонентом оперативної цілі є посилення інституційної та кадрової спроможності військових адміністрацій, що працюють в умовах релокації та готуються до відновлення деокупованих територій. У цьому контексті передбачено навчання з управління публічними інвестиціями, стратегічного та просторового планування, формування портфелів інвестиційних проєктів та створення міжмуніципальних механізмів взаємодії. Додаткову підтримку забезпечує залучення експертів, менторів та МТД, що дозволяє підвищити якість планування та реалізації проєктів розвитку.

Окреме завдання присвячене формуванню мобільних управлінських команд та ресурсної бази, які можуть бути використані негайно в період деокупації. Створення команд швидкого реагування, відпрацювання сценаріїв кризового управління, формування матеріальних резервів і проведення командно-штабних навчань забезпечують готовність адміністрацій оперативно відновлювати критичні функції громад — управління, безпеку, соціальні та комунальні послуги. Це формує фундамент для швидкого та ефективного повернення державного управління на звільнені території та їх подальшого сталого розвитку.

Реалізація оперативної цілі досягається через реалізацію п'яти завдань.

Результати:

військові адміністрації релокованих громад повністю перейшли на цифрове управління та електронний документообіг;

функціонує е-платформа «Цифрова Луганщина», інтегрована з державними сервісами (Дія тощо);

у громадах діють прозорі механізми ефективного врядування та е-демократії (e-Dem);

впроваджено електронні петиції, консультації, опитування; оновлено регламенти, підвищено підзвітність влади та залученість громадян;

підвищено інституційну та кадрову спроможність релокованих військових адміністрацій;

підготовлено кадри, створено портфелі публічних інвестиційних проєктів, налагоджено стратегічне планування;

сформовані мобільні управлінські команди та швидко доступні ресурси для дій у перші дні після деокупації;

розроблено алгоритми, проведено командно-штабні навчання, сформовано матеріальні резерви та відпрацьовано міжвідомчу координацію.

Індикатори:

1. Кількість підключень до державних реєстрів, порталів і систем ЦНАП, од.

2. Кількість адміністративних та публічних послуг, що надаються в електронному вигляді через ЦНАП, од.

3. Кількість проєктів МТД, од.

4. Кількість укладених меморандумів про співробітництво з міжнародними партнерами та донорськими організаціями, од.

5. Кількість реалізованих спільних проєктів з міжнародними партнерами, од.

6. Кількість райдержадміністрацій, у яких впроваджено систему електронного документообігу (СЕД), од.;

7. Кількість органів місцевого самоврядування, підключених до СЕВ ОБВ, од.;

8. Створення е-платформи «Цифрова Луганщина», так/ні;

9. Кількість органів місцевого самоврядування, у яких впроваджено інструменти електронної демократії, од.

Етап реалізації: 2026 – 2027 роки

Завдання	Механізм виконання (потенційні сфери інструментів реалізації)
3.2.1. Цифрова трансформація системи управління та впровадження електронних послуг	1. Автоматизація документообігу, електронне погодження рішень, електронний архів, впровадження цифрових систем управління бюджетом та майном. 2. Впровадження сучасних інструментів цифрового управління та документообігу, перехід на електронний документообіг, цифрові реєстри, електронні кабінети. 3. Консультації та навчання з користування електронними послугами, цифрова освіта, навчання щодо використання комп'ютерної техніки та швидкісного інтернету. 4. Проведення системних тренінгів із цифрової грамотності та роботи з електронними реєстрами та сервісами. 5. Популяризація державних освітніх порталів.

	6. Сприяння поширенню практики цифрових лідерів у військових адміністраціях.
3.2.2. Створення е-платформи «Цифрова Луганщина»	1. Аналіз та визначення пріоритетних напрямів платформи. 2. Розробка архітектури та функціонального дизайну е-платформи. 3. Розробка базової версії платформи з ключовими модулями (електронні послуги, аналітика, кабінети громад і мешканців). 4. Повноцінне розгортання платформи «Цифрова Луганщина». 5. Навчання користувачів і комунікаційна кампанія, проведення тренінгів для адміністраторів та працівників обласної військової адміністрації. 6. Розробка відео-інструкцій, методичних матеріалів, онлайн-довідки. 7. Інформаційна кампанія щодо можливостей платформи для жителів Луганської області.
3.2.3. Системне впровадження ефективного врядування, у тому числі на засадах Е-демократії (e-Dem)	1. Впровадження цифрових інструментів е-демократії, а саме електронних платформ демократії із електронними сервісами: е-опитування, е-консультації, е-петиції тощо. 2. Підвищення компетентностей посадових осіб та активних громадян у сфері ефективного врядування та е-демократії 3. Проведення навчань для працівників місцевих військових адміністрацій, членів громадських рад, молодіжних рад, активістів. 4. Моніторинг ефективності використання інструментів е-демократії та залученості громадян.
3.2.4. Посилення інституційної спроможності діяльності військових адміністрацій релокованих громад, зокрема у сфері стратегічного планування, управління публічними інвестиційними проектами, просторового планування та управління	1. Підвищення спроможності військових адміністрацій у сфері управління публічними інвестиціями, навчання з підготовки та оцінки публічних інвестиційних проєктів, стратегічного планування 2. Формування Єдиних портфелів публічних інвестиційних проєктів відновлення та розвитку громад. 3. Підсилення кадрової та організаційної спроможності релокованих військових адміністрацій 4. Проведення тренінгів із кризового управління, стратегічних комунікацій, залучення МТД. 5. Залучення експертів та менторів для супроводу процесів планування й реалізації проєктів. 6. Формування міжмуніципальних робочих груп для координації дій та обміну досвідом.

3.2.5. Формування мобільних та швидких управлінських команд та мобілізація ресурсів, які можуть бути використані негайно під час деокупації	1. Створення та підготовка мобільних управлінських команд швидкого реагування, формування переліку ключових спеціалістів (адміністративні, фінансові, комунальні, соціальні служби). 2. Проведення навчань з кризового управління, прийняття рішень в умовах невизначеності, координації дій у перші дні після деокупації. 3. Розробка алгоритмів роботи команд, включаючи чіткий розподіл ролей, каналів комунікації та процедур оперативного реагування. 4. Створення резерву матеріальних та технічних ресурсів для негайного використання, підготовка інвентаризації та формування переліку необхідних ресурсів (обладнання, техніка, засоби зв'язку, мобільні офіси, генератори, транспорт), організація логістичних рішень для швидкого транспортування та розгортання ресурсів у деокупованих громадах. 5. Відпрацювання міжвідомчої координації та сценаріїв реагування. 6. Проведення командно-штабних тренувань із військовими адміністраціями, службами порятунку, поліцією, гуманітарними структурами. 7. Напрацювання процедур комунікації між центральними, регіональними та місцевими органами влади. 8. Моделювання сценаріїв відновлення критичних функцій громади (управління, безпека, комунальні послуги, соціальна підтримка) у перші 72 години після деокупації.

Оперативна ціль 3.3. Ефективні партнерства та комунікації

Реалізація оперативної цілі направлена на створення Регіональної школи проєктного менеджменту, що забезпечує підготовку та підвищення кваліфікації працівників військових адміністрацій, релокованих громад, інституцій регіонального розвитку та проєктних офісів. Програма школи включає навчальні модулі з підготовки проєктних заявок, бюджетування, моніторингу та оцінки результатів, а також розробку методичних матеріалів і запуск електронної платформи для дистанційного навчання. Водночас формуються регіональні мережі проєктних команд та офісів, які співпрацюють над міжмуніципальними проєктами та отримують підтримку через серію воркшопів і менторських сесій із залученням міжнародних експертів.

Для ефективного міжнародного, міжрегіонального та міжвідомчого співробітництва створюється Платформа партнерства на базі Луганської обласної військової адміністрації. Вона забезпечує координацію з міжнародними організаціями, донорами, бізнесом та громадським сектором, системний обмін інформацією щодо потреб та можливостей регіону, а також підготовку делегацій

і проєктних пропозицій для національних і міжнародних форумів. Платформа сприяє розвитку приватно-публічних партнерств і комплексних міжвідомчих проєктів для відновлення та розвитку регіону.

Особлива увага приділяється міжмуніципальній співпраці та розвитку Мережі Хабів ВПО. Створюються платформи та постійні мережі взаємодії між військовими адміністраціями, організовуються регулярні зустрічі, стратегічні сесії та консультації. Міжмуніципальні проєктні команди розробляють спільні заявки до міжнародних фондів, проводяться тренінги та обмінні візити для підвищення компетенцій у кризовому управлінні, роботі з громадами та вразливими групами населення.

Для збереження професійних еліт Луганщини впроваджуються програми розвитку мереж лікарів, вчителів, митців, інженерів та місцевих лідерів. Це включає організацію регулярних платформ для обміну досвідом, проведення конференцій і тренінгів, впровадження менторства для молодих спеціалістів, а також створення умов для обміну досвідом із іншими регіонами та навчання за кордоном. Визнання досягнень фахівців через регіональні нагороди та публікації підсилює мотивацію залишатися та розвиватися у регіоні.

Нарешті, забезпечується активна участь луганчан у міжнародних програмах, грантах та проєктній діяльності. Це досягається через створення онлайн-ресурсів, організацію тренінгів та консультацій із підготовки грантових заявок, розвиток співпраці з міжнародними фондами та підтримку реалізації локальних проєктів із потенціалом масштабування. Такий комплексний підхід сприяє інтеграції регіону у міжнародні мережі, підвищенню компетентності місцевих фахівців і залученню додаткових ресурсів для розвитку Луганської області.

Оперативна ціль досягається через реалізацію чотирьох завдань.

Результати:

створена та запущена Регіональна школа проєктного менеджменту з постійно діючою навчальною платформою;

підготовлено та проведено навчальні програми для працівників військових адміністрацій, релокованих громад, інституцій регіонального розвитку та проєктних офісів;

розроблені навчальні модулі та методичні матеріали з підготовки проєктних заявок, бюджетування, моніторингу та оцінки результатів;

створена та функціонує мережа проєктних офісів і команд для міжмуніципальних ініціатив, з налагодженою співпрацею між громадами;

впроваджена система підтримки та супроводу проєктів, включно з воркшопами, менторськими сесіями та консультаціями з національними та міжнародними експертами.

Індикатори:

1. Кількість проведених навчальних заходів (тренінгів, семінарів, воркшопів), од.

2. Кількість реалізованих спільних проєктів з міжнародними партнерами, од.

3. Кількість укладених меморандумів про співробітництво з міжнародними партнерами та донорськими організаціями, од.

4. Кількість укладених Угод про співробітництво між територіальними громадами Луганщини та муніципалітетами країн-партнерів, од.

5. Кількість проведених інформаційних заходів (семінарів, вебінарів, круглих столів) щодо наявних грантових програм та можливостей міжнародної підтримки, од.

Етап реалізації: 2026 – 2027 роки

Завдання	Механізм виконання (потенційні сфери інструментів реалізації)
3.3.1. Формування регіональної школи проектного менеджменту (підтримка інституцій регіонального розвитку та міжнародного співробітництва, у тому числі проектних офісів, створення проектних команд, залучення коштів в рамках проектного менеджменту)	1. Створення та запуск Регіональної школи проектного менеджменту. 2. Організація навчальної програми для працівників військових адміністрацій, релокованих громад, інституцій регіонального розвитку та проектних офісів. 3. Формування навчальних модулів (підготовка проектних заявок, логіка інтервенції, бюджетування, результати та індикатори, моніторинг і звітність). 4. Розробка методичних матеріалів і створення електронної навчальної платформи. 5. Формування та розвиток регіональної мережі проектних офісів і проектних команд, налагодження співпраці між командами різних громад, формування спільних проектних груп для міжмуніципальних ініціатив. 6. Організація серії воркшопів та менторських сесій із залученням міжнародних експертів для розробки реальних проектних пропозицій. 7. Створення системи підтримки та супроводу проектів. 8. Запуск постійно діючої сервісної структури для консультування та методичної підтримки громад і інституцій регіонального розвитку щодо залучення міжнародних ресурсів.
3.3.2. Налагодження міжрегіонального та міжмуніципального співробітництва, у тому числі з країнами-партнерами	1. Створення та інституціоналізація платформи міжнародного, міжрегіонального та міжмуніципального партнерства на базі Луганської обласної військової адміністрації. 2. Формування єдиної комунікаційної структури для взаємодії з міжнародними організаціями, донорами, іншими регіонами України, бізнесом і громадським сектором.

	3. Налагодження системного обміну інформацією щодо потреб, можливостей та проєктних ініціатив Луганської області. 4. Участь Луганської області у національних та міжнародних форумах, конференціях та тематичних мережах. 5. Підготовка делегацій, презентаційних матеріалів, інвестиційних та проєктних пропозицій. 6. Представлення регіону на міжнародних тематичних ініціативах (зелені трансформації, відбудова, інновації, гуманітарна підтримка). 7. Розвиток приватно-публічних партнерств (PPP) для підтримки проєктів відновлення та розвитку регіону. 8. Налагодження міжвідомчої співпраці для формування комплексних проєктів регіонального розвитку. 9. Організація системних зустрічей та робочих груп між органами державної влади, військовими адміністраціями, гуманітарними та безпековими установами, інституціями розвитку та університетами. 10. Розроблення спільних ініціатив (інфраструктурних, соціальних, економічних, цифрових), що потребують координації між секторами.
3.3.3. Розвиток соціальних просторів для ВПО з метою надання широкого спектру якісних послуг з урахуванням стандартів безбар'єрності (Хаби ВПО/Центри ВПО тощо)	1. Створення та розвиток міжмуніципальної платформи співпраці військових адміністрацій Луганської області. 2. Формування постійно діючої мережі взаємодії між військовими адміністраціями — обмін досвідом, спільне планування та координація рішень. 3. Проведення регулярних міжмуніципальних зустрічей, стратегічних сесій та консультацій. 4. Розвиток та інституціоналізація мережі Хабів ВПО Луганської області. 5. Підготовка спільних міжмуніципальних проєктів для покращення умов життя ВПО та розвитку військових адміністрацій. 6. Формування міжмуніципальних проєктних команд для розробки спільних заявок до міжнародних фондів. 7. Організація тренінгів щодо управління міжмуніципальною співпрацею, кризового

	управління, роботи з громадами та партнерських механізмів. 8. Підготовка фахівців хабів і військових адміністрацій до роботи з вразливими групами, комунікації, моніторингу результатів і координації дій. 9. Проведення обмінних візитів між хабами та адміністраціями для практичного вивчення успішних моделей роботи.
3.3.4. Збереження професійних еліт Луганщини (розвиток та підтримка спільнот лікарів, вчителів, митців, інженерів та місцевих лідерів)	1. Створення та розвиток професійних мереж і асоціацій. 2. Організація регулярних платформ для обміну досвідом і співпраці між професіоналами в регіоні: лікарями, педагогами, митцями, інженерами та місцевими лідерами. 3. Проведення щорічних конференцій, воркшопів і вебінарів для зміцнення спільнот та професійного розвитку. 4. Впровадження системи менторства для молодих спеціалістів за участю досвідчених професіоналів регіону. 5. Визнання досягнень через регіональні нагороди та публікації. 6. Організація курсів, тренінгів та стажувань як в Україні, так і за кордоном для професіоналів Луганщини. 7. Сприяння обміну досвідом між регіонами та створення умов для професійного росту

Оперативна ціль 3.4. Забезпечення ефективного планування відбудови та підготовки до деокупації

Оперативна ціль спрямована на створення комплексної, скоординованої та інституційно спроможної системи управління відновленням Луганської області після деокупації. Ефективна організація процесів управління на перших етапах повернення державної влади визначена Планом дій органів виконавчої влади з відновлення деокупованих територій територіальних громад (розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 № 1219-р) (далі – План дій) як ключова передумова стабілізації, повернення населення, відновлення критично важливих послуг і запуску економічних процесів. Це передбачає підготовку кадрового потенціалу, адміністративних процедур, цифрових інструментів та правових механізмів, які дозволять органам влади діяти швидко, узгоджено та відповідно до законодавства.

Одним із центральних елементів цієї оперативної цілі є формування підготовленого кадрового резерву працівників, які забезпечуватимуть розгортання системи управління та надання базових послуг на деокупованих територіях. Відповідно до Плану дій, а також нормативних актів у сфері

державної служби та місцевого самоврядування, працівники мають бути навчені працювати в умовах кризового управління, відновлювати комунальні послуги, здійснювати соціальний захист, організовувати роботу ЦНАПів, забезпечувати базовий рівень правопорядку та комунікації з населенням. Формування кадрового резерву включає спеціальні навчальні програми та створення мобільних управлінських команд.

Ще одним ключовим завданням є забезпечення першочергового відновлення системи публічної влади після деокупації та формування її стійкості. Згідно з Планом дій відновлення діяльності військових адміністрацій, органів місцевого самоврядування, Національної поліції, прокуратури, судів та надання адміністративних, соціальних і гуманітарних послуг має відбуватися у найкоротші строки. Це також включає відновлення роботи державних реєстрів, цифрової інфраструктури, проведення інвентаризації майна, оцінки безпекової ситуації та розмінування. Важливою складовою є повернення правового статусу документів, що були втрачені або пошкоджені під час окупації.

Важливим елементом реалізації оперативної цілі є проведення масштабного аналізу руйнувань, збитків та потреб у відбудові з урахуванням принципу «Build Back Better». Це передбачає застосування державних методик оцінки шкоди, інтеграцію даних у єдині електронні реєстри, визначення пріоритетності відновлення житлової, соціальної, промислової та критичної інфраструктури, а також оцінку екологічних наслідків війни. Системний підхід дозволяє визначити об'єкти, що мають бути відновлені негайно, і закладає основу для середньо- та довгострокового планування відповідно до міжнародних стандартів стійкості та енергоефективності.

Програми комплексного відновлення є стратегічними документами для територіальних громад та областей, що визначають плани відбудови та розвитку на середньострокову перспективу. Це інтегрований процес, який включає аналіз соціально-економічного стану, просторового планування, інфраструктури та впливів бойових дій, із метою забезпечення сталого розвитку. Документ обґрунтовує пропозиції щодо відновлення життєдіяльності, навколишнього середовища та необхідності підготовки території.

Розроблення програм комплексного відновлення області та територіальних громад (ПКВ) є ключовим елементом відбудови України та регулюється постановою Кабінету Міністрів України від 14.10.2022 № 1159, яка затверджує відповідний Порядок. Ці програми визначають просторові, містобудівні та соціально-економічні пріоритети відновлення. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності»: статті 15-1 та 15-2 регулюють зміст і порядок розроблення програм комплексного відновлення області та громади.

Положення програми комплексного відновлення області є складовими вихідних даних для розроблення програм комплексного відновлення територій територіальних громад (їх частин).

Проект регіонального плану відновлення та розвитку формується на основі пріоритетних напрямів відновлення та розвитку, визначених відповідною програмою комплексного відновлення області (за наявності), а також з метою реалізації заходів та проектів, що створюють умови для розвитку регіону.

Просторове планування є елементом стратегічного розвитку.

Основна мета розроблення комплексних планів просторового розвитку територіальних громад – визначення планувальної організації та функціонального призначення території, а також принципи формування єдиної системи обслуговування громади. Цей процес вимагає збору та аналізу різнобічної інформації, створення картографічної основи, узгодження державних, громадських та приватних інтересів, а також підготовки фінального документа в електронному вигляді для наповнення Державного земельного та містобудівного кадастрів.

Реалізація оперативної цілі досягається через реалізацію п'яти завдань.

Результати:

сформований та функціонуючий кадровий резерв фахівців для роботи на деокупованих територіях, у тому числі підготовлені мобільні управлінські команди для забезпечення першочергових послуг;

відновлена базова система публічної влади на деокупованих територіях, включаючи роботу органів державної влади, місцевого самоврядування, ЦНАПів, державних реєстрів та служб правопорядку;

проведено комплексну оцінку руйнувань, збитків та потреб у відбудові, створено єдину базу даних про пошкодження житлової, соціальної, промислової та критичної інфраструктури з урахуванням принципу «Build Back Better»;

налагоджена система подання, розгляду та супроводу заяв на компенсацію населенням та громадами, включно з методичною підтримкою, фіксацією пошкоджень і взаємодією з державними й міжнародними механізмами компенсацій;

детально оцінені всі наявні ресурси, а також виклики та збитки, спричинені військовими діями;

визначені ключові вектори відбудови на середньострокову перспективу, встановлена пріоритетність проєктів, зокрема у сфері соціальної та критичної інфраструктури (житло, школи, лікарні, енерго- та водопостачання);

залучено фінансування від міжнародних партнерів, інвесторів та донорських організацій;

інтегровано принципи сталого розвитку та сучасні підходи до просторового планування, що сприяє створенню комфортних умов для життя, роботи та повернення громадян;

прискорено економічне зростання регіонів, створено нові робочі місця, покращено доступність публічних послуг та, як результат, підвищено якість життя населення;

забезпечено прозорість процесу відновлення, враховані думки мешканців та зміцнення довіри між владою та суспільством, а також між Україною та міжнародними партнерами;

враховано європейські стандарти та підходи, що підтримує процес євроінтеграції України.

Індикатори:

1. Наявність кадрового резерву для організації управління та надання базових послуг на деокупованих територіях, так/ні.

2. Кількість деокупованих населених пунктів, на території яких відновлено роботу органів публічної влади, од.
3. Кількість виявлених та притягнутих до відповідальності осіб, які брали участь у протиправних діях, спрямованих на зміну адміністративного устрою та конституційного ладу України, вчиняли воєнні злочини, кримінальні правопорушення, вели колабораційну діяльність, співпрацювали з окупаційними владою та військами, осіб.
4. Кількість пошкоджених та зруйнованих, об'єктів, внесених до РПЗМ, од.
5. Кількість об'єктів, щодо яких проведено обстеження ступеню їх пошкодження з внесенням відповідного акту в РПЗМ, од.
6. Питома вага оброблених інформаційних повідомлень про пошкоджене та знищене майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України, поданих до РПЗМ, од.
7. Кількість наданих за рік послуг працівниками ЦНАП населених пунктів області щодо подання заяв до Реєстру збитків, завданих агресією російської федерації проти України, од.
8. Кількість задоволених заяв на компенсацію за пошкоджене або знищене майно, од.
9. Частка прийнятих комісіями з надання компенсації за знищене майно рішень за результатами розгляду відповідних заяв (по відношенню до загальної кількості поданих заяв на компенсацію за знищене житло), %.
10. Кількість розроблених Програм комплексного відновлення області та територій територіальних громад, од.
11. Кількість розроблених Комплексних планів просторового розвитку територій територіальних громад, од.
12. Кількість встановлених фактів заподіяння шкоди та збитків територіям та об'єктам природно-заповідного фонду, од.
13. Обсяги завданої шкоди та збитків територіям та об'єктам природно-заповідного фонду, млрд грн.
14. Кількість встановлених фактів заподіяння шкоди та збитків лісовому фонду (лісовій рослинності на землях лісогосподарського призначення), од.
15. Обсяги завданої шкоди та збитків лісовому фонду (лісовій рослинності на землях лісогосподарського призначення), млрд грн.

Етап реалізації: 2026 – 2027 роки

Завдання	Механізм виконання (потенційні сфери інструментів реалізації)
3.4.1. Впровадження першочергових заходів зі стабілізації ситуації на деокупованих територіях Луганської	1. Формування та запуск військових адміністрацій відповідно до потреб конкретної деокупованої території. 2. Забезпечення кадрового укомплектування та проведення первинної оцінки спроможності органів влади.

області та їх реінтеграції.	3. Відновлення роботи державних реєстрів, адміністративних послуг і цифрових систем управління. 4. Відновлення функціонування ЦНАПів у форматі мобільних, віддалених або тимчасових офісів. 5. Передавання цифрової інфраструктури з резервних центрів обробки даних на деокуповані території. 6. Проведення комплексної правової, безпекової та майнової інвентаризації територій. 7. Оцінка стану комунального майна, об'єктів критичної інфраструктури, документів, земельних ресурсів. 8. Перевірка правового статусу майна, що перебувало на тимчасово окупованій території. 9. Поновлення документів, що були втрачені або знищені внаслідок окупації. 10. Проведення заходів мінної безпеки та очищення територій. 11. Забезпечення правопорядку, правосуддя та доступу до базових соціальних і державних сервісів. 12. Відновлення роботи Національної поліції, прокуратури, судів на деокупованих територіях. 13. Забезпечення доступу до соціальних виплат, державної допомоги, реєстрації місця проживання та статусів (ВПО, постраждалих, тощо). 14. Проведення інформаційних кампаній для населення щодо доступних сервісів та гарантій
3.4.2. Проведення аналізу обсягів руйнувань та завданої шкоди житловій, соціальній, промисловій, дорожньо-транспортній та критичній інфраструктурі та природним ресурсам регіону внаслідок російської агресії, визначення пріоритетів та механізмів її відбудови за принципом «Build Back Better».	1. Комплексна інвентаризація руйнувань та збитків за всіма секторами з використанням стандартизованих методик. 2. Проведення оглядів, технічних обстежень і фіксації руйнувань об'єктів житлового фонду, соціальної інфраструктури (освіта, охорона здоров'я, культура), промислових об'єктів, критичної інфраструктури (енергетика, водопостачання, транспорт, зв'язок). 3. Використання уніфікованих державних методик визначення шкоди та оцінки потреб у відбудові. 4. Створення єдиної регіональної бази даних щодо пошкодженого та знищеного майна та обсягів завданої шкоди внаслідок російського вторгнення. 5. Оцінка економічної, соціальної та екологічної шкоди з урахуванням міжнародних стандартів, визначення прямих та непрямих збитків, екологічні наслідки, втрати екосистемних послуг.

	6. Визначення категорій об'єктів, що підлягають негайному, середньостроковому та довгостроковому відновленню. 7. Встановлення критеріїв пріоритетності: безпека, соціальна значущість, економічний ефект, доступність інвестицій, енергоефективність, стійкість до майбутніх ризиків
3.4.3. Сприяння забезпеченню справедливої компенсації завданої шкоди населенню, інфраструктурі та економіці.	1. Організація фіксації пошкоджень і подання заяв на компенсацію через державні механізми. 2. Проведення роз'яснювальної кампанії для населення та бізнесу щодо подання заяв через «Дію», ЦНАПи або уповноважені органи. 3. Забезпечення роботи мобільних груп для допомоги населенню з документуванням пошкодженого майна. 4. Надання підтримки громадам у створенні комісій із фіксації руйнувань. 5. Підтримка громад у формуванні пакетів документів для отримання компенсацій за зруйновану інфраструктуру та комунальне майно. 6. Надання методичної та експертної допомоги місцевим військовим адміністраціям у підготовці необхідних документів (акти обстеження, кошториси, оцінка збитків). 7. Проведення навчань для спеціалістів громад щодо роботи з реєстрами, методиками оцінки збитків та підготовки заявок. 8. Супровід проєктів щодо компенсації зруйнованої критичної інфраструктури. 9. Допомога громадам у підготовці заявок для програм ЄС, Світового банку, ПРООН, та інших партнерів, що фінансують компенсаційні та відбудовні проєкти. 10. Проведення консультацій і переговорів з донорами щодо пріоритетного фінансування
3.4.4. Розроблення сучасної просторової планувальної документації регіону, програм та планів відновлення області і територіальних громад	1. Розроблення Програм комплексного відновлення області та територій територіальних громад, які сприяють створенню нових робочих місць, підтримці підприємництва. 2. Залучення інвестицій для відновлення та розвитку місцевої економіки. 3. Відновлення та покращення доступу до освітніх, медичних та соціальних послуг. 4. Реалізація молодіжних та гендерно-орієнтованих політик. 5. Підвищення спроможності місцевих органів влади через навчання та розвиток.

	6. Розробка комплексних планів територіального розвитку (містобудівна документація). 7. Планування використання земельних ресурсів для забезпечення сталого розвитку. 8. Забезпечення безперебійної роботи та модернізація систем водопостачання, водовідведення та теплопостачання. 9. Розроблення Комплексних планів просторового розвитку територій територіальних громад 10. Покращення якості та доступності муніципальних послуг для мешканців 11. Забезпечення сталого розвитку громад завдяки об'єднанню в Комплексних планах містобудівної та землепорядної документації. 12. Містобудівна діяльність. 13. Землеустрій. 14. Розвиток інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури. 15. Планування територій для розселення, роботи та відпочинку.
3.4.5. Сприяння забезпеченню встановлення фактів заподіяння шкоди та збитків територіям та об'єктам природно-заповідного фонду й іншим природоохоронним територіям, лісовому фонду (лісовій рослинності на землях лісгосподарського призначення), що постраждали внаслідок тимчасової окупації та бойових дій, та узагальнення наявної інформації щодо обсягів завданої шкоди	1. Документування фактів шкоди та забезпечення фіксації руйнувань і пошкоджень природно-заповідного фонду відповідно до вимог національного законодавства, міжнародного права, міжнародних стандартів і чинних методик оцінки збитків. 2. Документування фактів шкоди та забезпечення фіксації руйнувань і пошкоджень лісового фонду відповідно до вимог національного законодавства, міжнародного права, міжнародних стандартів і чинних методик оцінки збитків. 2. Підготовка доказової бази та матеріалів для подання позовів і претензій щодо відшкодування збитків, заподіяних природно-заповідному фонду та лісового фонду внаслідок військових дій та тимчасової окупації. 3. Оцінка довгострокових екологічних наслідків, включно з вивченням впливу шкоди на стан екосистем, біорізноманіття, ґрунтовий покрив, водні ресурси та ландшафти, лісовий фонд, а також прогнозування можливих деградаційних процесів. 4. Моделювання екологічних ризиків та сценаріїв відновлення, включно з розробленням моделей ризиків (ерозія, зсуви, поширення шкідників, пожежі, контамінація) та підготовкою планів відновлення територій та об'єктів природно-заповідного фонду з

	урахуванням різних сценаріїв післявоєнного розвитку. 5. Розроблення науково обґрунтованих підходів до природоорієнтованої відбудови територій природно-заповідного фонду, включно з формуванням рекомендацій і методик щодо екосистемного відновлення, застосуванням природоорієнтованих рішень, відновленням ґрунтів та забезпеченням стійкості природних екосистем. 6. Комунікація та просвітництво, зокрема поширення інформації серед громадськості та зацікавлених сторін про масштаби екологічних наслідків війни та важливість відновлення природних територій. 7. Підготовка аналітичних матеріалів і звітності, включно з розробленням звітів, інформаційних матеріалів, картографічних даних, презентацій та відкритих наборів даних для державних органів, донорів і партнерів

Оперативна ціль 3.5. Створення сприятливого середовища для забезпечення відкритості та прозорості діяльності військових адміністрацій

В умовах воєнного стану відкритість та прозорість діяльності військових адміністрацій, які в силу Закону України «Про правовий режим воєнного стану» крім повноважень, віднесених до їх компетенції цим Законом, також здійснюють повноваження органів місцевого самоврядування, набуває особливого значення. Оперативна ціль спрямована на формування ефективної, передбачуваної та підзвітної системи публічного управління шляхом створення сприятливого середовища для залученості громадянського суспільства до управлінських процесів, розширення можливостей для участі його інституцій та окремих осіб у здійсненні громадського контролю за легітимністю управлінських рішень, що сприятиме покращенню взаємодії із військовими адміністраціями під час вирішення питань місцевого самоврядування, збереженню та зміцненню суспільної довіри, та в цілому підсиленню відкритості діяльності публічної влади. Побудова ефективної системи доступу громадян до прийнятих розпорядчих актів, визначення та впровадження зрозумілих правил їх інформування про діяльність військових адміністрацій з питань реалізації повноважень місцевого самоврядування, запровадження дієвих механізмів місцевої демократії сприятиме формуванню відкритого управлінського середовища. Право жителів громад самостійно вирішувати питання місцевого значення гарантоване Конституцією України. Створення належних умов для забезпечення участі жителів громади в щоденному управлінні місцевими справами є головним завданням основного документа кожної територіальної громади – її Статуту. Статути територіальних громад запроваджені з прийняттям Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні». З 01.01.2027 наявність у кожної територіальної громади власного статуту є обов’язковою. Сучасні реалії

та умови воєнного стану не повинні ставати перепорою у створенні належного підґрунтя для запровадження дієвих механізмів місцевої демократії, які повинні бути задекларовані у Статуті кожної громади. Ключовим чинником згуртованості громад, їх готовності не залишатись осторонь від вирішення питань місцевого значення, особливо в умовах воєнного стану, є запровадження доступних, зрозумілих умов реалізації їх прав на участь в місцевому самоврядуванні. Наявні Статуту територіальних громад потребують оновлення з огляду на те, що протягом останніх кількох років значно змінилося законодавство щодо інструментів участі жителів у вирішенні місцевих справ, відкритості діяльності органів місцевого самоврядування тощо. Адаптація таких законодавчих змін з 2 урахуванням особливостей кожної з громад є вкрай важливим процесом під час оновлення відповідних Статутів. Своєчасне оновлення Статутів територіальних громад та активне використання передбачених ними механізмів місцевої демократії матимуть позитивний вплив на спроможність, прозорість, відкритість місцевих органів влади, підвищення рівня довіри до них у суспільстві, залученість громадян до вирішення питань місцевого значення, мобілізацію зусиль влади та громадян щодо відновлення та розвитку громад.

Реалізація оперативної цілі досягається через реалізацію двох завдань.

Результати:

створене прозоре та відкрите середовище діяльності військових адміністрацій, в якому вся важлива для громадян інформація оприлюднюється своєчасно, повно та системно;

впроваджені зрозумілі, уніфіковані процедури інформування громадян про діяльність військових адміністрацій з питань реалізації повноважень місцевого самоврядування;

правоположення щодо інструментів участі жителів у вирішенні місцевих справ, відкритості діяльності органів місцевого самоврядування адаптовано з урахуванням особливостей відповідних громад в їх оновлених Статутах;

мобілізація зусиль військових адміністрацій та громадян, покращення рівня їх взаємодії та підвищення рівня довіри у вирішенні питань місцевого значення, спрямованих на відновлення та розвиток громад.

Індикатори:

1. Відсоток актів військових адміністрацій, оприлюднених на офіційних веб-ресурсах у встановлені строки, %.

2. Частка військових адміністрацій, що забезпечують систематичне та своєчасне оприлюднення прийнятих актів на офіційних веб-ресурсах, %.

3. Частка військових адміністрацій, які розробили та затвердили власні порядки інформування громади, %.

4. Частка військових адміністрацій населених пунктів, якими розроблено та прийнято нові або оновлено існуючі Статуту територіальних громад, %.

5. Частка військових адміністрацій населених пунктів, що використовують передбачені відповідними Статутами механізми місцевої демократії, %.

Етап реалізації: 2026 – 2027 роки

Завдання	Механізм виконання (потенційні сфери інструментів реалізації)
3.5.1. Впровадження ефективних механізмів прозорого інформування про діяльність військових адміністрацій та комунікації із громадськістю.	1. Моніторинг дотримання військовими адміністраціями вимог щодо оприлюднення виданих розпорядчих актів. 2. Здійснення аналізу систематичності та своєчасності оприлюднення виданих розпорядчих актів. 3. Проведення робочих нарад, у разі необхідності, з питань дотримання військовими адміністраціями вимог щодо оприлюднення актів, а також підвищення обізнаності працівників військових адміністрацій стосовно виконання вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації», принципів прозорості та відкритості. 4. Аналіз кількості прийнятих військовими адміністраціями населених пунктів порядків інформування громади про їх діяльність з питань реалізації повноважень місцевого самоврядування. 5. Моніторинг дотримання військовими адміністраціями вимог, встановлених прийнятими порядками
3.5.2. Впровадження інструментів місцевої демократії та залучення громадськості до прийняття управлінських рішень в органах влади Луганської області	1. Надання методичної допомоги військовим адміністраціям у підготовці проєктів Статутів територіальних громад. 2. Моніторинг дотримання військовими адміністраціями вимог щодо відкритості та прозорості під час розробки та прийняття Статутів шляхом здійснення аналітичного огляду офіційних веб-ресурсів військових адміністрацій. 3. Аналіз дотримання вимог законодавства щодо форм участі територіальних громад у вирішенні питань місцевого значення, забезпечення прозорості та відкритості органів публічного управління в проєктах Статутів територіальних громад. 4. Аналіз кількості прийнятих Статутів територіальних громад. 5. Моніторинг забезпечення реалізації механізмів місцевої демократії, передбачених Статутами територіальних громад.

Розділ VII. Система моніторингу та оцінювання результативності реалізації Стратегії на 2021 – 2027 роки

Стратегія на 2021 – 2027 роки реалізується двома етапами: протягом 2021 – 2023 років та 2024 – 2027 років. На кожному етапі передбачається

розроблення та виконання Плану заходів з реалізації Стратегії на 2021 – 2027 роки (далі – План заходів Стратегії) на відповідний період, яким визначаються інструменти реалізації, а саме: регіональні програми розвитку, проекти регіонального розвитку (у тому числі публічні інвестиційні проекти) та заходи.

Завдання Плану заходів Стратегії – зібрати найбільш повний перелік заходів/проектів/програм, що дозволить досягти поставлених цілей та завдань Стратегії на 2021 – 2027 роки. Проекти регіонального розвитку (у формі окремих проектів або сукупності проектів, об'єднаних в програми публічних інвестицій) можуть стати публічними інвестиційними проектами, тобто можуть претендувати на публічні інвестиції, якщо пройдуть відповідну процедуру оцінки та відбору і увійдуть до складу Єдиного проектного портфеля регіону.

Це надасть можливості більш ефективної реалізації Стратегії на 2021 – 2027 роки та Плану заходів Стратегії шляхом залучення додаткового фінансування на реалізацію проектів регіонального розвитку у формі публічних інвестиційних проектів, які увійшли до Єдиного проектного портфеля регіону та внесені до Платформи DREAM.

Органами, що забезпечують реалізацію Стратегії на 2021 – 2027 роки, є структурні підрозділи обласної державної (військової) адміністрації, територіальні органи центральних органів виконавчої влади, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (військові адміністрації населених пунктів).

До реалізації Стратегії на 2021 – 2027 роки можуть бути залучені також відповідні проекти МТД, асоціації органів місцевого самоврядування, агенції регіонального розвитку, а також громадські об'єднання, юридичні та фізичні особи.

Впровадження Стратегії на 2021 – 2027 роки здійснюватиметься на основі партнерства, координації та узгодження діяльності всіх основних учасників цього процесу.

Реалізація актуалізованої Стратегії на 2021 – 2027 роки здійснюватиметься через виконання комплексу організаційних, фінансових та інформаційних заходів, які будуть впроваджуватися суб'єктами регіонального розвитку області в рамках програмного циклу (етапу), передбаченого Планом заходів Стратегії на 2026 – 2027 роки. Водночас пріоритетні напрями та стратегічні цілі розвитку області конкретизуватимуться у щорічних регіональних програмах розвитку, спрямованих на вирішення інвестиційних завдань регіональної стратегії.

План заходів Стратегії передбачатиме:

- середньострокові організаційні, правові та інші заходи, необхідні для реалізації регіональної стратегії;
- строки здійснення заходів та відповідальних за їх здійснення;
- індикатори оцінювання здійснення заходів та їх цільові значення;
- індикативні обсяги і джерела фінансування;
- регіональні програми розвитку, спрямовані на вирішення інвестиційних завдань регіональної стратегії.

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії здійснюватиметься за рахунок:

- коштів державного бюджету України, зокрема, державного фонду

регіонального розвитку, галузевих державних цільових програм, субвенцій та інших трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам;

- коштів місцевих бюджетів;
- МТД Європейського Союзу, міжнародних фінансових організацій;
- коштів інвесторів, власних коштів підприємств;
- кошти інших джерел, не заборонених законодавством.

Моніторинг здійснюється щороку Департаментом економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації відповідно до Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.08.2023 № 816, на підставі офіційної державної статистичної інформації, інформації відповідальних виконавців та співвиконавців завдань Стратегії на 2021 – 2027 роки згідно з розподілом, визначеним в **таблиці 61**, шляхом відстеження, вимірювання та аналізу відхилення показників фактичних результатів від цільових (проміжних) індикаторів досягнення цілей, визначених в **таблиці 62**.

Моніторинг реалізації Стратегії на 2021 – 2027 роки і виконання Плану заходів Стратегії на 2026 – 2027 роки може проводитися, зокрема, з використанням інформаційно-комунікаційної системи - єдиної геоінформаційної системи здійснення моніторингу та оцінювання розвитку регіонів і територіальних громад.

Моніторинговий звіт про реалізацію регіональної стратегії затверджується головою облдержадміністрації - начальником обласної військової адміністрації та після затвердження оприлюднюється на офіційному веб-сайті облдержадміністрації.

Оцінка результативності реалізації Стратегії на 2021 – 2027 роки здійснюється шляхом проведення **внутрішнього та зовнішнього** оцінювання відповідно до Порядку проведення оцінювання реалізації державної регіональної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15.03.2024 № 305 «Деякі питання проведення моніторингу та оцінювання державної регіональної політики».

Зокрема, оцінювання реалізації Стратегії та виконання планів заходів проводиться обласною державною (військовою) адміністрацією за результатами виконання першого та другого етапів реалізації Стратегії (внутрішнє оцінювання) та після завершення реалізації Стратегії (зовнішнє оцінювання) шляхом оцінювання індикаторів досягнення цілей, результативності, ефективності та впливу виконання Стратегії і плану заходів на розвиток регіону та територіальних громад.

Оцінювання здійснюється на підставі моніторингових звітів про реалізацію Стратегії та про виконання плану заходів з її реалізації за відповідний період, офіційної державної статистичної інформації, інформації органів, відповідальних за здійснення заходів і реалізацію проєктів регіонального розвитку, та інших суб'єктів державної регіональної політики.

За результатами внутрішнього оцінювання обласна державна (військова) адміністрація готує відповідний звіт за визначеною нею формою, який подає для

затвердження начальника Луганської обласної військової адміністрації до 1 червня року, який настає після завершення відповідного етапу реалізації Стратегії.

Обласна державна (військова) адміністрація протягом п'яти робочих днів після затвердження звітів забезпечує їх розміщення на своєму офіційному веб-сайті.

Зовнішнє оцінювання реалізації Стратегії проводиться обласною державною (військовою) адміністрацією із залученням незалежних організацій (експертів) протягом року після завершення реалізації Стратегії. Звіт за результатами зовнішнього оцінювання реалізації Стратегії розміщується на офіційному вебсайті обласної державної (військової) адміністрації.

Розділ VIII. Узгодженість Стратегії на 2021 – 2027 роки з програмними документами та основними аспектами розвитку області

Згідно з Законом України «Про засади державної регіональної політики» одним із принципів, на основі яких реалізується державна регіональна політика, є координація, яка полягає у взаємозв'язку та узгодженості довгострокових стратегій, планів і програм розвитку на державному, регіональному та місцевому рівнях.

Середньострокове і короткострокове державне стратегічне планування регіонального розвитку узгоджується з процесами стратегічного планування розвитку областей, районів та територіальних громад на основі розроблення та ухвалення відповідних стратегічних документів.

Стратегія на 2021 – 2027 роки орієнтована на Державну стратегію регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13.08.2024 № 940), якою визначено, що заходи щодо реалізації державної регіональної політики спрямовуються на відновлення інфраструктури після деокупації регіону, економічної активності, публічних послуг та балансу екосистем, створення безпечових умов для повернення в регіони ВПО після його деокупації, створення сприятливих умов для діяльності всіх суб'єктів господарювання на територіях відновлення, підтримку та ефективне використання потенціалу територій з особливими умовами для розвитку, поширення позитивного впливу регіональних полюсів зростання (міських агломерацій, міст) та територій сталого розвитку, що сприятиме зменшенню диспропорцій у розвитку територіальних громад та якості життя людини.

Державною стратегією регіонального розвитку України на 2021 – 2027 роки визначено 3 стратегічні цілі, які досягаються шляхом реалізації 7 оперативних цілей. Стратегія розвитку Луганської області на 2021–2027 роки містить 3 стратегічні цілі, які реалізуються через 15 оперативних цілей та 55 завдань.

Таблиця 62. Узгодженість цілей Стратегії на 2021 – 2027 роки з цілями Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки

		Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Луганської області на період до 2027 року															
Стратегічні та оперативні цілі Державної Стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 рр.		1. Посилення безпеки та економічної стійкості Луганської області															
		1.1. Посилення обороноздатності, підтримка військових та реінтеграція ветеранів війни до цивільного життя															
		1.2. Інформаційна безпека регіону															
		1.3. Цивільний захист та робота правоохоронних органів															
		1.4. Економічна підтримка ВПО															
		1.5. Підтримка релокованого бізнесу Луганської області															
		2. Розвиток, орієнтований на людину															
		2.1. Розбудова якісної системи освіти, орієнтованої на підтримку та розвиток людського капіталу Луганщини в умовах переміщення та відновлення після деокупації															
		2.2. Формування доступного, інклюзивного, здоров'язберігаючого простору для фізичного, психологічного та ментального відновлення та розвитку людини.															
		2.3. Збереження культурної спадщини та локальної ідентичності регіону, забезпечення доступу населення до культурних послуг і підтримка діяльності переміщених закладів культури															
		2.4. Забезпечення розвитку якісних і доступних соціальних послуг у відповідності до потреб людини															
		2.6. Створення безбар'єрного простору для жителів Луганської області															
		3. Забезпечення стійкості та ефективності регіонального публічного управління та партнерства															
		3.1. Формування згуртованого патріотичного громадянського суспільства на засадах української національної ідентичності та соціальної включеності.															
		3.2. Інституційно стійка, цифровізована, стала система управління															
		3.3. Ефективні партнерства та комунікації															
		3.4. Забезпечення ефективного планування відбудови та підготовки до деокупації															
		3.5. Створення сприятливого середовища для забезпечення відкритості та прозорості діяльності військових адміністрацій															
Стратегічна ціль I. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах	+	+	+	+	+	+	++	+	+	+	+	++	+	+	+	+	+
Оперативна ціль 1. Забезпечення інтегрованого розвитку територій з													+			++	

урахуванням інтересів майбутніх поколінь																		
Оперативна ціль 2. Задоволення потреби населення у якісних адміністративних і публічних послугах				++			++	++	++	++	++	++			++			++
Оперативна ціль 3. Соціальний захист ветеранів війни та їх сімей, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп населення			++									++						
Стратегічна ціль II. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів					++	++						+					++	++
Оперативна ціль 1. Інфраструктура, стійка до безпекових, соціальних та економічних викликів	++	+	+	+	++	++						+					++	++
Оперативна ціль 2. Сильна, спроможна та конкурентоспроможна регіональна економіка					++	++							++		++	++	++	++
Стратегічна ціль III. Розбудова ефективного багаторівневого врядування													+					+
Оперативна ціль 1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахування кращих практик ЄС													++		++	++		++
Оперативна ціль 2. Розвиток різних форм співробітництва та ефективне управління публічними інвестиціями																++		++

*У клітинках ступінь зв'язку окремих цілей відмічається як ++ (сильний зв'язок) або + (опосередкований зв'язок)

Таблиця 63. Аналіз відповідності завдань Стратегії пріоритетам державної регіональної політики на відповідний період та пріоритетам розвитку регіону

Завдання регіональної стратегії (номер, назва)	Відповідність пріоритетам державної регіональної політики та пріоритетам розвитку регіону			
	Пріоритети Державної стратегії регіонального розвитку (назва)	Відповідність	Пріоритети відповідної регіональної стратегії розвитку (назва)	Відповідність
Стратегічна ціль 1. Посилення безпеки та економічної стійкості Луганської області				
Оперативна ціль 1.1. Посилення обороноздатності, підтримка військових та реінтеграція ветеранів війни до цивільного життя				
Завдання 1.1.1. Підтримка системи оборони, допомога військовим частинам.	Створення безпечових умов для проживання та повернення громадян України в регіони та територіальні громади <i>Всебічна підтримка сил безпеки і оборони України у відстоюванні державного суверенітету та територіальної цілісності.</i>	++	Розвиток оборонної та захисної цивільної інфраструктури (військова логістика, захищені транспортні маршрути, укриття, інженерні споруди захисту, системи оповіщення) Посилення інституційної спроможності органів державної та місцевої влади щодо деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України	++
Завдання 1.1.2. Реінтеграція ветеранів війни до цивільного життя, реалізація Політики Героїв та меморіалізація війни (вшанування пам'яті загиблих Захисників та Захисниць України), посилення соціальної захищеності ветеранів війни та членів їх сімей.	Розвиток людського капіталу <i>Реалізація інтегрованої багаторівневої політики реінтеграції ветеранів війни до цивільного життя.</i>	++	Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях	++
Оперативна ціль 1.2. Інформаційна безпека регіону				
Завдання 1.2.1. Протидія дезінформації та російським	Національна згуртованість	++	Створення умов для безпечної і організованої релокації громадян України з	++

наративам через медіа, освіту й культуру	<i>Інформаційна політика, спрямована на зміцнення національної та територіальної ідентичності та протидію ризикам послаблення згуртованості.</i>		окупованих територій на підконтрольну територію	
Завдання 1.2.2. Підтримка незалежних медіа й блогерів, які працюють на формування українського інформаційного простору регіону	Національна згуртованість <i>Інформаційна політика, спрямована на зміцнення національної та територіальної ідентичності та протидію ризикам послаблення згуртованості.</i>	+	Створення умов для безпечної і організованої релокації громадян України з окупованих територій на підконтрольну територію	++
Завдання 1.2.3. Навчання громадських лідерів, посадовців і молоді з цифрової безпеки та медіаграмотності.	Інституційна спроможність та ефективне багаторівневе врядування <i>Цифровізація сфери управління та надання адміністративних послуг, навчання працівників цифровим компетенціям, впровадження практик цифрової демократії та смарт-технологій у територіальних громадах (складові “смарт-міста”).</i>	++	Створення умов для безпечної і організованої релокації громадян України з окупованих територій на підконтрольну територію	++
Оперативна ціль 1.3. Цивільний захист населення та робота правоохоронних органів				
Завдання 1.3.1. Поповнення регіонального та місцевих матеріальних резервів для запобігання виникненню і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на території Луганської області	Створення безпечових умов для проживання та повернення громадян України в регіони та територіальні громади <i>Розбудова системи цивільного захисту на регіональному та місцевому рівнях, розвиток фонду захисних споруд цивільного захисту, забезпечення пожежної та техногенної безпеки.</i>	++	Розвиток оборонної та захисної цивільної інфраструктури (військова логістика, захищені транспортні маршрути, укриття, інженерні споруди захисту, системи оповіщення) Посилення інституційної спроможності органів державної та місцевої влади щодо деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України	++

Завдання 1.3.2. Сприяння підвищенню спроможностей та доукомплектування технікою, майном і обладнанням підрозділів сил цивільного захисту територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Луганської області (ДСНС, НП, НГУ).	Створення безпечових умов для проживання та повернення громадян України в регіони та територіальні громади <i>Розбудова системи цивільного захисту на регіональному та місцевому рівнях, розвиток фонду захисних споруд цивільного захисту, забезпечення пожежної та техногенної безпеки.</i>	++	Розвиток оборонної та захисної цивільної інфраструктури (військова логістика, захищені транспортні маршрути, укриття, інженерні споруди захисту, системи оповіщення) Посилення інституційної спроможності органів державної та місцевої влади щодо деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України	++
Завдання 1.3.3. Підготовка піротехнічних підрозділів до виконання заходів і робіт з гуманітарного розмінування, у т. Ч. На деокупованих територіях Луганської області, із залученням міжнародних партнерів і приватного сектору.	Забезпечення відновлення за принципом “Відновити краще, ніж було” <i>Розмінування та відновлення територій від воєнних забруднень.</i>	++	Розвиток оборонної та захисної цивільної інфраструктури (військова логістика, захищені транспортні маршрути, укриття, інженерні споруди захисту, системи оповіщення) Швидке відновлення критичної, соціальної та житлової інфраструктури Посилення інституційної спроможності органів державної та місцевої влади щодо деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України	++
Завдання 1.3.4. Системне документування втрат і свідчень про злочини з боку держави-агресора, розслідування порушень прав людини та міжнародних злочинів, вчинених державою-агресором.	Створення безпечових умов для проживання та повернення громадян України в регіони та територіальні громади <i>Сприяння правоохоронним органам з метою зниження рівня злочинності, захисту прав, свобод і законних інтересів громадян України.</i>	+	Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях	++

Оперативна ціль 1.4. Економічна підтримка внутрішньо переміщених осіб				
1.4.1. Покращення доступу внутрішньо переміщених осіб до ринків праці через підвищення трудової мобільності та адаптації до місцевих потреб, впровадження сучасних онлайн-платформ навчання, сертифікації, наставництва для внутрішньо переміщених осіб, дітей та молоді.	Національна згуртованість <i>Допомога внутрішньо переміщеним особам у працевлаштуванні, забезпеченні житлом, наданні медичних і освітніх послуг, інтеграція внутрішньо переміщених осіб у суспільне життя територіальних громад.</i> Розвиток людського капіталу <i>Формування гнучких регіональних ринків праці на основі сучасної професійної освіти, мобільності працівників та міжрегіональної співпраці.</i>	++ +	Підтримка населення: збільшення можливостей для роботи; освіта та дитячі заклади; соціальна підтримка та пільги; допомога з комунальними платежами; якісне медичне обслуговування; спрощення умов для ведення бізнесу Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях	++
1.4.2. Освіта впродовж життя на принципах рівних можливостей для професійного розвитку особистості, запровадження курсів з перекваліфікації, ІТ-грамотності, підприємництва, тощо.	Розвиток людського капіталу <i>Формування ефективної конкурентоспроможної системи освіти відповідно до потреб розвитку людського капіталу, інноваційної та цифрової економіки, із пріоритетом формування ключових компетентностей для навчання протягом життя, поєднання науки, освіти та практики.</i> <i>Сприяння адаптації людського капіталу до цифрової та зеленої трансформацій, формування достатнього рівня навичок, необхідних для цих трансформацій.</i>	++	Підтримка населення: збільшення можливостей для роботи; освіта та дитячі заклади; соціальна підтримка та пільги; допомога з комунальними платежами; якісне медичне обслуговування; спрощення умов для ведення бізнесу Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях	++
1.4.3. Запровадження програм підтримки ВПО, направлених на	Національна згуртованість	++	Підтримка населення: збільшення можливостей для роботи; освіта та дитячі	++

створення або розвиток власної справи, підвищення професійних компетенцій ВПО.	<i>Допомога внутрішньо переміщеним особам у працевлаштуванні, забезпеченні житлом, наданні медичних і освітніх послуг, інтеграція внутрішньо переміщених осіб у суспільне життя територіальних громад.</i>		заклади; соціальна підтримка та пільги; допомога з комунальними платежами; якісне медичне обслуговування; спрощення умов для ведення бізнесу Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях	
Оперативна ціль 1.5. Підтримка релокованого бізнесу Луганської області				
1.5.1. Запровадження програм підтримки релокованого бізнесу, який евакуювався із території Луганської області.	Конкурентоспроможність і динамічний економічний розвиток з урахуванням Цілей сталого розвитку та необхідності досягнення кліматичної нейтральності не пізніше 2060 року <i>Сприяння розвитку підприємництва та підвищення інвестиційної привабливості регіонів і територіальних громад.</i>	+	Підтримка релокованого бізнесу Підтримка населення: збільшення можливостей для роботи; освіта та дитячі заклади; соціальна підтримка та пільги; допомога з комунальними платежами; якісне медичне обслуговування; спрощення умов для ведення бізнесу Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях	++
1.5.2. Підтримка переміщених агровиробників.	Конкурентоспроможність і динамічний економічний розвиток з урахуванням Цілей сталого розвитку та необхідності досягнення кліматичної нейтральності не пізніше 2060 року <i>Сприяння розвитку підприємництва та підвищення інвестиційної привабливості регіонів і територіальних громад.</i> <i>Сталий розвиток сільського господарства з урахуванням кліматичних змін та завдань розвитку сільських територій.</i>	+	Комплексна підтримка аграрного сектору Підтримка населення: збільшення можливостей для роботи; освіта та дитячі заклади; соціальна підтримка та пільги; допомога з комунальними платежами; якісне медичне обслуговування; спрощення умов для ведення бізнесу Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях	++

1.5.3. Трансфер знань, підтримка інноваційних досліджень, комерціалізація наукових розробок релокованими підприємствами та підприємцями Луганської області.	Конкурентоспроможність і динамічний економічний розвиток з урахуванням Цілей сталого розвитку та необхідності досягнення кліматичної нейтральності не пізніше 2060 року <i>Сприяння розвитку підприємництва та підвищення інвестиційної привабливості регіонів і територіальних громад.</i>	+	Підтримка релокованого бізнесу Підтримка населення: збільшення можливостей для роботи; освіта та дитячі заклади; соціальна підтримка та пільги; допомога з комунальними платежами; якісне медичне обслуговування; спрощення умов для ведення бізнесу Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях	++
1.5.4. Створення інфраструктури підтримки релокованих підприємств Луганської області, надання консультаційної, інформаційної, навчальної, організаційної та інших видів допомоги.	Конкурентоспроможність і динамічний економічний розвиток з урахуванням Цілей сталого розвитку та необхідності досягнення кліматичної нейтральності не пізніше 2060 року <i>Сприяння розвитку підприємництва та підвищення інвестиційної привабливості регіонів і територіальних громад.</i>	+	Підтримка релокованого бізнесу Підтримка населення: збільшення можливостей для роботи; освіта та дитячі заклади; соціальна підтримка та пільги; допомога з комунальними платежами; якісне медичне обслуговування; спрощення умов для ведення бізнесу Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях	
1.5.5. Підтримка виробничої кооперації, асоціацій підприємств, кластерів та співробітництва підприємств Луганської області.	Конкурентоспроможність і динамічний економічний розвиток з урахуванням Цілей сталого розвитку та необхідності досягнення кліматичної нейтральності не пізніше 2060 року <i>Сприяння розвитку підприємництва та підвищення інвестиційної привабливості регіонів і територіальних громад.</i>	+	Підтримка релокованого бізнесу Підтримка населення: збільшення можливостей для роботи; освіта та дитячі заклади; соціальна підтримка та пільги; допомога з комунальними платежами; якісне медичне обслуговування; спрощення умов для ведення бізнесу Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях	

Стратегічна ціль 2 Розвиток, орієнтований на людину				
Оперативна ціль 2.1. Розбудова якісної системи освіти, орієнтованої на підтримку та розвиток людського капіталу Луганщини в умовах переміщення та відновлення після деокупації				
Завдання 2.1.1. Забезпечення рівного доступу та підвищення якості дошкільної, загальної середньої освіти, у тому числі за рахунок дистанційних форм навчання.	Розвиток людського капіталу <i>Формування ефективної конкурентоспроможної системи освіти відповідно до потреб розвитку людського капіталу, інноваційної та цифрової економіки, із пріоритетом формування ключових компетентностей для навчання протягом життя, поєднання науки, освіти та практики.</i>	++	Підтримка населення: збільшення можливостей для роботи; освіта та дитячі заклади; соціальна підтримка та пільги; допомога з комунальними платежами; якісне медичне обслуговування; спрощення умов для ведення бізнесу Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях	++
Завдання 2.1.2. Формування «Освітнього та наукового осередку Луганщини в релокації» (підтримка переміщених закладів вищої, фахової передвищої та професійної освіти, науковців і студентів; розвиток нових партнерств і комунікацій)	Розвиток людського капіталу <i>Формування ефективної конкурентоспроможної системи освіти відповідно до потреб розвитку людського капіталу, інноваційної та цифрової економіки, із пріоритетом формування ключових компетентностей для навчання протягом життя, поєднання науки, освіти та практики.</i>	++	Підтримка населення: збільшення можливостей для роботи; освіта та дитячі заклади; соціальна підтримка та пільги; допомога з комунальними платежами; якісне медичне обслуговування; спрощення умов для ведення бізнесу Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях	++
Завдання 2.1.3. Трансфер знань, підтримка інноваційних досліджень, налагодження співпраці між релокованими вищими закладами освіти Луганщини та вищими закладами освіти країн-партнерів.	Розвиток людського капіталу <i>Посилення ролі закладів вищої освіти у формуванні людського капіталу та сталого регіонального розвитку шляхом реалізації третьої місії – розвитку інновацій та підприємництва, співпраці з громадою та бізнесом, сприяння культурному й соціальному прогресу</i>	++	Підтримка населення: збільшення можливостей для роботи; освіта та дитячі заклади; соціальна підтримка та пільги; допомога з комунальними платежами; якісне медичне обслуговування; спрощення умов для ведення бізнесу Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях	++

	регіонів		окупованих територіях	
Оперативна ціль 2.2. Формування доступного, інклюзивного, здоров'язберігаючого простору для фізичного, психологічного та ментального відновлення та розвитку людини				
Завдання 2.2.1. Формування мережі закладів охорони здоров'я, орієнтованої на профілактику захворювань і реагування на ключові ризики, визначені за результатами аналізу детермінант здоров'я населення.	Розвиток людського капіталу <i>Створення ефективної та стійкої системи охорони здоров'я, орієнтованої на зміцнення громадського здоров'я та якісну медичну допомогу відповідно до регіональних ризиків.</i>	++	Підтримка населення: збільшення можливостей для роботи; освіта та дитячі заклади; соціальна підтримка та пільги; допомога з комунальними платежами; якісне медичне обслуговування; спрощення умов для ведення бізнесу Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях	++
Завдання 2.2.2. Охорона материнства та дитинства, поширення знань та практик щодо збереження репродуктивного здоров'я.	Розвиток людського капіталу Створення ефективної та стійкої системи охорони здоров'я, орієнтованої на зміцнення громадського здоров'я та якісну медичну допомогу відповідно до регіональних ризиків. Реалізація політик, спрямованих на самореалізацію молоді та підтримку молодих сімей, захист материнства і батьківства	++	Підтримка населення: збільшення можливостей для роботи; освіта та дитячі заклади; соціальна підтримка та пільги; допомога з комунальними платежами; якісне медичне обслуговування; спрощення умов для ведення бізнесу Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях	++
Завдання 2.2.3. Психологічна, реабілітаційна, соціальна підтримка населення, забезпечення його ментального здоров'я та життєстійкості.	Розвиток людського капіталу Створення ефективної та стійкої системи охорони здоров'я, орієнтованої на зміцнення громадського здоров'я та якісну медичну допомогу відповідно до регіональних ризиків.	+	Підтримка населення: збільшення можливостей для роботи; освіта та дитячі заклади; соціальна підтримка та пільги; допомога з комунальними платежами; якісне медичне обслуговування; спрощення умов для ведення бізнесу Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях	++

			окупованих територіях	
Оперативна ціль 2.3. Збереження культурної спадщини та локальної ідентичності регіону, забезпечення доступу населення до культурних послуг і підтримка діяльності переміщених закладів культури				
Завдання 2.3.1. Здійснення заходів зі збереження та промоції культурної спадщини регіону, елементів нематеріальної культурної спадщини, у тому числі із застосуванням цифрових технологій	Розвиток людського капіталу <i>Створення умов для збереження та розвитку культурно-духовної спадщини, етнічного, патріотичного культурного виховання, розвитку культурних індустрій.</i>	++	Підтримка населення: збільшення можливостей для роботи; освіта та дитячі заклади; соціальна підтримка та пільги; допомога з комунальними платежами; якісне медичне обслуговування; спрощення умов для ведення бізнесу Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях	++
Завдання 2.3.2. Забезпечення стійкості та розвитку переміщених закладів культури, доступу населення до базового набору культурних послуг та підтримка культурних ініціатив	Розвиток людського капіталу <i>Створення умов для збереження та розвитку культурно-духовної спадщини, етнічного, патріотичного культурного виховання, розвитку культурних індустрій.</i>	++	Підтримка населення: збільшення можливостей для роботи; освіта та дитячі заклади; соціальна підтримка та пільги; допомога з комунальними платежами; якісне медичне обслуговування; спрощення умов для ведення бізнесу Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях	++
Завдання 2.3.3. Новітня бібліотека Луганщини: запровадження нових інформаційно бібліотечних послуг на основі інформаційно комунікаційних технологій.	Розвиток людського капіталу <i>Створення умов для збереження та розвитку культурно-духовної спадщини, етнічного, патріотичного культурного виховання, розвитку культурних індустрій.</i>	++	Підтримка населення: збільшення можливостей для роботи; освіта та дитячі заклади; соціальна підтримка та пільги; допомога з комунальними платежами; якісне медичне обслуговування; спрощення умов для ведення бізнесу Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях	++
Завдання 2.3.4. Запровадження мистецьких програм для дітей,	Розвиток людського капіталу	++	Підтримка населення: збільшення можливостей для роботи; освіта та дитячі	++

молоді, ВПО, спрямованих на зміцнення національної та локальної ідентичності.	<i>Створення умов для збереження та розвитку культурно-духовної спадщини, етнічного, патріотичного культурного виховання, розвитку культурних індустрій.</i> <i>Реалізація політик, спрямованих на самореалізацію молоді та підтримку молодих сімей, захист материнства і батьківства.</i>		заклади; соціальна підтримка та пільги; допомога з комунальними платежами; якісне медичне обслуговування; спрощення умов для ведення бізнесу Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях	
Оперативна ціль 2.4. Забезпечення розвитку якісних і доступних соціальних послуг у відповідності до потреб людини				
Завдання 2.4.1. Формування системи надання доступних соціальних послуг відповідно до потреб населення шляхом відновлення роботи закладів/установ надавачів соціальних послуг, сприяння розбудові мережі таких установ, запровадження нових видів соціальних послуг з урахуванням гендерних особливостей та інклюзії.	Розвиток людського капіталу <i>Забезпечення зростання добробуту населення надання якісних соціальних послуг та вдосконалення адресної підтримки вразливих груп населення. Забезпечення особам з інвалідністю інклюзії у суспільство, рівності прав і можливостей вільно пересуватися, отримувати послуги та брати участь у суспільному житті. Створення умов для інклюзії людей старшого віку до економічного та суспільного життя, подовження активного життя.</i>	++	Підтримка населення: збільшення можливостей для роботи; освіта та дитячі заклади; соціальна підтримка та пільги; допомога з комунальними платежами; якісне медичне обслуговування; спрощення умов для ведення бізнесу Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях	++
Завдання 2.4.2. Забезпечення внутрішньо переміщених осіб житлом та розвиток ефективної системи доступного житла.	Національна згуртованість <i>Допомога внутрішньо переміщеним особам у працевлаштуванні, забезпеченні житлом, наданні медичних і освітніх послуг, інтеграція внутрішньо переміщених осіб у суспільне життя територіальних громад.</i>	++	Підтримка населення: збільшення можливостей для роботи; освіта та дитячі заклади; соціальна підтримка та пільги; допомога з комунальними платежами; якісне медичне обслуговування; спрощення умов для ведення бізнесу Захист прав громадян України на тимчасово	++

			окупованих територіях	
Завдання 2.4.3. Розвиток сімейних форм виховання дітей – сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування	Розвиток людського капіталу <i>Забезпечення зростання добробуту населення надання якісних соціальних послуг та вдосконалення адресної підтримки вразливих груп населення. Забезпечення особам з інвалідністю інклюзії у суспільство, рівності прав і можливостей вільно пересуватися, отримувати послуги та брати участь у суспільному житті. Створення умов для інклюзії людей старшого віку до економічного та суспільного життя, подовження активного життя.</i>	++	Підтримка населення: збільшення можливостей для роботи; освіта та дитячі заклади; соціальна підтримка та пільги; допомога з комунальними платежами; якісне медичне обслуговування; спрощення умов для ведення бізнесу Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях	++
Оперативна ціль 2.5. Створення безбар'єрного простору для жителів Луганської області				
2.5.1. Забезпечення виконання щодворічних планів заходів з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року.	Забезпечення відновлення за принципом “Відновити краще, ніж було” <i>Відбудова житла, соціальної інфраструктури та комунікацій із застосуванням інноваційних технологій і відповідно до принципів сталого розвитку.</i> <i>Формування диверсифікованих механізмів фінансування, визначення пріоритетності та вибору проектів відновлення, контролю ефективності використання коштів.</i>	++	Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях Швидке відновлення критичної, соціальної та житлової інфраструктури	++

2.5.2. Забезпечення виконання щодворічних Обласних планів заходів з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року.	Забезпечення відновлення за принципом “Відновити краще, ніж було” <i>Відбудова житла, соціальної інфраструктури та комунікацій із застосуванням інноваційних технологій і відповідно до принципів сталого розвитку.</i> <i>Формування диверсифікованих механізмів фінансування, визначення пріоритетності та вибору проектів відновлення, контролю ефективності використання коштів.</i>	++	Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях Швидке відновлення критичної, соціальної та житлової інфраструктури	++
2.5.3. Проведення інформаційної кампанії щодо підвищення рівня обізнаності фахівців органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування з питань створення безбар'єрного простору.	Забезпечення відновлення за принципом “Відновити краще, ніж було” <i>Відбудова житла, соціальної інфраструктури та комунікацій із застосуванням інноваційних технологій і відповідно до принципів сталого розвитку.</i>	+	Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях Швидке відновлення критичної, соціальної та житлової інфраструктури	++
Стратегічна ціль 3. Забезпечення стійкості та ефективності регіонального публічного управління та партнерства				
Оперативна ціль 3.1. Формування згуртованого патріотичного громадянського суспільства на засадах української національної ідентичності та соціальної включеності				
Завдання 3.1.1. Зміцнення системи соціальної згуртованості населення Луганщини та формування екосистеми інклюзивної комунікації з владою незалежно від місця проживання	Забезпечення відновлення за принципом “Відновити краще, ніж було” <i>Відбудова житла, соціальної інфраструктури та комунікацій із</i>	+	Збереження української ідентичності у громадян, що мешкають на територіях макрорегіону, включно з інформаційними і культурними ініціативами	++

(інші регіони України, за кордоном).	застосуванням інноваційних технологій і відповідно до принципів сталого розвитку. Довгострокова стійкість держави, регіонів та територіальних громад Запровадження механізмів міжвідомчої взаємодії і координації щодо забезпечення стійкості регіонів і територіальних громад, налагодження ефективного діалогу та комунікації з населенням по всій території України.	+		
Завдання 3.1.2. Створення належних умов для національно-патріотичного, військово-патріотичного виховання молоді, співпраця із ветеранами війни.	Розвиток людського капіталу Створення умов для збереження та розвитку культурно-духовної спадщини, етнічного, патріотичного культурного виховання, розвитку культурних індустрій. Реалізація політик, спрямованих на самореалізацію молоді та підтримку молодих сімей, захист материнства і батьківства.	++	Збереження української ідентичності у громадян, що мешкають на територіях макрорегіону, включно з інформаційними і культурними ініціативами	++
Завдання 3.1.3. Підтримка розвитку спільнот взаємодопомоги, громадських центрів підтримки луганчан в приймаючих громадах, волонтерства, підвищення рівня громадянської освіти та політико-правової культури луганчан.	Довгострокова стійкість держави, регіонів та територіальних громад Консолідація громадянського суспільства щодо реалізації цілей стійкості.	+	Збереження української ідентичності у громадян, що мешкають на територіях макрорегіону, включно з інформаційними і культурними ініціативами	++
Завдання 3.1.4. Створення умов для розвитку, успішної	Розвиток людського капіталу Реалізація політик, спрямованих на	++	Збереження української ідентичності у громадян, що мешкають на територіях	++

самореалізації та соціальної інтеграції молоді у місцеве суспільство з урахуванням ідентичності Луганщини.	самореалізацію молоді та підтримку молодих сімей, захист материнства і батьківства. Національна згуртованість <i>Інформаційна політика, спрямована на зміцнення національної та територіальної ідентичності та протидію ризикам послаблення згуртованості.</i>	++	макрорегіону, включно з інформаційними і культурними ініціативами Підтримка населення: збільшення можливостей для роботи; освіта та дитячі заклади; соціальна підтримка та пільги; допомога з комунальними платежами; якісне медичне обслуговування; спрощення умов для ведення бізнесу	
Оперативна ціль 3.2. Інституційно стійка, цифровізована, стала система управління				
Завдання 3.2.1. Цифрова трансформація системи управління та впровадження електронних послуг	Інституційна спроможність та ефективне багаторівневе врядування <i>Цифровізація сфери управління та надання адміністративних послуг, навчання працівників цифровим компетенціям, впровадження практик цифрової демократії та смарт-технологій у територіальних громадах (складові “смарт-міста”).</i>	++	Посилення інституційної спроможності органів державної та місцевої влади щодо деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України	++
Завдання 3.2.2. Створення е-платформи «Цифрова Луганщина».	Інституційна спроможність та ефективне багаторівневе врядування <i>Цифровізація сфери управління та надання адміністративних послуг, навчання працівників цифровим компетенціям, впровадження практик цифрової демократії та смарт-технологій у територіальних громадах (складові “смарт-міста”).</i>	++	Посилення інституційної спроможності органів державної та місцевої влади щодо деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України	++
Завдання 3.2.3. Системне	Інституційна спроможність та	++	Посилення інституційної спроможності	++

впровадження ефективного врядування, у тому числі на засадах Е-демократії (e-Dem).	ефективне багаторівневе врядування <i>Цифровізація сфери управління та надання адміністративних послуг, навчання працівників цифровим компетенціям, впровадження практик цифрової демократії та смарт-технологій у територіальних громадах (складові “смарт-міста”).</i>		органів державної та місцевої влади щодо деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України	
Завдання 3.2.4. Посилення інституційної спроможності діяльності військових адміністрацій релокованих громад, зокрема у сфері стратегічного планування, управління публічними інвестиційними проектами, просторового планування та управління.	Інституційна спроможність та ефективне багаторівневе врядування <i>Розвиток інституційної спроможності місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування усіх рівнів у сферах стратегічного планування, проектного менеджменту, протидії корупції, тощо.</i>	++	Посилення інституційної спроможності органів державної та місцевої влади щодо деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України	++
Завдання 3.2.5. Формування мобільних та швидких управлінських команд та мобілізація ресурсів, які можуть бути використані негайно під час деокупації.	Інституційна спроможність та ефективне багаторівневе врядування <i>Зміцнення кадрового потенціалу та осучаснення компетенцій працівників місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.</i>	+	Посилення інституційної спроможності органів державної та місцевої влади щодо деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України Швидке відновлення критичної, соціальної та житлової інфраструктури	++
Оперативна ціль 3.3. Ефективні партнерства та комунікації				
Завдання 3.3.1. Формування регіональної школи проектного менеджменту (підтримка інституцій регіонального розвитку та міжнародного співробітництва, у тому числі проектних офісів,	Інституційна спроможність та ефективне багаторівневе врядування <i>Розвиток інституційної спроможності місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування усіх</i>	++	Посилення інституційної спроможності органів державної та місцевої влади щодо деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України	++

створення проектних команд, залучення коштів в рамках проектного менеджменту).	<i>рівнів у сферах стратегічного планування, проектного менеджменту, протидії корупції, тощо.</i>			
Завдання 3.3.2. Налагодження міжрегіонального та міжмуніципального співробітництва, у тому числі з країнами-партнерами.	Інституційна спроможність та ефективне багаторівневе врядування <i>Розвиток інституційної спроможності місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування усіх рівнів щодо співпраці з міжнародними партнерами.</i>	+	Посилення інституційної спроможності органів державної та місцевої влади щодо деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України	++
Завдання 3.3.3. Розвиток соціальних просторів для ВПО з метою надання широкого спектру якісних послуг з урахуванням стандартів безбар'єрності (Хаби ВПО/Центри ВПО тощо).	Розвиток людського капіталу <i>Забезпечення зростання добробуту населення шляхом надання якісних соціальних послуг та вдосконалення адресної підтримки вразливих груп населення.</i>	++	Збереження української ідентичності у громадян, що мешкають на територіях макрорегіону, включно з інформаційними і культурними ініціативами Підтримка населення: збільшення можливостей для роботи; освіта та дитячі заклади; соціальна підтримка та пільги; допомога з комунальними платежами; якісне медичне обслуговування; спрощення умов для ведення бізнесу	++
Завдання 3.3.4. Збереження професійних еліт Луганщини (розвиток та підтримка спільнот лікарів, вчителів, митців, інженерів та місцевих лідерів).	Національна згуртованість <i>Розбудова партнерств між територіальними громадами, розвиток міжмуніципального та міжрегіонального співробітництва щодо цілей відновлення, регіонального та місцевого розвитку.</i>	+	Збереження української ідентичності у громадян, що мешкають на територіях макрорегіону, включно з інформаційними і культурними ініціативами	++
Оперативна ціль 3.4. Забезпечення ефективного планування відбудови та підготовки до деокупації				

Завдання 3.4.1. Впровадження першочергових заходів зі стабілізації ситуації на деокупованих територіях Луганської області та їх реінтеграції.	Створення безпечних умов для проживання та повернення громадян України в регіони та територіальні громади <i>Відновлення безпечних умов життєдіяльності на територіях, що постраждали внаслідок бойових дій.</i> Забезпечення відновлення за принципом “Відновити краще, ніж було” <i>Розмінування та відновлення територій, що зазнали забруднень, які виникли внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України. Відбудова житла, соціальної інфраструктури та комунікацій із застосуванням інноваційних технологій і відповідно до принципів сталого розвитку.</i>	++	Швидке відновлення критичної, соціальної та житлової інфраструктури	++
Завдання 3.4.2. Проведення аналізу обсягів руйнувань та завданої шкоди житловій, соціальній, промисловій, дорожньо-транспортній та критичній інфраструктурі та природним ресурсам регіону внаслідок російської агресії, визначення пріоритетів та механізмів її відбудови за принципом «Build Back Better».	Забезпечення відновлення за принципом “Відновити краще, ніж було” Відбудова житла, соціальної інфраструктури та комунікацій із застосуванням інноваційних технологій і відповідно до принципів сталого розвитку. Відновлення територіальних економічних екосистем, у т.ч. визначення, за потреби, нових спеціалізацій територій з огляду на наслідки повномасштабної збройної	+	Посилення інституційної спроможності органів державної та місцевої влади щодо деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України Швидке відновлення критичної, соціальної та житлової інфраструктури Страховання воєнних ризиків	++

	агресії Російської Федерації проти України. Сприяння відновленню підприємницького та виробничого потенціалу. Розмінування та відновлення територій від воєнних забруднень. Формування диверсифікованих механізмів фінансування, визначення пріоритетності та вибору проектів відновлення, контролю ефективності використання коштів.			
Завдання 3.4.3. Сприяння забезпеченню справедливої компенсації завданої шкоди населенню, інфраструктурі та економіці.	Створення безпечових умов для проживання та повернення громадян України в регіони та територіальні громади Всебічна підтримка сил безпеки і оборони України у відстоюванні державного суверенітету та територіальної цілісності. Сприяння правоохоронним органам з метою зниження рівня злочинності, захисту прав, свобод і законних інтересів громадян України.	+	Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях Швидке відновлення критичної, соціальної та житлової інфраструктури Страхування воєнних ризиків	++
Завдання 3.4.4. Розроблення сучасної просторової планувальної документації регіону, програм та планів відновлення області і територіальних громад	Інституційна спроможність та ефективне багаторівневе врядування Розвиток інституційної спроможності місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування усіх рівнів у сферах стратегічного планування, проектного менеджменту, протидії корупції, тощо.	+	Посилення інституційної спроможності органів державної та місцевої влади щодо деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України Швидке відновлення критичної, соціальної та житлової інфраструктури Страхування воєнних ризиків	++

Завдання 3.4.5. Сприяння забезпеченню встановлення фактів заподіяння шкоди та збитків територіям та об'єктам природно заповідного фонду й іншим природоохоронним територіям, лісовому фонду (лісовій рослинності на землях лісгосподарського призначення), що постраждали внаслідок тимчасової окупації та бойових дій, та узагальнення наявної інформації щодо обсягів завданої шкоди	Створення безпечових умов для проживання та повернення громадян України в регіони та територіальні громади Всебічна підтримка сил безпеки і оборони України у відстоюванні державного суверенітету та територіальної цілісності. Сприяння правоохоронним органам з метою зниження рівня злочинності, захисту прав, свобод і законних інтересів громадян України.	++	Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях Швидке відновлення критичної, соціальної та житлової інфраструктури Страхування воєнних ризиків	++
Оперативна ціль 3.5. Створення сприятливого середовища для забезпечення відкритості та прозорості діяльності військових адміністрацій				
Завдання 3.5.1. Впровадження ефективних механізмів прозорого інформування про діяльність військових адміністрацій та комунікації з громадськістю	Інституційна спроможність та ефективне багаторівневе врядування <i>Цифровізація сфери управління та надання адміністративних послуг, навчання працівників цифровим компетенціям, впровадження практик цифрової демократії та смарт-технологій у територіальних громадах (складові “смарт-міста”).</i>	++	Посилення інституційної спроможності органів державної та місцевої влади щодо деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України	++
Завдання 3.5.2. Впровадження інструментів місцевої демократії та залучення громадськості до прийняття управлінських рішень в органах влади Луганської області	Національна згуртованість <i>Якнайширше залучення громадян до прийняття рішень на державному, регіональному та місцевому рівні.</i>	++	Захист прав громадян України на тимчасово окупованих територіях	++

Примітка: у клітинках ступінь зв'язку окремих цілей відмічається як ++ (сильний зв'язок) або + (опосередкований зв'язок)

З огляду на участь в глобальних процесах сталого розвитку в 2017 році Україна адаптувала 17 Цілей сталого розвитку (Національна доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна»).

Згідно з Указом Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» зазначені Цілі сталого розвитку України є орієнтирами для розроблення проєктів прогнозних і програмних документів.

Всі три стратегічні цілі, а саме: 1.Посилення безпеки та стійкості Луганської області; 2.Розвиток орієнтований на людину; 3. Забезпечення стійкості та ефективності регіонального публічного управління та партнерства - значною мірою узгоджені з усіма сімнадцятьма Цілями сталого розвитку. Такий зв'язок свідчить, що Стратегія на 2021 – 2027 роки відповідає баченню орієнтирів досягнення Україною Цілей сталого розвитку на період до 2030 року.

Таблиця 64. Зв'язок цілей Стратегії на 2021 – 2027 роки та Цілей сталого розвитку

Глобальні Цілі сталого розвитку	Стратегічні цілі (Луганська область)		
	1. Посилення безпеки та економічної стійкості Луганської області	2. Розвиток, орієнтований на людину	3. Забезпечення стійкості та ефективності регіонального публічного управління та партнерства
1. Подолання бідності	++	+	+
2. Подолання голоду, розвиток сільського господарства	+		
3. Міцне здоров'я і благополуччя	++	++	
4. Якісна освіта	+	++	+
5. Гендерна рівність		++	
6. Чиста вода та належні санітарні умови	+		+
7. Доступна та чиста енергія	+		++
8. Гідна праця та економічне зростання	++		+
9. Промисловість, інновації та інфраструктура	++		
10. Скорочення нерівності	++	+	
11. Сталий розвиток міст і громад	+	+	++
12. Відповідальне споживання та виробництво	+	+	+

13. Пом'якшення наслідків зміни клімату	+	++	
14. Збереження морських ресурсів			
15. Захист та відновлення екосистем суші	+	+	++
16. Мир, справедливість та сильні інститути	++	++	+
17. Партнерство заради сталого розвитку	++	++	+

Примітка: ++ - сильний зв'язок, + - опосередкований зв'язок

Таблиця 65. Розподіл відповідальних виконавців та співвиконавців завдань Стратегії на 2021 – 2027 роки

Оперативна ціль	Завдання стратегії	Відповідальні виконавці	Співвиконавці
Стратегічна ціль 1. Посилення безпеки та економічної стійкості Луганської області			
1.1. Посилення обороноздатності, підтримка військових та реінтеграція ветеранів війни до цивільного життя	1.1.1. Підтримка системи оборони, допомога військовим частинам	Департамент з питань цивільного захисту, оборонної роботи та взаємодії з правоохоронними органами облдержадміністрації	райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів
	1.1.2. Реінтеграція ветеранів війни до цивільного життя, реалізація Політики Героїв та меморіалізація війни (вшанування пам'яті загиблих Захисників та Захисниць України), посилення соціальної захищеності ветеранів війни та членів їх сімей	управління з питань ветеранської політики облдержадміністрації	Структурні підрозділи облдержадміністрації; райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів
1.2. Інформаційна безпека регіону	1.2.1. Протидія дезінформації та російським наративам через медіа, освіту й культуру	Департамент масових комунікацій облдержадміністрації	
	1.2.2. Підтримка незалежних медіа й блогерів, які працюють на формування українського інформаційного простору регіону	Департамент масових комунікацій облдержадміністрації	
	1.2.3. Навчання громадських лідерів, посадовців і молоді з цифрової безпеки та медіаграмотності	Департамент масових комунікацій облдержадміністрації (за напрямком медіаграмотності); відділ з питань цифрового розвитку, цифрових	Управління молоді та спорту облдержадміністрації; райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів

Оперативна ціль	Завдання стратегії	Відповідальні виконавці	Співвиконавці
		трансформацій і цифровізації облдержадміністрації (за напрямком цифрової безпеки)	
1.3. Цивільний захист та робота правоохоронних органів	1.3.1. Поповнення регіонального та місцевих матеріальних резервів для запобігання виникненню і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на території Луганської області	Департамент з питань цивільного захисту, оборонної роботи та взаємодії з правоохоронними органами облдержадміністрації	структурні підрозділи облдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів
	1.3.2. Сприяння підвищенню спроможностей та доукомплектування технікою, майном і обладнанням підрозділів сил цивільного захисту територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Луганської області (ДСНС, НП, НГУ)	Департамент з питань цивільного захисту, оборонної роботи та взаємодії з правоохоронними органами облдержадміністрації	райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів
	1.3.3. Підготовка піротехнічних підрозділів до виконання заходів і робіт з гуманітарного розмінування, у т. ч. на деокупованих територіях Луганської області, із залученням міжнародних партнерів і приватного сектору	Департамент з питань цивільного захисту, оборонної роботи та взаємодії з правоохоронними органами облдержадміністрації	ГУ ДСНС України у Луганській області (за згодою); Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації; гуманітарні оператори розмінування (за згодою);

Оперативна ціль	Завдання стратегії	Відповідальні виконавці	Співвиконавці
			приватні оператори розмінування (за згодою)
	1.3.4. Системне документування втрат і свідчень про злочини з боку держави-агресора, розслідування порушень прав людини та міжнародних злочинів, вчинених державою-агресором.	Департамент з питань цивільного захисту, оборонної роботи та взаємодії з правоохоронними органами облдержадміністрації	ГУ НП в Луганській області (за згодою); Луганська обласна прокуратура; 3 управління ГУ СБУ в Донецькій та Луганській областях (за згодою); структурні підрозділи облдержадміністрації; райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів
1.4. Економічна підтримка внутрішньо переміщених осіб	1.4.1. Покращення доступу внутрішньо переміщених осіб до ринків праці через підвищення трудової мобільності та адаптації до місцевих потреб, впровадження сучасних онлайн-платформ навчання, сертифікації, наставництва для внутрішньо переміщених осіб, дітей та молоді.	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації	Департамент освіти і науки облдержадміністрації; райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів; Луганський обласний центр зайнятості (за згодою); Громадська організація «Кремінська районна громадська організація «Кремінська бізнес-асоціація» (за згодою)
	1.4.2. Освіта впродовж життя на принципах рівних можливостей для професійного розвитку особистості, запровадження курсів з перекваліфікації, ІТ-грамотності, підприємництва, тощо.	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації	Департамент освіти і науки облдержадміністрації; райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів;
	1.4.3. Запровадження програм підтримки ВПО, направлених на створення або розвиток власної	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної	Департамент розвитку, утримання мережі автомобільних доріг області, промисловості та транспорту облдержадміністрації;

Оперативна ціль	Завдання стратегії	Відповідальні виконавці	Співвиконавці
	справи, підвищення професійних компетенцій ВПО	діяльності облдержадміністрації	райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів; Луганський обласний центр зайнятості (за згодою)
1.5. Підтримка релокованого бізнесу Луганської області	1.5.1. Запровадження програм підтримки релокованого бізнесу, який евакуювався із території Луганської області	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації	Департамент розвитку, утримання мережі автомобільних доріг області, промисловості та транспорту облдержадміністрації; райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів
	1.5.2. Підтримка переміщених агровиробників	Департамент агропромислового розвитку облдержадміністрації	райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів
	1.5.3. Трансфер знань, підтримка інноваційних досліджень, комерціалізація наукових розробок релокованими підприємствами та підприємцями Луганської області	Департамент міжнародної технічної допомоги, інноваційного розвитку та зовнішніх зносин облдержадміністрації	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації; Департамент розвитку, утримання мережі автомобільних доріг області, промисловості та транспорту облдержадміністрації; Департамент агропромислового розвитку облдержадміністрації; Департамент освіти і науки облдержадміністрації; Агенція регіонального розвитку Луганської області (за згодою)
	1.5.4. Створення інфраструктури підтримки релокованих підприємств	Департамент економічного розвитку та	Департамент розвитку, утримання мережі автомобільних доріг області,

Оперативна ціль	Завдання стратегії	Відповідальні виконавці	Співвиконавці
	Луганської області, надання консультаційної, інформаційної, навчальної, організаційної та інших видів допомоги	зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації	промисловості та транспорту облдержадміністрації; райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів; Громадська організація «Кремінська районна громадська організація «Кремінська бізнес-асоціація» (за згодою)
	1.5.5. Підтримка виробничої кооперації, асоціацій підприємств, кластерів та співробітництва підприємств Луганської області	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації	Департамент розвитку, утримання мережі автомобільних доріг області, промисловості та транспорту облдержадміністрації; райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів; Громадська організація «Кремінська районна громадська організація «Кремінська бізнес-асоціація» (за згодою)
Стратегічна ціль 2. Розвиток, орієнтований на людину			
2.1. Розбудова якісної системи освіти, орієнтованої на підтримку та розвиток людського капіталу Луганщини в умовах переміщення та відновлення після деокупації	2.1.1. Забезпечення рівного доступу та підвищення якості дошкільної, загальної середньої освіти, у тому числі за рахунок дистанційних форм навчання	Департамент освіти і науки облдержадміністрації	райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів
	2.1.2. Формування «Освітнього та наукового осередку Луганщини в релокації» (підтримка переміщених закладів вищої, фахової передвищої та професійної освіти, науковців і студентів студентів, у тому числі із	Департамент освіти і науки облдержадміністрації	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації; Департамент міжнародної технічної допомоги, інноваційного розвитку та зовнішніх зносин облдержадміністрації;

Оперативна ціль	Завдання стратегії	Відповідальні виконавці	Співвиконавці
	числа жителів Луганської області; розвиток нових партнерств і комунікацій)		райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів; Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля (за згодою); ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (за згодою)
	2.1.3. Трансфер знань, налагодження співпраці між релокованими вищими закладами освіти Луганщини та вищими закладами освіти країн-партнерів	Департамент міжнародної технічної допомоги, інноваційного розвитку та зовнішніх зносин облдержадміністрації	Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля (за згодою); ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (за згодою)
2.2. Формування доступного, інклюзивного, здоров'язберігаючого простору для фізичного, психологічного та ментального відновлення та розвитку людини	2.2.1. Формування мережі закладів охорони здоров'я, орієнтованої на профілактику захворювань і реагування на ключові ризики, визначені за результатами аналізу детермінант здоров'я населення.	Департамент охорони здоров'я облдержадміністрації	райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів
	2.2.2. Охорона материнства та дитинства, поширення знань та практик щодо збереження репродуктивного здоров'я.	Департамент охорони здоров'я облдержадміністрації	райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів
	2.2.3. Психологічна, реабілітаційна, соціальна підтримка населення, забезпечення його ментального здоров'я та життєстійкості	Департамент охорони здоров'я облдержадміністрації	райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів

Оперативна ціль	Завдання стратегії	Відповідальні виконавці	Співвиконавці
2.3. Збереження культурної спадщини та локальної ідентичності регіону, забезпечення доступу населення до культурних послуг і підтримка діяльності переміщених закладів культури	2.3.1. Здійснення заходів зі збереження та промоції культурної спадщини регіону, елементів нематеріальної культурної спадщини, у тому числі із застосуванням цифрових технологій.	Управління культури, національностей, релігій та туризму облдержадміністрації	райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів; Луганський обласний центр народної творчості (за згодою); Луганський обласний краєзнавчий музей; Комунальна установа «Луганський обласний центр навчально-методичної роботи, культурних ініціатив і кіномистецтва»
	2.3.2. Забезпечення стійкості та розвитку переміщених закладів культури, доступу населення до базового набору культурних послуг та підтримка культурних ініціатив.	Управління культури, національностей, релігій та туризму облдержадміністрації	райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів; обласні заклади культури (за згодою)
	2.3.3. Новітня бібліотека Луганщини: запровадження нових інформаційно-бібліотечних послуг на основі інформаційно-комунікаційних технологій.	Управління культури, національностей, релігій та туризму облдержадміністрації	райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів; Луганська обласна універсальна наукова бібліотека (за згодою)
	2.3.4. Запровадження мистецьких програм для дітей, молоді, ВПО, спрямованих на зміцнення національної та локальної ідентичності.	Управління культури, національностей, релігій та туризму облдержадміністрації	управління молоді та спорту облдержадміністрації; райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів; обласні заклади культури (за згодою)
2.4. Забезпечення розвитку якісних і доступних соціальних послуг у відповідності до потреб людини	2.4.1. Формування системи надання доступних соціальних послуг відповідно до потреб населення шляхом відновлення роботи закладів/установ надавачів	Департамент соціального захисту населення облдержадміністрації	райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів

Оперативна ціль	Завдання стратегії	Відповідальні виконавці	Співвиконавці
	соціальних послуг, сприяння розбудові мережі таких установ, запровадження нових видів соціальних послуг з урахуванням гендерних особливостей та інклюзії.		
	2.4.2. Забезпечення ВПО житлом та розвиток ефективної системи доступного житла.	Департамент житлово-комунального господарства облдержадміністрації	райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів
	2.4.3. Розвиток сімейних форм виховання дітей – сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування.	Служба у справах дітей облдержадміністрації	райдержадміністрації; військові адміністрації
2.5. Створення безбар'єрного простору для жителів Луганської області	2.5.1. Забезпечення виконання щодворічних планів заходів з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року	Департамент будівництва, енергозбереження, архітектури та містобудування облдержадміністрації	структурні підрозділи облдержадміністрації, райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів
	2.5.2. Забезпечення виконання щодворічних Обласних планів заходів з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року	Департамент будівництва, енергозбереження, архітектури та містобудування облдержадміністрації	структурні підрозділи облдержадміністрації, райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів
	2.5.3. Проведення інформаційної кампанії щодо підвищення рівня обізнаності фахівців органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого	Департамент будівництва, енергозбереження, архітектури та містобудування облдержадміністрації	структурні підрозділи облдержадміністрації, райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів

Оперативна ціль	Завдання стратегії	Відповідальні виконавці	Співвиконавці
	самоврядування з питань створення безбар'єрного простору		
Стратегічна ціль 3. Забезпечення стійкості та ефективності регіонального публічного управління та партнерства			
3.1. Формування згуртованого патріотичного громадянського суспільства на засадах української національної ідентичності та соціальної включеності	3.1.1. Зміцнення системи соціальної згуртованості населення Луганщини та формування екосистеми інклюзивної комунікації з владою незалежно від місця проживання (інші регіони України, за кордоном)	Департамент масових комунікацій облдержадміністрації	райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів
	3.1.2. Створення належних умов для національно-патріотичного, військово-патріотичного виховання молоді, співпраця із ветеранами війни	управління молоді та спорту облдержадміністрації	Департамент освіти і науки обласної державної адміністрації; Департамент масових комунікацій обласної державної адміністрації; управління культури, національностей, релігій та туризму обласної державної адміністрації; управління з питань ветеранської політики облдержадміністрації; райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів
	3.1.3. Підтримка розвитку спільнот взаємодопомоги, громадських центрів підтримки луганчан в приймаючих громадах, волонтерства, підвищення рівня громадянської освіти та політико-правової культури луганчан	Департамент масових комунікацій облдержадміністрації	Департамент міжнародної технічної допомоги, інноваційного розвитку та зовнішніх зносин облдержадміністрації; управління молоді та спорту облдержадміністрації; управління культури, національностей, релігій та туризму облдержадміністрації; райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів

Оперативна ціль	Завдання стратегії	Відповідальні виконавці	Співвиконавці
	3.1.4. Створення умов для розвитку, успішної самореалізації та соціальної інтеграції молоді у місцеве суспільство з урахуванням ідентичності Луганщини	управління молоді та спорту облдержадміністрації	райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів
3.2. Інституційно стійка, цифровізована, стала система управління	3.2.1. Цифрова трансформація системи управління та впровадження електронних послуг	відділ з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації облдержадміністрації	структурні підрозділи облдержадміністрації; райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів
	3.2.2. Створення е-платформи «Цифрова Луганщина»	відділ з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації облдержадміністрації	структурні підрозділи облдержадміністрації; райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів; Агенція регіонального розвитку Луганської області (за згодою)
	3.2.3. Системне впровадження ефективного врядування, у тому числі на засадах Е-демократії (e-Dem)	відділ з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації облдержадміністрації	структурні підрозділи облдержадміністрації; райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів
	3.2.4. Посилення інституційної спроможності діяльності військових адміністрацій релокованих громад, зокрема у сфері стратегічного планування, управління публічними інвестиційними проектами, просторового планування та управління.	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації	Департамент фінансів облдержадміністрації; Департамент будівництва, енергозбереження, архітектури та містобудування облдержадміністрації; Департамент міжнародної технічної допомоги, інноваційного розвитку та зовнішніх зносин облдержадміністрації;

Оперативна ціль	Завдання стратегії	Відповідальні виконавці	Співвиконавці
			райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів; Агенція регіонального розвитку Луганської області (за згодою)
	3.2.5. Формування мобільних та швидких управлінських команд та мобілізація ресурсів, які можуть бути використані негайно під час деокупації	апарат облдержадміністрації; перший заступник голови облдержадміністрації; заступники голови облдержадміністрація	структурні підрозділи облдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів; райдержадміністрації
3.3. Ефективні партнерства та комунікації	3.3.1. Формування регіональної школи проектного менеджменту (підтримка інституцій регіонального розвитку та міжнародного співробітництва, у тому числі проектних офісів, створення проектних команд, залучення коштів в рамках проектного менеджменту)	Департамент міжнародної технічної допомоги, інноваційного розвитку та зовнішніх зносин облдержадміністрації	райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів; Агенція регіонального розвитку Луганської області (за згодою)
	3.3.2. Налагодження міжрегіонального та міжмуніципального співробітництва, у тому числі з країнами-партнерами.	Департамент міжнародної технічної допомоги, інноваційного розвитку та зовнішніх зносин облдержадміністрації	райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів
	3.3.3. Розвиток соціальних просторів для ВПО з метою надання широкого спектру якісних послуг з урахуванням стандартів	апарат облдержадміністрації; Департамент соціального захисту населення облдержадміністрації	військові адміністрації населених пунктів; райдержадміністрації

Оперативна ціль	Завдання стратегії	Відповідальні виконавці	Співвиконавці
	безбар'єрності (Хаби ВПО/Центри ВПО тощо)		
	3.3.4. Збереження професійних еліт Луганщини (розвиток та підтримка спільнот лікарів, вчителів, митців, інженерів та місцевих лідерів)	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації	Департамент освіти і науки облдержадміністрації; Департамент охорони здоров'я облдержадміністрації; Департамент розвитку, утримання мережі автомобільних доріг області, промисловості та транспорту облдержадміністрації; Департамент агропромислового розвитку облдержадміністрації; управління культури, національностей, релігій та туризму облдержадміністрації; управління молоді та спорту облдержадміністрації
3.4. Забезпечення ефективного планування відбудови та підготовки до деокупації	3.4.1. Впровадження першочергових заходів зі стабілізації ситуації на деокупованих територіях Луганської області та їх реінтеграції.	Департамент з питань цивільного захисту, оборонної роботи та взаємодії з правоохоронними органами облдержадміністрації	структурні підрозділи облдержадміністрації та її апарату; райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів
	3.4.2. Проведення аналізу обсягів руйнувань та завданої шкоди житловій, соціальній, промисловій, дорожньо-транспортній та критичній інфраструктурі та	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації	структурні підрозділи облдержадміністрації; райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів

Оперативна ціль	Завдання стратегії	Відповідальні виконавці	Співвиконавці
	природним ресурсам регіону внаслідок російської агресії, визначення пріоритетів та механізмів її відбудови за принципом «Build Back Better».		
	3.4.3. Сприяння забезпеченню справедливої компенсації завданої шкоди населенню, інфраструктурі та економіці.	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації	структурні підрозділи облдержадміністрації; райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів
	3.4.4. Розроблення сучасної просторової планувальної документації регіону, програм та планів відновлення області і територіальних громад.	Департамент будівництва, енергозбереження, архітектури та містобудування облдержадміністрації	райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів
	3.4.5. Сприяння забезпеченню встановлення фактів заподіяння шкоди та збитків територіям та об'єктам природно заповідного фонду й іншим природоохоронним територіям, лісовому фонду (лісовій рослинності на землях лісогосподарського призначення), що постраждали внаслідок тимчасової окупації та бойових дій, та узагальнення наявної інформації щодо обсягів завданої шкоди	Департамент комунальної власності, земельних, майнових відносин, екології та природних ресурсів облдержадміністрації	Комісія з питань встановлення фактів заподіяння шкоди та збитків природно заповідному фонду області внаслідок збройної агресії Російської Федерації, Державна екологічна інспекція в Луганській області (за згодою), райдержадміністрації, військові адміністрації населених пунктів, Південно-Східне міжрегіональне управління лісового та мисливського господарства (за згодою), Східний лісовий офіс (за згодою), державні лісогосподарські підприємства Луганської області (за згодою), Луганський

Оперативна ціль	Завдання стратегії	Відповідальні виконавці	Співвиконавці
			природний заповідник НАН України (за згодою), НПП «Кремінські ліси» (за згодою)
3.5. Створення сприятливого середовища для забезпечення відкритості та прозорості діяльності військових адміністрацій	3.5.1. Впровадження ефективних механізмів прозорого інформування про діяльність військових адміністрацій та комунікації із громадськістю	управління з питань нормативно-правової роботи та децентралізації облдержадміністрації	райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів
	3.5.2. Впровадження інструментів місцевої демократії та залучення громадськості до прийняття управлінських рішень в органах влади Луганської області	управління з питань нормативно-правової роботи та децентралізації облдержадміністрації	райдержадміністрації; військові адміністрації населених пунктів

Таблиця 66. Індикатори досягнення цілей Стратегії на 2021 – 2027 роки

Оперативна ціль стратегії	Найменування індикатора	Одиниця виміру індикатора	Базове значення на 01.01.2025	Проміжне значення на 01.01.2027	Цільове значення на 01.01.2028	Джерело даних
1.1. Посилення обороноздатності, підтримка військових та реінтеграція ветеранів війни до цивільного життя	Кількість задоволених запитів військових частин щодо матеріального забезпечення	од.	255	515	775	Департамент з питань цивільного захисту, оборонної роботи та взаємодії з правоохоронними органами облдержадміністрації

Оперативна ціль стратегії	Найменування індикатора	Одиниця виміру індикатора	Базове значення на 01.01.2025	Проміжне значення на 01.01.2027	Цільове значення на 01.01.2028	Джерело даних
	Кількість програм соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей	од.	26	26	26	управління з питань ветеранської політики облдержадміністрації
	Кількість фахівців громад з супроводу ветеранів	осіб	4	16	16	управління з питань ветеранської політики облдержадміністрації
	Кількість проведених заходів з вшанування загиблих Захисників і Захисниць (меморіалізація війни)	од.	12	60	108	управління з питань ветеранської політики облдержадміністрації
1.2. Інформаційна безпека регіону	Кількість заходів, спрямованих на протидію ІПСО в соціальних мережах, захисту національних інтересів в інформаційній сфері	од.	6	8	10	Департамент масових комунікацій облдержадміністрації
	Кількість навчальних програм, курсів, інших навчальних заходів	од.		Тенденція до збільшення	Тенденція до збільшення	Департамент масових комунікацій облдержадміністрації
	Кількість учасників навчальних заходів щодо підвищення медіаграмотності, інформаційної політики тощо, у т.ч. жінок	осіб		Тенденція до збільшення	Тенденція до збільшення	Департамент масових комунікацій облдержадміністрації

Оперативна ціль стратегії	Найменування індикатора	Одиниця виміру індикатора	Базове значення на 01.01.2025	Проміжне значення на 01.01.2027	Цільове значення на 01.01.2028	Джерело даних
1.3. Цивільний захист та робота правоохоронних органів	Рівень укомплектованості регіонального матеріального резерву від нормативної потреби	%	8,9	15	20	Департамент з питань цивільного захисту, оборонної роботи та взаємодії з правоохоронними органами облдержадміністрації
	Рівень укомплектованості місцевих матеріальних резервів від нормативної потреби	%	24	30	40	Департамент з питань цивільного захисту, оборонної роботи та взаємодії з правоохоронними органами облдержадміністрації
	Обсяг накопичених матеріально-технічних ресурсів першої необхідності в регіональному матеріальному резерві	млн грн	2,613	4,355	5,8	Департамент з питань цивільного захисту, оборонної роботи та взаємодії з правоохоронними органами облдержадміністрації
	Обсяг накопичених матеріально-технічних ресурсів першої необхідності в місцевих матеріальних резервах	млн грн	290,542	418,345	557,795	Департамент з питань цивільного захисту, оборонної роботи та взаємодії з правоохоронними органами облдержадміністрації

Оперативна ціль стратегії	Найменування індикатора	Одиниця виміру індикатора	Базове значення на 01.01.2025	Проміжне значення на 01.01.2027	Цільове значення на 01.01.2028	Джерело даних
	Обсяг коштів наданий підрозділам для закупівлі сучасної техніки та обладнання	млн грн	164,911	250,0	350,0	Департамент з питань цивільного захисту, оборонної роботи та взаємодії з правоохоронними органами облдержадміністрації
	Кількість підготовлених фахівців з гуманітарного розмінування, що пройшли спеціальну підготовку (у т. ч. за участю міжнародних партнерів)	осіб	23	30	40	Департамент з питань цивільного захисту, оборонної роботи та взаємодії з правоохоронними органами облдержадміністрації
	Кількість задокументованих фактів злочинів з боку держави-агресора на території області та щодо її мешканців	од.	1318	Тенденція до збільшення	Тенденція до збільшення	Департамент з питань цивільного захисту, оборонної роботи та взаємодії з правоохоронними органами облдержадміністрації
1.4. Економічна підтримка внутрішньо переміщених осіб	Кількість затверджених місцевих програм підтримки ВПО з працевлаштування	од.	25	26	26	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації
	Кількість проведених тренінгів, направлених на	од.	5	8	10	

Оперативна ціль стратегії	Найменування індикатора	Одиниця виміру індикатора	Базове значення на 01.01.2025	Проміжне значення на 01.01.2027	Цільове значення на 01.01.2028	Джерело даних
	започаткування та розвиток бізнесу					
	Кількість навчально-практичних центрів сучасної професійної освіти	од.	0	визначатиметься після деокупації, відновлення доступу до освітньої інфраструктури з урахуванням демографічної ситуації та потреб територіальних громад	визначатиметься після деокупації, відновлення доступу до освітньої інфраструктури з урахуванням демографічної ситуації та потреб територіальних громад	Департамент освіти і науки облдержадміністрації
	Кількість ВПО, що пройшли професійне навчання та видача ваучерів для підвищення конкурентоспроможності на ринку праці, у т.ч. жінок	осіб	1610/дані відсутні	2150/1075	2200/1100	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації
	Кількість працевлаштованих ВПО з наданням компенсацій роботодавцям, у т.ч. жінок	осіб	544/ дані відсутні	713/357	745/373	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації
	Кількість працевлаштованих ВПО, у т.ч. жінок	осіб	1647/ дані відсутні	2390/1195	2740/1370	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації

Оперативна ціль стратегії	Найменування індикатора	Одиниця виміру індикатора	Базове значення на 01.01.2025	Проміжне значення на 01.01.2027	Цільове значення на 01.01.2028	Джерело даних
	Кількість ВПО, які здійснили державну реєстрацію як фізична особа – підприємець, та взяті на облік платників податків у Головному Управлінню Державної податкової служби України у Луганській області	осіб	300	500	600	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації
1.5. Підтримка релокованого бізнесу Луганської області	Кількість затверджених програм підтримки бізнесу, в т. ч. й ветеранського за рахунок обласного/місцевого бюджетів	од.	0	14	16	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації
	Кількість суб'єктів господарювання, які залучені до програм підтримки релокованого бізнесу	од.	5	7	10	Департамент розвитку, утримання мережі автомобільних доріг області, промисловості та транспорту облдержадміністрації
	Створення двомовного бізнес каталогу «Нова реальність: бізнес Луганщини після релокації»	од.	1	1	1	Департамент міжнародної технічної допомоги, інноваційного розвитку та зовнішніх зносин облдержадміністрації

Оперативна ціль стратегії	Найменування індикатора	Одиниця виміру індикатора	Базове значення на 01.01.2025	Проміжне значення на 01.01.2027	Цільове значення на 01.01.2028	Джерело даних
	Кількість наданих консультацій переміщеним агровиробникам	од.	86	123	156	Департамент агропромислового розвитку облдержадміністрації
	Кількість заходів, до яких було залучено аграріїв	од.	34	46	55	Департамент агропромислового розвитку облдержадміністрації
	Загальна сума фінансової підтримки суб'єктам мікропідприємництва та малого підприємництва Луганської області	тис. грн	0	1500	2500	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації
	Кількість суб'єктів господарювання, які приймають участь у зустрічах з бізнесом в рамках проекту «Діалог з бізнесом», у т.ч. жінок	осіб	640/дані відсутні	3000/1260	3500/1470	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації
	Кількість проблемних питань суб'єктів господарювання, які вирішено на державному рівні	од.	2	3	3	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації
2.1. Розбудова якісної системи освіти, орієнтованої на підтримку та розвиток	Кількість ЗЗСО, які здійснюють освітній процес в очному форматі	од.	1	Тенденція до збільшення	Тенденція до збільшення	Департамент освіти і науки облдержадміністрації

Оперативна ціль стратегії	Найменування індикатора	Одиниця виміру індикатора	Базове значення на 01.01.2025	Проміжне значення на 01.01.2027	Цільове значення на 01.01.2028	Джерело даних
людського капіталу Луганщини в умовах переміщення та відновлення після деокупації						
	Кількість ЗЗСО (академічних ліцеїв), які забезпечуватимуть профільну освіту з 01.09.2027	од.	0	14	14	Департамент освіти і науки облдержадміністрації
	Частка дітей з особливими освітніми потребами, охоплених інклюзивним навчанням відповідно до потреби	%	100	100	100	Департамент освіти і науки облдержадміністрації
	Забезпеченість ЗЗСО шкільними практичними психологами	%	96	100	100	Департамент освіти і науки облдержадміністрації
	Частка дітей, які охоплені дошкільною освітою, відповідно до потреби	%	100	100	100	Департамент освіти і науки облдержадміністрації
	Частка випускників 9-х класів ЗЗСО, які продовжили навчання у професійних ліцеях та закладах фахової	%	0	30	40	Департамент освіти і науки облдержадміністрації

Оперативна ціль стратегії	Найменування індикатора	Одиниця виміру індикатора	Базове значення на 01.01.2025	Проміжне значення на 01.01.2027	Цільове значення на 01.01.2028	Джерело даних
	передвищої освіти області з 01.09.2027					
	Частка випусників 11-х класів ЗЗСО, які продовжили навчання у закладах вищої освіти області з 01.09.2027	%	0	20	25	Департамент освіти і науки облдержадміністрації
	Кількість проведених бізнес-заходів на базі Хабу стійкого бізнесу СНУ ім. В. Даля	од.	0	1	2	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації
	Кількість укладених Угод/Меморандумів між релокованими університетами Луганщини та університетами країн-партнерів	од.	3	6	9	Департамент міжнародної технічної допомоги, інноваційного розвитку та зовнішніх зносин облдержадміністрації
	Кількість реалізованих інноваційних проектів міжнародного співробітництва	од.	2	3	4	Департамент міжнародної технічної допомоги, інноваційного розвитку та зовнішніх зносин облдержадміністрації

Оперативна ціль стратегії	Найменування індикатора	Одиниця виміру індикатора	Базове значення на 01.01.2025	Проміжне значення на 01.01.2027	Цільове значення на 01.01.2028	Джерело даних
2.2. Формування доступного, інклюзивного, здоров'язберігаючого простору для фізичного, психологічного та ментального відновлення та розвитку людини.	Кількість закладів охорони здоров'я, які уклали договори з НСЗУ	од.	20	22	24	Департамент охорони здоров'я облдержадміністрації
	Рівень виконання річного перспективного обсягу обсягу профілактичних щеплень	%	91	95	100	Департамент охорони здоров'я облдержадміністрації
	Кількість укладених декларацій з сімейними лікарями ЦПМСД області	од.	49003	59000	64000	Департамент охорони здоров'я облдержадміністрації
	Кількість виписаних рецептів по Урядовій державній програмі «Доступні ліки»	од.	62484	124000	194000	Департамент охорони здоров'я облдержадміністрації
	Укомплектованість штатних посад медичних працівників	%	40	42	45	Департамент охорони здоров'я облдержадміністрації
	Укомплектованість штатних посад лікарів	%	33,7	35	36,5	Департамент охорони здоров'я облдержадміністрації

Оперативна ціль стратегії	Найменування індикатора	Одиниця виміру індикатора	Базове значення на 01.01.2025	Проміжне значення на 01.01.2027	Цільове значення на 01.01.2028	Джерело даних
	Кількість інформаційно-просвітницьких заходів з поширення знань та практик щодо збереження репродуктивного здоров'я	од.	20	60	100	Департамент охорони здоров'я облдержадміністрації
	Кількість наданих медичних послуг із психосоціальної підтримки	од.	54306	55000	57000	Департамент охорони здоров'я облдержадміністрації
2.3. Збереження культурної спадщини та локальної ідентичності регіону, забезпечення доступу населення до культурних послуг і підтримка діяльності переміщених закладів культури	Кількість об'єктів культурної спадщини, занесених інформаційно-комунікаційної системи обліку до об'єктів культурної спадщини «Державний реєстр нерухомих пам'яток України	од.	50	80	110	управління культури, національностей, релігій та туризму облдержадміністрації
	Кількість промоційних матеріалів та заходів, спрямованих на популяризацію нематеріальної культурної спадщини	од.	50	70	85	управління культури, національностей, релігій та туризму облдержадміністрації
	Кількість видів культурних послуг, наданих населенню	од.	15	20	25	управління культури, національностей, релігій та туризму облдержадміністрації

Оперативна ціль стратегії	Найменування індикатора	Одиниця виміру індикатора	Базове значення на 01.01.2025	Проміжне значення на 01.01.2027	Цільове значення на 01.01.2028	Джерело даних
	Кількість інтерактивних культурно мистецьких, просвітницьких та соціокультурних заходів у відповідності до потреб населення області (фестивалі, виставки, лекції, створення аудіо-відео продуктів тощо)	од.	245	310	350	управління культури, національностей, релігій та туризму облдержадміністрації
	Кількість створеного медіаконтенту (огляди, відео тощо) та розміщеного на інформаційних ресурсах	од.	1300	1600	1700	управління культури, національностей, релігій та туризму облдержадміністрації
	Кількість залучених дітей, молоді, ВПО до конкретних заходів	осіб	1000	1400	1700	управління культури, національностей, релігій та туризму облдержадміністрації
2.4. Забезпечення розвитку якісних і доступних соціальних послуг у відповідності до потреб людини	Кількість територіальних громад, які відновили роботу закладів/установ надавачів соціальних послуг	од.	12	15	26	Департамент соціального захисту населення облдержадміністрації
	Кількість осіб/сімей, охоплених соціальними послугами	тис. осіб	20	22	30	Департамент соціального захисту населення облдержадміністрації
	Кількість територіальних громад, яким створено Центри життєстійкості	од.	7	8	9	Департамент соціального захисту населення облдержадміністрації

Оперативна ціль стратегії	Найменування індикатора	Одиниця виміру індикатора	Базове значення на 01.01.2025	Проміжне значення на 01.01.2027	Цільове значення на 01.01.2028	Джерело даних
	Кількість військових адміністрацій населених пунктів, які затвердили місцеві програми забезпечення житлових прав ВПО	од.	25	26	26	Департамент житлово-комунального господарства облдержадміністрації
	Кількість військових адміністрацій населених пункті, які надають грошову компенсацію, для часткового відшкодування суми першого (початкового) внеску за іпотечними кредитами для ВПО відповідно до затверджених місцевих програм	од.	0	18	-	Департамент житлово-комунального господарства облдержадміністрації
	Кількість ВПО, які забезпечені житлом, шляхом пільгового довгострокового кредитування ВПО відповідно до Обласної цільової програми житлового кредитування внутрішньо переміщених осіб Луганської області та	осіб/сімей	0	175	-	Департамент житлово-комунального господарства облдержадміністрації

Оперативна ціль стратегії	Найменування індикатора	Одиниця виміру індикатора	Базове значення на 01.01.2025	Проміжне значення на 01.01.2027	Цільове значення на 01.01.2028	Джерело даних
	членів їх сімей на 2025-2026 роки					
	Частка дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, яких влаштували до сімейних форм виховання, з загальної кількості дітей, які перебувають на первинному обліку	%	93	95	97	Служба у справах дітей облдержадміністрації
2.5. Створення безбар'єрного простору для жителів Луганської області	Рівень виконання завдань Плану заходів з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року	%	100	-	-	Департамент будівництва, енергозбереження, архітектури та містобудування облдержадміністрації
	Кількість звітів виконаних завдань Плану заходів внесених у систему Project_UA	од.	119	80	-	Департамент будівництва, енергозбереження, архітектури та містобудування облдержадміністрації
	Рівень виконання заходів Обласного плану заходів з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в	%	100	-	-	Департамент будівництва, енергозбереження, архітектури та

Оперативна ціль стратегії	Найменування індикатора	Одиниця виміру індикатора	Базове значення на 01.01.2025	Проміжне значення на 01.01.2027	Цільове значення на 01.01.2028	Джерело даних
	Україні на період до 2030 року					містобудування облдержадміністрації
	Кількість заходів в рамках проведення інформаційної кампанії щодо підвищення рівня обізнаності фахівців органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування з питань створення безбар'єрного простору	од.	5	6	-	Департамент будівництва, енергозбереження, архітектури та містобудування облдержадміністрації
3.1. Формування згуртованого патріотичного громадянського суспільства на засадах української національної ідентичності та соціальної включеності.	Кількість представників громадянського суспільства – членів Рад ВПО в органах влади приймаючих громад	осіб	4	6	8	Департамент масових комунікацій облдержадміністрації
	Кількість комунікаційних майданчиків, чинних платформ для формування згуртованості громадянського суспільства	од.	15	17	20	Департамент масових комунікацій облдержадміністрації

Оперативна ціль стратегії	Найменування індикатора	Одиниця виміру індикатора	Базове значення на 01.01.2025	Проміжне значення на 01.01.2027	Цільове значення на 01.01.2028	Джерело даних
	Кількість проведених заходів щодо формування патріотичної свідомості населення Луганщини, у тому числі ВПО	од.	300	300	300	управління молоді та спорту облдержадміністрації
	Кількість створених/чинних рад з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності	од.	28	28	28	управління молоді та спорту облдержадміністрації
	Кількість проведених інформаційно-масових заходів, семінарів для ВПО	од.	20	25	30	Департамент масових комунікацій облдержадміністрації
3.2. Інституційно стійка, цифровізована, стала система управління	Кількість підключень до державних реєстрів, порталів і систем ЦНАП	од.	10	10	10	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації
	Кількість адміністративних та публічних послуг, що надаються в електронному вигляді через ЦНАП	од.	2	6	7	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації
	Кількість проєктів МТД	од.	8	8	9	Департамент міжнародної технічної допомоги, інноваційного розвитку та зовнішніх зносин облдержадміністрації

Оперативна ціль стратегії	Найменування індикатора	Одиниця виміру індикатора	Базове значення на 01.01.2025	Проміжне значення на 01.01.2027	Цільове значення на 01.01.2028	Джерело даних
	Кількість укладених меморандумів про співробітництво з міжнародними партнерами та донорськими організаціями	од.	7	8	9	Департамент міжнародної технічної допомоги, інноваційного розвитку та зовнішніх зносин облдержадміністрації
	Кількість реалізованих спільних проєктів з міжнародними партнерами	од.	16	20	22	Департамент міжнародної технічної допомоги, інноваційного розвитку та зовнішніх зносин облдержадміністрації
	Кількість райдержадміністрацій, у яких впроваджено систему електронного документообігу (СЕД)	од.	0	4	4	Відділ з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації облдержадміністрації
	Кількість органів місцевого самоврядування, підключених до СЕВ ОБВ	од.	1	26	26	Відділ з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації облдержадміністрації
	Створення е-платформи «Цифрова Луганщина»	так/ні	ні	так	так	Відділ з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації облдержадміністрації

Оперативна ціль стратегії	Найменування індикатора	Одиниця виміру індикатора	Базове значення на 01.01.2025	Проміжне значення на 01.01.2027	Цільове значення на 01.01.2028	Джерело даних
	Кількість органів місцевого самоврядування, у яких впроваджено інструменти електронної демократії	од.	10	26	26	Відділ з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації облдержадміністрації
3.3. Ефективні партнерства та комунікації	Кількість проведених навчальних заходів (тренінгів, семінарів, воркшопів)	од.	12	15	18	Департамент міжнародної технічної допомоги, інноваційного розвитку та зовнішніх зносин облдержадміністрації
	Кількість реалізованих спільних проєктів з міжнародними партнерами	од.	4	6	8	Департамент міжнародної технічної допомоги, інноваційного розвитку та зовнішніх зносин облдержадміністрації
	Кількість укладених меморандумів про співробітництво з міжнародними партнерами та донорськими організаціями	од.	7	8	9	Департамент міжнародної технічної допомоги, інноваційного розвитку та зовнішніх зносин облдержадміністрації
	Кількість укладених Угод про співробітництво між територіальними громадами Луганщини та	од.	1	3	4	Департамент міжнародної технічної допомоги, інноваційного розвитку та зовнішніх

Оперативна ціль стратегії	Найменування індикатора	Одиниця виміру індикатора	Базове значення на 01.01.2025	Проміжне значення на 01.01.2027	Цільове значення на 01.01.2028	Джерело даних
	муніципалітетами крайн-партнерів					зносин облдержадміністрації
	Кількість проведених інформаційних заходів (семінарів, вебінарів, круглих столів) щодо наявних грантових програм та можливостей міжнародної підтримки	од.	18	24	32	Департамент міжнародної технічної допомоги, інноваційного розвитку та зовнішніх зносин облдержадміністрації
3.4. Забезпечення ефективного планування відбудови та підготовки до деокупації	Наявність кадрового резерву для організації управління та надання базових послуг на деокупованих територіях	так/ні	ні	так	так	відділ по роботі з персоналом та нагород апарату облдержадміністрації
	Кількість деокупованих населених пунктів, на території яких відновлено роботу органів публічної влади	од.	0	тенденція до збільшення показника	тенденція до збільшення показника	Департамент з питань цивільного захисту, оборонної роботи та взаємодії з правоохоронними органами облдержадміністрації
	Кількість виявлених та притягнутих до відповідальності осіб, які брали участь у протиправних діях, спрямованих на зміну адміністративного устрою	осіб	0	тенденція до збільшення показника	тенденція до збільшення показника	Департамент з питань цивільного захисту, оборонної роботи та взаємодії з правоохоронними органами облдержадміністрації

Оперативна ціль стратегії	Найменування індикатора	Одиниця виміру індикатора	Базове значення на 01.01.2025	Проміжне значення на 01.01.2027	Цільове значення на 01.01.2028	Джерело даних
	та конституційного ладу України, вчиняли воєнні злочини, кримінальні правопорушення, вели колабораційну діяльність, співпрацювали з окупаційними владою та військами					
	Кількість пошкоджених та зруйнованих об'єктів нерухомого майна, внесених до РПЗМ	од.	38055	тенденція до збільшення показника	тенденція до збільшення показника	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації
	Кількість об'єктів, щодо яких проведено обстеження ступеню їх пошкодження з внесенням відповідного акту в РПЗМ	од.	0	тенденція до збільшення показника	тенденція до збільшення показника	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації
	Питома вага оброблених інформаційних повідомлень про пошкоджене та знищене майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України, поданих до РПЗМ	%	94,3	100	100	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації

Оперативна ціль стратегії	Найменування індикатора	Одиниця виміру індикатора	Базове значення на 01.01.2025	Проміжне значення на 01.01.2027	Цільове значення на 01.01.2028	Джерело даних
	Кількість наданих за рік послуг працівниками ЦНАП населених пунктів області щодо подання заяв до Реєстру збитків, завданих агресією російської федерації проти України	од.	4967 (на 01.12.2025)	5500	6000	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації
	Кількість задоволених заяв на компенсацію за пошкоджене або знищене майно	од.	0	тенденція до збільшення	тенденція до збільшення	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації
	Частка прийнятих комісіями з надання компенсації за знищене майно рішень за результатами розгляду відповідних заяв (по відношенню до загальної кількості поданих заяв на компенсацію за знищене житло)	%	0	100	100	Департамент економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації
	Кількість розроблених Програм комплексного відновлення області та територій територіальних громад (за умови деокупації території області)	од.	0	1	5	Департамент будівництва, енергозбереження, архітектури та містобудування облдержадміністрації

Оперативна ціль стратегії	Найменування індикатора	Одиниця виміру індикатора	Базове значення на 01.01.2025	Проміжне значення на 01.01.2027	Цільове значення на 01.01.2028	Джерело даних
	Кількість розроблених Комплексних планів просторового розвитку територій територіальних громад (за умови деокупації території області)	од.	0	Тенденція до збільшення	Тенденція до збільшення	Департамент будівництва, енергозбереження, архітектури та містобудування облдержадміністрації
	Кількість встановлених фактів заподіяння шкоди та збитків територіям та об'єктам природно-заповідного фонду	од.	0	Тенденція до збільшення	Тенденція до збільшення	Департамент комунальної власності, земельних, майнових відносин, екології та природних ресурсів облдержадміністрації
	Обсяги завданої шкоди та збитків територіям та об'єктам природно-заповідного фонду	млрд грн	0	Тенденція до збільшення	Тенденція до збільшення	Департамент комунальної власності, земельних, майнових відносин, екології та природних ресурсів облдержадміністрації
	Кількість встановлених фактів заподіяння шкоди та збитків лісовому фонду (лісовій рослинності на землях лісгосподарського призначення)	од.	9	Тенденція до збільшення	Тенденція до збільшення	Департамент комунальної власності, земельних, майнових відносин, екології та природних ресурсів облдержадміністрації
	Обсяги завданої шкоди та збитків лісовому фонду (лісовій рослинності на	млрд грн	3,92	Тенденція до збільшення	Тенденція до збільшення	Департамент комунальної власності, земельних, майнових відносин, екології та

Оперативна ціль стратегії	Найменування індикатора	Одиниця виміру індикатора	Базове значення на 01.01.2025	Проміжне значення на 01.01.2027	Цільове значення на 01.01.2028	Джерело даних
	землях лісогосподарського призначення)					природних ресурсів облдержадміністрації
3.5. Створення сприятливого середовища для забезпечення відкритості та прозорості діяльності військових адміністрацій	Відсоток актів військових адміністрацій, оприлюднених на офіційних веб-ресурсах у встановлені строки	%	0	100	100	управління з питань нормативно-правової роботи та децентралізації облдержадміністрації
	Частка військових адміністрацій, що забезпечують систематичне та своєчасне оприлюднення прийнятих актів на офіційних веб-ресурсах	%	0	100	100	управління з питань нормативно-правової роботи та децентралізації облдержадміністрації
	Частка військових адміністрацій, які розробили та затвердили власні порядки інформування громади	%	0	100	100	управління з питань нормативно-правової роботи та децентралізації облдержадміністрації
	Частка військових адміністрацій населених пунктів, якими розроблено та прийнято нові або	%	0	100	100	управління з питань нормативно-правової роботи та децентралізації облдержадміністрації

Оперативна ціль стратегії	Найменування індикатора	Одиниця виміру індикатора	Базове значення на 01.01.2025	Проміжне значення на 01.01.2027	Цільове значення на 01.01.2028	Джерело даних
	оновлено існуючі Статути територіальних громад					
	Частка військових адміністрацій населених пунктів, що використовують передбачені відповідними Статутами механізми місцевої демократії	%	0	100	100	управління з питань нормативно-правової роботи та децентралізації облдержадміністрації

Директор Департаменту економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації

Ігор КУДЕНКО